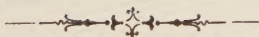

СБОРНИКЪ
ОТДѢЛЕНІЯ РУССКАГО ЯЗЫКА И СЛОВЕСНОСТИ ИМПЕРАТОРСКОЙ АКАДЕМІИ НАУКЪ.
ТОМЪ LXVII, №

П. А. Лавровъ.

АПОКРИФИЧЕСКІЕ ТЕКСТЫ.

САНКТПЕТЕРБУРГЪ.
ТИПОГРАФІЯ ИМПЕРАТОРСКОЙ АКАДЕМІИ НАУКЪ.

Вас. Остр., 9 л., № 12.

1899.

Напечатано по распоряженію Императорской Академіи Наукъ.
С.-Петербургъ, Ноябрь 1899 года.

Непремѣнный секретарь, Академикъ *Н. Дубровинъ*.

ОГЛАВЛЕНІЕ.

	<i>Стран.</i>
Введеніе	I—XXVII
Видѣніе Даниїла	1— 5
Слово Мееодія Патарскаго I	6— 22
» » » II	23— 39
Дѣяніе св. апостолѣ Андрея и Матѳея	40— 51
Первоевангеліе Іакова I	53— 63
» » » II	64— 69
Сказаніе объ Авраамѣ	70— 81
О Макаріи Римскомѣ	82— 92
» » »	93—106
О двѣнадцати пятницахъ	107—110
Θоино Евенгеліе	111—118
Вопросы, отъ сколькихъ частей былъ созданъ Адамъ	119—120
Мученіе св. апостола Матѳея	121—128
Мученіе св. апостола Филиппа	129—135
Мученіе св. апостола Θомы	136—143
Хожденіе Богородицы по мукамъ	144—148
Откровеніе Варуха	149—151
Епистолія о недѣлѣ	152—162

Digitized by the Internet Archive
in 2024

ВВЕДЕНІЕ.

Печатаемые нами тексты собраны главнымъ образомъ во время заграничнаго путешествія въ 1894 г. Къ нимъ присоединено и нѣсколько новоболгарскихъ текстовъ, списанныхъ нами ранѣе изъ двухъ сборниковъ проф. Н. С. Тихонравова, которыми пользовались мы въ книгѣ «Обзоръ звуковыхъ и формальныхъ особенностей болгарскаго языка». Тексты слѣдуютъ одинъ за другимъ въ порядкѣ старшинства рукописей, изъ которыхъ они извлечены. Только въ томъ случаѣ, гдѣ при старшемъ спискѣ имѣется новый, онъ помѣщается тотчасъ вслѣдъ за нимъ. Предлагаемъ здѣсь замѣчанія объ отдѣльныхъ текстахъ и рукописяхъ, въ которыхъ они находятся.

Сборникъ XIII—XIV в. Аѳонскаго Хиландарскаго монастыря принадлежитъ къ числу весьма важныхъ памятниковъ старо-славянской письменности. Онъ писанъ въ два столбца довольно мелкимъ уставнымъ письмомъ на листахъ большого формата. Изъ этого сборника два листа находятся теперь въ Румянцовскомъ музеѣ въ собраніи проф. Григоровича. Мы убѣдились въ этомъ на основаніи сличенія фотографическаго снимка съ одного изъ листовъ Григоровича съ хиландарской рукописью. Количество строкъ одно и то же по 30 на каждомъ столбцѣ; одинаковое характерное титло представляющее тонкую довольно длинную черту, пересѣченную по срединѣ точкой; паеркъ нѣсколько наклоненный; изъ буквъ ж почти совсѣмъ безъ верхней

части; правописание одинаковое сербское. Странно поэтому, что у Григоровича на этихъ листахъ есть помѣтка «Иверъ», между тѣмъ какъ полная рукопись находится теперь въ Хиландарѣ.

Въ 1894 г. бывъ въ Хиландарѣ, мы къ сожалѣнію не могли сравнить этотъ замѣчательный сборникъ съ Изборникомъ Святославовымъ 1073 г., съ которымъ онъ имѣетъ много общихъ статей, не имѣя подъ руками Описанія рукописей Синод. Библіотеки, которое могло бы облегчить такой трудъ. Мы списали два апокрифа¹⁾, навѣрное зная, что ихъ нѣтъ въ Изборникѣ Свят. и сверхъ того сдѣлали нѣсколько выписокъ изъ другихъ мѣстъ рукописи. Вслѣдъ за нами В. М. Истринъ занимался тѣмъ же сборникомъ, и избравъ для своей докторской диссертациі изслѣдованіе текстовъ Откровенія Меѳодія Патарскаго и Видѣнія Даниїла, напечаталъ оба издаваемые текста въ Чтеніяхъ за 1897 присоединивъ также и другой текстъ Откровенія Меѳодія, помѣщенный нами на стр. 23—39. Къ сожалѣнію, начавъ печатаніе этихъ текстовъ ранѣе В. М. Истрина, мы не могли предупредить это совпаденіе, въ свою очередь и ему не была извѣстна начатая нами работа. Теперь, сравнивая оба изданія, мы находимъ, что наше точнѣе передаетъ текстъ и особенности языка, на которыя В. М. Истринъ не обращалъ очевидно большого вниманія: такъ въ текстѣ Откровенія Меѳодія, представляющемъ другой переводъ, нежели тотъ, который имѣется въ Хиландарскомъ Сборникѣ, въ изданіи В. М. Истрина нерѣдко опускаются ударенія, важныя для заключенія о времени происхожденія этого списка. Въ текстѣ Хиландарскаго Сборника мы также замѣтили различія. Такимъ образомъ уже въ силу этого можно менѣе сожалѣть о совпаденіи изданія; одно можетъ дополнять другое. В. М. Истринъ точно также, какъ и мы, не имѣлъ возможности ни описать подробно этотъ сборникъ, ни сличить его по статьямъ съ Изборникомъ Святославовымъ 1073 г. Полное описаніе сборника заслуживаетъ вниманія перваго изъ славистовъ, кото-

1) Помѣщены на стр. 1—22 настоящаго изданія.

рый будетъ заниматься рукописями литературнаго содержанія въ Хиландарѣ. Только тогда можетъ быть данъ точный отвѣтъ, насколько Хиландарскій Сборникъ расходится съ Изборникомъ Симеоновымъ. Теперь же мы можемъ сказать только одно, что переводъ общихъ въ томъ и другомъ сборникѣ статей одинъ и тотъ же: различіе въ нѣкоторыхъ вариантахъ зависитъ съ одной стороны отъ того, что одинъ изъ сборниковъ дошелъ до насъ въ трудѣ русскаго переписчика, другой въ сербской рецензіи; съ другой стороны отъ неодинаковой древности списковъ, изъ которыхъ русскій 1073 г., а сербскій по опредѣленію Виктора XIII—XIV в., по нашему мнѣнію не старше XIII в. во всякомъ случаѣ. Располагая матеріаломъ изъ Хиландарскаго сборника въ бѣльшемъ размѣрѣ, чѣмъ есть на него указаніе въ отчетѣ В. М. Истрина¹⁾, считаемъ не лишнимъ познакомить съ нимъ, пока подробное описаніе сборника еще никѣмъ не дано.

Сборникъ начинается заставкой, послѣ которой слѣдуетъ киноварное заглавіе:

стго
 ѡ (т) иси мѣ
 дора
 танин. и без'мльвини и чрь
 ньстѣмъ житини .:

начиная съ л. 5 мелкіе заголовки: къ тыщеславнымъ д; і ѡ оукарающихъ (зѣло дивлюсе како кза вражняа и неоугротима. сласти оубо непричестна); аі ѡ помыслѣхъ (отъкоудорѣ з'лык помыисли. Ѡ срѣа исходеть); еі ѡ без'мльвини.: то-лико пользно ксть. плиць грѣдиньш ѡшьствѣк. яко грады ѡставиць снѣ вѣжи; гі ѡ томъ кже не честити съ женами (вѣгай добрый. калко же моц'но. млитѣ съ женами); о цѣломоудри ді (слышалаь ксмь Ѡ нѣкого любива истинѣ моужа сказаник словесы и памяти достоинно. яко дрѣвек юноши

1) Журн. Мин. Нар. Просв. 1896 Апрѣль.

влюди́ню.); е́и ꙗко ꙗ́вають всѣмъ тѣ́шани́кмъ въсхлѣшати
 ѡчи .:; ѡ моу́жихъ и женахъ е́и; зѣ́и ѡ женахъ оутвара-
 ющихъ се .:; и́и ѡ заѣмъ оучении противоу глѣющимъ.
 ꙗко не вѣсть сотона ꙗже по свѣстии .: дѣ́и. и тако плететь
 люкъ .:; ꙗ́ Добръе имѣти дѣ́нокъ ѡко цѣло (начало безъ заго-
 ловка); ѡ неразоумниихъ .: ꙗа .:; ѡ смѣрени къ велича-
 воу .: ꙗв .:; о зависти кѣ; о томъ же ꙗд; ѡ гладьствѣ. ꙗе
 о винѣмъ пийтии .: ꙗе; къ неоудръжещи кзѣ ꙗз. къ
 тѣщеславивоу кз .: къ нечювьствьноу старцю; ѡ острѣи
 рѣчи .: ꙗд .: ѡ смокъви ѡ; о владоущихъ ѡа; ѡ глѣпийхъ.
 и не творещихъ ѡв; ѡ прѣвывающии въ лѣности чрън-
 цинхъ ѡг; о игоуменѣ ѡд; къ попоу ѡе; ѡ приѡвѣщенни
 ѡз; ѡ въздръжании аз.

На этомъ прерывается начатое нами подробное перечисле-
 ние отдѣльных главъ. Приводимъ далѣе сдѣланныя нами выпи-
 ски статей физиологическаго характера и слѣдующихъ за ними.

ѡ пѣтици фѣнникъ сѣ: Да слышите к слы. и ѡ пѣтици фѣ-
 никъ сѣ и да не не вѣрѣють. ꙗже и клины оуцають финикъ.
 величье имать паоуни. тварию же добръи ѣи и глѣють кмоу
 кдиночедоу быти. не имоуироу соупроуга. нь инокоу быти и
 жити лѣ. ꙗ въ вѣрѣме же кыгда хотѣти кмоу оумрѣтти. про-
 оувѣсть во свою смръть и по пети сътъ лѣ. придетъ въ игуптъ.
 на слѣпчи хльмъ неси ѡножъство влѣмъ вонъ корнице. и гвѣздица
 и ѡ дрѣвесь вальсамовъ. и на выскоко мѣсто въшѣшоу на
 въстокъ разкряпанешоу се стояти. и ѡ лоуче слѣпчникъ всемоу
 изгорѣти и въ прахъ расыпатисе таже ѡ пепела родитисе
 чръвию. и ѡ чръвию въ прѣваго фѣнника преложитъ се. и въ ара-
 внию ѡлетѣти. такоже же и ѡрляю глѣють. състарѣвшоу се и
 ѡслѣплѣшоу. и крилома ѡтежьчавшоу. на источникъ нѣко ле-
 тить. и ѡ слѣпца и знои расплѣноу. и ѡсно прозрѣвшоу. на
 источникъ пакы возвращатисе. и трицини погроузнѣшоу се. и
 пакы поновитисе како и прѣже. да ѡ того лѣню и пѣснѣнѣцоу
 глѣти ѡбновитъ се ꙗко ѡрля юность твою. ещѣ же нексить че-

долюбивоу соуцоу зѣло и питающе п'тице. выемоу быти ѿ
 ныхъ крили по лицоу. разгнѣва'шоусе и хаплюцоу оуморити
 ꙗ. и разѣлив'шоусе. плакати над' ними .г. днѣи. мѣи же ихъ
 пришьд'ши прорѣветъ ребра своя и источитъ кровь свою на
 п'тѣнце и ѡживѣтъ. ꙗже ли нароугаютсе ꙗлини не вѣроующе.
 нашимъ писаниемъ да оувѣритъ ꙗ. понѣ пррчица ихъ савила
 иерудреа. глѣци по словесы сице. нъ кгда боу'тъ вса пепелы
 испрахнѣвша и ѡгнь оутолитъ бѣ весмртнѣ. иже въже кости
 пепеломъ выше. тѣ пакы бѣ соупротивнѣ моужьскы ѡбразы
 въѡбразитъ. поставитъ же члѣкы пакыи. ꙗкоже и прѣжѣ вѣше.
 и тгда соудъ боудеть. на немже соудити иметь (21) бѣ самы
 паки соудитъ мирови. да ꙗкоже же ихъ въ безаконни сьгрѣ-
 шите. тнѣ пакы землѣ покрить. а ꙗкоже же ихъ бл҃гочествоу-
 ютъ пакы и живоутъ въ мирѣ. дхъ боу дав'шоу жизнь стѣоу
 коуп'но. и бл҃гъ тѣмъ бл҃гочтивимъ. тгда же вси оузрѣтъ
 друтъ друга. да ꙗже тако въскр҃снѣ исповѣдають и сѣдѣ и
 пакы пороженниа не ѡмещет'се. разлоучакъ же и бл҃гочтивыи
 ѿ нечистивыи. всѣхъ оубо нашимъ не вѣроукъ. ꙗже ꙗже
 почоудих'се безоумию и ѡ вѣрѣ и ѡ жити доврѣ ни единого
 твореще словесе. нъ ѡнѣхъ пытаюцимъ. много ихъ же ни ѡб-
 рѣсти могу'тъ. и вѣтънокъ прогнѣвати ироуци. и ни прѣ-
 моудрааго гл҃ца слоушають. ꙗко не пода стѣимъ гѣ исповѣ-
 дати чюдесъ своихъ множаи во дѣлѣ своихъ потакниихъ. ꙗже
 дѣдѣ проавлаѣе гл҃аше. и мракъ под' ногама его. положить тѣ-
 моу потакниѣ его и глаубочаше. и безвѣстьнокъ и не ѡбл҃-
 нокъ вѣжнѣхъ словесъ нарокъ. да кгдаже ихъ же бѣ не въсхоти намъ
 вѣти да ноудимое кѣдѣти а не оувѣми тога каако боу не хо-
 тецоу. ꙗже пострѣти намъ ѡпытаниѣ прибивакъ тѣчию да
 что ꙗже ѡ севѣ не вѣдѣи члѣче ꙗже соутъ выше тебе члѣче
 пытакши. и что гл҃ю ꙗже ѡ севѣ единокъ же въ роукоу ми ꙗ
 скажи ми. и тгда ꙗже выше тебе м'ного пытающе не имамъ
 тебе вин'на. ѡгнь ѿ негоже изрицоу всѣ хытлости не тѣчию ѿ
 желѣза и мѣди и ѿ камика. нъ и ѿ дрѣвесъ и ѿ воды. искри.
 сиплѣ ꙗ скажи ми оубо чю тѣ. воле въноутрѣ ꙗ въ дрѣвѣ

вѣнь да како не ижежеть кго огнь аще ли нѣ в немь оу-
ноутрь. то како ѿ него ражаѣтъ се. безъ никгоже члѣци не мо-
гоуть ничесоже оухытрити. помощь бо ꙗко въ зимѣ. и въ тѣмѣ
пользѣнокъ биликѣ. и помогать же на всѣ хытроссть и казнь ни
кдинь же можетъ извѣщати како выгнѣжаѣтъ се въ тѣхъ вещь.
не пожизаѣтъ же ихъ кгдаже въ нь искочить. и пожизаѣтъ ро-
дикъше кго вещи стависе пытакъ тѣхъ иже лѣбо вѣдома соуть
любѣ (об.) невѣдома не могууть ничесоже приложити на доброе
дѣло. кынъ бо оуспѣхъ приложитъ на блѣокъ дѣло еже много
пытати санѣнаго течення и лоунѣнаго кроуга. и звѣзѣннихъ
поставленнхъ. и землѣнаго растоѣннхъ. клѣка же ина внѣшнхъ
прѣмоудрнхъ. много пынтавѣше. и самого истинѣнаго любоумоу-
дрнхъ. помѣногоу ѿпадоше въ блѣди же житиѣ свое скончавше.
ни кдинога дѣшъ свои пользѣна ѿ того прихвѣрѣтоше.

ѿ оудовъ ищѣлимыхъ. и неискѣлимыхъ грѣсѣхъ.
аще хоудими и оудовъ исщѣлимыхъ грѣхъ сыгрѣ-
шивѣше постражѣмъ что здѣ лоутѣ. загладимъ грѣ-
хынъ. аще ли не члѣчѣскы и больше прощениѣ аще ѣѣ
принимѣмъ казннхъ исправленнхъ не воудѣтъ и тамо при-
имѣтъ лѣгчанишѣ и прочекъ сѣдъ 22 л. златооустаго ꙗко не
достонѣтъ. ни ксть пользѣно комоу севѣ завѣщати чѣто
или творити или глѣти чѣто ꙗже мѣнитъ добра безъ оу-
ченнхъ и казннхъ. 23 об. рѣ. ѿ томъ еже трѣпѣти до блѣ
и съ блѣгодарьствомъ вса находеѣтъ. златооустаго рѣ.
Нѣсть блѣгы иравѣ воли еже прѣпѣти до блѣ 26 васили-
кѣво. Начало: не вѣсе вещьныкъ соуть врачѣвы. имѣже противоу-
или кгда вѣмъ врачѣвскоую строиноу многощи бо и рани соуть
грѣхомъ лѣчи покашннхъ во ради наносимы. 26 об. рѣдъ златооу-
стаго ѿ томъ еже не боѣтисѣ смѣрти нь грѣха. и не
плакатисѣ оумѣрѣши ѿ: аще хрѣтианинъ кси любимичѣ и вѣ-
роукиши въ бѣ оукажи дѣлѣ вѣроу свою. 31 об. рѣ сѣло. стѣго
максѣма. ѿ соудѣ възѣни ѿ: сѣло златооустаго ѿ кпи-
столикъ. ꙗже къ жидомъ: Аще вѣроуемъ вратнхъ. ꙗкоже рѣ
аплѣ. ꙗко хѣ оумѣрѣ и въскрѣсе 35 об. рѣ упатиѣ кѣфесскаго.

влькь. гнѣвакши се акы змиа. хлапешн акы скорѣни. лоукоу-
кши акы лисица. идъ же дръжиши злобыи акы аспида и
кѣхыдна. ненавидиши же члѣка акы рись враждѣкши же на
брата акыи лоукавыи вѣсь и просто реци акы. коза или ще-
ница. по внешни веирн и блекдыи бывъ везъ чьства прѣвыва-
кши. и неискѣлимъ же и вестоуда. и аще вѣше дшѣоу таковоу
видѣти. Вѣдѣль выи яко м'нозѣмъ доврѣк въ гробѣ лежати и
камень имѣти належеть нежели тегость грѣховноу. и нера-
зоумнок стрѣтныи воак повлачити акы члѣкоу поскотив-
шоусе ивляти и видѣти :

На этомъ снова обрывается сдѣланное нами перечисленіе
статей. Приводимъ поэтому общія съ Изборникомъ 1073 г.
статьи, списанныя нами, съ отмѣтой вариантовъ изъ списка
1073 г.

что ꙗко¹ кѣоудъ им'же въпраше стѣ² ба. Иже оубо ꙗко
тѣлкоуемо ивлекнии или избавѣ.³ въразъ же ꙗко педы нсть-
канъ вѣше. акыи чпакъ златѣми жнцѣми⁴ хытростьми⁴ раз-
личныими створено. да посрѣ оубо имѣше акыи звѣздѣу всю-
златоу. швоюдоу оубо. два змар'гда имоуцоу. пошести шва
полы и написаниіи имоуцоу двюнадесяте племенѣ излѣкоу-
междѣ двѣма змар'гдома. каминъ адаманть. да ꙗко оубо
хотѣше стѣ въпрашаше⁵ ба ѡ коки лоубо рѣчни. привезаше
нарм'ници⁶ посрѣ перьсен. и под'лагаше⁷ роуцѣ под' не и спро-
стрѣшесе на дланню ꙗкы дьска. и зре на кѣоудъ въпрашаше
ба ѡ въпросѣ и аще воудѣшаше боу годѣ въпросъ. то абыи въсп-
аше адамась. и свѣтоми швансташе се.⁸ аще ли не вѣше год'но.
прѣвываше въ своемъ чиноу каминъ. аще ли хотѣшаше на мьчъ
прѣти лю. воудѣшаше кр'кавъ аще ли хотѣшаше смръть нантнн. воу-
дѣше⁹ чрьнь :

1) ꙗкошаше. 2) избав'леннѣ. 3) ништьми. 4) и ѣсть хытрости.
5) въпрашатн. 6) ѡ на рамьници. 7) под'ложаше. 8) класкашиса.
9) хоташе.

динсцѣмь. вѣстрим' же по врач'вѣн'ѣи вѣслѣ. не чрьвень испоу-
 цать ¹ сокъ нѣ акыи мл'ѣко напльнакѣть же чашѣ ² многыи.
 калко же хоцѣть ³ вѣстрѣи. то же ни мл'роу нѣ ѣлом' вхоу-
 дѣкѣть. на потрѣвоу же ѿ ѿ него възем'лемокъ. на вчѣнникъ во-
 лѣзныи. и на водныи троудыи пишемъ. ⁴ иже се неистѣвоуютъ ѿ
 вина морьскаго. Змар'гдѣ зеленъ ѿ. въ горахъ же идиньскы ⁵
 копающе. варьвари сѣкоутъ сила же ѿго ѿ лице видѣти въ
 немъ. ѿ. д. андракѣ зѣло чрьвень ѿ вбразомъ. бываекѣть же въ
 кар'хидонѣ лювинсцѣмь иже наричет'се африкыи. глѣють же не
 днью. нѣ ноцию вѣрѣтаекѣтьсе излѣче во акы доуплатица
 или акы оугла. искрамы мл'чѣице и единъ чѣ прѣстане разоу-
 млѣвши нроу ⁶ ѿго ѿко тыи ѿ и дошѣд'ше ⁷ на вѣскѣ ѿго и
 вѣрецоутъ ѿго. носим' же кацѣми во люво ризамыи да вѣвѣ-
 вѣкѣтьсе ⁸ вѣскѣ ѿго вѣнѣ ризи спакѣть. ѿ. е. Самъфирь ⁹ же
 оубагрѣ ¹⁰ ѿ. бываекѣть же въ инди въ кетивыи. вѣстрым' же и
 втокыи. и напщѣи ¹¹ цѣлѣть с мл'комъ помазаемъ ¹² на горѣ
 же даныи моиси ¹³ законъ на камицѣ самъфирѣ глѣкѣтьсе вѣвѣ. ѿ.
 з. Иасъпъ же зеленъ ¹⁴ ѿ вѣрѣтаекѣтьсе на оустѣхъ дер'модон'та
 рѣкыи. и на аматиньсцѣмь купрѣ. трѣвѣ же ѿ въ клип-
 тинѣ ¹⁵. ѿ. з. уакунѣть акы оучрѣм'нѣ ѿ. вѣрѣтаекѣть же се въ
 оутрѣкыи варьвари сур'сцѣи. скыитию же нарицаю ветѣсѣи
 страпоу тоу всоу сѣвѣрьскоую. иже соутъ готи и давнись. да
 тоу во вьноутрѣ въ поустинни. великуѣ скудиѣ ¹⁶ ѿ же добра ¹⁷
 зѣло глѣвокъ ¹⁸ и члѣ'комъ нехъход'но ¹⁹ стѣнами камен'ныими
 вбоюдоу оградивъшисѣ. да тѣмъ с горыи прѣникъшоу ²⁰ комоу
 люво акы съ стѣныи не моци долоу зрѣтѣи. ²¹ ѿ глаубыи же
 мракъ ѿ акы пропасть нѣкамъ. послаемъ же ѿ вѣлѣжыиныхъ црѣ.
 тоу всоу жѣнныици ноудима. ²² заклав'ше агън'це и вдрѣ'ше ²³

1) испоуштаѣть по образоу. 2) Значить въ оригиналѣ было: чаша.
 3) аште хошти. 4) пьемъ. 5) индийскыи. 6) иштжштен.
 7) идоутъ. 8) ѡбѣтѣса. 9) сапъдирѣ. 10) жѣагъ. 11) напы-
 штѣнны. 12) помазаемъ по ѡбѣштѣнныи мѣстоу. 13) мѡѣси.
 14) оузелъ. 15) иппиньскѣ. 16) великыи скудиѣ. 17) дѣбрь.
 18) глѣвока. 19) нехъходъна. 20) приникъшоу. 21) дозрѣти дѣла
 дѣри тѣи нѣ. 22) нѣдѣи. 23) ѡдѣравъши.

смецоут'се съ горы ѿ каменни въ пропасть д'бри ток, и при-
липають на месѣхъ тѣхъ каменни. и шрѣли во въ каменн томъ
живоуще и на воноу месноу сходяще.¹ и възносеть ѡгнѣта
прилипающимъ² каменнымъ и кѣа изѣдетъ меса каменни оста-
неть врѣхоу³ горы ѡсоужѣнныци же смотривше гдѣ възно-
сеть⁴ идоутъ тако приносеть каменни. имать же каменни⁵
то⁵ ѡ дѣство то⁶ сицѣ. намететь⁷ во на оуглики ѡгньнои⁸
погасить ѡгнь сами же безъ вѣда прѣбываютъ⁹ не тѣню же се.
и възмь нѣкто камикъ тѣ. и швыкъ въ понѣвицоу¹⁰ надъ
оугл'ми дръже роукоу си ижѣжеть.¹¹ понѣвица же безъ вѣда¹²
прѣбываетъ. глѣюще¹³ ражающимъ женамъ на потрѣвоу ѿ. ѿ
ахатисъ оусинень¹⁴ ѿ. шврѣтають же и того въ скыитѣхъ
тѣжѣ¹⁵ встримъ же и помазаемъ на лиции оустѣканикъ въспа-
пашеть¹⁶ скорфино и кхид'нино. ѿ дѣметисъ акы пламень¹⁷ ѿ
зѣло въ горѣ же шврѣтакт'се лувинскахъ на краи¹⁸ морьскы-
ныхъ. ѿ Хроусолить ѿко златъ ѿ. шврѣтакты же се въ кладез-
нѣмъ¹⁹ каменни на краи ахимениды вавулоньскыи. ѿ²⁰ аѿ Ву-
рилишъ изѣкръ ѿ. бывають же при вѣзѣхъ горы нарицаемни
таѣра. ѿ бѣ онухишъ роусъ ѿ шврѣтакты же се въ тоѣ же горѣ.

Вслѣдъ за этой статьей, какъ и въ Изборникѣ 1073 г., чи-
тается статья: деѡритово ѿ сказании кже ѿ исхода име
ли кѣа нь не шенх'се кмоу. Текстъ вполне совпадаетъ съ
переводомъ 1073 г.

иѡана дамаскѣна ѡ македоньскыхъ мѣстихъ²¹. рѣе.
Глѣють канинсь соуще .бѣ. животыи звѣздами протыной. пошь-

1) сходятъ. 2) съ лѣпашимъ. 3) на врѣхоу. 4) оръли меса.
5) Въ Изб. 1073 г. нѣтъ этихъ словъ. 6) дѣство. 7) наметимъ.
8) на оугли огньныи. 9) сами не вѣждаютьсѣ. на оугли оугашають.
10) Прибавлено: нѣкъ. 11) и дръжа роукоу надъ оугл'ми. сама ѿта
огня роукоу си ижѣжеть. 12) съпроста. 13) глѣють. 14) акы жини.
15) тѣхъ ждѣ. 16) въспалпашеть. 17) амеѣус акы ѿ пламени зѣло.
18) краи. 19) кладьчнѣмъ. 20) Что за тѣмъ слѣдуетъ въ Изборникѣ
1073 г., въ сербскомъ спискѣ пропущено. 21) Въ Изб. 1073 г. ѿта црѣвъ-
наго прѣдании.

стнѣ нмоуца сѣнце же и лѣноу.¹ инѣамь .ѣ. планиномь и въ
 бѣ. животь приходеце² седми тон. сед'ми же планить соутъ
 имена сын. сѣнце лоуна. зеоуся кр'мись. арись. аф'родить кро-
 нось. планити же наричоут'се.³ им'же странѣ нѣи пошѣстнѣ
 нмоуть. ѣ же по кокмоужо поасоу. а. Ѱ .з. планить .а. на
 прѣвѣмь и выш'немь кронь. бѣ. на в'торѣм' же днѣ⁴ .г. на тре-
 тим'же арен. оу.⁵ .д. на чет'врьтѣм' же. сѣнце на .ѣ. мь же.
 афродить. оу.⁵ .ѣ. на .ѣ. мь же. кр'минь⁶ .з. на .з. мь. и до-
 лѣш'нимь лоуноу. да сѣнце оубо по кокмоужо животоу хо-
 дить. мѣць .а. и на .бѣ. мѣца. ѡбанадесете миноуѣта⁷ животь. и
 бѣ. животь соутъ имена. и тѣхъ мѣци. а. ѡвнь. мѣца мѣрта. бѣ.
 прикметь сѣнце. вѣ. тел'ць. мѣца априлѣ. бѣ. близньць.⁸ маѣ.
 бѣ.⁸ .д. ракъ. июна. бѣ. .ѣ. лѣвъ. июлѣ. бѣ. .ѣ. дѣца. аѡгоуста
 бѣ. .з. ярьмь. сектем'бра. бѣ. .п. скорпиѡс. ѡктебра. бѣ. .д.
 стрѣл'ць. ноѡбра. бѣ. козьльрогъ. декевр' бѣ. .а. вѣдѣнць.
 июуара. бѣ.⁹ бѣ. рыба. фер'фарѣ. бѣ. лоуна же по кокмоужо по-
 асоу.¹⁰ прѣходить. нижшнии соуци. и въскорѣ к ѡвѣходѣннѣ.
 ѡкоже бо аце створиши кроугъ.¹¹ въ нѣмь кроузѣ. въноутрѣни
 кроугъ малѣи се ѡвѣцетъ. такоже и теченнѣ лоуньнокъ.
 нижшнии соуце и хоужѣ ѣ. и ѡбидеть скорѣ.:

мѣци ѡ римляном' о разлѣч'нынхъ мѣцинхъ.: рѣг.:
 Я мар'та. а. сладко ѡжъ и пи. вѣ априлѣ. а. рѣпи не ѡжъ. г.
 маѣ. а. прасета¹² не ѡжѣ. д. июна. въ чѣ въ. бѣ. пи води мало.
 вѣ. июлѣ. а. въ днѣ з¹³ сект'бра.¹⁴ маѣка не ѡжѣ. п. ѡкт'бра.
 а. не ѡжѣ ѡцѣтна. д. ѡктем'бра. а. не ми се често. г. де-

1) сѣнцажъ же и лоуна. 2) прѣходѣшта. 3) наричѣтъ ѡ. 4) дни.

5) Въ Изб. 1073 г. передъ буквами, обозначающими счетъ, стоитъ особый

знакъ въ первомъ случаѣ и во второмъ. Отсюда должно быть въ

серб. спискѣ оу, такъ какъ первый знакъ можно принять за с. 6) кр'минь.

7) миноуѣта. 8—8) Пропущено въ Изб. 9) бѣ. 10) мѣсѣцъ. 11) Приб.

оутрѣ. 12) Въ Изб. русская форма: прѣсѣта. 13) Въ рукописи здѣсь

осталась незаписанной строка, отчего оказывается пропускъ сравнительно

съ Изб.: въ здѣржисѣ отъ афродисит. вѣ. аѡгоуста. сѣнца не ѡжѣ.

14) Проп. а.

кем'бра. ла. кѣпоуца¹ не ѡжѣ. аї. кнвара. ла. въ чѣ. ѣ. пи вин'ца²
цѣла. бї. фѣр'варя. кн. свек'ла не ѡжѣ. мѣи по нюдеѡмъ. а.
нисанъ. ѣ. ноуарсъ.³ г. сноуанъ. а. дамоуэ. ѣ. авъ. э. илоумъ.
з. деѡр'си.⁴ и. мареѡуанъ. а. хаслевъ. і. тивить. аї. саваць.
бї. адаръ. мѣи по македономъ. а. таѡурсъ. ѣ. дидѡумъ. г.
кар'кыинъ. а. лвъ. ѣ. партеносъ. э. зугосъ. з. скар'пиѡсъ. и.
ток'тотосъ.⁵ а. нгокеръ. і. оудрикосъ. аї. ахоусъ.⁶ бї. криѡсъ.
мѣи по кѣлиномъ. а. к'сантѣкъ. б. ар'демисни. г. дисни. д. па-
немъ. ѣ. лоѡсъ. э. гор'пиѡсъ.⁷ з. ѡуперветен.⁸ и. идиѡс. а. апи-
лиѡ. і. адоуневъ.⁹ бї. днстор'съ. мѣи по кѣуп'тѣномъ. а.
фар'моутни. ѣ. пахонъ. г. гауѣни.¹⁰ а. кпифи ѣ. мѡѡри. э.
доть. з. флофи. и. атоуръ. а. хоуакъ. і. тоуѡни. аї. мѡхиръ.
бї. фаметонъ.¹¹ л. 191 об. — 192.

Изъ того, что пока мы знаемъ о Хиландарскомъ сборникѣ, можно сдѣлать одно заключеніе, что онъ въполнѣ не совпадаетъ съ Изборникомъ 1073 г., но въ общихъ съ нимъ статьяхъ даетъ одинаковый переводъ. Кромѣ тѣхъ статей, которыя указаны выше нами или же отмѣчены В. М. Истринымъ, мы хорошо помнимъ статьи о книгахъ Ветхаго и Новаго Заѡта, имѣющіяся въ Изборникѣ на лл. 252 и 253 и, если не обманываетъ память въ немъ есть статья Георгія Хоуровска о образѣхъ и др. Во всякомъ случаѣ для возстановленія текста Изборника 1073 г. Хиландарскій сборникъ будетъ имѣть большое значеніе какъ по древности его, такъ и потому, что онъ списокъ югославянскій.

Принадлежа къ сербской рецензїи по письму, онъ часто сохраняетъ особенности болгарскаго оригинала, который заключалъ уже характерныя черты средне-болгарскихъ текстовъ: въ немъ была смѣна юсовъ.

1) капоустъ. 2) вина. 3) и дръсъ. 4) дрѣси. 5) тоѡтитѣ.
6) и'х'аусъ. 7) гор'пиѡсъ. 8) ѡ'перветен. 9) Проп. гѣ. пер'тиѡсъ.
10) пау'ни. 11) фѣменѡдъ.

Рукопись Хиландарскаго монастыря, по которой напечатанъ второй текстъ Откровенія Меводія Патарскаго представляетъ также сербскій списокъ, но съ такого болгарскаго оригинала, который возникъ въ средѣ говоровъ, произносившихъ ж, ѡ какъ а и я. Такъ объясняются примѣры: втѡрыа р. п., на моужа в. мн., нарекоша; на болгарскій оригиналъ указываютъ случаи съ ѣ вмѣсто ѡ=ѡ, напр. печѣтсѣ, тѣгтоу и сохраненіе ѣ на своемъ мѣстѣ. Рукопись эта заключаетъ списокъ Манассіинои лѣтописи. Ударенія въ этой рукописи тѣ же, какія мы находимъ и въ сборникѣ 1845 г. Синодальной библіотеки. Старшій образецъ, въ которомъ встрѣчается подобная постановка ударенія, мы знаемъ отъ 1230 г. Это записъ на колоннѣ Іоанна Асѣня, на снимкѣ съ которой у Даскалова больше удареній, чѣмъ у Срезневскаго въ Свѣд. и Зам. С. П. 1879, стр. 10.

Дѣяніе св. апостолъ Андрея и Матѡея, напечатанное нами по рукописи Зографскаго монастыря, представляетъ переводъ этого апокрифа, отличный отъ текста, напечатаннаго Новаковичемъ въ VIII книгѣ Старинъ, равно и отъ другого текста, который у него приводится въ вариантахъ. Что касается языка, то печатаемый нами текстъ представляетъ обычную средне-болгарскую рецензію.

Слѣдующій за нимъ текстъ Первоевангелія Іакова, печатаемый нами по рукописи № 42 Зографскаго монастыря, наоборотъ представляетъ переводъ, вполне совпадающій съ сербскимъ текстомъ, напечатаннымъ въ X книгѣ Старинъ Новаковичемъ. Мы его печатаемъ только по тому, что онъ дошелъ до насъ въ редакціи средне-болгарской. Примѣчанія взяты изъ сербскаго текста. Сербскій списокъ также указываетъ на средне-болгарскій оригиналъ. Напр. въ гл. XVII съмоуштакъ кю предполагаетъ въ болгарскомъ: кѡж. Слѣдующій за этимъ текстъ изъ сборника XVII в. Н. С. Тихонравова интересенъ тѣмъ, что представляетъ юго-славянскій, именно новоболгарскій текстъ въ

народномъ пересказѣ, близкій къ тому, который напечатанъ М. Н. Сперанскимъ въ его Изслѣдованіи (Труды VIII Арх. Съѣзда стр. 158—160). Разница только въ томъ, что ново-болгарскій текстъ гораздо бѣльшаго объема сравнительно съ южно-русскимъ, оканчивающимся седьмой строкой стр. 67. Въ ново-болгарскомъ сборникѣ это слово не на день Рождества Богородицы, а на день Введенія Ея во храмъ.

Рукопись № 109 монастыря св. Павла дошла до насъ въ сербскомъ спискѣ. Оттого встрѣчаемъ въ ней оу вмѣсто въ стр. 70, оутѣпта оу калъ стр. 71, оузверѣ стр. 75, оузе стр. 79 и др. Вѣроятно на счетъ сербскаго говора слѣдуетъ отнести ш вмѣсто с: ш нимъ стр. 79, ср. стр. 80. Въ склоненіи: изъ земакъ стр. 71, ѿ земле ханаѡнскыѣ ib. вин. мн. ризе стр. 73, имен. множ. дѣѣре лотове стр. 75, вин. множ. поуѣте стр. 73; род. единств. на а въ мѣстоименіяхъ: скоега 78, га стр. 79. Въ спряженіи: идемо стр. 74, 77; въздамо стр. 74, снѣмо стр. 79. Слѣдуетъ отмѣтить также: нѣтко стр. 87. И въ самомъ правописаніи есть слѣды обычнаго сербскимъ рукописямъ удвоенія гласныхъ, напр.: тѣѣ стр. 80, ср. 90, еѣоѣ стр. 75.

Но сербскій списокъ ведетъ происхожденіе отъ болгарскаго оригинала, какъ это видно по уцѣлѣвшимъ въ немъ болгаризмамъ. Частые примѣры смѣшенія юсовъ: поукъ стр. 71, глѣю ib., стоюща стр. 72, лежоущоу стр. 89, моею стр. 76, стоукъ стр. 88; плачеѣни стр. 79, нетренѣ стр. 86. Можно указать примѣры, позволяющіе заключать, что болгарскій оригиналъ смѣшивалъ носовые съ глухими: сѣтъ стр. 72, ср. ib. 74. Есть примѣры, гдѣ вмѣсто ж является о: мѣѣко стр. 75, потника стр. 78, можа стр. 87, сѣ клетво ib., ѿстопахѣ стр. 88. Быть можетъ это о является, какъ слѣдствіе смѣшенія о и у, примѣры котораго можно указать: своѣмо дат. п. стр. 72, постыню стр. 77, възлюбленомо стр. 81.

Часто сохраняется **ѣ**, какъ въ болгарскихъ рукописяхъ: **питѣюцаго** 86, **чѣ** 73, **высочѣиши** 86, **оупитѣнна** 74, **погывѣль** 75, **мѣко** 86, **скончѣи** 85.

Вмѣсто **ѣ** въ такихъ случаяхъ есть примѣры съ **а**, **и**, указывающіе на выговоръ **ѣ** = **и**, **а**: **зало** 77, **всѣ** 81, **прѣближатѣ** 88, **вѣни** 89, **лѣвети** **и**ни 91, **изманиа** 77. Языкъ апокрифовъ носить слѣды живого выговора. Часты случаи опущенія согласныхъ: **чѣсныи** 90, **сладоснѣ** 86, **ѣсны** **и**в., **и**че 72, **слѣпоу** 82. Наоборотъ: **пострѣдѣ** 83. Можно указать примѣры уподобленія согласныхъ: **лѣхо** 79, **процѣфтоу** 76, **и**тешчѣше 74, **везоднѣ** 72, **нохти** 73, **догдѣ** 73. Есть примѣры смѣшенія **ч** и **ц**, которые встрѣчаются и въ другихъ средне-болгарскихъ текстахъ: **цѣкъ** 71, 73, 88, **чѣвътъць** 85, **црътогъ** 90.

Напечатанные изъ этого сборника тексты Сказанія объ Авраамѣ представляютъ сходство съ текстами, помѣщенными въ книгѣ: «Апокрифическія Сказанія о ветхозавѣтныхъ лицахъ и событіяхъ» И. Я. Порфирьева. С.-Петербургъ 1877. Что же касается апокрифа о Макаріи Римскомъ, то печатаемый текстъ не совпадаетъ съ текстами, изданными Н. С. Тихонравовымъ, и какъ дошедшій до насъ въ югославянскомъ спискѣ получаетъ тѣмъ большій интересъ. Рядомъ съ этимъ старшимъ текстомъ мы помѣстили и новоболгарскій, который опять-таки не представляетъ полного совпаденія съ извѣстными списками этого апокрифа. Мы должны наконецъ прибавить, что въ рукописи монастыря св. Павла № 109 за этими двумя апокрифами слѣдовалъ еще третій, видѣніе Исаіи: «слово **и**иѣна **з**латоуустаго **и** пророка **и**саню **и** послѣднемъ **в**рѣмени **и** о **и**скающиихъ», но къ сожалѣнію рукопись въ этомъ мѣстѣ сохранилась дурно, листы на половину оборваны, а потому мы этотъ текстъ не списали.

Апокрифъ о двѣнадцати пятницахъ напечатанъ нами по ру-

кописи Григоровича ради бѣльшей точности, такъ какъ въ Православномъ Собесѣдникѣ онъ былъ напечатанъ безъ соблюденія правописанія. На этотъ текстъ ссылается И. В. Ягичъ въ рецензій на «Матеріалы и замѣтки по старинной славянской литературѣ» М. Соколова. Спб. 1892, стр. 14—15, только напрасно называя его отрывкомъ. Приведа начало текста Игнатій Викентьевичъ прибавляетъ: «Дальше у меня нѣтъ, да кажется вообще только этотъ отрывокъ остался». Это недоразумѣніе: текстъ сохранился вполнѣ.

Сборникъ № 68 Софійской народной бібліотеки описанъ недавно въ «Извѣстіяхъ» Отд. р. яз. и слов. И. А. Н. 1899, т. IV, кн. 1 проф. А. С. Архангельскимъ. Не ограничиваясь описаніемъ статей, проф. Архангельскій напечаталъ нѣсколько ихъ цѣликомъ. Жаль, что въ число послѣднихъ попало и евангеліе Өомы, хотя издателью безъ сомнѣнія было извѣстно изъ книги «Славянскія апокрифическія Евангелія» М. Н. Сперанскаго, что мы владѣемъ полнымъ спискомъ этого апокрифа и собираемся его печатать. Когда надъ печатаніемъ этого текста трудился проф. Архангельскій, нами тотъ же самый текстъ уже былъ давно напечатанъ для Сборника съ тою только разницей, что у насъ соблюдено правописаніе текста, представляющее интересъ по смѣшенію чертъ болгарскихъ съ сербскими, а проф. Архангельскій не придерживался строго правописанія рукописи. Въ такихъ текстахъ, гдѣ является вопросъ объ отношеніи списка къ оригиналу, всѣ двойственныя черты правописанія получаютъ особенное значеніе, а потому несоблюденіе правописанія рукописи не можетъ быть одобрено. Съ этой стороны изданіе проф. Архангельскаго совершенно неудовлетворительно. Но и помимо того въ нѣсколькихъ мѣстахъ проф. Архангельскому не удалось прочесть рукопись правильно; мы должны отмѣтить всѣ эти ошибочныя чтенія.

Вмѣсто дѣти строка 103, стр. 4 должно быть дѣте: въ ру-

кописи **е** часто пишется такъ, что его можно принять за **и**, не за **и**.

Вмѣсто **вѣке** (?) стр. 103, стр. 5 должно быть **вѣне**.

Вмѣсто **съ** стр. 103, стр. 11 въ рукописи ясно читается: **сы**.

Вмѣсто **на рамене** стр. 103 стр. 4 снизу въ рукописи: **на раме**.

Вмѣсто **мене** стр. 104 стр. 9 снизу въ рукописи: **ме**.

Вмѣсто **Глишавше** (поправка текста) **же** **юден** **яко** стр. 105 стр. 3 въ рукописи читаемъ: **Глишав'** **же** **юдѣне** **яко**; оговорка въ примѣчаніи къ этому мѣсту, будто бы въ рукописи стоятъ **не** **яко** объясняется вѣроятно тѣмъ, что при торопливомъ чтеніи издатель принялъ **не** за **не**.

Вмѣсто **прогнивасе** стр. 105 стр. 11 должно быть: **прѣгнивасе**.

Вмѣсто **прежде** **даже** стр. 105 стр. 12 снизу должно быть: **прѣж'** **де** **аще**, сравни **аще** и у Новаковича.

Вмѣсто **остръминуше** стр. 105 стр. 8 снизу должно быть: **ѡстрі** и т. д.

Вмѣсто **начело** стр. 106 стр. 7 сверху въ рукописи: **начела**, сравни у Новаковича: **зачела во ученіи ни конца не знаю**.

Вмѣсто **пренесе** стр. 106 стр. 10 должно быть: **принесе**.

Вмѣсто **чюдѣ семь** стр. 106 стр. 2 снизу должно быть: **чюдесемь**. Сравни у Новаковича: **о вывѣшихъ его чюдесехъ**.

Вмѣсто **въ нихъ** стр. 110 стр. 8 должно быть: **въ нѣже**.

Вмѣсто **въ врем** (странный способъ разрѣшать титло) должно быть: **въ врѣ**.

Вмѣсто **овръше** стр. 107 стр. 13 должно быть: **овѣръше**.

Вмѣсто **заврати** стр. 107 стр. 16 должно быть: **заврати**.

Вмѣсто **протѣза** къ стр. 107 стр. 20 должно быть: **прѣтѣзѣ**.

Въ той же строкѣ нѣтъ предлога: **къ**.

На стр. 107 стр. 3 снизу въ рукописи ясно читается: **мани чѣ**.

Стр. 108 стр. 2 вмѣсто **зѣло** должно быть: **зѣло**.

Вмѣсто **из дом** (опять такое же разрѣшеніе титла): **изъ дѣ**.

Вмѣсто **сѣдѣти** стр. 108 стр. 7 снизу должно быть: **сѣдѣти**.

Вмѣсто **ко отцу** должно быть: **кѣтъцѣ**, при чемъ въ рукописи стоятъ двойное **о**, чѣмъ и объясняется чтеніе проф. Архангельскаго.

Вмѣсто **приноси ми** стр. 109 стр. 8 должно читать: **приноси ми**, при чемъ первоначально было вѣроятно: **принеси ми**, ср. у Новаковича: **кто кси ты иже ми таковаѣ принесеши**.

Вмѣсто **о тебе** стр. 109 стр. 9 должно быть: **ѡ тебе**, ср. у Новаковича.

Вмѣсто **очи** стр. 109 стр. 12 должно быть: **ми очи**.

Вмѣсто **рекох** стр. 109 стр. 17 должно быть: **рѣ**.

Вмѣсто **плакашесѣ** стр. 109 стр. 6 снизу въ рукописи: **плакаше**.

Стр. 109 стр. 2 снизу должно быть: **къ немѣ**.

На стр. 110 стр. 2 должно стоять ясно читающееся въ рукописи: **слово**.

Вмѣсто нѣснаго стр. 110 стр. 9 должно быть: нѣно.

Послѣ искаста его стр. 110 стр. 16 пропущено: и по трѣ дни ѡбръѣтоста его.

Вмѣсто съ дѣтищѣ стр. 110 стр. 19 должно быть: съи дѣтищѣ.

На стр. 110 стр. 22 въ рукописи стоитъ требующее исправленія: искате.

Обращаясь къ языку этой рукописи, мы должны отмѣтить въ ея сербскомъ спискѣ слѣды болгарскаго оригинала. Сюда относятся смѣна юсовъ: лежѣще стр. 117, лѣжѣща ib. прѣсто-
юще стр. 116. Далѣе формы ноу, рекохѣ стр. 116, зачеху се стр. 119 указываютъ на болгарскія: нж, рекохж. Форма чюдѣ ти се стр. 116, 117, гдѣ д вмѣсто жд, указываетъ на болгарскій оригиналъ. Правильное употребленіе ѣ указываетъ на сохраненіе болгарскаго правописанія, напр.: прѣмльчу стр. 112, дѣтища ib., сѣло и т. д., а иногда вмѣсто ѡ, въ чемъ также нельзя не видѣть уклоненія отъ обычныхъ правилъ сербской рецензіи, напр.: грѣдѣ стр. 112, клѣти ib. свѣже стр. 117 и наконецъ ѣ вмѣсто ѡ, напр.: родителѣ стр. 112, вѣлика стр. 117.

Изъ болгарскаго оригинала, можно думать, остаются въ рукописи слѣды нерѣдкаго употребленія ѣ вмѣсто ѡ, но это ѣ часто бываетъ не легко отличить отъ ѡ; оттого могутъ быть случаи колебанія и при изданіи.

Наконецъ на счетъ болгарскаго оригинала слѣдуетъ отнести и тѣ случаи, гдѣ является несоблюденіе склоненія, напр.: въ градѣ Назарѣта стр. 111, сѣа (вмѣсто именит. пад.), ib. ни оучителя закѣнѣ ни книга стр. 113; азъ наоучю егѣ книги ib. на зыдѣ на пирагы стр. 114; прѣ сѣдѣа ib. прѣ сѣдищи ib. за врати стр. 115; единѣ дрѣво въ крат'ко сѣщѣ ib. ѡ волиѣ ѣко стр. 117; зыжѣ чѣкъ храмина нека ib.

Сохраняя слѣды болгарскаго оригинала, рукопись въ то же время представляет и не мало сербизмовъ, напр.: *есѣ* стр. 112, *повинанъ* стр. 114, *мани* стр. 115, *пирагъ* стр. 114, *сль-начна* ib. *оупроси* вм. *въпроси* стр. 117; въ склоненіи р. пад.: *жетве*, *сетве* стр. 115; въ спряженіи: *выпросимо* стр. 114¹.

Кромѣ Оомина Евангелія по этой рукописи мы напечатали еще статью «Вопросы, отъ сколькихъ частей былъ созданъ Адамъ». Кромѣ текстовъ, напечатанныхъ Н. С. Тихонравовымъ во II т. Памятниковъ Отреченной литературы послѣдняя статья напечатана по средне-болгарскому списку Шафарикомъ въ его Славянскихъ Древностяхъ: «Зде како сжтъ части азыкомъ и котори естъ» по рукописи библіотеки въ Карловцахъ.

Считаемъ не лишнимъ напечатать списанныя нами статьи фیزیолога, текстъ котораго близко подходитъ къ напечатанному проф. И. В. Ягичемъ по рукописи Миклошича въ Разборѣ книги А. Карнѣева «Матеріалы и Замѣтки по литературной исторіи фیزیолога». С.-Петербургъ 1894 г.

Въ рукописи эти статьи находятся въ безпорядкѣ, такъ какъ листы сборника, какъ видно и въ другихъ мѣстахъ, безъ сомнѣнія, перепутаны. Мы возстановляемъ текстъ, насколько онъ сохранился, слѣдуя порядку дошедшихъ до насъ статей. Онѣ слѣдующія: 1) слово о еленіи; 2) слово о едропе; 3) слово о ор'ла; 4) слово о дѣтлѣ. Здѣсь текстъ за пропускомъ листовъ прерывается. Далѣе сохранилось безъ начала 5) слово о еревицѣ; 6) слово о голуви; 7) слово о вьлка; 8) слово о хину; 9) слово о змій; 10) слово о паунѣ и 11) слово о лисици.

слѣ w еленіи ѿ вѣвъ. Елень ѣ имѣючи красотоу и възоръ дивній. и живетъ ѿ лѣтъ. егда състареетсе тогѣ тичеть пѣбрьжѣ горн и долове. и обавлѣеть въсемь свѣрѣ ложѣ да еѣа обрѣцеть змійю коа се, г. съв'лѣчила. познаваетъ ю и раздѣмаетъ ю.

1) Замѣчанія о языкѣ рукописи уже были сдѣланы и М. Н. Сперанскимъ. См. Труды VIII Арх. Съѣзда т. II, стр. 166.

и рикаѣ, ꙗко приничюуи ꙗко волю и поставляетъ носъ на исх'одѣ
змѣниѣ и поемаѣ дшѣ въ себѣ и възымаетъ ю въ нозѣри и
поглынетъ ю. того ꙗко елень наричетъ се. занѣ изымаетъ змѣю. да
лице бѣдѣ змѣа въ каменѣи не въз'можетъ ю изети. иже водѣ
лице и далече ѣ и носѣи водѣ въ оустѣхъ. и заличаваетъ лѣже
змѣи. из'мѣтъ ю и поглынетъ ю да лице не оверѣитъ елень воды да
пѣтъ оумрѣ. лице ли оверѣитъ живѣ бѣдетъ дрѣзѣ, ꙗко лѣтъ. того
ꙗко рѣ ꙗко рѣ дѣ ꙗкоже желаетъ елень на источники вод'ные
такѣ и ты бездмны члѣче ꙗко вѣлика дѣла дал' ти ѣ бѣ. крѣпѣиѣ
и просѣпѣиѣ и възлюбакникъ быти бѣжѣи текѣи еленѣ на водѣ.
теци (об.) и ты на показанѣ къ оучителю жеже члѣка мысль ѡ
црѣкве. да лице текоуѣи на показанѣ въ црѣковь цѣль бѣдешѣ ѡ
грѣхѣ ꙗкоже во елень оумираетъ без' водѣ. тако и ты оумрѣши
не воесе страха бѣжѣа. лице ли воесѣи не оумрѣши въ вѣкы тако
разоумѣи: ~

СЛОВΟ W ΕΔΡΟΠΕ.

Едропъ ѣ въ мори тако и фаріа ѣ. среди вел'ми лепъ ѣ ѿ половинѣ долѣ тако рѣба ѣ. воиныѣ мор'скы и въсѣли рѣбамѣ овладѣеть. въ нѣкоемъ земанъ рѣба злата ѣ въ далець. ѣ во възорѣ еи въсе злато лежѣ въ единѣ мѣсте. и приходѣ къ нѣи едрѣ ѣ единѣ въ годѣи и покланяетсе (163) рѣбѣ тонъ тако црѣ. такоже въсе рѣбы по нѣ. потѣ накы въз'вращаютьсе въ свое мѣсто и плодетсе ~ ѿвѣ.

Едропъ ѣ оучительъ црков'нынъ рыбы соу' людіе. рыба злата
вѣтра хртїан'скаа ѣ. що се рыбы кааишю то сѣтъ приходѣиинъ въ
црковь. члѣе въ днѣи ѣра почитанъ. а въ ношн се боу' мѣи боу'
бгѣднвъ ѣрь тѣѣ почкѣтеть: ~

ГЛО́ВО ѡ ОРЛА ѡ БЛВН.

Орѣль летицїи ꙗꙑца ѿрь ѿ. за, рѣ. а҃ѣ всѣ печали живѣ
потѣху охирѣвѣт и заливаются емоу очю. и не възможеть себѣ
хранити. и завиетсе въ висинѣ пѣный. и паднеть на корени то

каменн (об.) и седить, и днн на камени испаднеть къса хыра ѿ него на камени. и омиваетсе оу породиме влатѣ и сѣдитъ противъ сѣнца. егда разгѣоритсе ѿ сѣнца тогѣ мѣ се ѿчи вчищають. и боудѣ яко и млѣа. и пакы добре живеть рѣ лѣтѣ яко и млѣа ~ Тако и ты бездмѣны члѣче егда оумножетсе грѣси твои притеци въ цркви. тебѣ и камень хс. а сѣнце ти е мѣтви црковные. а порѣди заповѣ дхѣвнаго оца. а высина е правовѣрныи пость. а старость есть грѣси: ~

слѣ ѿ дѣтѣ ~ Дѣтель е пѣстра пѣтица. летаетъ ѿ дрѣва до дрѣва каюнѣ дѣветъ а оухомъ слышѣ. аире дѣно дрѣво вѣдѣтѣ (164) и пакы идѣ и крадетъ едном дрѣгом зане несѣ своа досѣ нѣ и тѣжѣ прибываетъ. за тѣ еревица наричетсе. Тако и ты бездмѣны члѣче егда сътвориши мѣтвию. не рѣи досѣ сѣ сътвориши нѣ теци пакы къ инои заповѣди и напѣни срѣе свое. а не фалнсе понеже фаливъ члѣкъ мѣ надѣвень е видитсе пѣнь да егда его пѣстишъ не вѣишъ что вѣ вѣ нѣ. члѣче хвалишсе. ни члѣкъ насладиши. ни себѣ оупокониши. члѣче тѣнна бѣ любить: ~ Глѣво ѿ глѣоубѣ... Глѣбѣ е доврѣниши ...ци. свѣза едно лѣ... и влюдетсе ѿ ис... тѣ не оуловѣ... оукѣнь всѣ. Тако и ты члѣче притеци въ црковь да не вврѣцетъ те врагъ раслабѣннаа и оуловѣ те. и кедѣ те въ свое хотѣнѣ. брѣтѣ влюдетесе ѿ врагѣ како се влюди дѣки свѣрь ѿ лѣца. врагъ бо не творить ничесоже ноу глѣди да оуловѣ члѣка. нѣ приходи въ црковь и прѣтѣрпи ввѣдѣ члѣкъ и вѣнець ѿ хѣ прѣимешъ: ~

слово. ѿ вѣлка... ~

Вѣкъ е пофатливъ свѣрь. да егда не оврѣцетъ мрѣшѣ да се напѣтъ. изы... тѣ на пространѣе мѣстѣ ...тѣ велѣмъ гласѣ... гѣ сътворишѣ мѣ... тѣи. и не далѣ еси правѣ пасти ни дрѣвѣа гристи. ноу ѿ животна хранитсе. да ачѣнь есмь гѣ чюють и менѣши дрѣсы его и выпѣю единѣ гласѣ. пошѣли нѣ гѣ пошѣли. и оуслышѣ гѣ мѣкѣи и и припѣститъ имъ хранѣ. и не оставитъ и. Тако и ты члѣче послѣшѣи глѣ црковныи. притеци къ боу. бѣ

не остави́ те свое мѣти. чѣче поса́дан матви црѣковѣныѣ: ~
 слѡ ѡ хинѡ. Хинѣ ѣ въ мори. не имѣ ни ногѡ ни перѣа. е бо кѣ
 и кѡпѣко на кѡпѣ. трѣса его ꙗко ежѣ. стоить на еди́нѡ мѣсте
 да егѡ въсвѣрпитѣ море. прибываетъ каменіе и покривается да
 го море (об.) не измѣтнетъ на соухѡ понеже оусилѣно мѡ се ѣ
 на свое место вратити ~ Тако и ты бездмны чѣче. вѣди добръ
 къ дрѣжине своен. сладокъ житіемъ вѣди. да егѡ вѣдетъ не-
 воля твоя да покріють тебѣ дрѣзи твои да не погыбнеши. бра-
 тѣ не рци ꙗко бѣгъ есмь или великѡ мѣтъ имѣ ѡ господара.
 нь не грѣди ѡ помышлїи свой. да не изриновень вѣдешн: ~

слово ѡ змїи.~

Змїа ѣ наплютѡа вещь паче всѣхъ вѣщи. ꙗко имѣющїи лю-
 тость. сътвори бѣ враждѡу междѡу змїею и междѡу члѣкы. егѡ по-
 ходїи змїа (2) водѡ пити. избѣываетъ ꙗдь свои на краи. да не
 съ ꙗдѡ въ водѡ вьлезѣ понеже хоцѣ водѡ наидити да кто би
 пилъ ѡ водѡ тоу. мрѣтъвъ хоцѣтъ быти. Тако и ты чѣче егѡ
 имашн ꙗдь на срѣцїи своѣ. да не идешн въ тѣи чѡ въ црѣковѣ. да
 не фѡр'макосашъ стѣи. или аггѣль гнѣ не ѡбдѣнтсе ѡ тѣ ноу
 прѣвое съ вьсакѣи прости се и оумири срѣце свое. тогѡ вьлезы въ
 црѣковѣ. чѣче егѡ видїи члѣка змїа вѣгаеть еда како вьз'могла бы
 себе съкрити. аще ли ю стигнѣ члѣкѡ она свиеть вьсе тѣло свое и
 покрїеть главоу свою. пакы троу съ главою исцѣлѣнѣ: тако и
 ты бездмны чѣче съхранн свою дшѡ аще и вьсе тело твое по-
 раженѣно вѣдетъ. вьсхоцѣтъ во дшѡ и тѣло исцѣлѣти. аще ли
 дшѡ погыбнешн и вьса твою погыбноу гдѣ тебѣ приѣтъжице вѣ-
 деть: ~

слово ѡ паоуны.~ Паоунѣ ѣ прѣкраснаа вещь' ходѣщи съ
 красотою великою. срамляющн се красотѣ и вьзвѣлѣнтсе сѣло.
 а егѡ си видить носѣ велѣми жалостно вьз'зоветъ велѣмъ
 гласѡ. гдѣ чѣмѡ ми нѣсѡ носѣ ꙗко и тело. Тако и ты чѣче блю-
 дѣши вьса краснаа ꙗже (3) ты даде бѣ. и вьзвѣншншн оумъ свои.
 и не блюдеши ѡкоу еси како ли хоцѣши понти аще бо ранѡ

довѣдѣши ниѣши врача врачъ во ти ꙗ дши црѣкѣ: ~ слѣ во ли-
сици: ~ Лисица ꙗ много тѣхнита вещь. егда не обрѣтаетъ исти.
приходѣи на присое и шмрътвѣтсе и оудръжѣи дшѣ въ себѣ. и
надѣтсе ꙗко мрътѣа. и приходѣтъ пѣтице нѣныѣ. и начѣнѣтъ да
очи ен исключаюу. она скочѣи и бръзо оуиастъ нхъ. Тако и дѣаволъ
егда хоцѣ да обрѣцѣтъ члѣка въ свое хотѣнѣе. прѣвое шблени
се во црѣкѣ. вѣторѣе къ враждѣлицѣ хѣдити. тогѣ (об.) възымеетъ
его врагъ въ свое хотѣнѣе ~ Члѣче, дѣ агѣли дръжѣтъ прѣстолю
гнѣ. и тыи не знаюу чѣо мыслѣи на члѣкѣ. а тѣбѣ чѣо ꙗ съблѣ-
зѣнѣ. то и любовѣно ꙗко же рѣ прѣркѣ дѣѣ. не боудѣте ꙗко конъ
и мѣскѣ нѣ вѣдѣте моудрѣи ꙗко зѣмѣ и цѣли ꙗко голѣби. члѣче
по митѣ сѣдѣще. комѣ хоцѣеши мѣто дѣти да въ тѣмѣ не во-
идѣши: ~

Изъ рукописи Н. С. Тихонравова XVII в. нами напеча-
таны кромѣ слова на введеніе стр. 64—69 сказанія о мученіи
апостоловъ Матѣея стр. 121—128, Филиппа стр. 129—135,
Ѳомы стр. 136—143.

Изъ рукописи Н. С. Тихонравова XVIII в. нами напеча-
таны апокрифъ о Макаріи Римскомъ стр. 93—106, хожденіе
Богородицы по мукамъ стр. 144—148, откровеніе Варуха стр.
149—151, епистолия о недѣлѣ стр. 152—162. Оба эти сбор-
ника описаны нами въ книгѣ «Обзоръ звуковыхъ и формальныхъ
особенностей болгарскаго языка». М., 1893.

Пользуясь при занятіяхъ рукописями фотографіей, мы къ
сожалѣнію по возвращеніи изъ путешествія не досчитались
одного снимка съ рукописи XIII в. Хяландарскаго монастыря,
на которомъ долженъ былъ находиться текстъ апокрифа о Ме-
ѳодіи Патарскомъ л. 73 об. Въ виду трудности сдѣлать съ него
новый фотографическій снимокъ, или поручить списать вновь
недостающій листь, мы печатаемъ его по изданію В. М.
Истрина. На стр. 14 стр. 21 послѣ словъ творѣнии то долженъ
былъ слѣдовать об. л. 73: истинуу. кже во Ѳ племѣне того

възвѣжесе црѣтво то. то шврѣте великоѣ и чѣноѣ дрѣво стго и чѣнааго крѣа подроуженьнааго посрѣ всен зѣмле. тѣмъ же рѣ бѣни ѡцѣ дѣдѣ кдиѡпиа варить роука к к боу. нѣ ѣзыка или црѣтка пѣ нѣсемъ моугоуца шдолѣти црѣтвоу грѣчьскомоу. тѣмъиже и забрало имъ ксть, на нѣмъже вса ѣселенаа до коңца твердо написакть и ѡ встока до запада и ѡ пладне пѣ полоуношии. каа во моцъ и каа сила можетъ грѣкы повѣдити. зашнѣени во соу крѣтомъ. послоушанте что вѣжѣствныи пауль глаѣ ѡ послѣднимъ дѣи и ѡ грѣчьсцѣ црѣтѣ. рѣ во нѣге въ нарѣчинни кже къ солоунѣномъ поустѣ: повѣдаю же вамъ братиѣ ѡ пришьствѣ га нашего їс хѣ прѣ народомъ, іако да не стоупите си своего оума ни смоутитесе ни дхѣомъ ни словомъ ни оучениемъ, іако се мы оучимъ вси. аще ви начнеть кто оучити инако донелѣже не придетъ пришьствѣи гѣе, да васъ не прѣлѣститъ никтоже никакоже, донелѣже не придетъ попоущеніе гѣе прѣвок и ѡблнчѣтсе члѣкъ безаконниа соупротивлѣнсе и възносење надъ всѣмъи и творесе бѣ и сѣдетъ на мѣстѣ бѣни чѣнсе всѣмъ веле іако бѣ, донелѣже влады нѣа ѡ срѣды не придетъ. тога шкнѣтсе сѣ пагоубныи. кто сѣи ѣ срѣда грѣчьско црѣстве. вса во власть и дрѣжака мира сего раздроушнѣтсе разѣ ток. та во рать приметъ, нѣ не прѣимѣтсе никоиже. и все страныи кже на ню покоушаютсе ѡ неѣ повѣжѣныи воуѣ. и стоати ки ксть до соуднаго дѣе. и того црѣтка роука варить къ боу и ѡцоу. коѣго црѣтка. хрѣтианьска. нѣ во црѣства иного вышѣша сего. разоумѣи добрѣ, помысли монсию толѣка знаменниа и чюдеса и потокъ морьскыи, из нѣгоже мѡсию изведе, и смотри ми їса наугѣнна, кмоу же сѣнце на гаванѣ постаи и аѣна на фараѣнии, кѣлко же нѣхъ нѣкыи хъ изреднѣхъ члѣкъ и спроста решии всего жидовьска рода власть помислы, како

На стр. 111 стр. 8 должно быть: некаа, стр. 11: дѣти, стр. 14 послѣ сѣвотѣ должно быть: иже не дѣтой творити;

стр. 17 слово **возвѣстиша**, которое прибавляетъ проф. Архангельскій въ рукописи пропущено, слѣдуетъ: **инѣ**. На стр. 117 стр. 5 съ конца пропущено: **ѣі. лѣ. възьдоста рѣдѣтелѣ егѡ въ іерлѣмъ**.

Видѣніе Даниїла.

Печатается по Хиландарскому сборнику XIII—XIV в. сербскаго письма.

Скипетръ ѿ чрѣсъ кго имѣ кмѹ пишетьсе кляннскомь пи-
сменемь. въ прѣвоюю грамотоу. алфавитни. а римскы начнь-
шоу ѿ ѡсмих грамоти. и ксть црѣвоюк с мѣрнѹ своєю¹.
мрѣвимь² въскрѣшениа творить и семоу съцрѣвоюуюшоу. лъстнию
мѣи кго на нѣ³ же възложить³ роуцѣ свои кгоже⁴ рекохъ азъ
даниль къ ангѣлоу гѣи мон кнеже ангѣломь. и роговъ кже ви-
дѣхъ. црѣкни⁵ сеуть римска та вѣстаноуть⁵ въ послѣднѣк
дѣи. прѣвокъ ѣ възношениа⁶ на сѣа своего роукоу. црѣвѣкть
же потомъ лѣтъ .ѣ. горѣ тебѣ седмѣкрыше⁷ кавулоне. іако въ
тебѣ кдиносьсица⁸ црѣвоюкть⁹ .: Дроугни же рога¹⁰ вѣста-
неть. ннѣ црѣ ѿ рода гоффина. имѣк число. ѿ г. ѣ. д. ¹¹ и ѣ
црѣко кго крѣпко¹² и силно въ дѣи же кго изидеть кзылѣ крѣпкѣ

Варианты къ этому тексту приводятся изъ сборника попа Драголя, при-
надлежащаго проф. Срећковићу. Въ этомъ сборникѣ видѣніе даниїла пророка ѿ
црѣхъ и послѣднихъ днѣхъ и ѿ кончинѣ вѣка находится на л. 243. Оно напечатано
владѣльцемъ рукописи въ изданіи сербской королевской Академіи «Споменикъ»
V стр. 10—11. Въ Хиландарской рукописи начала не сохранилось, такъ какъ
нѣсколько листовъ передъ тѣмъ утрачены.

1) вѣснанию. 2) Пропущено. 3) възложить на нѣ. 4) шкови. 5) Тѣ же
формы въ единственномъ числѣ. 6) възложшиа. 7) седмѣхълѣе. 8) кдинось-
сица. 9) съцрѣвоюеть. 10) скипетръ. 11) Вставлено н. 12) крѣпо.

и поворотѣсе с нимъ. и ѿвѣжитъ кзыкъ тѣ ѿ лица кго и потомъ
възвратитѣсе кзыкъ тѣ. нво ¹ рѣ ¹ прочеи ѿславѣтъ. црѣ тѣ
немощню заѣ прѣдасть дшюу свою тѣга другы рога ² вста-
неть ѿ сѣмене кго ³ малокрѣмѣннъ паче всѣхъ. другынъ же
рога ² встанеть нме англово нмѣк прѣстолю кѣ ѣ же рога вста-
неть и прѣидеть вѣрѣмъ ⁴. и потомъ встанеть дрѣгынъ рога.
ѿ прѣвыи граматни црѣкынъ и томоу (нмоу)цюу прѣстолю ⁴
другынъ рога. и възглютъ хоули ⁵ на вышнаго. и хоули кго
ради заѣ погнѣноутъ ⁶. и ведоутъ и къ локцоу. И по семь ⁷
другынъ рога ² встанеть ⁸. ими прѣстолю на чело лоуто все-
моу мироу на землѣи црѣва кго. въ днѣи же кго встаноутъ .д.
црѣи. двѣ ѿ востока. два же ѿ запада нмже ѿбразомъ видѣ
дѣ. вѣтри нсходеще и смоущающе море си соутъ и сѣразетѣсе
бранью крѣпкою нсѣкоутъ ⁹ другы друга ѿко травоу поль-
скоую. и воудеть неоустрокии ¹⁰ много на землѣи. и встанеть
црѣ ѿ слнча гра и нзбытъ ¹¹ к. и створитъ к повѣдоу ве-
ликоу. и кнѣдетъ въ селоврѣхъ и створитъ людемъ миръ. и по
сѣмъ ¹² сѣчении. и влѣженнъ въ вѣрѣ ¹³ почившии и поуститъ въ
силы ¹⁴ и въ страни западнѣи. пѣбни ¹⁵ вѣрнъи сѣвѣ и дошѣшеи
страныи западнѣи ¹⁵. ти нарицаемаго тыннариди ¹⁶ гра моу-
чещенъ изидоутъ и начноутъ творити и ѿбни ¹⁷. и по снхъ вста-
ноутъ соущи въ ¹⁸ мѣстѣ толь. и снѣ погоуветъ мѣчемъ и вста-
неть другы на дрѣгъ ¹⁹ и створеть браны ²⁰ въ сѣвѣ. и встанета
два мѣтелеа. прѣвыи же ѿ востока ѿ тѣга гра. а другынъ ѿ за-
пада ²¹. и срецоутѣсе другы с другомъ. на мѣстѣ нарицае-
мѣмъ акродоунни ²². и сѣкоутѣсе ²³ другы съ другомъ ²⁴. ѿкоже ѿ
крьви ²⁵ нхъ разъчръпатѣсе мороу. и придеть жена вѣрѣжа ²⁶ соу-
щии. ѿ страныи тѣ(га) гра. идѣже стоа въ днѣи ѿни знаменни ²⁷.

1) нво. 2) скипѣтръ. 3) Вст. снѣ моу гавриль. 4) Вст. и потомъ. 5) хоулоу.
6) погнѣнѣтъ. 7) по снхъ. 8) Вст. нмы нме въ. изла. 9) и сѣсѣкзутъ.
10) неоустокии. 11) нзбѣнѣтъ. 12) и потомъ. 13) Вст. моѣи. 14) слы.
15) Все это мѣсто пропущено. 16) тѣуринды срѣдѣца. 17) ѿбиды. 18) на.
19) Въ рукописи стоить излишне на друга, у Среѣковиѣа: другы на друга.
20) браны. 21) Вст. ѿ глаѣнни. 22) кродоунни. 23) сѣсѣкзутѣсе. 24) Вст. нхъ.
25) ѿ крьви. 26) вѣрѣжа. 27) Вст. ѿ пѣринка.

чактєсє рѣйное ꙗко пѣсѣ и скумень. въкоупѣ ꙗженетасє на село
идоуцоу ѿрю въ римь. и придетъ на мѣсто нарицаемоє ивар-
дня¹. и соупротиветсє. лонги соуци въ мѣстѣ томь. и тыи
прѣкты² вънидетъ въ римь. и придетъ на мѣсто въ немже
кєсть скрвьєнь съсоудъ. и оударивъ харьзанолю³ сконлю въ ка-
пище мѣднок. въ немже кєсть⁴ съсоудъ скрвьєнь. повелѣниклю
бжиклю. и ѿверзетсє⁵ и створитъ дани люлю ѿ злата того. и
изидетъ ѿ рима сѣмножествомъ людин. и идетъ въ сѣдѣмовръ⁶
тѣмже поутемъ соухыймъ⁷ по землѣи и не боудетъ проти-
влякєсє кѣмоу никтєже. имже гѣ бѣ кєстѣ сѣ нимъ и оуслышитсє
стра ѿра кѣмоужє ꙗже имє въ трєхъ стѣхъ глѣ .т. въ всѣхъ и
въ всєхъ оуслышавъ двѣ сътнаѣ глѣ .с. лютость кѣго ѿбѣжитъ
ѿ сѣдѣмоврѣха⁸. вънутрьникъ страни. въсточникъ⁹ землє. и поги-
бнетъ злѣ. и встанетъ десєти рогъ маловрѣмении кѣдннѣмъ
лѣтоу. и боретсє съ ѿремъ кѣднѣпѣскомъ. и мнози ѿ вельможъ
кѣго оубѣжєтъ кѣмоу. и потрѣбитсє десєти рогъ. ѿ ѿра кѣти-
ѣпѣска¹⁰. и вънидетъ въ .з. врѣхъ¹¹. ѿ запада и дрѣжитъ
ѿрѣтво скѣкѣ всєю силою и смѣритъ врагы скѣкѣ подѣ нѣзѣ скѣкѣ. и
ѿрѣтѣоукѣтъ скѣпетръ¹² лѣтѣ .лѣтѣ¹³. и боудетъ всѣ ѣрєсть кѣго. и
на гнѣвъ кѣго. на ѿмѣтѣавшєкѣсє гѣ. и оумиритсє¹⁴ землѣа. и
боудетъ великѣа радѣсть на землѣа. ꙗкоже не бѣ ни сыити
имѣть. и боудетъ¹⁵ вельможє ꙗкоже ѿрѣкѣ. и оубѣзи ꙗкоже
ѿгѣтѣни. и поуститъ на чєтири оуглѣѣ всєго мира. и свєроутѣ
моужє ѿлѣговѣрникъ вокщє(сє) бѣ. ницє ѿмѣщєннѣа крѣвє непѣвин-
ныє. и пороугѣннѣа ѿрѣковѣннаго. и слѣ въ свѣрѣнѣи мнози боу-
доутъ и сѣдєтъ ѿрѣ сѣ нимѣи и съвѣпрашаютсє къкоупѣ и ѿвѣно-
вєтъ¹⁶ ѿрѣкѣ стѣнхъ и въ ѿбразѣни. и съжѣнѣдоутъ стѣренныє
ѿльтѣрє. и не боудетъ ѿвѣдѣѣннаго¹⁷. и не¹⁸ ѿвѣдѣѣннаго въ врѣ-

1) вардѣни. 2) прѣкѣмъ. 3) харьзанолю. 4) самѣ. 5) ѿтѣрѣвѣетсє. 6) сѣдѣ-
мохѣмъ. 7) Проп. 8) Вєст. вѣ. 9) Вєст. страны. 10) Вєст. мѣа августѣа настѣющѣаго
пѣндѣтъ прѣвѣы дѣнь. мѣнѣхѣнѣа ѿрѣтво възѣмъ. и въчѣнѣтъ гѣры рѣстоупатѣсє. рѣбѣи измѣ-
ратѣи въ рѣкѣхъ. и гѣспѣдѣа боудєтъ сѣ нимъ въ всѣгда. 11) въ солѣнѣ. 12) Вєст. въ
солѣнѣ. 13) лѣтѣ. 14) Вєст. всѣа. 15) боудѣтъ. 16) ѿновѣтѣсє. 17) ѿвѣдѣша.
18) ни.

мена та. и сконьчатѣсѣ скупетръ с мироу¹. по снхъ встанеть
 другы скупетръ въ вѣмена его встанета .ѿ. црѣ. ѿ аспи-
 довь вратъ. и потресетѣсѣ земліа ѿ лица ихъ. и оубоюѣсѣ члѣци.
 и вѣжетъ въ горы и въ вѣтъпыи и погнѣноуѣтъ мнози. и не
 боуде кѣо погрѣѣе тѣлесѣ. невоуъ нечѣиѣ ти и страны нехо-
 деце ѿ горъ² и³ падеть нечѣтныѣ ты мрътва⁴ телеса. и ѿскѣръ-
 нетѣсѣ⁵ ѿ ныхъ земліа и не възможеть противоу нѣмъ стати
 никтоже до вѣмене повелѣннаго нѣмъ. и кончаѣшоуѣсѣ вѣменѣ-
 ныхъ⁶. поуѣтитъ гѣ. единого ѿ архистратигъ и погоубитъ е.
 и встанеть црѣ римскыи и вѣселитѣсѣ въ іерлѣм. лѣтѣ .ѿ. и по
 снхъ явитѣсѣ снѣ погнѣѣлны. тако раждѣктѣсѣ⁷ (въ) всѣи хоуѣтѣ⁸
 и вѣспитакѣтѣсѣ въ вѣтсандѣ. и црѣюѣтъ⁹ въ каперьнаоуѣмѣ.
 горе теѣѣ хоуѣзине іако родитѣсѣ¹⁰ въ теѣѣ и тын вѣтсандо.
 іако вѣспытасѣ въ теѣѣ и тын каперьнаоуѣме іако црѣтѣюѣтъ въ
 теѣѣ вѣнегѣ явитѣсѣ снѣ погнѣѣлны. кънде црѣ римскѣ на
 мѣсто краниево. и възложитъ црѣ вѣнѣцъ свои на іерѣ. и по-
 ѣлитѣсѣ боу¹¹. и въздѣвѣтъ роуѣцѣ сѣи на нѣво. прѣдаѣтъ црѣво
 хриѣтианьско боу и ѿѣю и по снхъ начѣнетъ снѣ погнѣѣлны.
 и стѣрѣтъ¹² знаменна и чюдеса. и источниѣи нехѣноуѣтъ¹³. и
 слѣнце негупѣтѣскоѣ въ крѣвъ ѿвратѣтѣсѣ. и явитасѣ¹⁴ .ѿ.
 моужа іаже нѣста слѣтѣи вѣкоуѣсила кнохъ (и) нѣиѣ и побо-
 ретѣсѣ с нѣиѣ снѣ¹⁵ погнѣѣлны. и оубиѣтъ іа на дрѣѣѣ рас-
 пѣньсѣ ісѣ ѿѣ нашѣ. и възѣметъ нѣиѣ дѣшоу ѿ оуѣтъ его¹⁶. боу
 же нашѣмоу слава въ вѣкы аѣи.

1) Вст. и поѣтитъ его господѣ воѣ. 2) горы. 3) Вст. мѣти начѣтъ пѣтъ
 члѣскоу и пѣти крѣвъ звѣрѣиѣ. 4) мрътѣхъ. 5) ѿскѣрѣнтѣсѣ. 6) вѣмени ихъ.
 7) явитѣсѣ. 8) Вст. въ стрѣѣиѣ. 9) црѣтѣюѣтъ. 10) родѣи. 11) къ господоу.
 боѣ. 12) творѣи знаменна. 13) неѣшюѣтъ. 14) явитасѣ. 15) кнѣзѣ. 16) ихъ.

Слово Меѳодія Патарскаго о царствіи языкъ послѣднихъ временъ.

I.

Печатается по Хиландарскому сборнику XIII—XIV в. сербскаго письма.

Бѣго ѡца нашего кѣпа патарьскааго меѳодія. оуказаник исток ѡ црѣхъ. и ѡ послѣднихъ лѣтѣхъ.

Бѣдомо да бѹдетъ тако юнотою бѣ адамъ и кѹга. кѣа изгнана быста изъ раю. въ тридесѣтнокъ же лѣто изгнаниа кѹ ѡ раю. родиста прѣвѣиць. канна и сестроу кѹо каламаноу. по трехъ дѣтѣхъ лѣтѣхъ родиста авела и девероу сестрѹ кѹо .р. же миноуѣшоу лѣтъ и двѣма десѣтма жиеота адова. оуби каннѣ авела брѣа своѣѣ въ .л. нокъ лѣтъ. и плакастася кѹо адамъ и кѹка до .р. лѣтъ. миноуѣшима же .с. лѣтъ и .б. дѣ. прѣвыкѣ тисоуѣе кѣе прѣви кѣкѣ родисе ситъ въ .л. нокъ лѣтъ моужѣ жидовинѣ¹ по ѡбразоу адовоу въ петисѣтнокъ же лѣто прѣвыкѣ тисоуѣе. сѣноу каннови разѣсверѣпѣше и вѣсхотѣше же-

Варианты къ этому тексту приводятся изъ представляющаго съ нимъ одинъ и тотъ же переводъ текста апокрифа, напечатаннаго Н. С. Тихонравовымъ на стр. 268—281 подъ № IV; а также изъ текста, напечатаннаго Среѣковичемъ въ Споменикѣ V стр. 17—20, насколько онъ сохранился.

Заглавіе хиландарскаго списка ближе подходитъ къ заглавію списка Среѣковича, нежели къ № IV Тихонравова. Въ началѣ текстъ № IV не настолько сходится съ хиландарскимъ, чтобы можно было подводить варианты; оттого здѣсь мы отмѣчаемъ лишь немногое.

1) шѣдовинѣ.

наль ѿ сестрь своихъ. разоумѣ же адамъ и въспечалнсе зѣло.
 въ шестисѣтнокъ же лѣто тоужѣ тисоуце. горшею похотию
 блюда жены ражени выше на безаконнѣ вѣратншесе. и моу-
 жемъ своимъ оупѣвшесе. и понстинѣ бѣ оукорь великъ кѣмъ
 видѣшимъ wskръннше блѣдомъ житиѣ свое. въ wсмосьтнокъ
 же лѣто житиѣ адамова оулножисе¹ на землѣ скверна блюда-
 наѣ ѿ снѣвъ братоуби(и)ца канна. и оумрѣ же адамъ дѣвѣ-
 десеть лѣтъ живѣ и ѿ прѣвѣкъ тысоуце. и ѿтоли ѿлоучисе си-
 тово племе ѿ канна и въведе родъ² свои горѣ на гороу нѣкою³
 близь⁴ соущоу раѣ каннѣ жити наче съ родомъ на полоу на
 нелѣже вгѣ(ненавистное)⁵ оубивниѣ вѣрѣ своего створи. четири
 же десети же соущоу наредѣ тѣ. лѣтъ. мѣ. вѣсташе злокъзни⁶
 моужниѣ проноривши безаконнѣ исплнѣ⁷ всякого⁸ безаконнѣ ѿ
 снѣвъ канновъ. и оубивниѣ⁹ и тоуиновъ чѣда ламеха слѣпаго
 оубившаго канна. нѣже дѣвѣволь wдолѣвъ повѣднѣ к. кѣмъ
 дѣланъ замысли. въ шестисѣтнокъ же вѣторнѣ тисоуце. паче того
 разгорѣшѣ на безаконнѣ блюды члѣвци. и выше горыши прѣваго.
 и начеше скотѣскыи на се въсѣдати и жени на моуже. такоже
 же и ѿ каннѣ рода. тыи же нечѣтныѣ и скверныѣ блюди на-
 чеше творитиѣ :.

Въ .ѣ. мосьтнокъ же лѣто аредова житиѣ¹⁰. вѣторынѣ ти-
 соуце приложнѣ пронориливи и лоукаки вѣсѣ¹¹ ратѣ блюда. и
 прѣлѣсти сѣмъ ситовы на дѣщере каннѣ и вѣриноу цюды сѣмъ
 ситови въ ровѣ грѣховныи. и ра(з)гнѣкасе гѣ бѣ :.

Кончавши же се вѣторѣи тысоуци. бѣ потопѣ. и потрѣ-
 вѣтѣсе¹² прѣвокъ зѣниѣ. и въ шестисѣтнокъ же лѣто покевъ лѣтъ
 тинѣ вѣ третнѣ тисоуце. по извѣстѣнию кѣго изъ ковчѣга. тво-
 рити начеше сѣмъ покевы новоу тварѣ вѣнѣшныи землѣ. и на-
 рекоше тварѣ зѣставѣ¹³ и по имени числа извѣшнѣхъ изъ ковчѣ-
 чѣга .нѣ. дѣшѣ .ѣ.¹⁴ же лѣтъ покевы соущоу въ прѣвоую .рѣ. лѣтъ.

1) разширися. 2) свое роженнѣ. 3) единѣ. 4) въскран. 5) оуко гоннѣ
 кратѣ оубивниѣ. 6) зѣло хитрыи. 7) полни ѿ. 8) всѣ. 9) ноуяннѣ. 10) жи вѣта.
 11) дѣмѣло. 12) Вѣст. всѣ. 13) Здѣсь въ рукописи по выскобленному написано
 вновь: зѣставѣ, у Тихонравова: вѣсѣтамѣ. 14) седмицѣтъ.

третик тисоуце родисе снѣ въ него и створи имѣ кмоу моу-
ноутъ¹. Въ третик сътною же лѣтѣ створи влѣтъ нок сноу.
свокмоу моунтоу. и ѿпоустѣ ю² на полоуноцѣнѣк зѣмѣк. по
оумѣрѣтвѣн же нокѣтъ въ сѣ нок ти въ л третик тисоуце лѣтѣ снѣви
нокѣн ѿ вѣсточныиѣк странѣн придоше и створити³ начеше
стѣпѣ. на зѣман сѣвера. тоужѣ и сметѣнн выше кзыци. и
разѣвленик⁴ по всѣм зѣмѣм. моунѣтъ же снѣ нокѣ въселѣсе въ
вѣсточныи⁵ зѣмѣм⁵ до моря. до нарицаемѣк⁶ сѣнѣ⁷ зѣмѣм.
ѿноудоужѣ сѣнѣцѣ въсходѣтъ. и жити наче тоу. тѣже моунѣтъ
прикѣ ѿ бѣ дарѣ ѿко не тѣчию астрономѣн нѣ и⁸ хытрѣсть
изѣвѣрѣсти⁹ и къ сѣмоу прииѣ невротѣ законоу наоучѣсе како
кмоу цѣтвовати людем¹⁰. невротѣ¹¹ же съвратѣ нирѣнѣ ѿ пле-
мене ситова¹¹. и тѣ цѣткова прѣвок на зѣмѣм въ вавулонѣ вѣ-
лѣнѣмѣ.

Створѣнѣ же въ вавулонѣ въ седмѣсѣтною ти сѣ нок лѣтѣ тре-
тик тисоуце. и цѣткова невротѣ въ нѣмѣ. и поѣмѣ поставѣше
сѣвѣ цѣра ѿ своихъ хамовѣн снѣве. моужа кмоужѣ имѣ ѿнѣ-
пѣн¹². въ девѣтъ сътною же и сѣ нок и въ .дѣ. ток лѣто третик
тисоуце въ лѣтѣ .гѣ. к цѣтѣ невротова. поустѣ невротѣ иже ѿ
плѣнѣ нѣвафѣтока моужѣн снѣны и моудры и зѣло хытри дѣлоу
късѣмоу. и поше на полоуноцѣ¹³ къ моунѣтоу снѣоу нокѣоу.
и створише кмоу грѣ. и нарѣ и по свѣкмоу имени моунѣтъ. и
миръ вѣ¹⁴ въ цѣтѣ моунѣтово и невротова дажѣ и дѣселѣ. по
цѣтѣ жѣ невротова снѣ снѣмока не вѣ мира. нѣ во кѣвадоу
дроугѣ на дроугѣ. написа же моунѣтъ нарѣчѣнѣ къ невротоу
цѣтѣ афѣтово то хѣцѣтъ ѿпоустѣити цѣтѣ хамовѣ. снѣ оубѣ
вѣше прѣвок¹⁵ цѣрик на зѣмѣм. и ѿтолѣ оубѣѣше члѣци и сѣвѣ
начеше ставѣти¹⁶ цѣркѣ. по цѣтѣ жѣ невротова изѣшѣнѣмѣ

1) моунѣтъ; въ рукописи съ боку на полѣ позднѣе написано: монитонѣ.
2) вѣст. житѣ. 3) творѣти. 4) разѣвлѣнѣ. 5) вѣсточнѣю зѣмѣю. 6) наричаемѣмѣ.
7) сѣнѣчѣмѣ. 8) астрономѣю. 9) изобрѣтѣ. 10) людемѣ. 11) невротѣ того
брѣтѣ вѣашѣ. ѿ частѣ моунѣтовы. 12) ѿплѣнѣ. 13) на полоуноцѣ. 14) зѣло бы
въ цѣтянѣ вѣ. и невротѣ. 15) первѣнѣ. 16) Въ рукописи еще разѣ: сѣвѣ.

трель тисоуцямъ¹ лѣтъ² воквати начеста на се црѣ³. и повѣжено въ кгуптѣско црѣво ѿ некрота црѣ. и прѣкто въ црѣво вавилоне ѿ племени некротова даже и до хоузита. съ же покженоу ѿ племени хамона. оумрышоу же хоузитоу пок въпоукъ кго исоудноу лѣтре своке женѣ и роди кмоу сѣкъ прездноу снѣ свравъ слоу многоу вкрѣтъ себе иде на племе хамово и лѣтѣи к и пожеже ксе земѣе западѣник. въ второк же лѣто црѣва хозрокева сѣа прездѣна свравшесе сѣове хамовыи. идеше на вѣстокъ вытисе съ црѣемъ хозрокемъ. въ же .лѣт. тисѣрь .лѣт. пѣшѣцъ. с палицами тѣчию. слышавъ же хозрои и вѣсрѣвѣсе⁴ и непрѣже⁴ нхъ донелѣже прѣлѣзоше третню рѣкоу. тоуже поустѣи своѣ кок на слонѣхъ издеце извыше ксе. и не оувѣже⁵ ни едины ѿ нѣхъ. и к томоу не слѣтѣи начеше воквати сѣове хамове. ѿ толѣ начеше на се воквати црѣ. въ кончанѣи же четѣртѣи тысоуце въ .лѣт. ноѣ лѣтѣ и въ .лѣт. токѣ .лѣт. к тисоуце при нѣрѣ приде самъ. и анкаръ⁶. ѿ вѣстоуныи хъ земѣ. кже кѣ ѿ рода моуѣтова сѣа но(к)ва и поплѣтѣи .лѣт. гра до изыдрогана⁷ земѣак нхъ. и приде на⁸ црѣства инѣдѣнѣска и пожеже вгнемъ и впоустѣи к. и приде въ поустѣиноу савыи. исѣче родъ чедъ изѣманѣвъ сѣа агарѣна кгуптѣнѣи. ровѣце сарѣнѣи женѣи акрамѣкыи⁹. и разѣвѣгошесе ксѣи и вѣжаше съ¹⁰ поустѣинѣ въ кѣктѣрыкы¹¹. и кыишоше въ земѣю. нѣже жѣноутѣ чедъ¹². и вытисе начеше съ црѣи кзычѣскыи на земѣи вѣтѣиѣи. испавѣнѣсе земѣак племени нхъ вѣхѣоу во лѣнозы. яко проузыи¹³ на земѣи хѣжахоу и вѣдѣхоу мяса вѣлѣвѣюжѣ въ вѣвоу варѣна. и пѣахоу крѣи¹⁴ скѣтѣи¹⁴ и лѣлѣко. ѿтолѣ прѣкѣше земѣю сѣове изѣманѣкыи. и начеше пѣлѣнѣти земѣю и гради и населѣнѣше земѣю² и¹⁵ вѣстрокеи и ѿтолѣ начеше сѣи творѣти¹⁶ корабѣк. и акы пѣтѣице начеше парѣти по водамъ и поидоше въ

1) Вет. в седмѣ десѣтѣи ти в четвѣртѣе лѣто. нѣже вѣтъ тѣисѣтѣи ти сѣмѣдѣсѣтѣе лѣтѣ четвѣртѣа тысаѣра. 2) Пропущено. 3) црѣтѣк. 4) вѣсрѣвѣсе и некрѣже. 5) оугонѣзе. 6) анкаръ. 7) издрогана. 8) Вет. .лѣт. 9) акрамѣа. 10) к. 11) стрѣкѣ. 12) чѣ. 13) Вет. и назѣи. 14) кровѣ скѣтѣи. 15) Вет. вѣсѣ. 16) Въ рукописѣи еще: сѣи.

кораблыиѹ на земли западниѹ и дондоше до рима и до гига¹ солоуна. и до сарѣдоникыи великыи кже шконоу стра-
ноу рима. и прѣкше землю шестию десеть лѣ² и жити начеше
на ней якоже хоще. По веси же нѣль и полъ нѣле по съвде-
лѣни³ томъ кже прѣкше вса црѣва кзычѣскаѧ. възнесесе црѣ-
выи³ ихъ яко видѣше съдолѣше всѣмъ и прѣкше ѳса. къ
крѣме то быше въ нынѣхъ моучители и воеводы ихъ имена си
соуть шривъ и зивъ и зевек и салмона. ты воеваше излѣтти.
яко (к) вѣ бѣ избавля из роукоу кгуптьск⁴ монсеомъ равомъ
сконмъ. такоже и въ то врѣме створи мѣтъ нмъ. избавы и ѿ
ны гедешномъ ѿ работни спокъ измалева. иже гедешъ исче
вок ихъ. и прѣгна к въ поустинноу кдрикъ ѿноудоу же вѣхоу
изышли⁴ и уставыи ѿ нихъ данъ. даѹти начеше спомъ изле-
вомъ⁵ ихъ вынѣшнии⁶ въ поустинныи⁶ весмъ племень .:

Есть же нмъ прити⁷ кдиноу. и лѣтнати землю и прѣкти
землю⁸ кгупта до кдиноу. и ѿ кфратъ. и до инѣди. и ѿ
тигри до мѣста моунтока црѣва сѧ поже и ѿ сѣвера до рима
и до лѹрика и гига⁹ и (се)лоуна. и шрованиѹ. даже и до моря
пониѣскаго. и боудеть съгоуѣь крмъ на вы¹⁰ всѣмъ стра-
намъ. и нѣ кзыка или црѣва подъ нѣсемъ иже могуѣть про-
тивоустати нмъ до числа лѣ¹¹ седьми седѣлицъ¹¹ и потомъ по-
вѣжени боуѣтъ ѿ грѣкъ и покоретсе нмъ. и възнесетсе¹² паче
всѣхъ црѣво кзычѣско и не прѣиметь¹³ кже никтоже¹³ имать
во оружии иже вси повѣжени боуѣтъ. ѿсоу во разоумѣти
ѿ кроужныхъ лѣ¹⁴ црѣвъ. и се к исток оуказаниѹ бывшихъ
везъ свла(з)на¹⁴ шѣѣ. и безъ вледи шѣхъ¹⁵ ѿ некрота во жрытца
до пероузиѹ црѧ шоудовска землѣ кавулоньскыи. и ѿ пе-
роуна до сиса стараго. а ѿ сиса ронганъ црѣ же перѣскъ. ѿ
сиса же до пероустега црѣвокаше. ѿ лека и фоуна и перостега
до перига¹⁶ кавулоньсци црѣи. и пок неривъ женоу ѿ пата ѿ

1) гига.

2) съдолѣни.

3) сѣце.

4) пришан.

5) Вст.: и ѿнде.

6) въ вынѣшнюю поустыню.

7) Вст. шн.

8) Вст. ѿ.

9) гига.

10) выи.

11) мѣ.

12) възвѣанчитсе.

13) Вст. въ вѣкы.

14) безъ влзана.

15) нѣ-

кынѣ. 16) нрига.

араратѣта. и родисе ѿ него арѣдимехо¹ дарази¹ ти бывше² своего ѿца вѣжаше въ зѣлію араратъ и црѣкова въ (ва)вулонѣ сарѣднѣ въ ѿца своего мѣсто. сенерида³ и навѣходоносор иже ѿ ѿца⁴ лозик⁴ роженъ. и ѿ мѣре црѣце роженъ зѣліе сав-скын кѣа же излѣзъ⁵ снеридъ⁶ вон⁷ на индиска црѣ. и ѿпоу-стѣ⁸ многы зѣліе. тѣа и навѣходоносоръ⁹ с нимъ излѣзѣ. лнецоу се кмоу¹⁰ ѣко пондетъ с нимъ. постави своего конво-доу старѣишаго навѣходоносоръ црѣ въ наоумѣ по своен моу-дрости и силѣ и прѣе црѣво вавулоньско и пок жену ѿ мидѣ ниросьдоумъ и по оумрѣты навѣхѣносоровѣ валтасаръ снѣ кго. и по валтасарѣ црѣвока дарн мидѣнинъ вѣноукъ кросьдоумъ. дарн же вѣ поелъ дороу перьсѣнниноу ѿ неже родисе хорось перьсинъ¹¹. Послоушан кѣе нѣкынъ како смѣсншесѣ црѣка си вѣноукъ. вавулоньско съ мидин. а перьско съ вавулоньскынмъ. и влаѣти¹² начеше вавулонѣне кдишпию¹³ и савоу¹³ црѣви кзыч-скынми. ѿ моря до кѣрата рѣкын и кѣе же црѣвома дѣвоумъ навѣходоносора дѣла. кѣе же арава дѣла и кгуѣтѣнъ дарн во мидѣнинъ. прѣдрѣжа црѣво индинско и лоукинска¹⁴. хо-ринусъ перьсинъ прѣдрѣжа тракъ и прости снѣ излѣвинъ¹⁵ на зѣлію ѿбѣщани¹⁶ юже вѣ навѣходоносоръ плѣнилъ и покелѣ нимъ црѣке створити боу то би повѣленнѣмъ хоринусовомъ¹⁷. послоушан нѣа¹⁸ оу же повинна¹⁹ соуца²⁰ зѣло²¹. каако се дѣ. црѣка сндоше вѣкоу²² македоннѣ и ктишпию и римлане. и грѣци. иже соутъ дѣ. вѣтри подѣ нѣсын²³. кже кидѣ да(ни)лъ²⁴ смоуѣраюѣе великоѣ море. филиппъ же александровъ ѿца ма-кедонѣнинъ вѣ. пок жену хоузитоу дѣщеръ пола црѣ кди-шпѣска. ѿ неже родисе²⁵ александръ грѣчинъ²⁵ иже вѣ и

1) ардимехо тарази. 2) юневѣши. 3) и нерида. 4) лѣзикъ. 5) излѣзъ. 6) сенерон. 7) воевалъ. 8) олоусти. 9) вѣст. црѣ. 10) сѣмоу. 11) перьсинъ. 12) влаѣти. 13) кдишпию и савоу. 14) лоукинско. 15) изрантескы. 16) ѿбѣщанию. 17) хоринусомъ. Отсюда начинается текстъ изъ сборника попа Драголя, варианты изъ котораго мы будемъ отмѣчать буквой С. 18) ны-нешнего Т., проп. С. 82. 19) истѣнна Т. 20) кывающаго С. 21) велики С. 22) въ кдино С. 23) подѣ небесемъ С. поѣнни. 24) данилъ С. Т. 25) дѣйстви-тельный оборотъ С.

храіръ. тѣ створиш¹ александрию великоюю. и црѣствова въ
ней² лѣт³. тѣ прии³ на вѣстокъ оуби дариа мидѣнина. и
прѣк⁴ землѣк многы гради. и въ каиню створи землѣю. и приде
коюк⁵ даже и до моря. иже⁶ наричет⁵ сѣча⁶ землѣа. иже⁷
видѣ⁸ нечѣник⁸ сирадин⁸. иже соутъ афетови выноуци. иже не-
чѣтоу видѣвъ почюдисе. идѣху⁹ во⁹ всакъ¹⁰ животъ¹⁰ жоупь-
чою¹¹ тварь¹² идоушюк¹² и сирадинюк¹³. комарне мышнице¹⁴
котѣи и змиѣ мртвыи телеса¹⁵ слѣпыи изврагы и еже не ношъ
ше¹⁶ роже¹⁷ и всакоу тварь животныи гадъ¹⁸ не¹⁹ тчыю же
то каиню нѣ¹⁹ и скоти нечѣи²⁰ и зѣри нечѣи²⁰. мрътвецѣ
же не погрѣваху²¹ нѣ идѣху²¹ сны же вса сплѣдѣвъ александръ
выивающекъ въ нухъ²² скверныи възовѣсе глѣк²³ и да²⁴ како до-
идоутъ до землѣ стѣи²⁵ и wskернеть ю. ѿ скверныи сконхъ
идыи и мѣнитсе наче боу²⁵ зѣло²⁵ и повелѣ²⁶ сврати всемоу же и
жены и дѣти²⁶ ихъ и²⁷ сироста рѣци и все²⁸ племе²⁸ ихъ и
извѣ²⁹ и ѿградинѣ землѣ³⁰ и³¹ ведек и иде въ слѣдъ ихъ донелѣ
же выиде³² мѣи³² сѣверъ и нѣ коуду³³ вѣлѣсти к нимъ ни излѣ-
сти ѿ³³ нухъ ѿ вѣстока до запада. и тоу двѣ³⁴ помѣише бѣ
зѣло страхомъ³⁵. и послѣуша бѣ мѣте³⁶ ихъ и повелѣ³⁷ гѣ бѣ
сѣверьскыи³⁸ горамъ³⁷ стоупитсе ѿ нухъ и³⁸ мѣжають³⁹
горы мазни сѣверьскыи и състоупитсе ѿ нухъ⁴⁰. и wskоваше⁴¹
врати⁴² желѣзныи и замазаше⁴³ сныкытомъ⁴⁴ да (а)це и нач-
ноутъ⁴⁵ хотѣти расцѣпи⁴⁶ врата желѣзомъ то не боуде имъ

1) сотвори Т. създа градъ великѣи и нарече и александръ С. 2) въ немъ.
3) шикъ. 4) еже Т. идѣже С. 5) нарицаются С. 6) слоучицаи С. 7—8) и
верѣте члвкыи нечѣи и сирадинѣи С. 9) вст. члвкыи С. 10) и всако животъ-
ное С. 11) жюпачиню Т. жюпачинѣи С. 12) и твари. 13) скверныи Т. вст.
сквернои С. 14) мышѣ С. 15) пѣти Т. С. 16) не снѣишѣи Т. не снѣишѣи.
17) вст. дѣти. 18) гадъ С. 19) Эти слова пропущены С. 20) Проп. до:
мрътвецѣи С. Т. 21) вст. ѿ. Т. нухъ С. 22) немъ С. 23) рече С. 24) ида С. вгда Т.
25) велико С. 26) дѣтицѣ С. 27) Проп. до: и все С. 28) всако южичѣство Т.
29) извѣсти С. 30) страны Т. страны землѣи С. 31) и гна ю за сѣверъ и поидѣ.
32) выидѣше С. Т. 33) из С. 34) тогда С. 35) вст. глѣсомъ великомъ С.
36) сѣверьскыи С. Т. 37) странамъ С. 38) Проп. до: wskоваше С. 39) иже
дѣють Т. 40) вст. нѣ развѣ. вѣ. лѣкти не състоупитсе С. тѣчно вѣ. лѣкотѣи
ни състоупишѣ. Т. 41) вст. а Т. 42) врата нухъ желѣзомъ С. 43) замазашѣи
С. Т. 44) вст. ѿ члвкыи. 45) нмоутъ С. 46) расцѣпати С.

лѣзе¹ или² ижешии ѡгнемъ то ни тѣмъ нѣмъ воудеть лѣза
 вещь бо ꙗко тако³ асункита да ни жеаѣзо ꙗко сѣче ни ѡгнь
 жеже нѣ тоу аѣне оугасне⁴ всакии во се хыстрости дѣяколе
 скратеть тоу и не оуспѣють ницесоже. си оубо нечистии сквернѣ
 ныи нечѣтъ⁵ кзыци гноусиши. вѣшьвѣнныи злобѣзѣнныи дѣлыи
 тако оутвѣдише да тако⁶ любо хыстрость не оуспѣеть⁷ ни
 цесоже томоу. Въ послѣдѣи⁸ по прѣречѣюу кезыкылеюу глѣроу⁹
 въ послѣднии дѣи¹⁰ въ¹¹ скончании мира изаѣзеть гога и мо
 гога на землю излевою¹² иже соутъ црѣи кзыкысции кже за
 клоучи¹³ александръ ѡбоноу страну сѣвера рога¹⁴ и могога.
 аноуга и анога и ахемза и дѣфа и фотина и ѡлганини кѣпыи
 и фаръзи и деклимы и зѣрмати и зѣрматиманыи хахъшии
 дѣвѣи и армазати. и гармади и чѣкопадыце и нарѣмне¹⁵ пѣи
 глави и таркыи и аланыи и филосоници и ариши и сальтары и
 сии бѣд. црѣи¹⁶ кже вѣгна акыи въ ѡградоу александръ и
 закл¹⁷(чи) ѡ ниуѣ врата. оумрышоу же александроу прѣкломоу црѣю
 црѣкова¹⁷ въ ꙗко мѣсто. дѣ. раби ꙗко. не вѣ во се жениа ни
 колиже. хоузитъ же мѣи ꙗко ѡтѣде въ свою ѡчиноу въ мир
 скоу землю. куза оубо творивъ кузѣитию. поустѣи чрѣсь морѣ.
 въ фолоу црѣю мирскоу германника своего старѣишаго вождо
 доу¹⁸ миритисе с нимъ. написава юмоу ѡ хоузитѣ мѣри
 александровѣ да помѣеть ю женю¹⁹ сѣвѣ и црѣ воудеть с
 нею. прие же фоль кѣниги ѡ германника и видѣвъ кже ѡ него
 даръ зѣло радъ бѣ. събраи же ѡ всѣи ктѣиошии ни дѣи²⁰ мирь²¹
 дѣ.²² и иде въставъ въведи²³ съ собою дѣцерь. и срѣте и куза

1) лѣзно С. 2) Проп. до: въщ. С. 3) така С. 4) Вст. тогда, 5) Проп. С. Т. 6) како Т. какою оубо хытростию С. 7) не пользуюху С. 8) Вст. дии Т. 9) рекшую С. 10) Проп. С. 11) на С. Т. 12) излитъскѣ Т. 13) закова С. Т. 14) Это мѣсто, гдѣ перечислены названія народовъ, помѣщаемъ сполна: гога и маргога. анѣга и сангога. ахназа, и дита. и тотина и шатина. и юѣна. и тана. заде-клама. и размата токлама. фиблаѣма. и ризьматина. хаѣна и паразмата и гарминда... и тарѣва и алана. и тисолоноза, и арнана, а салътарна. С. ахназа. фотинаж. и оленны соѣны. тевлеа и зарматинахъ хаѣны и амарѣны. и гарминаѣ... и фарвы. и аланы. и фѣсолоницѣ и ари. и салтарки. Т. 15) нарицаемые С. 16) царне С. цѣи Т. 17) црѣтвояша. 18) Въ рукописи здѣсь описка: коекокоевоу. 19) жанѣ. 20) инди-нска. 21) моуѣръ. 22) Вст. тысяща. 23) вѣды.

вѣнѣ на мори халкидонѣ¹. съ великою любовію и дарми² мно-
гими зѣло пришедшимъ с нимъ и вѣлѣзе фоль въ вѣзанѣтти. и
дасть дари великыи и възвеселисе и поѣ вѣза црѣ³ дѣщерь фоло-
воу црѣ кдиопска жѣноу филипа црѣ мтрѣ же александровоу. и
роди ѿ неѣ дѣщерь. кѣже нарѣ имѣ кѣ вѣзанѣтти. и поѣ роу-
моуль армѣла црѣ румьскыи⁴. и любити ю наче зѣло добротѣ
дѣла. вѣше бо и самъ простѣ⁵ зѣло и добръ оумъ тѣмѣже и въ
вѣно⁶ да кѣ римъ. да того дѣла боларе румьсции гнѣваше
на нь зѣло слышавъ то роди же вѣзанѣтти три сѣны. ѿ нынѣ
же прѣваго прозва⁷ армеланимъ по ѿчю именни. а вътороу
имѣ створи оуръвань а третнемоу клавдин. и црѣвоваше же
всѣи тры. армелан⁸ въ римѣ къ ѿца мѣсто. оуръван же въ вѣ-
занѣтти градѣ мтрѣ своеѣ и клавдин въ александрин. прѣдрѣжаше
племе хуѣзити⁹ кдиопланине. дѣщерѣ фоло црѣ въсточниѣ
страныи македонни римланини¹⁰ и килии¹⁰ црѣство же килин-
ско рекше грѣчьско. ѿ племе мирьска того црѣва варить¹¹ къ
боу. въ послѣднии дѣнь¹² дхѣвономъ разоумомъ яко ѿ хуѣзи-
тти и ѿ дѣщерѣ фолови. црѣво грѣчьско хоцѣтъ вѣстатѣ про-
повѣда глѣ. кдиопниа варить роука кѣ къ боу дроузи. же
лѣнѣше ѿ ктиѡпсцѣ црѣвѣ. проричѣ стѣи дѣдъ рѣ. не лѣжоутъ
творѣции то. ти римскою¹³ властїю кѣже нѣна грѣчьска повѣже-
ныи быше. кѣже оуѣспѣианъ и исѣче кѣ¹⁴. скрозѣ грѣ и црѣкѣ.
аидрианъ плѣнѣвъ к. коѣ црѣво искони вещь стояло лихѣ¹⁵
грѣчьскаа. никѣже аирѣ и зѣло троудилѣсе ироуѣце. по истинѣ
и не ѿбѣреѣмъ. не стѣ ли тисоуцоу лѣ црѣво жидѣвско и

1) в халкидонѣ. 2) Проп. до: и дасть Т. 3) Вст. хуѣзитѣ. 4) рим-
ланинскѣ. 5) проснѣла. Здѣсь хиландарскій текстъ приближается къ пере-
воду апокрифа 1345 года, въ которомъ стоитъ: простѣ стр. 218 II т. Пам.
Отреч. Лит. 6) Такъ точно и въ этомъ мѣстѣ чтеніе въвода Т. IV не даетъ
смысла, который сохраняется въ хиландарскомъ текстѣ, что опять таки под-
тверждается текстомъ 1345 года: и въ прикѣлахъ еж дарова имъ рѣи грѣи. Вѣроятно
въ оригиналѣ, съ котораго былъ списанъ хиландарскій текстъ стояло вѣно,
непонятое писцомъ и искаженное въ вѣно. За это говорить сохраненіе ѣ.
7) прозваша. 8) ермеланисъ. 9) хуѣзитино. 10) римланинъ и килинъ. 11) Вст. роука.
12) Вст. по прѣчтѣ рѣчн. проразсѣмѣвъ блжѣнныи дѣдъ. 13) римѣнскою. 14) Вст.
не ѿра ли нѣмъ. 15) Проп.

расипа се. кѣупѣско такоже .Г. тысоуще не стои ли и ты по-
гмыше. вавулонѣномъ такоже .Д. ѿ тысоуца ꙗко црѣво дръжеще.
нѣ и тѣхъ разоритѣсе. разорикшомоу во се македоньскомоу
црѣвоу воквати начноутъ кѣупѣне на грѣхъскѣ црѣво. и кже
то соутъ ина црѣва. поганихъ странъ. и шварско и оугорьско
погибьноутъ ѿ грѣхъ. и поко^юуть персѣи. и потомъ ꙗко плѣ-
нено воудеть црѣво перско .: .З. тысоуца¹ .: .Встаноутъ² въ
нѣи мѣсто сповыи агаринни въноуци на грѣхъ. кже даниль прркъ
мышьц³ юга мѣнитъ. тын воквати начноутъ⁴ въ вѣрѣме⁵
сѣморичныи⁶ лѣтъ. и не воудеть продолженьи⁷ лѣтъмъ к' томоу
ꙗко приспѣ кончаніе мира на кончиноу во седмѣи тысоуще.
разоритѣсе црѣво перьско. тѣгѣ изитъ племе⁸ измалево ѿ поу-
стыни ктрива. изитъше ис поустине свероутѣсе вси въ коупъ⁸
въ гаватѣ велицѣмъ. и тоу се своудеть рѣннокъ прркомъ ие-
зекилаемъ. спѣу члѣцъ възовы⁹ зѣфри поустыинныи. и пѣице
нѣныи призовы¹⁰ глѣ. съберетесе и прийдѣте. трѣбоу ви смъ
оуготоваа. великоу. приидете да ѡсте плѣти силнѣи и¹¹ боларь-
скыи. въ томъ во гаватѣ падоутъ мѣчемъ ꙗко боларе килинъ-
сции. рѣише грѣхъсции ꙗкоже ѡни вѣхъ¹² исѣклѣи болѣре жи-
довьскыи и перьскыи. такоже и сами падоутъ оружїемъ ѿ
племени измалева. иже наричетѣсе дивыи ѡселя. понеже глѣ-
вомъ и простїю поуцень ꙗко по ꙗсен зѣмлии. на члѣкыи. на ско-
тыи. и на зѣфрии нѣ лѣсыи¹². и на ѡкоции¹³ и на дѣри и на
всако дрѣво творещекъ плѣ. и воудеть пришѣствыице ꙗко. казнь
взмѣтъна¹⁴. и пондоутъ прѣ¹⁵ иилы .Д. ѡзвѣи¹⁵ и погмыѣль и
пагоуба¹⁶ тѣмъ и ѡпоустѣнникъ. рече во бѣ изѣлю видиши не любе
те въвождѣ¹⁷ на¹⁷ зѣмлю ѡбѣщанна¹⁸. нѣ грѣхъ дѣла¹⁹ живѣ-
щихъ на ней. такоже и спѣомъ измалевома не любе даѣтъ

1) Проп. Т. 2) Отсюда начинается продолженіе текста, напечатаннаго
Средьковичемъ. 3) мышцею С. 4) въноутъ С. 5—6) Вст. седмои Т. седми
седмоицныхъ С. 7) прѣлѣжаніа Т. 8) коупѣ С. 9) созови Т. 10) призваи С. Т.
11) Вст. и пиете крови С. Т. 12) на лѣсы Т. на лѣсы С. 13) воири С. 14) немил-
остивна С. 15) Въ рукописи описка: ѡзи звѣи. 16) мръзость С. 17) въ С.
18) ѡбѣщанною С. вст. приити и Т. 19) ради С.

нмь слоу да прѣимоуѣ землю хрѣианскоу. нъ грѣхъ дѣла
везаконна ихъ тако нмь творитъ. нѣ¹ во тѣна нмь при грѣ-
стѣхъ въ всѣ² родѣхъ. ни было ны быти что во ѿблаетсе
моужи въ любовицы женѣ рызи и прѣтикающи³ и акы жени
красоуютсе по стыгнамъ гра ходоуе и по трѣжищемъ прѣ⁴
вѣмн. и прѣмѣнише вѣицноу трѣвоуаниѣ въ чрѣсвѣицноу⁵
ѿкоже рѣ стѣи аплѣ. такоже же и жены ихъ акы моужи тво-
реть примѣси во се кдинои женѣ ѿцѣ и снѣ и вѣа. не знаютъ
во се ѿ мноужества сплетениа того дѣла прѣмоу⁶ дри пауа про-
разоуаѣвъ прѣже мноужемъ⁷ лѣты⁸ проразоуаѣ⁹ рече ѿ ны и
сего дѣла прѣдасть к ѿ въ стѣтъ¹⁰ безъчестна¹¹. жении
во ихъ прѣмѣнише вѣицноу трѣвоуаниѣ. въ чрѣсвѣицноу¹²
такоже же и моужи ихъ ѿставише трѣвоуаниѣ¹³ кеции женъ-
скыѣ. разгорашесе¹⁴ сами на се. моужи с моужи¹⁵ безаконниѣ
твореише. и мѣзоу¹⁶ ѿже дѣишь прѣлѣсти ихъ приимоуѣ сего
ради¹⁷ оубо ѿ прѣдасть въ роуки безаконныхъ¹⁸ поганинѣ. ѿ
ны¹⁹ боуѣ дѣвеса²⁰ лоужнаѣ и добѣота горь погыбнеть
гради²¹ ѿпоустѣиуѣ²². и боуѣ землѣ непроходниѣ ѿпоустѣ-
ниемъ²³ члѣвкѣ. и ѿскѣрѣниѣсе²⁴ землѣ²⁵ крѣвию. и оудръжитъ²⁶
землѣ плодъ свои²⁷. не во соуѣ ратыи вон. нъ чеда поустыне
и на опоустѣениѣ²⁸ соуѣ пришлѣ²⁹ скѣрна соуѣ и скѣрноу цѣ-
лоуѣ³⁰. ѿко нѣдѣше не поустыниѣ. ѿроужниѣ свои калеть въ
вражахъ³¹ женахъ. и мѣлаѣице³² из роуки мѣрель изѣтрѣ-
жоуѣ развѣвати начѣиуѣ и лѣгати³³ начѣиуѣ³⁴ съ своимъ же-
намъ и въ стѣхъ мѣстѣхъ. въ ниѣже таниаѣ жртѣа стѣа тво-

1) Проп. до: въ всѣхъ С. 2) съблажнающихъ С. 3) прѣзвѣицвѣицноу С. чрѣсвѣицноу Т. 4) многу (мнози Т) лѣты С. 5) Проп. С. Т. 6) похоти нечестна С. 7) прѣзвѣицноу С. 8) трѣвоуаниѣ С. 9) разгорѣшесе С. Т. 10) моужьми С. 11) дѣла Т. 12) Проп. С. Т. 13) Здѣсь въ хиландарской рукописи значительный пропускъ, начиная съ словъ: ѿ ниѣже падоуѣ Отреч. Пам. II стр. 276 и оканчивая словами: и погыбнеть ib. 277. 14) дѣвеса С. 15) градоу С. 16) и землѣ ѿпоустѣиуѣ ѿ члѣвкѣ С. 17) ѿпоустѣениѣ Т. 18) ѿскѣрѣниѣсе 19) Проп. С. 20) недасть же плода своего. С. 21) ѿпоустѣниѣ. 22) Вет. тѣа соуѣ и на истаѣниѣ послани С. Т. 23) примоуѣ С. 24) брѣжнѣхъ Т, неправныхъ С. 25) мѣлаѣица Т. 26) Проп. до: съ своимъ. Т. 27) имѣуѣ С.

рнѣсе. въ стѣхъ рызи оутваряктѣсе начноутъ жены ихъ и сѣове
 ихъ и дѣщерн ихъ. оутвореть нмыи конк свое и водри свое
 покрнютъ нмыи и скотн начноутъ на ¹ стѣи и коньчегын ²
 везатнн. и воутъ рѣчню проказавы ³ нскоушающе родъ хртѣ-
 ннхъскын какоже рѣ стѣ апль не вси ⁴ нзль нже ѿ нзлы. нн
 соутъ вси хртѣнаныи калко ихъ крѣчено нъ .ѣ. тынсоуцѣ нмыхъ
 нзвѣра нже не прѣкѣннше коаѣноу своєю валоу. и тѣхъ раднн ⁵
 нзльсцнн помылоканыи выше. тако и тыгѣ воудеть въ вѣрѣме
 попоуцѣнна на хртѣнаныи сѣомъ нзмалевоомъ. мало се ѿверце
 ихъ нже воутъ по истннѣ хртѣнане. какоже рѣ сѣсъ нашъ въ
 кѣуань мнози тыгѣ ѿвергоутѣсе не тнхъ ⁶ же вѣкрыи давыи ѿверѣлъ
 сѣхъ члѣчъ вѣроу на землан. кѣѣ прндеть на соудъ. ѿскоудѣнеть
 во рѣ дѣхъ вѣры въ вѣрѣме то. и мнози рѣ тыгѣ ѿвергоутѣсе и
 стѣе вѣры и жнвотворецааго крѣа и стѣнхъ таннхъ по воанн
 ныи моуцнаныи нынѣ же нн выкмы и прнстаноутъ къ не-
 вѣрнымы. проразоумѣк же стѣи апль то проповѣда глѣе. како
 въ послѣднѣе дннн ѿстоупетъ ѿ вѣры и дроузнн. и прнста-
 ноутъ къ нмоуцннмъ дѣхъ лѣстнн. и оученнн вѣсоуьскаа къ ли-
 цемѣроуцннмъ и лѣжоуцннмъ. и тѣу ⁷ авнѣ ⁷ воутъ нмъ лѣѣ зла.
 воутъ во члѣцн севѣ годѣеце златолюбѣцн калчавнн прѣзорнвы ⁸
 роднтелемъ протнкецесе ⁹ нечнстн безаконныи ¹⁰ днвнцнн не хо-
 теце кндѣктн дроугъ дроуга. невѣроуцѣ себе. днаволн неоу-
 кротнмыи не твореце блѣтн. прѣдатеае дрѣзнн блѣдолюбннн
 паче неже блѣолюбннн. ѿбразъ нмоуцѣ блѣгѣтнн. а снлнн кѣо
 ѿмецоуцесе. тѣамже и нмоуцннн вѣроу ѿветѣсе въ вѣрѣме
 кѣзнн ток. и самн ѿлоучетѣсе стѣи црѣвъ по своєю воанн. тын
 во съвереть вѣрѣме то. нже прѣлѣстннцн воутъ. а смѣреннн
 млѣчалннн. соуцн по истннѣ хртѣнане свободинн моудрнн.
 нзвѣраннн. и не воудеть на потрѣвоу въ вѣрѣме то. нъ въ тѣхъ
 млѣсто въведоутъ нже начноутъ севѣ премнтнн. злато вратнн.
 велнчавнн и прѣзорнвыи хѣуаннцн ¹¹ анхонмѣцн. немѣтнвын.

1—2) на коньчегы стѣхъ. Т. 3) проказныи Т. 4) Вст. соѣ Т. 5) дѣлаа всиѣ лѣѣ Т.
 6) нстѣа Т. 7) тыгда С. 8) Вст. хѣуѣнцн Т. 9) соѣпротивающнса. Т.
 10) безаконннцн С. 11) Вст. хѣуѣнцн Т.

влюдинци прѣлюбодѣнци татиѣ. ѿмѣтѣнници. и днѣи¹ шдѣ-
цин¹. нелюбвици и клеветѣнни² запонни³ лъжеве. тыи боуѣтъ
слоуѣгы дѣи тѣхъ и ксе велимоу⁴ оудовѣ сѣньчаваюце. а бои-
се⁵ бѣ ни въ что же боуѣтъ прѣ⁶ учинаи нхъ. нъ въ вѣчѣсти
боуѣтъ. и ꙗко по сметничеми⁶ начѣноуѣтъ ходити по ныи⁷. боуѣтъ
во владстеле въ вѣрѣме тѣхъ⁸ спове изманиаеми. и⁹ приидоуѣтъ въ
такоуѣ вѣдоу¹⁰. даже до¹¹ учаетсе сами ѿ живота своего. и
ѿтѣметсе чѣѣ ѿ пѣовѣ¹². и прѣстанеть слоужѣва вѣниа. и воста-
неть¹³ всака¹³ пѣ¹³ црѣвнаѣ. и боуѣтъ пѣове¹⁴ въ вѣрѣ(ме) то акы
людиѣ. рекше въ .ѣ. вѣкѣ. донелѣже кончатсе¹⁵ число црѣва
нхъ. нѣже прѣдѣрѣжаше¹⁶ ксеи земѣи. и скончатсе печаль въ¹⁷
члѣвѣхъ и на скотѣхъ. и боудеть глѣ и смѣрѣтъ. измѣждѣють
члѣвѣци. и разпрашетсе¹⁸ по ксеи земѣи акыи прѣстъ по ксе дѣи
въ вѣрѣме то. нѣже же друѣга ꙗзва прибоудеть члѣвомѣ. легъ
вѣръ и всаѣ заурѣ. ѿвѣрѣть прѣ¹⁹ прагомѣ сконхъ дѣри тежоу-
щаѣго мѣри¹⁹ злѣ и влѣчица и. и изидеть²⁰ чѣѣ. и боудеть
недостатѣкъ злѣ и сребѣра и разпродаетъ члѣвѣ ксе имѣнниѣ свое
на златѣ²¹. и погребѣнниѣ²² рызи. нѣже же и дѣти свое²³ .: Чесо
ради²⁴ и прозритъ²⁵ бѣ вѣрнниѣ²⁶ и подѣкти²⁷ печалии толикиѣ.
не да ли се ѿблѣнеть вѣрны и невѣрныи. и ѿлоучеть пѣвѣель
ѿ нынхъ. занѣже²⁸ ѿгнѣ искоушениѣ²⁹ ксеи вѣрѣме то. и трѣ-
питъ гѣ правдыныи и вѣрныи да се ѿлоучеть³⁰ избранныи
ꙗкоже рѣ. вѣженни ксеи кѣѣ поносетъ вѣмѣ. и нѣженоуѣтъ вѣи и
възглѣють³¹ на вѣ рѣчи лѣжоуѣце³² мене дѣи. рѣнтесе и весе-
литсе ꙗкѣ мѣзлѣ вѣше ꙗкѣ многа на нѣсѣхъ и по печалии вѣвши
подѣ изманиаѣтѣи. ꙗко мѣсть приидоуѣтъ члѣвѣци. но имѣти

1) днѣишѣ Т. 2) клеветѣнѣ Т. 3) запонѣнни С. запонѣнѣ Т. 4) пове-
лѣноу С. 5) боишсе С. боишсе Т. 6) смѣтѣ Т. 7) нѣмѣ Т. 8) Вст. рекше
въ седмѣ вѣкѣ С. 9—10) и придетъ на люди така вѣда С. 11) ꙗко С. 12) жѣрѣцѣ Т.
вст. и боудѣтъ акы прочи люди С. 13) Проп. С. 14) жѣрци Т. 15) скончатсе Т.
16) прѣѣшѣ. 17) на С. Т. 18) распылаѣтсе. 19) мѣроу С. 20) издѣтсе С.
издѣтсе Т. 21) Вст. послѣднее и ѿрѣнаѣ жѣлѣза Т. 22) погребѣнныи С.
23) Длинная вставка съ упоминаніемъ Срѣдѣца и Солунѣ стр. 18—19 С.
24) дѣла. 25) прозритъ Т. хошѣтъ С. 26) вѣрныи С. 27) понести С. 28) по-
нѣже С. 29) обличѣнѣ Т. 30) да се ѿблѣнеть Т. 31) рекѣтъ С. 32) рѣчи лѣже
С. всаки рѣ лѣжѣ Т.

начіноуть ¹ спсєннѣ. и избавленнѣ ѿ роукоу измѣнльскоу. гонимѣ съ стоѣннѣ погѣдоу нхъ и запоустѣннѣ запоустѣ-
 ютъ перьсѣда. перьскаѣ земліа. и грѣчьска. акы лѣкѣи и фроу-
 гынѣ ². и сирѣи и селевѣкѣи. и живоуцѣи вѣнзѣ грѣкѣ погнѣ-
 вноуть. а си ходитѣ ³ начіноуть. оутворишесѣ ⁴ акы зетнѣ. и
 хвалитѣсѣ начіноуть ⁵ глѣюцѣ. погнѣбшѣ хрѣтіанѣ ѿ роукоу на-
 шею. тѣгѣ вѣстанеть на нѣ црѣ ⁶ кѣлнѣскѣ. рѣкѣ грѣчьскѣи.
 (76) и съ великою ѣростію кѣзѣпренетѣ ⁷. ѣкоже члѣкѣ испѣсѣ
 ѿ вина. ѣкоже начіноуть члѣци мѣтѣи мрѣва вѣѣша. тѣ излѣ-
 зетѣ ⁸ из ⁹ моря кѣдѣлѣска на нѣ. и навѣдетѣ ¹⁰ мѣкѣ на чѣдо поу-
 стынѣ кѣтрика. кѣже ѣѣ ѡчѣина ¹¹ имѣ. и расплѣтѣсѣ власть имѣ. и
 плѣнитѣ жены нхъ. и дѣти нхъ. а на живоуцѣи на землі
 ѡвѣтѣнѣи. придоуть сѣбѣ црѣ съ ѡроужѣемѣ и сѣкоуть кѣ. и
 нападеть на нѣ стрѣ ѡвѣдоу и на жены нхъ и на дѣти нхъ и
 нѣ вѣсь родѣ нхъ. нѣже на землі ѡцѣ нхъ. вѣ роуцѣ црѣ грѣчь-
 ска прѣдѣнѣ ¹² боуть. ѡроужѣемѣ и примоученнѣемѣ. и боудеть
 ѣрѣмѣ грѣчьскѣи сторѣцею на нѣ. и ѡбнѣметѣ кѣ вѣда велика.
 алчѣва и жежѣ и скрѣвь. и боуть рѣи самѣи и женѣи нхъ и
 дѣти нхъ. начіноуть рабѣтѣти рабѣтавшѣмѣ имѣ. и боудеть
 рабѣта ѡ нхъ горѣчанѣша. и ѡлѣзѣнѣнѣиши сторѣцею. и свѣретѣсѣ
 земліа ѡпоучѣнаѣ имѣ. и придоуть кѣждѣ на земліа свою. и на
 села ѡцѣ своихъ ¹³. арѣмѣнѣи. кѣлѣкѣи. сирѣи. африкѣи. кѣлада
 сѣкѣи ѡутѣмленѣи лѣкѣ вѣ плѣнѣ. вратѣтѣсѣ кѣждѣ кѣ свою
 ѡчѣиноу и оуліножетѣсѣ лѣкѣ на землі на ѡпоустѣнѣи ѣко проу-
 зѣи. кѣгыпѣ ѡпоустѣкѣтѣ. а помѣрѣи ѡмѣрѣтѣсѣ. и боудеть
 гнѣвь и ненавѣсть црѣю грѣчьскоу. на ѡмѣтавшѣкѣсѣ гѣ нашего
 ісѣа хѣа. и боудеть на земліи тѣхѣсть велика ѣкоже нѣѣ бѣила
 ни боудеть. ѣко послѣдѣнаѣ кѣсть година ¹⁴. и на кѣнѣцѣ вѣка. и
 боудеть весѣлѣи на земліи. и житѣи начіноуть члѣкѣи мирѣмѣ.
 и начіноуть градѣи творѣти. и оупразѣнетѣсѣ пѣкѣ ѿ вѣдѣ своихъ.

1) Вст. надежда Т. 2) прѣгнѣи С. африкѣи Т. 3) исходитѣ С. 4) оукрѣснѣ-
 шесѣ С. 5) нѣмѣуть С. 6) стерѣ црѣ великѣ Т. 7) вѣзѣнѣнѣ Т. 8) изидеть С.
 9) ѿ С. Т. 10) понесѣтѣ С. 11) ѡчѣтѣво 12) прѣдѣнѣ С. Т. 13) црѣтѣ нѣ Т.
 14) вѣрѣмѣ С.

и починають тогда чаѣци ѿ печали своихъ. и то ѿ миръ. иже стѣмъ
 аплъ прѣже повѣда глѣ. кѣа рекоуть миръ и терьдѣ. тогда
 вънезапоу¹ се нападетъ на нѣ пагоуѣа и погибаль. ꙗкоже рѣ въ
 кѣулин. акы въ дѣи покекын боуѣ чаѣци ꙗдоуѣе и пиюѣе и
 женеѣесе² и въдаюѣе. такоже же боудеть въ посаѣдинъ дѣи
 въ ты дѣи оуѣо сѣдеѣе боуѣ чаѣци на землѣи мирно. и не боу-
 деть на срѣи ихъ стѣа и печалин. тѣа ѿвѣрѣзюуѣсе врата се-
 керѣа. и ꙗдоуѣе силын кзыкъ. ꙗже вѣхюуѣ заклоуѣенин³ въ-
 поутрѣ. и подвижитѣсе кса землѣи ѿ лица ихъ. и сметоуѣсе
 чаѣци. и повѣгноуѣе и начноут се крити въ горѣ и въ пеѣерахъ
 и въ гробѣхъ. измоуѣе ѿ страха. нстаѣють мнози и не боу-
 деть погребаюѣаго телесъ. изыѣиши во кзынѣи тын ѿ сѣ-
 вера. и исти начноуѣе⁴ плѣти чаѣче и крѣи скотикъ пыти ꙗко⁵
 кодоу. и кса нечѣаи и гноуѣснок⁶ исти начноуѣе змиѣ и скорь-
 фѣи и инынъ гадынъ землѣи. и зѣѣри нечѣи и мръцины⁷. и
 изѣрагы женьскын. и закалати начноуѣе мѣнѣе и пекоуѣе
 начноуѣе исти. и мѣремъ даѣти свои чѣда истин. изѣлѣе
 землѣи и ѿскерѣнѣе и потрѣветъ ю. и не боудеть трѣнѣаго
 на нѣи и по неѣѣаи ихъ же лѣѣхъ. ꙗже прѣиоуѣе грѣи нѣпъ.
 и поуѣсти гѣ бѣ на нѣ кѣиногѣ ѿ арѣхѣстратигѣ⁸ своихъ. и по-
 гоуѣитъ к кѣиномъ чѣсѣ. И потомъ приде цѣрѣ грѣчѣскын
 жити въ нѣрѣнѣмъ. нѣаю. лѣѣ. и полѣ. ꙗже⁹ ꙗконѣаюуѣсе .б.
 лѣѣ. и ѿвѣтѣсе снѣ пагоуѣи¹⁰. раждѣтѣсе въ землѣи зинѣ. и въ-
 крѣмленѣ бѣдетъ въ видѣсандѣ. и цѣтѣоуѣе въ капѣриѣоуѣмъ
 и възѣселѣтѣсе¹¹ землѣи зинѣ. ꙗко родѣсе въ нѣи¹². и видѣсанда
 ꙗко въскрѣмленѣ¹³ бѣ въ нѣи. и капѣриѣоуѣмъ ꙗко цѣтѣоуѣе¹⁴
 въ нѣмъ. сѣго ради гѣ трѣири рѣ глѣ. люѣѣ тебе землѣи зинѣ.
 люѣѣ (те)вѣ детьсанда. горе¹⁵ тебе капѣриѣа¹⁶. възѣсе сы до нѣбѣ
 до ада и машинъ снитѣи. и кѣа¹⁷ ѿвѣтѣсе снѣ пагоуѣи. възидеть

1) вънезапѣоу С. 2) посагаюѣе Т. 3) заклопленн С. 4) нѣоуѣе С. 5) акы С. Т.
 6) гноуѣсна Т. 7) мертвѣиноу Т. 8) начѣаи ихъ аѣгѣ С. 9) и ꙗже Т. ꙗгда же С.
 10) пагоуѣы Т. погнѣѣальны С. 11) възѣселѣсе С. 12) въ текѣ С. 13) въспѣтѣнъ С.
 14) цѣтѣова Т. 15) люѣѣ С. Т. 16) капѣриѣоуѣе С. Т. 17) и ꙗже Т.

црѣ грѣчьскы¹ на гольгодоу² идѣже подроужено³ въ дрѣво
крѣста. и на томѣ мѣстѣ. идѣже пригвождѣнъ въ гѣ бѣ нашѣ.
пріе смръть волюю⁴ за нын. съньмѣ⁴ вѣнѣцъ скон с⁵ главы
своѣ възыложитъ на крѣтъ. и въздвигнетъ роуцѣ скон на нѣо. и
прѣдастъ црѣтко хрѣтіаньско боу⁶ и ѡцѣ и възидеть крѣтъ съ
вѣнѣцемъ на нѣо. томоу бо ѣ крѣтоу явити прѣ⁷ нынѣмъ. въ при-
шестѣніе кго на ѡблѣченіе⁶ невѣрныиъ. на немже повѣшѣнъ
бы гѣ бѣ нашѣ. за ѡбѣщаніе⁷ всѣ⁸ спсѣніе. да се соудеть
прѣчестѣ дѣдо кже глѣ⁸. въ послѣднѣ дѣни. кдишпи карить
роука к въ боу. тѣмѣже и ктишпи нарѣ грѣкы. кѣма⁹ ѡ пле-
мена (77) соутъ сѣа хоузинна идкипланине дѣцере пола црѣ
кдишпска того дѣла рѣ. кдишпи карить роука к въ боу въ
послѣднѣ дѣни и кѣ¹⁰ възидеть крѣтъ на нѣо с вѣнѣцемъ и
авнѣ тоу прѣдастъ дѣхъ сѣи црѣ грѣчьскыи. и тогѣ разидетьсѣ¹¹
всака власть и старѣишнѣстѣ кѣ¹⁰ ѡблѣчитсѣ спѣ пагоуви¹²
раждѣтсѣ ѡ пле(ме)не данова. по прѣчествоу никова патриарха.
кже рѣ видѣхъ змиа летеира на пѣтии. имоуца¹³ конь за пе-
тоу¹⁴. и сѣде конь на задноу ногу. жды избавленна ѡ
гѣ¹⁵. что ѣ конь истиннаи вѣра праведниихъ. пѣта же что по-
слѣднѣ дѣнѣ. да иже воудеть тѣгѣ стѣи. тако¹⁶ на конѣ сѣдѣше
на вѣрѣ. приходити начеутъ на сѣа пагоувнаго¹⁷. и хапати¹⁸
начнетъ конь рекше балзінити начнетъ вѣрныи въ послѣднѣ
дѣни лѣжами¹⁹ сконми зѣнаменныи. и чюдотворенни. въ ѡчию
мѣчѣтои творити во начнетъ тѣгѣ. знаменна и чюдеса многа
по земѣи чюдѣна. слѣпы прозирати начеутъ хромы исцѣлѣти
и глаоу си слышати. вѣсны исцѣлѣти. прѣвратити слѣпѣ въ тѣмоу
и мѣъ въ крѣвъ. и тѣми и лѣжими знаменни²⁰ чюдесни. аце
ви кмоу лѣза избравныи прѣлѣстни²¹ и прѣвратити и. какоже гѣ
прѣжѣ рѣ видѣвъ во патриархѣхъ никова оумниаи ѡчиа.

1) Вст. горѣ. 2) подроужено С. потячено Т. 3) колю Т. 4) снмѣтъ С.
5) ѡ С. 6) подроуженне С. 7) ѡбѣщѣніе С. Т. 8) рече С. 9) понеже С. 10) и еже.
11) разоритсѣ Т. 12) погнѣшани С. погнѣшани Т. 13—14) похвѣти же конѣ за пѣтоу С.
15) кога С. 16) акѣ С. Т. 17) пагоуви Т. погнѣшанаго С. 18) оудати С.
19) лѣжими Т. 20) мѣчѣтныи Т. 21) прѣлѣстити Т.

разоумѣ хотеще быти ѿ прѣлѣстивааго зѣмна. рекыше ѿ сѣа пагоубѣнааго. печаль и вѣдоу члѣкомъ сице гла ѿ лица твоего гѣи и члѣчю родоу спсѣннѣа пожоу. гѣ же авиѣ тоужемѣ ѿвѣща. и авиѣ¹ кмоу лѣза¹ избраннѣе прѣлѣстивъ быи. вѣлѣзеть бо сѣи пагоубѣннѣи въ нѣрлѣмъ и сѣдетъ въ цркви вѣжи акыи бѣи и члѣкъ с пльтию. члѣкъ ѿ моужьска сѣмене. и ѿ чрѣва мѣрѣна роженъ. и ѿ колѣ(на) данова. и нюда же иже вѣ ѿ кары² вѣси иже прѣда га такоже вѣ ѿ колѣна данова. оумножившисѣ печаль. въ дѣи тыи ѿ сѣа пагоубѣнааго. не стрѣпнѣи гѣи видѣти погнѣблѣннѣи сѣомъ члѣчѣ. кже изъкоупи своєю крѣвнѣю. и тоу авиѣ поуспити скоро своѣи ближнаа раба. кноха илию. на вѣлѣчѣннѣи протѣкѣмоу³ и вѣлѣчѣнѣи лѣсть кго прѣ⁴ вѣсѣми кзыкыи. и ѣвѣнѣи⁴ и лѣжа прѣ⁴ вѣсѣми члѣкъ ни въ что же соуцѣи нѣ тѣчнѣю на прѣлѣсть и на пагоубоу мѣногымъ пришѣша. людѣи же видѣвѣшѣи и срамѣна и и вѣлѣчѣна ѿ прѣлѣстѣи ѿ вѣжнѣю рабоу вѣстѣкнѣшѣи и. повѣгѣноутъ ѿ нѣго. и вѣвѣснѣи се стоюю сею. видѣвѣшѣи се самѣи вѣлѣмѣи вѣлѣчѣнѣи и оужѣ ѿ вѣсѣхъ невѣргомы и кростнѣю и гнѣвомъ разгнѣвѣвѣшѣи⁵ оустѣкнѣнѣи ѣ. тѣга оужѣ ѣвѣнѣи знаменнѣи сѣа члѣвѣа и придетъ на вѣлацѣхъ нѣбнѣи. съ славою нѣбнѣю. и оубиѣнѣи и гѣ дѣхѣмъ оустѣи сконхъ по апѣлѣсѣнѣи рѣчнѣи. тѣга вѣснѣкнѣютъ правѣднѣици вѣлѣчѣннѣи вѣратѣтѣсе въ тѣмоу⁶. и кже⁶ да вѣхѣомъ гонѣзѣноуѣннѣи. вѣлѣтнѣю и члѣкѣолюбнѣиѣмъ га нашего іса хѣа. кмоужѣ сѣа въ вѣкы аминѣ. ѿ.

1) еще бы кмоу можно Т. 2) скары Т. 3) соупротивноуемоу Т. 4) Проп. до: члѣкъ Т. 5) разгорѣвѣа Т. 6) моужоу еуже Т.

II.

Етого ѿца наше М^ододіа Епѣпа патарскѣ слово ѿ црѣви кзыкъ послѣдній врьмень. и извъѣстно сказаніе, ѿ прьваго члѣка, до скончаніа вѣкѣ: —

Печатается по рукописи № 579 Хиландарской библіотеки.

Егда изыдоста, из раю, адѣмъ и ева. дѣйстви на вѣста. въ тридесѣток же лѣто исхода еѹ из раи, родіста прьворѣднаго кѣнна и сестрѣ кѣго кѣлманѹ. по дрѣгый же тридесетѣ лѣтѣ, родісе авель и девора и сестра его. въ стѣ и тридесетое же лѣто прьвые тьсѣщинце еже ѣ прьвыи вѣкѣ. родѣ сидѣ члѣкъ исполнѣ по пѣію адѣмовѹ. въ четвѣртосѣтное же лѣто прьвое тридесетиннѣ. сынѹке кѣнновы наскѣаахѹ на жены вратѣи свой. оувѣдек же сѣа адѣмъ wskpѣи зѣло. въ четвѣртосѣтное же и пѣдесетое лѣто прьвые тридесетинце раждеженіемъ похоти и блѣда сѣ жѣны ѿбѣшеск и въ непѣбнаа оуклѣнишеса. и скѹнѣмъ моужемъ ѣа женамъ примѣшахѹ. и вѣша по истиннѣ видѣніе стѣдно зрѣцимъ ѣа. въ вѣсмѣсѣтное же лѣто живота адѣмова, распрѣстираашѣ по землѣи мрѣзѣсть вѣлоуднаа ѿ сынѹвъ вратѣица кѣнна. скѣча же се ѣдѣмъ въ дѣкѣтосѣтное и тридесѣтое лѣто, прьвые тьсѣоуцинце. Тогда же ѿлоучѣи и сидѣвъ рѣдѣ ѿ кѣнновѣ и вѣзвѣдоша сѣрѣство свое на горѣ нѣкѣю, сѣцоуѹ прѣмо раю. и прѣчне¹ оуѣбо живѣше кѣннѣ и

Варіанты къ этому тексту приводятся изъ старшаго списка, сохранившагося въ сборникѣ 1345 года № 38 синодальной библіотеки, напечатаннаго у Н. С. Тихонравова Памятники отреченной русской литературы томъ II, стр. 213—226

1) прочее.

съродници его на поли. на нѣже вѣроуверенное братоубиство
сѣдѣла .: въ четыридесетоѣ же лѣто наредово, сѣръшій прѣкаа
тысѣца, кже ѿ прѣвыи вѣкъ. въ четыридесетокъ лѣто второе
тысѣцннице, при жикотѣ наредокѣ вѣсташе злоухѣдожни мѣжне,
лоукави и грѣшны, и павны зловы ѿ сынѣвъ канновѣхъ поу-
виалъ именовъ и докилъ. сынѣве ламѣха оубишшаго кѣнна, и ми-
же¹ владѣвъ дѣакѣлъ. ѿврати² и въ всѣхъ кѣдъ оустраа гоу-
сѣльнаго: ~ Въ петосѣтнокъ лѣто вѣторыа тысѣцннице, еце
вѣрѣше ражѣгошесе къси чѣци на вестоудныи вѣдоу, сѣрѣи ѿ
пѣкаа каннова. горѣше прѣвааго рѣда нѣхъ. иже кѣко³ вѣсловесныи
скѣти⁴ дрѣгъ на дру^{та} вѣзсѣдаахѣ. на моужѣ оубо жѣньскыи
рѣдъ, а на жѣньскыи моужскыи. такожѣ же и на имѣнѣа вѣдааше-
се кѣнновъ рѣдъ: ~ въ седмосѣтноѣ же лѣто арѣдова⁴ животѣ,
въ вѣторѣи тысѣцннице приложѣ. лоукавыи и оубиствѣныи дѣа-
воль сѣставити вѣранъ сынѣвома сѣдовѣма на дѣцѣре канновы
и оукаонныи нѣхъ, вѣверже въ тѣню грѣхѣвноую. и прогнѣва
гѣ вѣ на нѣ. и на концѣ вѣторааго тысѣца, вѣстѣ потѣпъ вѣд-
ныи. и потрѣвисе прѣвое сѣздѣнѣ и тѣаръ. а въ шѣтосѣтноѣ и
дѣва^а десетѣ лѣто житѣа нѣека, въ трѣтѣи⁵ тысѣци⁵. по изышѣ-
стѣи нѣеѣ нѣ кѣкота. сѣздаше сынѣве кѣго зѣданѣ на вѣнѣшнѣи
зѣмѣи. и нарекѣша еѣамнось, прѣтѣву именовъ числа изышѣ-
шыи нѣхъ ѿсѣро дѣшѣ нѣ ковѣга. въ седмосѣтноѣ же лѣто трѣтѣ
тридѣсетннице, рѣдѣсе нѣеки сынъ пѣвѣнъ емоу. и нарекѣ иѣе
кѣго монѣтѣнъ кѣ таже лѣта дѣстѣ сынѣви своѣмѣ монѣтоу дѣры,
и ѿпѣсти его на кѣстѣкъ. таже по нѣеѣ скончанѣи въ шѣто-
сѣтно и дѣвѣдесетѣ лѣто трѣтѣ тридѣсетннице, вѣзвратишѣ
сѣнѣве нѣеѣ ѿ вѣстока и сѣздаше ставѣ въ зѣмѣи сѣнааръ и тѣ
размѣшшѣсе кѣзыци, и раздѣлишѣ по лицѣ вѣсѣе зѣмѣи. монѣтѣ
же нѣеѣ сѣнѣ, пѣкы вѣзвратѣсе на кѣстѣкъ. дѣже до моря на-
риѣдаѣмаго сѣнѣнаа страна. нѣеѣ ѿ нѣсѣхѣ сѣнѣныи, и вѣселѣсе

1) Вст. и. 2) Въ рукописи дѣйствительно стоитъ надъ и надстрочное х,
очевидно, подъ вліяніемъ слѣдующаго ѿ. 3) и кѣко бесловесныи скѣтъ 4) арѣдова.
5) въ трѣтѣи тысѣци.

тѣмъ: ~ сѣи же монитонъ пріять ѿ ба¹ дѣръ прѣлѣрости изъ-
верѣте прѣвѣ свѣдѣчнѣю хитрость. къ семоу сѣиъ неврѣ,
и наказанъ бѣвъ ѿ него и наоучень. оумѣсанъ свѣтъ неже
въцрѣтѣи. сѣи² неврѣ братъ прѣдъ вѣше, сѣиъ же сидѣвъ³. и тѣи
прѣвы царѣствова на землѣи: ~ къ седмосѣтноу же и девѣдесе-
тое лѣто трѣтнаго тѣсѣца, сѣзданъ бѣсть вавѣлѣонъ велѣиын,
и црѣкова неврѣ къ нѣ. такоже же и сынѣве хѣмовы сѣтворѣше
сѣвѣ царя, именѣ понтіипа. въ трѣтне же лѣто црѣва⁴ не-
вродова. послаша къ немѣоу сыноу афетовы⁵ моуже мѣры и
хытрѣце⁶ и прѣводѣлаатеѣ. и прѣидоше на вѣстоу, къ монни-
тоу поеву сѣмоу, и сѣзѣше емоу градъ. и наречѣ емоу йлме по
своемѣ имену моннитѣонъ. и мѣръ велѣиъ бѣсть въ црѣко монни-
тонѣко и невродово. межѣ же сынѣвъ хѣмовѣхъ и невродовѣ⁷,
не вѣше мѣра, нѣ дрѣвъ на дрѣва вѣдѣрѣжаѣхѣ. вѣспѣса же
йлмъ еписѣолѣо неврѣ сѣце. вѣсте яко црѣко сынѣвъ иафѣдовѣхъ
сѣано ѣ и велѣико. и мѣжетъ потрѣбити црѣко сыновъ хѣмовѣхъ.
понѣ⁸ и прѣвѣ царѣствова на землѣи. ѿтолѣ оубо навѣкоше и
прочыи кѣзыци поставѣти сѣвѣ царя. и свѣрѣшисе третѣа⁹
тѣсѣца¹⁰. въ седмѣдесетое же лѣто четвѣртѣе¹¹ тѣсоуце¹².
бранъ сѣстоѣише межѣоу совоѣо црѣствѣа и повѣждено бѣсть
царѣство егѣпѣтѣское неврѣдомѣ. и оукрѣпише царѣство вавѣ-
лѣонѣское сѣмѣню невродову, даже до хѣзѣмѣздева велѣиѣа. сѣи
же вѣзѣтъ женѣ ѿ чѣдъ хѣмовѣхъ. оумѣрышоу хѣзѣмѣздею.
поѣ сѣиъ. егѣ издѣиъ матѣ¹³ свою въ женѣоу сѣвѣ¹⁴, и родѣ сына
иарѣда. сѣи свѣр¹⁵ сѣвѣ сѣлоу мнѣгѣ на царѣство сынѣвъ хѣмовѣхъ
и поѣлѣи ѣ и искѣлѣ. и поѣлѣи вѣсѣ стрѣны запѣиыѣ. въ вторѣе
же лѣто царѣства хѣзѣроа сѣа иарѣдова. свѣрѣшѣсе сыноу хѣмовы
и сынѣдоше на вѣстоѣ въратѣи съ хѣзѣроемѣ. вѣше же ѣ триста
и двѣдесѣ тѣсоуцѣи пѣшѣцѣ. жѣзлы тѣчнѣю имѣше¹⁶ въ рѣкѣ
своей. оумѣшѣав же ѿ нѣхъ хѣзѣроѣ¹⁷ и оубѣасѣи и вѣстѣи ѣ допѣ-

1) гѣ. 2) Должно быть сидѣвъ: въ рукописи д выскоблена, а надъ о стоитъ надстрочное м. 3) црѣла. 4) идѣдовн. 5) Въ рукописи дѣйстви-
тельно надъ е стоитъ а. 6) трѣтѣ тысящѣ. 7) четырѣтаго тысяща. 8) Проп.
9) имамѣ. 10) хезрен.

деже прѣидоше тѣгрѣ рѣкоу. (об.) и по сѣмь послѣ на нѣ вѣа свое. вѣсѣше же вѣи на елѣфанты, повинне вѣсѣхъ, и не вѣста ни едѣи ѿ нѣ. тѣмъ и не приложѣше к томѣ братѣи сынове хамовы. ѿголе же оубо разыришеса цѣрѣствѣа дрѣ на дрѣга. въ скончанѣи же четвортые тѣсоуцинище. въ кѣ лѣто ѿроко, въ петое лѣто. сѣниде сапсѣсъ севѣарьскыи ѿ вѣстока. иже вѣ ѿ рѣда монитова, сѣа поѣва. и погѣви ѿ ефрата, до изрогеа сѣдмѣ градѣмъ и села ѣ. и вѣзѣде до трѣхъ градѣмъ индѣйскѣи и погубѣи ѣ и прѣнѣ¹. и изѣде до поустыниѣ сѣвѣ, и сѣсѣче пѣкѣ чѣдѣ изманиевѣ сѣна агары егѣптѣнины, рабы сѣрѣнны жены авраамѣ. и ѿвѣгоше ѿ поустыни, и вѣнидоше въ едрѣвъ и по сѣ вѣнидоше въ вселѣнѣую земаю, и вѣрашесе съ цѣрѣмъ кѣзыскыи, и повинне и попѣнѣише нѣхъ. и вѣладаше пѣмъ въ земаѣ ѿвѣтовѣнѣи и напѣнѣи земаѣ ѿ нѣ. вѣахѣ въ ѣко² прѣзи, и хѣждахѣ нази. и ѣдѣхѣу мѣсо кѣнское и кѣмѣи и пѣахѣу крѣкъ скотѣю и мѣкѣ. . Тогда покѣше сынове изманиевы вѣсю земаю и вѣпустишѣ³ грады. и тѣорахѣ сѣвѣ корѣавѣ, и ѣко птица вѣседающе на нѣ, лѣтахѣ по вѣдѣ. и вѣзѣдоше на страны западныѣ, до кѣнкааго рѣма. и до драча и гѣгѣта и до солѣны и сѣра. ѣже соутѣ окрѣстѣ рѣма. и вѣладаше земаѣю. лѣтъ .3. и сѣтворѣша на нѣи елѣка вѣсхѣтѣше. по сѣдмѣорѣцѣ же ѣсѣмъ и половѣиоу ѣсѣла ѣ. ѣмѣже прѣѣнна⁴ вѣса цѣрѣствѣа кѣзыкѣ. прѣвѣзѣиесе сѣрѣце нѣхъ, и вѣсхѣтѣше овѣладѣ вѣсѣмъ. . Въ то же вѣрѣме, рѣдишѣ пѣмъ чѣтыри вѣеводы. ѣхѣже и мѣна соутѣ сѣи. орѣкъ. зѣвъ. зѣкѣе (13) и сѣмана. иже и вѣрашѣ съ иѣрѣлкѣмъ. и иѣмѣже ѣвѣразѣ сѣтворѣи ѣъ и изѣваи нѣхъ из рѣки егѣптѣны. погубѣнѣемъ оутѣодника сѣзѣго. тацѣмъ же ѣвѣразѣмъ сѣтворѣи мѣтъ съ нѣмъ. и изѣваи ѣ ѿ нѣи гѣдѣиномъ и сѣвоѣдѣи иѣрѣль ѿ работы сыновѣ изманиевѣхъ. сѣи во гѣдѣиномъ сѣсѣче пѣкѣи ѣ, и ѿгна ѣ ѿ вселѣнныа къ поустынию едрѣвѣскоую из нѣжеже вѣахѣ. и вѣставшыи .кѣ. колѣнѣ, вѣѣты сѣтворѣише къ иѣранѣитѣи. и изѣдоше въ поустынию вѣнѣтѣрѣию, колѣнѣ⁵ д. Хотѣ же

1) прѣтѣтъ. 2) ѣко. 3) вѣпустишѣ. 4) прѣвѣшѣ. 5) колѣна.

кѣдїною изыти и ѡпоустѣти¹ всю земаю, приети² и страны
вѣса и оудръжати въходѣ мїрнымъ. ѡ егїпта до едїопїи. и ѡ
ефрата до индїи. и ѡ тигра до въхода црѣва монитова. и³ сѣ-
вера до рїма. и до драча и гигита и солѣна и алканѣи, да⁴ до
понтскаго морѣ. и сѣдѣвъ боудеть царемъ ѿ на выи всѣхъ
кзыкъ. не боудѣ же црѣво на земаи еже възможе⁴. повѣднѣ
ихъ. даже до числа врѣмень седмочисльнѣ ѡз. и по семь по-
вѣждени въдоу црѣвомъ грѣчскѣи и повинуютсе емоу. сїе бо
црѣво възвелїчнѣтсе пѣ всѣхъ црѣїи кзыскѣи и не потрѣвнѣтсе
ни единѣмъ црѣвомъ. нмѣа въ орѣжїе ѿмже всѣхъ повѣдїи. ѡ
самѣхъ же съмотрите крѣ⁵ врѣмень црѣкѣи. и самаа ѿстинна
вѣщемъ покажетъ себѣ ѡвѣстѣнноу без прѣльсти нѣкїа. **Ѧ**
неврода крѣа до пѣрса, црѣво исполнѣнское дръжааше вавїлонъ.
и ѡ перса даже до сїда не вѣсть. даже до есрѣа бо црѣвоваахоу
пѣрси. а ѡ левона и фѣуна даже до енерїа вавїлонѣне црѣво-
ваахоу. и възетъ сенерїѣ жену красну нѣкоу, ѡ нада и ѡ
арѣады, и роди емѣ авнмелеха и сарасу. сїа же (об.) оувиѣста
ѡца своего и вѣжаста въ земаю араїскѣа. и црѣвова сарѣ-
доумъ въ вавїлонѣ въ мѣсто ѡца своего енерїка. навоуходо-
носор же, нже изъ ѡца лоуїїа родивнѣсе. а ѡ мїтре црѣце
сѣаы, егда вынѣде сенерїѣ вратнѣсе съ црѣмъ ннѣдїнскимъ. и
даже до сѣаы ѡпоустїи⁵ страны мнѣугы. нзыде съ нїи и навѣхо-
донѣсѣрь, ѡвѣ: ѡко нзвѣдшѣ емоу и тогѣ съ съвою. и постави
его воеводѣ севѣ. и прѣлїрѣости рѣди сѣїаи въ нѣмъ и сїаы,
дастьсе емоу црѣво вавїлонское. поїе же жену ѡ мнѣнѣ.
нзрождѣноу. и по ископчїнїи⁶ навѣхѣу доносори. и калтасара сїа
его. црѣвова дарїе мнѣскимъ. снѣи прѣмѣ дарїе же водѣше дѣро-
персїю. из нѣюже родї кїрь пѣрѣскимъ. слыши же како съмѣ-
сїшасе црѣвїа междѣ собою вавїлонское съ едїѡпѣскѣи. пѣрѣ-
ское же съ мнѣскимъ. и ѡвладающе вѣсть вавїлонское црѣво.
едїѡпїею и сѣвою и црѣи кзычѣскимъ ѡ морѣ до рѣкы

1) ѡпоустити.

2) прѣати же.

3) Вст. Ѧ.

4) възможитъ.

5) опоустїи.

6) скончани.

лѣзломъ не възмоготъ ѿще ли растопити огнемъ тѣ и тако не възмоготъ, нѣ да ѿѣе ѿ нѣ огнь оу^т (об.) гаснетъ. кѣство же асн-гитово ии желѣзнаго разсѣченїа не¹ вѣтсе ни ѿгньнаго расто-пакїа кѣса въ вѣсѣвскаа оумышлѣнїа елика соу^т, тыцетна творить .² Гицеваа оу^тво мрьсцїи ѿни и гнѣсїи езыци и вѣсако чародѣиственное злокозньство бмышлѣхоу^т, сего ради и снми възвѣчачное ихъ разрѣши чародѣиство, яко не моцїи намъ ни желѣзомъ ни огнемъ, ниже кѣковымъ либо оумышлѣнїемъ нѣмъ разрѣшити врата ѿна и извѣгнути .³ сакїи оу^тво не-езекїалево прорѣство гл҃ющее, въ послѣдїе дїи и врѣмена ихъ изыдоу^т на земаю изрѣкноу^т ѿ страну сѣверныхъ, гогъ и ма-гогъ анїгъ и анїгъ, авхенѣвъ и дїфѣ, фотїане, и фарзен, де-каїмїи, и зармате, флѣве, и зарматїне, хахоне и амарзарѣде, кармаде², и члѣкотадци, псоглавци, и адарде алане, и фазин-лїки, арїнее и салтаре: ~ Оїа кѣ, црѣїа затворени вѣше вънѣтръ вратъ, ѡже постави александрь црѣ, оумрыноу^т же александръ, црѣование чѣтыри ѡтроци его, хоу^тсида же мати его, ѡже и олімѣада, ѿнде въ свое ѿчѣство едїонїю, възвѣ оу^тво съзави вїзъ градъ, посла пѣ морѣ къ фолоу^т црѣ едїѡпъско-моу^т, германїка воѣводѣ, и смїрїи съ нїмъ написавъ емоу^т и епїстолю, ѡ олімѣадѣ матери александрѣ, яко да помѣтъ ю въ женоу^т севѣ и црѣѡу^теть, прїемши же царь фолъ ѿ гер-манїка писанїе и вїдѣвъ еже ѿ вїзы цара дрѣголюкїе възвѣ-лїсе, вѣстав же и самъ фолъ и извѣдъ кѣа нарѣчитыи нїдїаны и ѿ едїѡпїе, въземъ и дѣщеръ свою хоу^тсїду ѿнде въ вїзъ градъ. (15) нїмѣа съ собою .лї. тысоу^тцрѣ едїѡпѣткнъ, и прїѣ вѣсть вїзою црѣмъ ѡбѣнь полъ мора къ халкїдонѣ съ многю радостїю и дѣсть емоу^т вїзъ дѣрїи мнѡгы и сѣцїїмъ съ нїмъ, и вѣнїде фолъ въ вїзъ грѣ и дѣсть пѣчѣсти велїкы, и дарови мнѡгы и изѣцїны по ѡбѣчаю црѣскаго велїкодѣшїа и възѣ вїза црѣ дѣщеръ фола цара едїѡпѣскаго въ женоу^т севѣ, из неїже родї емоу^т дѣци, ѡже нарѣ по нїменю града своего вїзантїа, ѡѣже

1) Проп. 2) гарміаде.

уженіе се ролѣи армален црѣ римскыи. за прѣминугоу же кѣ красотоу възакѣи ю зѣло. вѣше во и самъ за излиха простъ и великодоушень. тѣмъ и въ прикѣа еа дарова ей римъ гра. оуслышав же¹ волѣре кѣдъ, възнегодоваше на нь. родѣ же кѣмоу византѣа трѣ сыновы². едіного бѣо нарече ѡчынмъ ѣменемъ армален. а дрѣгаго оурванъ. а третіега клавдіе. црѣвокаше же сѣи всѣи. армален оубо въ римѣ, въ мѣсто ѡца своѣго. оурванъ же въ кизѣ, матричѣ сѣи градѣ. клавдіе же въ александріи оу-крѣпѣи же се сѣмѣ хѣсиды, дѣщере фѣла цѣра едіупьскѣа. и поетъ македоньское и еллиньское и римьское црѣво: ~ Црѣво же еллиньское, сѣрѣ грѣское еже кѣтъ сѣмене едіопьскаго. сѣе прѣварить рѣкоу³ свою³ къ воу въ послѣднѣи днѣ. по прѣрк-стѣмъ прореченѣи нѣ иже⁴ оубо възнепщеване іако за едіупьскаго цѣства възпомѣноу⁵ стѣи прѣркъ дѣдъ рѣ сѣа. нѣ сѣлгани вѣше ѡ истинны сѣа оумьсаньшен. ѣже во ѡ сѣмѣни едіопьскаго. сѣи иметъ великое и чѣстное дрѣво крѣтное. въдрѣзенное посрѣ земанѣ. тѣмъже и прилежно тѣи вѣоѡцѣ дѣдъ глааше едіопѣа прѣварѣи рѣка еа къ воу. нѣсть во кызѣа пѣ небесемъ, иже въз-можетъ ѡдолѣти цѣрѣству хрѣіаньскому. іако⁶ во рѣхѣ ѡлюбѣ-мѣици еже посрѣ въдрѣзенаа крѣпость крѣтнаа. ѣже и вселенъ-стѣи конци зѣло прѣмрѣ написѣются по ширѣтѣ и дълготѣ. и высотѣ и глѣбинѣ. кѣа во крѣпость и⁷ сѣла възмѣжетъ когда крѣстную ѡписати сѣлоу. іеже и чѣуце грѣскаа црѣва недовѣ-жила пригвоѣшѣилсе на нѣмъ вѣкоу іс хѣмъ съблюдаютсе. Глашѣи же чѣо и павель вѣоглѣвыи ѡ послѣднѣимъ днѣи прѣрѣ, и ѡ царѣстѣи грѣстѣмъ, къ солоунѣнѣи глѣ. молѣи же вѣ братѣ ѡ пришьѣстѣи гѣа нашего іу хѣа и ѡ събранѣи нашемъ къ нѣмѣу. кѣже не скоро подвижатѣи вашемѣу пѣмыслоу, ниже съмнѣтѣи ни дѣхѣомъ іаи словѣомъ ни епѣстоіею іако нашѣю. іако настоятъ пришьѣстѣи гнѣ. нѣктоже вѣ да не лѣстѣтъ нѣкѣимъже ѡбразѣмъ аще во не прѣидетъ ѡступленѣе. и ѡкрыѣтсе чѣлкъ безакѣнѣа, и

1) оуслышавши же. 2) Вст. н. 3) рѣкоу своѣю. 4) нѣцѣи же 5) възпо-мѣноу ж.

сѣнь погнѣшани. съпротивѣсѣ и прѣвѣзносенѣ на вса нарицаемаа чѣна. яко сѣсти емоу въ цркви и показѹюща себе яко ѿ бѣ. и по малѣ глѣтъ. дондеже прѣвдрѣжаніи нѣи ѿ срѣды бѹдетъ. и тогда ѡкрыетсѣ везаконіи. и чѣо оубо ѿ еже възметсѣ ѿ срѣды нѣ тѣмъ грѣское црѣво. всако во начѣло и власть мира сего разоритсѣ, кромѣ сего. ѿво сѣе ворімо вѣдѣ и неповѣждено. и вси приразѣтсѣ съ нимъ. нѣ погублени бѹдоу ѿ него и ѡдрѣжѣ, дондѣ¹ прѣварить рѣка нѣо къ вѣо. по аплоу глѣюцѣ. егда оупразнитсѣ всако (16) начѣло и власть тогда и сѣмъ снѣ прѣдѣ црѣво вѣо и ѿцѣ. кое оубо црѣво іакѣ яко хрѣтианское нѣсть во црѣво поворо къ нѣмоу. аще ли хѣрѣши раздѣлѣти извѣстное, тѣ помысли¹ мѡѣсеѡвы люди. толикими знаменами и чудесы и въ глѣвинѣ морѣтѣи егѣптѣны погнѣвшаго. виждѣ мѣ нѣса навѣина, при нѣмъже сѣнце на гаванѣтѣны стѣ. и лѣна въ фараѣнѣ и дрѣгаа нѣкаа дѣвнаа чюдеса. съ нѣими же грѣскимъ црѣво потрѣвакии выше. не тѣт ли и еспасѣанъ съсѣкоста кѣтѣхъ. не ораломъ ли црѣвъ нѣхъ разорѣста. андрѣан же и пѣвѣра его. кое оубо вѣсть или бѹдетъ таково ино црѣво; нѣ ни едѣно. аще о истинѣ попечемсѣ. Не тисѹциа ли лѣтъ црѣковашѣ евреи. и ѡсѣчѣсѣ црѣво нѣхъ. егѣптѣне же три тисѹцие и прѣсташѣ и тѣи. македѣнское во црѣво и егѣптское ѡблѣчѣ² на грѣки. нѣво црѣво вѣрварское кѣже соѹ тѣрци и авари поглѣщено бѹдетъ имъ. погубленоу же вѣвѣш цѣрѣствѣ пѣрскомѣ. вѣстаноу³ авѣе сынове изманлевы и агарѣне писанѣмъ мѣшцѣ южнѹю нарѣ нѣхъ дѣнѣнѣ. и съпротивѣтсѣ црѣву грѣскому. числомъ вѣрѣга сѣдморѣчнаго. и сѣдморѣчно вѣрѣме. занѣ приближѣсе кончѣна. и нѣсть дѣлготы лѣтѣмъ къ томѹ. въ послѣднѣю во тисѹциницѹ. сѣрѣчъ къ сѣдмѹю. искоренѣтсѣ пѣрское цѣрѣство. и потѣ изыидѣтъ сѣмѣ изманлево сѣще³ въ едрѣвѣ. и нѣходѣице съверѣтсѣ въ гаванѣнѣ вѣкѹнѣ.³ исплѣнитсѣ рѣное везекіѣлѣ прѣркомъ. призовѣи зѣтѣре сѣлѣны, и пѣтѣца нѣвѣны. и повелѣи нѣмъ глѣ. съверѣтѣ и прѣидѣтѣ, нѣонѣ³ жрѣтѣу вѣлѣкоу закалаю вѣмъ.

1) Вст. ми.

2) оплѣчѣса.

3) Вст. н.

идѣте пачѣи силныхъ и пѣйте крѣпкѣ¹ исполнѣнъ. въ томъ оубо
 гаванѣ падоуѣ ѿстриѣ мѣча въси силѣи единѣстѣи. сирѣѣ² грѣ-
 стѣи. ꙗкоже и тѣи погубѣше силники еврепскыѣ и перѣскыѣ, сице
 и сѣмин падоуѣ ѿстриѣ мѣча ѿ сынѡвъ изманиевѣ. кже нарицаетсе
 ѡнагрѣ. зане ѿростѣю послани воуѣтъ на лицѣ въсѣа землѣ. на
 чѣкы же и скѡты и на всѣа звѣре. еше же и на хальмовы и на²
 садокѣа и на всѣахъ кѣи павѡдныи и вѣдетъ пришествіе оуѣ, пока-
 заніе немилостивно. прѣѣ²поидоуѣ же прѣѣ² нилѣи на землю ѡзвы
 .Ѣ. пагува гѣбнѣтельство. тѣѣ и запустѣніе. глѣтъ во бѣ въ ѡзрѣю
 мѡуѣсѡмъ. не зане любѣи те гѣ бѣ дѣет ти насѣдѣти зѣмлю
 сѣю. нѣ за грѣхѣи живуѣиѣхъ на неѣ. сице и сынѡвъ изманиевѡмъ
 не зане любѣи нѣ гѣ бѣ дѣстъ ѡ сѣлѡ ѡдрѣжѣти вѣа землѣ
 хрѣѣанскѣа. нѣ за безакѡнѣи нѣ и грѣхѣи тѣчна во тѣмъ скрѣвъ
 не вѣстъ, ниже нѣмѡ быти въ вѣсѣхъ родѣхъ. нѣо ѡбѣлачуѣ² мѡ-
 жѣ въ любѡдѣиѣхъ женѣ и вѣлѣдныѣхъ рѣзы и ꙗко жены себе
 оубрашаахѣ. и стоахѣ² по дрѡмовѡхъ и трѣгѡхъ градѣскыи². ѡвѣ-
 стѣиѣ прѣмѣниѣше ѣстѣиѣи ѡбразъ въ чрѣзѣѣстѣиѣи. и
 ꙗко² рѣ стѣи ѡпѣлъ. такоже глѣ и жѣны таже дѣютъ ꙗже и мѡ-
 жѣ. съвѣраахѣ² во се нѣ едѣною женѣю. ѡцѣ въкупѣ и сѣѣ. еше
 же и въсѣ сѣрѡство нѣ. неѣѣдоми во вѣхѣ вѣлѣдѣиѣи. тѣѣже
 прѣмѣиѣи ѡпѣлъ прѣѣже вѣрѣмѣнъ мѣнѣиѣхъ възпѣи глѣ. сего рѣди
 прѣдѣде нѣ бѣ въ искушѣнѣи безѣчѣстѣа. нѣо жены нѣ прѣѡ-
 жѣише жѣскыи (17) скѡн ѡбразъ въ мѡ²скыи. такоже же и мѡ-
 жѣ своѣ ѣтѣо въ женѣское. и рѣжѣгошѣ въ похѡтѣхъ своѣхъ дрѣ²
 на дрѣга. мѡ²жѣ въ мѡжѣхъ вѣстѣѣство² ѡѣѣ. и вѣзмѣздѣ дѡи-
 нѡе прѣклѣстѣи оуѣ въ сѣѣхъ въспрѣѣмѡѣѣи. сего рѣди оуѣо въ прѣ-
 дѣстъ нѣ въ рѡѣцѣхъ вѣрѣварѡмъ ѡ ниѣже въпадоуѣтъ въ грѣхѣхъ, и
 ѡскрѣиѣтсе жены нѣ скрѣиѣиѣи и наложѣа на неѣ нѣо своѣ сы-
 новѣ изманиѣкы. и прѣдѣстъсе землѣ перѣсѣискаа въ тѣѣнѣи и
 погѣбѣлъ. и живуѣиѣи на неѣи въ распѣѣиѣиѣи и заклѣнѣи вѣдѣтъ.
 арменѣа и живуѣиѣи на неѣи въ распѣѣнѣиѣи и заклѣнѣи прѣдѣдѣтсе.
 капѣпадокѣа въ тѣѣнѣи и запустѣнѣи вѣдетъ, а жѣтѣлѣ еѣ пѣѣноѣ

1) крѣпъ.

2) Проп.

и закланію прѣддѣтсе. сикеліа въ запусѣніе боудеть, а живуціи на неи въ распѣніе и закланіе землѣ сірскаа бѣдетъ пуста и разневытена. а живуціи на неи по мѣчель бѣдоуѣ. романіа въ тѣніе и бѣгство вѣдѣсе. такоже же и ѡстрови мѡрстїи въ запусѣніе вѣдоуѣ а живуціи на нїхъ погубленн бѣдоуѣ орѡжіемъ. вѣстоуъ же и сѣріа по іармѡ скрѣви вѣдѣтъ вѣсчїслыныа и поравотѣтъ ихъ немїлостнѣно. и вѣспросѣ оу нїхъ ѡ дшѡхъ ихъ злѡта мѣрѡ выше сілы ихъ. и боудѣтъ живуціи въ егїптѣ и сіріи въ тѣснотѣ сѣдмъ седмицею и наплывнѣтсе землѣ ѡвѣтованнаа члѣѡ ѡ четырехъ вѣтрѣ нѣныхъ. и вѣдоуѣ яко¹ прѣдн лнѡствомъ нже скѣвїраютсе ѡ вѣтра. и вѣдетъ въ нїѣ глѡдъ. и вѣзнесѣтсе срѣе гувнїтелѣ и въ грѣдѡсть вѣзвѣсѣтсе и вѣзглѡтъ непѡвнѡа, до вѣремѣнн ѡвѣцїаннаго нмѣ. и прѣнмѡуѣ ѡ нсхода сѣвернаго до запѡ и мѡртѣ: и боудѣтъ всї по іармѡмъ нѣ чѣлїи же и скотн. и птїце и вѣдѣ мѡрскыа повнїуѣтсе нмѣ и поустынѣ ѡвѣдовѣннаа ѡ жїтелен своїхъ, вѣдоуѣ тѣхъ. и напншѡуѣ сѣбѣ прѣдѣлаа землѣныа и пѡстынѣ: и рѣкы морскыа. и дрѣвеса лѡужнаа, и прѣстѣ землѣныа. и каменїе, и пѡвѡдеа землѣныа, боудѣтъ въ ходѣ ихъ. и трѡдн и потоке дѣлателїнн. и наслѣдїе богатынѣ и прїносїмаа стѣмъ, нлн златѡ нлн сребрѡ, нлн каменїе чѣное, нлн мѣдѣ нлн желѣзо. еїе же и ѡвѣжы стѣлскыа славныа и вѣашнаа вѣса, и сѣнѣдн чѣїїн. тѣмъ бѣдоуѣтъ и вѣзнѣтсе срѣе ихъ. дѡндеже вѣспросѣ и ѡ мѣртвѣ дѡдн, яко² и ѡ живѣхъ. такожде² и ѡ вѣдовнцѣ и сїротѣ, и ѡ стѣхъ. не нмѣтъ помїловатн нїїа и оубѡга. ѡвѣсчѣстѣт же вѣскаго стара, и ѡскрѣветъ. не оумнлѡсрѣдїтсе на недѣжнѣа и нѣмѡцнѣныа пѡсмѣют же се и сїаюцнмъ въ прѣмїдрѡстн и въ грѣдскынѣ и народнѣнѣ оубѡцѣхъ вѣдоуѣ. ѡвѣмет же се землѣ: и сѣріи на нїи стрѡхомъ, яко немѡцнн прѡглѡтн нлн ѡвѣцїатн къ ннмъ. и бѣдѣтъ ѡужасѡ ѡдрѣжннн всн живуціи на землї. и бѣдетъ мѡдрѡсть нѣ² наказанїе лѡто. не бѣдетъ во мѡгѣцїаго нзмѣнїтн нлн ѡметнѣтн словеса ихъ. и бѣдетъ поутѣ нѣ ѡ

1) проп.

2) вст. и.

Сборникъ II Отд. II. А. Н.

морѣ до морѣ. и ѿ вѣсто́къ¹ до запа́дъ. и² сѣ́вера до поу-
сты́нѣ едрѣвскыѣ. и наре́четсѣ поѹ нѣхъ тѣснотѣ. и пондоѹ по
нѣ ста́рци и ста́рнице и богати́и и оубо́зи. а́лчюще и же́ждуще, и
скезани. и влажити ѿмоѹ мръткыа. кже во а́пломъ рече́ное, се
ѿ. рѣ во а́ще не прѣидѣ ѿступле́нїе прѣ́жде, и ѿкры́етсѣ члѣ́къ
сынъ погы́белныи. нво ѿступле́нїе наказанїе нари́чѣ, и пока́жутсѣ
всѣи живу́щїи на зе́мли. и поне́³ оубо ѿна́гра наре́че бѣ измани́ѣ,
сего ра́ди она́гри и сры́ны погладоу́ють и вѣ́къ звѣ́рь и члѣ́ци
погы́нутъ. и скрѣ́шѣ всако дрѣ́во лѹ́жное и до́вротѣ го́рамъ
потре́вїтсѣ, и ѿпуста́вѣють гра́ды и бу́ть кѣко се́лїица. зане ѿма-
лѣ́ть члѣ́ство. глѣ́тъ во тѣ́жѣ а́плѣ. въ послѣ́дїа³ днѣи наста-
ноѹ вре́мена лю́та, боудѣ⁴ члѣ́ци самолю́бци, сребролю́бци. свар-
ли́ви, го́рды. родите́лїе непо́корни, не́благода́тны, мьсте́ливи не-
нави́стни развѣ́ратници, не́къздрѣ́жливѣ, не кротци. не благолю́бци
дрѣ́зи сластолю́бци па́че нежели бѣ́голю́бци имѣ́ще ѿбразъ бѣ́го-
вѣ́рїа. а ѿ сї́лы его ѿри́цающе. И то́гда зе́мля крѣ́вїю исплѣ́-
нитсѣ. и оудрѣ́житъ плѣ́ своѣи, не боудоѹ во во́лѣре и вла́дѣюще⁵
тогда бѣ́голю́бци, нѣ карва́ри, ча́да пу́стоши и въ пу́стошѣ ѿсы-
ла́ема. скверны́и и мръ́зость лю́бїе:~

Въ нача́токъ же исхо́да кзы́къ ѿи́ѣхъ ис пу́стынѣ, кже въ
чре́вѣ иму́щїа изво́доѹ⁶. и мѣ́ланце из мате́ринѣ рѣ́къ похитѣ́
и оуби́ють. нереа́ же кѣ́неть въ стѣ́хъ зако́лю. и съ жена́ми
и⁷ влѣ́гоу́тъ въ чѣ́ныи⁷ црѣ́вахъ. въ ни́же та́ннаа съ́вершаа-
ше́ жрътва. и въ сї́енныѣ и⁷ оде́жѣ влѣ́коу́тсѣ жены́ нѣхъ. и на
ложе́хъ своѣхъ про́стрѣтъ и⁷. и ско́ты своа́ безако́нни въ хра-
мѣ́хъ стѣ́нѣхъ лѣ́нїи приве́жоѹ. и боудоу́тъ крѣ́вави и раста́вны.
кѣко иску́шено́ же злѣ́то. хрѣ́ианскѣ́ иску́сѣтсѣ рѣ́. рѣ́ во сї́еннѣ
а́плѣ не всѣи́ иже ѿ ісрѣ́ла сїи́ ісрѣ́лите. кѣко́же ни въси́ боудѹ́

1) вѣсто́ка. 2) вст. ѿ.

3) Въ рукописи сначала было написано въ послѣ́дїа вре́мена лю́та; затѣ́мъ
писецъ, замѣ́тивъ сдѣ́ланный имъ про́пускъ приписалъ о́ушенное на полѣ́
съ бо́ку, при чемъ, не обрати́въ внима́нїа на то, что имъ́ было уже́ написано
послѣ́дїаа исправи́лъ послѣ́ въ послѣ́⁷ и прибави́лъ нѣа́ дни наста́ноѹ. При этой
прибавкѣ́ днѣа́ въ нача́лѣ́ слѣ́дующей стро́ки яви́лось лишнимъ́.

4) вст. бш.

5) вла́дѣщи.

6) съво́дѣтъ.

7) про́п.

хртіанѣ. гл҃ѣ¹ во писаніе. седмь тисѣщъ востаѣ, ѿже не покло-
нише колѣну валаѣ. и въ іерлѣ спасеѣ. сїце и тѣгда въ вѣрѣме
вступленїа и наказа(об.)нїа сыновъ изманиевъ, мали вѣрецуютсе
хртіанѣ истїннїи. ꙗкоже и самъ сп҃съ нашъ въ стѣмъ е҃глїи гл҃аетъ.
оубо пришѣ сп҃съ чл҃вчскыи вѣрѣцїе ли вѣрѣ на землї; оумалит
бо се въ вѣрѣме ѡно ѡ чл҃вкѣ. ꙗкоже дх҃ъ гл҃аетъ. зане мнѡзи вѣре-
кутсе истинныѣ вѣры. и ѡ жикотворащего кр҃та, и стѣхъ танихъ.
без ноужѣ и мученїа и ранъ. вѣрѣгоут же се ѡ х҃а, и послѣдоуют
прѣл҃ьсти, ꙗкоже апл҃ъ гл҃аетъ, вѣнимающе доухѣ л҃ьстѣчїи. и оу-
ченїемъ вѣсовьскїи. въ лицемѣрьствѣ л҃ь^{хо}словьцемъ, и прѣл҃ь-
ценный своєю съвѣстїю. самое во вѣрѣме призыкаѣтъ и^х въ
прѣл҃ьсть: ~

Смѣреномудрїи во хртіанѣ, мѣлчанїеи, свободнїи. прѣпро-
стїи. прѣмудрїи, избранныи ни въ что^х будоуть въ вѣрѣме ѡно.
нѣ въ мѣсто ихъ будоуть чтоли самолюбци, сребролюбци, скар-
ливїи. грѣделивїи х҃ваници, х҃ырїници, лихонимце смѣхотевѣрци,
и прочее съсловїе таковыхъ же имень. ꙗкоже и апл҃ъ рѣ. имєре
вѣразъ бл҃говѣрїа, и² ѡ силы его ѡмѣтающеся. сїи воудѣтъ
слоужителїе днїи ѡмѣхъ. и вса ѡже ѡ нихъ повелѣваема,
оусрьдиѣ съвершїа ѡканїи. а воимєсе га ни въ что же вѣмѣ-
нетсе прѣ^х очима и^х. нѣ въ вєсчѣстїе будоуть. ꙗкы гнои во по-
праны будѣтъ чл҃ци на поли сынѡвъ изманиевъ. и поидоуть въ
вѣдахъ, ꙗкоже ѡчаатї своего животѣ. и ѡимѣтсе почтѣ іеревѣ,
и прѣстанеть л҃гргїа вѣжїа. и не будеть жрѣтвы въ вѣхъ цр҃к-
вахъ. нѣ будѣт^х попове ꙗко простїи людіе. Въ вѣрѣме же ѡно
еже ѿ седморїчное, седмо вѣрѣме, кгда сконче(19)ватї начнѣ
числѣ оусилїа и^х иже оудрьжаше оумнѡжитсе скрѣвъ на чл҃цѣхъ
и на скотохъ. и воудеть гл҃адъ и гбѣнтельство, и тлѣ, и растлѣни
будоуть чл҃ци по лицѣ вѣсєе землѣ, ꙗко прѣсть на вѣсакъ днѣ. Въ
вѣрѣме же ѡно е҃ще едина кзѣва прилѡжитсе чл҃кѡмъ. легїе во
чл҃вкѣ с вечера, и вѣставъ заоутра вѣрѣцетъ прѣ^х враты своимїи
просєрїи ихъ емоу мѣрѣ злѣта, и поганѣюци и^х е҃го на работу. и

1) гл҃ѣ.

2) а.

потрѣбитсе всакъ ѡбра³ злата и продасть члѣкъ въса потрѣбнаа¹ своа¹ на златѣ, и желѣза своа работнаа, и погрибанаа своа. еше жевъ то врѣме седморично, продадѣтъ члѣци чеда своа. чьсо ради же попѣстити бѣ вѣрныя понести скръби сѣа, яко да ѡвѣтсе вѣрній же и невѣрній. и ѡлоучитсе павѣѣ ѡ пшенице. зане огнь искушенїа ксть врѣме ѡно. и дълготрпїй бѣ ѡ скръби² праведныхъ. яко да ѡвѣтсе избранныи яко^{*} рече. влѣкши есте кгда поносѣ вамъ. и ижденоут вы, и рекоуть въсакъ злѣ глѣ на вы ажоуше мене рѣди. рауѣнитсе и веселѣтсе яко мѣзѣ ваша мнѡга на нѣсехъ: ~

По скръби же изманилъстѣи, гоними ѡскръвлѣми. и немѣще надеждѣ спсѣнїа, или избавленїа из рѣку изманилъны. проженоутъ во нхъ и ѡскръветъ, хвалѣще ѡ повѣдахъ своихъ. или же ѡпущѣша³ персидоу и романїю. килїкую же и сирїю. фракїю⁴, и сикелїю кѡпадокїю и исаврию еше же и живуцихъ влизь рима, и острова ѡблѣчѣтсе и красѣтсе яко женщины. и похѣлившѣ рекоутъ. не имѣтъ избавленїа из рѣку нашею хртїане: ~

Ѣ въведенїи грѣскаго црѣтѣа⁵.

Тогдѣ кнѣзѣапоу встанетъ на нѣ царь елипскыи сирѣчь грѣскы, съ яростїю великою пробудїи во се яко члѣкъ ѡ вина. дрьзостьны сѣи. кгоже влѣкнѣха члѣци яко мѣртѣа суща. и ничїи же потрѣбна. тѣ оубо изыдѣкъ нимъ ѡ морѣ едїѡнъскаго, и въздвигнетъ орѣжїе на нѣ. въ едрїнѣ ѡтъчѣствѣ нхъ и поплѣнитъ жены и чеда нхъ. а на живуцїаа въ землїи ѡвѣтованїиѣи, сънидоутъ сынѡве царевы съ орѣжїемъ. и потрѣбѣ нхъ ѡ землѣ. и нападѣ на нхъ страхъ ѡвсюдѣ. и жены нѣ и чеда нхъ. и докрен младенца нѣ. и всѣи плѣци нхъ соущїи на землїи нѣ, въ рѣцѣ грѣскаго цара прѣдадѣтсе. орѣжїемъ и плѣнѡ, и пагубою и смрътию. и будѣнго цара грѣскаго на нѣ. сѣдмѣ седмїцею пѣ кже вѣнго нхъ на грѣцѣхъ. и воудоутъ въ тоузѣ велицѣ, и глѣди и жежїи и скръби. и вѣдоутъ раби сѣлми и жѣны и чеда нѣ и поравотѣтъ ра-

1) въса потрѣбъ своа.

2) скръвѣхъ.

3) опущѣтишъ.

4) африкѣ.

5) Въ старшемъ текстѣ этого заглавія нѣтъ.

вотанъшнмъ ѿ. и бѹдетъ поѹ нхъ грѣчаншнхъ стократницею. и смѣритсе земаѣ ѿпустѣннаа¹ нми. и възвратѣтсе къждо въ земаю свою. и въ наслѣдіе ѿца своего. арменіа. килікїа. африкіа исаерїа влада, сикелїа. и въ ѿставнхъ ѿ паѣна, възвратитсе въ своа си. и въ ѿчѣство си. и напакѣтсе чловеци и оумножатсе на земанѣ ѿпустѣвшон, іако прѣси егїптѣсцїнъ. Опоустѣна² же воудѣ аракіа огнемъ. а егїптѣ пожѣжень воудѣ. поморїе же мїрно воудѣтъ. и вѣдетъ ѿрость цѣра грѣскаго на ѿвръгшнхъ се ѿа нашего ѿ хѣа, и оумиритсе земаѣ, и бѹдѣ тишина на земанѣ іакоже не вѣсть. ни (20) нмѣ выти, понеѣ послѣдннаа кѣ. и на коньцѣ вѣка бѹдетъ вѣане на земан. и въселятсе члѣци съ мирѣмъ и вѣновѣтъ грады. и свѣдѣтсе сїенннцн ѿ вѣи своихъ. и почнютъ члѣци въ вѣрѣме ѿно ѿ скръѣи своихъ. и се кѣ съмиренїе, кѣже вѣтвѣннхъ апѣлъ прорече. рѣ вѣд. кгда рекоѹ мїръ и оутвѣрженїе. тогѣ нападѣ на ннѣ пагоѹва. іакоже и гѣ въ егѣлїи гѣлаше іакоже вѣхѣ члѣци въ дїи ннѣвы, іадѹще и нїюще женецѣ и посагающе. сїце бѹдетъ и въ послѣднїи дїи. въ тѣ во мїрѣ, сѣдоутъ члѣци на земанѣ съ радостїю великою и вѣлѣемъ, іадѹще и нїюще женецѣ и посагающе. лнкѹюще и веселѣцѣсе. и съзїждѹтъ зѣнїа, зане не бѹдетъ въ сѣци нѣ тѣла и печалѣ:

Ѹ затворенїи тартарохъ.

Тогда ѿвръзѣтсе врата сѣвернаа, и изыдоутъ слнзы кѣзѣскнхъ іаже вѣхѣ затворенїи кнѣтрьюдоѹ. и подннжтсе всѣ земаѣ ѿ лица нхъ. и оустрашат же се члѣци и повѣгнѹтъ, и кѣвѣроутъ себе въ горы и въ нѣцѣры, и въ грѣвы. и оумрѣтъ лнѣнїа. и не бѹдѣ погрѣвающаго нѣ. кѣзыци во нсходѣице ѿ сѣвера кнѣдетъ паѣти члѣцкнхъ. и нїютъ крѣи звѣрѣмъ іакы вѣдоѹ. и кнѣдѣ нечнстаа. и смѣа и скорнїа. и вса мрѣскаа и гнѣснхъ звѣрѣ. и гады паѣзающїе по земан. скѣтскнхъ же мрѣтѣца. и нѣвѣргы женьскнхъ. и заколѣтъ младацѣ, и дадѣт нхъ матерѣ нхъ, и кнѣдетъ нѣ. и растѣтъ земаю и ѿскрънѣтъ и затрнѣ іа и

1) опустѣннаа.

2) опустѣнна.

никтоже воудеть ниже възможѣ статьи съпротивѣ ѿ : ~ w скончаніи н^х.

По седморицѣмъ же врѣмени. егда постигнууть грѣшныи послеть гѣмъ архистратіаго своего. (об. 20) и повѣсть ихъ единымъ часѣмъ кѣмъ. о антихристѣ и потѣмъ съидеть грѣшныи царь и въселитсе въ іерлѣмъ седморицѣмъ врѣмени и полѣ. а на скончани десетѣи и полѣ врѣмене іавитсе сынъ погыбѣлыи съ ро^мтсе въ селѣ хоузидаѣ, и въскормитсе въ вѣдсандаѣ и въцаритсе въ капернаоумѣ. възвѣлитъ же се въ хѣзидѣ. іако родисе въ нѣмъ. и вѣдсанда іако въспитѣ въ нѣмъ¹ а капернаоумѣ іако въцѣрнисе въ нѣмъ сего рѣди гѣмъ въ еѣлѣи рече по трици. горѣ тевѣ хѣзидѣ. горѣ тевѣ вѣдсанда, горѣ тевѣ капернаоумѣ. до нѣмъ възнесыи и до аѣдѣ низидеши егда же іавитсе сынъ погыбѣлыи. възидѣ цѣрь грѣшныи горѣ нагологотоу. идеже ѿ вѣрхѣ дѣвѣ крѣстное на нѣмъже прѣтворднѣ гѣмъ нашѣ. и вѣлѣю на рѣди прѣтѣрѣ² смѣрть. и възмѣ цѣрь грѣшныи стѣмѣмъ свою и възложѣ на вѣрхѣ³ крѣта и възѣждетъ рѣцѣмъ своимъ на нѣмъ и прѣдастъ цѣрѣмъ вѣмъ и вѣцѣмъ. и възидетъ крѣмъ на нѣмъ кѣмъно съ стѣмою цѣрѣмою. понѣже крѣмъ на нѣмъже погыбѣленъ вѣмъ гѣмъ нашѣ ѿ хѣмъ за вѣмъцѣмъ въсѣмъхъ спѣнѣ. тѣмъ хѣмъцѣмъ іавитсе прѣдѣмъ нѣмъ въ прѣмъшѣствѣе кѣмъ на вѣмълѣченѣе нѣмъвѣрныи⁴. испѣлѣнитсе двѣмъ прѣмърѣмъство. іако іавитсе сынъ погыбѣлыи ѿже кѣмъ ѿмъ колѣна дѣмъмова. по прѣмърѣмъству іаковѣмъ глѣмъюцимъ. . змѣмъи при путѣмъ сѣмъден на стѣмъзѣмъ. хѣмъплѣмъ петѣмъ конѣмъ. и пѣмъднѣмъ въсѣмъднѣмъ спѣнѣмъ вѣмъждае гѣмъ. кѣмънѣмъ оуѣмъ ѿ истинна и вѣмъговѣрѣе прѣмъвѣдныи. петѣмъ же послѣднѣи дѣмъ. и тогдѣмъшнѣи сѣмътѣмъ въ врѣмѣмъ ѿмъно на конѣмъ истиннѣмъ въсѣмъдшенъ вѣмърѣмъ оуѣмъхѣмъплѣмъни воудѣмъ ѿ змѣмъи сѣмърѣмъ ѿ сына погыбѣмъ. въ петѣмъ, сѣмърѣмъ въ послѣднѣи дѣмъ. въ мѣмъчѣмътѣмънѣмъхъ (21) и мѣмъжетворныи кѣмъ змѣмъмѣмънѣмъхъ и чюдѣмъсѣмъ на зѣмъмъи сѣмътворѣмъ вѣмъ странна и дѣмъвна сѣмъпѣмъи прозрѣмъхъ хромѣмъи въсѣмъходѣмъхъ глѣмъсѣмъи оуѣмъсѣмъмъшѣмъхъ и вѣмъсѣмънѣмъи исцѣмълѣмъютъ прѣмъвѣмъратѣмъ сѣмънѣмъцѣмъ въ тѣмъмъоу⁵ и лѣмъу⁶ въ крѣмъкѣмъ въ мѣмъжезмѣмъмѣмънѣмъхъ⁶ же

1) въ нѣмъ. 2) прѣтѣрѣ. 3) вѣрхѣ. 4) н. 5) а. 6) мѣмъжезмѣмъмѣмънѣмъхъ же
нѣмътѣмъхъ же свѣмъхъ и мѣмъчѣмътѣмънѣмъхъ.

своихъ. и мѣчтаныи¹ чюдесѣхъ прѣлѣстити аще възможѣ избраннаакоже гѣ рече. възрѣе во патриархъ аакѣвъ ра³умныма очима прораздѣхъ хотѣицю ѿ гдѣителѣ сего змѣа сирѣ⁴ ѿ сына погыбелаго быти на чловѣцехъ скръь же и тоугѣ и прорѣ сице. аако ѿ лиц³ члѣскаго рода гла сѣтвори. спсѣнїе твое чаю ги. гѣ же пакы прогла. аще мѣчно и избранна. вынидѣ во сынъ погыбелныи въ їералимъ. и сѣдетъ въ цркви бжїи равнѣ воу. члѣкъ сынъ плѣтѣнь. и и оутровы женѣскаго роженъ. и ѿ племени дамова¹ кестъ. Множащи же се скръви днїи ѿнѣхъ ѿ снѣ погыбелаго. не сѣтрѣпитъ бѣ зрѣти погыбелъ рода члѣскаго. коже искоупи своею крѣью, нѣ послетъ въскѣрѣ своѣ прїсныа оугѣдники. еноха и іаню и вѣслова. на вблнченїе сѣпостату. дръзновѣнїемъ прѣ² вѣсми кзыкы и вблнчатъ прѣлѣсть ко. и покажоу ко лѣжа прѣ² вѣсми члѣкы. и ничѣсѣ сѣща. и аако погыбелъ и прѣлѣсть многымъ изыде. видѣще же ко кзыци посрамлена и прѣлѣсть ко вблнчена² вывнш² ѿ оугѣдникы бжїихъ. вѣставѣтъ ко и повѣгнѣю ѿ него. и прилѣпѣтсе къ праведникымъ ѿнѣмъ. видѣ² сѣе лютѣ вблнчаема и ѿ вѣсѣхъ презираема. іаростїю и гнѣвомъ раждѣгсе оубнѣтъ стѣмъ ѿны: ~ (об.) и тогда явитсе знаменїе прїшѣствї³ снѣ члѣска и прїдетъ на овлацѣхъ нѣныи¹. и оубнѣтъ ко гѣ дѣомъ оустъ сеонхъ по аплѣсскомуу глау. тогда просвѣтетсе праведници аако свѣтъ. слово животно имѣще нечѣстивїи⁴ же поженѣутсе въ ѣдѣ. изгнани вывнше. влѣтїю и члѣколювїемъ га нашего гу хѣ. сѣ нїмъ же ѿцѣ купно сѣ стѣмъ дѣомъ чѣ и слака и дръжава величїе же и, великолѣпїе нїа и и прїо и въ вѣкы вѣкомъ. аминъ: ~

1) и юда бѣ прѣдвѣи гѣ, ѿ племени дамова.

2) облнчнж бѣвшж

3) прїшѣствїа.

4) нечѣстїи.

Дѣяніе св. апостолъ Андрея и Матѳея.

Печатается по рукописи XV в. Зографскаго Монастыря.

л. 176. Дѣяніе стѣхъ апѣлъ. апѣреа и матѣреа, вѣли ѿче: ~

Къ дѣи ѿны, апѣли вѣхъжъ скѣрании къ исѣоу. и раздѣлены
имъ страны, да идеть къждо къ испадѣжѣ емоу странѣ. и пѣде
жрѣви ити матѣреви къ странѣ чѣкопдець. тѣи во чѣци грѣ
того, ни хѣва ѡдѣхъ. ни воды пѣхъж. ни ѡдѣхъжъ пѣть чѣва,
и брѣхъ пѣхъж. и вѣсѣкого чѣва градѣца емаахъ, и изимаахъ
емоу ѿчи. и даахъ имъ выѣла прѣвѣстнаа, и ѡтравѣше ве-
дѣхъжъ къ темницѣж. и поставѣахъжъ имъ лѣдинѣжъ грѣсти. и вѣ-
шѣноу мѣдѣви къ градѣ нѣ. и сѣ градѣне тѣи изахъжъ емоу
ѿчи. и ѡтправивше и ведошъжъ къ темницѣж, и положишъжъ емоу
лѣдинѣжъ грѣсти. и приемъ ѿ чемерѣ нѣ пѣть, и не измѣнисѣ
емоу срѣце и оумъ. ни прѣви пѣчасѣ мѣа бѣа и гѣа. Гѣи мен
ѣхъ хѣе, ѡко вѣсѣ ѡставиоумъ и вѣсѣдѣ тѣе идохъ ѿ (об.) и
раздѣхъ ѿ ѡко ты еси помощникъ надѣжримсѣ на тѣа по-
спѣши и вѣждѣ раба твоего мѣдѣа. ѡко приважишъжъ мѣа скѣтоу
ни тѣа разоумѣи вѣсѣ. ѡче еси присѣдѣахъ съвѣсти мѣа градѣ-
номъ сѣмъ. не ѡстави мѣа мѣа ти сѣа дажѣ ми сѣтѣ ѿчѣма
моиѣа да поѣхъ вѣждѣ како мѣа начѣнѣжъ градѣне сѣи, вѣ
градѣ сѣмъ безаконѣи чѣвѣи. не ѡстави мене гѣи ѣхъ хѣе, и не
прѣдажѣ раба твоего къ скѣмрѣти сѣи горѣжѣ. сѣце мѣапоуѣа
емоу въ темницѣ вѣдѣ сѣтѣ вѣли въ темницѣ сѣажиѣ. и гѣа
ѿ сѣтѣа гѣацѣ. вѣрѣписѣа матѣе мѣи не вѣнсѣа, не имѣмъ ѿ
тѣвѣ ѡстѣпѣти, азъ изѣваа тѣа ѿ вѣсѣхъ напаѣсти. нѣ тѣѣмо

тѣбе нж и вса братѣх твож с товож во есмь по въса чѣсы и
 въсегда. и прѣтрѣни здѣ дѣи, ѿ. ѡ спсѣніи дѣшъ многыи. потому
 посла ти анрѣа и извѣтъ тѣ не тѣмницѣ. нѣ тѣмлю тѣбе, нж и
 нже сѣ с товож. тѣ глѣаюу спсѣу, мѣр ти рѣкъ мѣдѣе не вонса.
 и възыде на нѣо. тогда мѣдѣн видѣвъ рѣ. стѣсть твоѣ вѣди съ
 мнѣж гѣ ѡу хѣ. и сице рѣкъ мѣдѣн сѣдан въ темници начать
 пѣти. и въ градѣниимъ сабгамъ въ темницѣ, извести хотѣше
 чѣкъ на сѣнѣденіе. въ мѣдѣн плачѣ ѡчима сконма, да би нѣ
 видѣан его зраца. и прише (177) ше видѣшж ржжж его прѣша
 къ севѣ. и ѣще три дѣи сѣтъ и извѣмъ не темницѣ, и заколемъ
 его. и въ скончатисѣ дѣемъ ѿ тѣ въ печаленъ мѣдѣн. и кивсѣ
 ѣв андрѣвѣи въ странѣ во вѣше оучѣ и рѣ емоу. въстанѣи и
 нди съ оученикома сконма въ странѣ чѣкоѣдець, и изведѣи
 мѣдѣа не темницѣ. сѣ во г дѣи, и изведѣтъ его грѣжѣи и
 заколѣи на пѣрѣж севѣ. ѡтѣца анрѣи и рѣ. гѣ ѡу хѣ мои не
 мож доспѣти до третѣго дѣе. нж послѣ апѣа своего спѣшна,
 да изведеть и не темницѣ. тѣ разоумѣеши вѣчѣскаѣ яко не
 мож доспѣти. и пѣти не вѣда рѣ же гѣ анрѣвѣи. оуслыши
 сѣтворшаго тѣ. нже мѣжетъ словѣмъ поговѣити грѣ тѣ. и
 въса мжжж сѣрѣж въ немѣ. повелѣи оубо вѣтрѣмъ привести
 тѣ тѣмо. нж въстанѣи и нди въ морю и ѡбращѣеши корабль
 вѣнѣ мѣрѣ и вѣнѣеши съ ѡченикома сконма и тѣ рѣкъ спѣкъ
 мѣр ти андрѣе нашъ съ ѡченикома твоѣма и възыде гѣ на нѣса.
 анрѣи же ше на море. и видѣи корабль мѣлъ въ немѣе гѣ мжжж
 нѣжѣа. ѣв во сѣлож и словѣмъ оутѣрѣди корабль. и въ самѣ
 яко и корѣвѣнѣтъ и въведе двѣ агѣла прѣтворѣнѣтъ ѡ чѣчѣскѣ
 видѣнѣемъ. и вѣ съ нѣма въ корѣи іс анрѣи* видѣвъ гѣ мжжж
 въ корѣи и възрадовѣса (об.) рѣдѣстѣж великож. и рѣ въ
 нѣмѣ. гдѣ идете въ корѣи семѣ малѣмъ. ѡтѣираѣ же іс рѣ
 градѣмъ въ странѣ чѣкоѣдець. анрѣа же понодисѣ не разоу-
 мѣж ісѣ. іс во потѣи его рѣ вѣтѣко свое и кивсѣ емоу яко чѣкъ
 прѣвозникъ. и слышавъ анрѣа глѣаѣа ісѣ яко градѣмъ въ странѣ
 чѣкоѣдець и рѣ въ немѣу яко вѣсѣвъ чѣкъ не извѣжитъ грѣ
 того, да како вы градете тѣмо. ѡтѣираѣ іс и рѣ дѣло имѣмъ

мáло и съ вaмѣ е скончаж. рѣ же къ нимъ а̀нрен мóжете ли сътворити съ нами чл̀колюбіе и въвести въ странж чл̀копáдецъ. Ѡвѣща іс̃ и рѣ вънидѣте. рѣ же андрен. хóщѣи реши ти чл̀че, прѣкѣе даже не вънидѣ въ корабль. Ѡвѣща емоу іс̃ и рѣ гл̃и. тогда рѣ андрен. да вѣси брáте ꙗко наема ти не имамъ чesо дáти. хлѣба во не имамъ вращноу. Ѡвѣща іс̃ и рече. да како вѣ градете нанма не имáще ни хлѣба съ совож. и рѣ андрѣа послáшан мене брáте да не мнѣши ꙗко насилѣм ти нанма не дамъ нж мы оученици есмы гá нашего іу̃ х́а, влáзи сжще емоу рáби. избра на̃ еѣ и заповѣдь нáмъ прѣдасть гл̃а. егда хóдите на пѣть не носите съ совож сréвpa. ни хлѣба ни сапогы. ни пáлицѣ. ни двою ризѣ. да ѡще хóщеши сътворити чл̀колюбіе (178) брáте повѣж ми спѣхѣ да шѣше и изыщѣ дроугыи корабль. Ѡвѣщав же іс̃ и рѣ. тако ли вы ѣ заповѣдь дáна вънидѣте вѣси съ радостиж въ корабль мóи. въ істинѣи оубо мýсла вы имѣти істинныж оученикы іс̃совы. нѣ оубо дѣтоннѣ есмы да а̀плъ гнѣ вънидетъ въ корабль мóи, и влѣвити ѣ. Ѡвѣща а̀нреа и рѣ. простѣи мá брáте гѣ дá ти слáвж и чьсть и вѣниде въ корабль съ оученикома сво́има. и вѣшѣ андрѣа и сѣде близъ крѣа въ корáбли. Ѡвѣщавъ іс̃ и рѣ къ агл̃а. съниди и принеси г̃ хлѣбы, да ѣдѣ мжжѣ сѣи ꙗко трѣдни сѣ. и сътвори агл̃а ꙗкоже повелѣ емоу іс̃. и рѣ къ а̀нреови. вѣстани брáте съ оученикома сво́има, и вѣкоусита хлѣба, ꙗко да вѣзможете сътрѣпѣти вѣзмжщѣніе морѣское. и не могоста дченика Ѡвѣщати словесе, съмжтила сѣ во вѣста ѡ морѣ. тогда принжди ѣ а̀нреа вѣкоусити хлѣба. рѣ а̀нреа къ іс̃соу. дажѣ ти бѣ хлѣбы нѣсныи. Ѡвѣща іс̃ и рече. ꙗко нѣ сжть оученици тѣои оучени пó морю. гл̃и дченикома сво́има да завждета стра́ морѣскыи, нѣ вѣ мýслимъ ѡринжти корабль ѡ землѣ. и шѣ іс̃ сѣде на крѣмѣи и начѣ крѣмити корабль. а̀нрен же оутѣшааше дченика своа гл̃а. не имать на̃ отити бѣ къ (об.) вѣкы. помѣнжъ во егда вѣхѣ дченици вѣси въ корáбли, и гѣ нашъ съ нами искоушаж ны. вѣтроу велѣоу вѣвшоу пó морю и вѣнама ꙗко погржзитисѣ корáблю и оубоавшесѣ вѣзѣпнхомъ. и вѣста гѣ повелѣ вѣтрѣу

стѣти и стѣша. и вѣнама не быти и не вышж. и оубоашжса его
 въси, яко тварь его сѣтъ и нѣтъ чада моа не вонтася, гѣ не
 имать ѡтити нѣ въ вѣкы. тако глаше андреа мѣася, да виста
 оученика его ѡснжа. и ѡбратився андрѣа къ ісѣсу рѣ. не разоу-
 мѣж яко іс ѣ. покажи ми чѣче хытрость крѣмленія твоего. яко
 нѣ единого же чѣка видѣтъ сѣце крѣмаша корѣвѣ. сѣ лѣтъ пла-
 вахѣ по морю. и не видѣтъ сѣцевыж хытрости. въ истинжво сѣце
 видѣж корабль хѣдашъ яко по земан. тогда іс рѣкъ андрѣевн.
 многожди и мѣ плавахѣ по морю и въ вѣдаѣ есмы были. нж
 тѣ оученикъ еси ісовъ и разоумѣ тѣ морѣ и прослави тѣ, яко
 прѣвѣнъ еси мжжъ. тогда анрен възгласи гла. вѣгодара тѣ гѣ
 іу хѣ яко ѡврѣтохѣ мжжа нма твое стѣе славаца. и ѡвѣщавъ
 іс рѣ анрѣевн. повѣж ми оучениче ісовъ. чѣсо ради оубо жѣдове
 не вѣроваша къ немѣу, глаше. яко нѣтъ гѣ нашъ. чѣкъ во ѣ, яки
 ми тѣ. слышахѣ во яко явля ѣ (179) слѣвж оученикѣ скѣи. и
 рѣ анрен, ѣи вратѣ явля ѣ яко гѣ нашъ ѣ, тѣ во сътвори
 въсѣвѣскаа. ѡвѣщавъ іс и рѣ. нж не сътвори прѣѣ людми чѣсѣ.
 и рѣ анрѣа. тѣ не слыша ли сѣлы его еже сътвори прѣѣ нми;
 слѣпымъ сътвори прозрѣти, хромымъ хѣдити, глаухымъ слышати,
 прокаженнымъ очнѣати, вѣсы изгонити, вѣдѣж въ кино сътвори.
 приемъ ѣ хѣвѣ и дѣвѣ рыбѣ, и гла народѣ възлеци на трѣвѣ и
 насыти доушъ ѣ тѣсѣжъ развѣ жѣнъ и дѣтѣи; и тако не вѣро-
 вашж. ѡвѣща іс и рѣ. тѣ всѣ чюдеса сътвори прѣѣ людми, а не
 сътвори прѣѣ іерен да того ради въсташж нанъ. рѣ же анрѣа.
 сътвори и прѣѣ іерен іс рѣ что сътвори. рѣ андрѣа. имѣж дѣхъ
 въпрошенія, доколѣ ма въпрашавши. рѣ іс. не искоушаж тѣе
 нж рауѣсѣ. не азъ единый, нж въсѣва дѣа слышжщи чюдеса гѣѣ.
 ѡвѣщавъ андрѣи и рѣ ѣмѣу. ѡ чадо гѣ да исплннѣ сѣце твое
 въсѣвѣкож радѣсти, и въсѣвѣкож вѣгѣти. якоже сътвори съ нами
 испѣвѣл ти всѣ чюдеса ѣже сътвори ѣтан. бѣ градѣщемъ нѣ,
 ѣи тѣмъ ѣченикѣ съ глаъ нашимъ въ цѣрковѣ жѣзычскѣж, и да
 познажт ны. и дѣаколь ненавидѣше нѣ. іеренѣ же нѣжше въслѣдъ
 іса рѣша намъ. ѡ несѣмыслѣнѣи (об.) како хѣдите съ нми, ѣ
 глаеть сѣѣ есмы бѣѣи. имать ли же бѣ сѣа; ктѣ ѡ вѣ видѣ бѣ

глашѣ къ женѣ когда. тыи ѣ сѣи кучиновѣ и мѣи его мариѣ. и
мы тѣ слышавше обратихомъсѣ въ невѣрство. и поемъ ны въ
поусто мѣсто въведе, и сътвори чюдеса велѣа прѣѣ нами. и яви
намъ вѣство свое. и рѣхумъ къ іеремъ. прѣте и видѣте на
оувѣриль ѣ гѣ нашъ. и пришѣше іерее къ намъ. и вънидохомъ
къси въкъпъ въ цркви жычьскѣа и показа намъ къ цркви
дѣа йдола. единъ идесѣа на а другыи ѣ лѣжѣа. и обрацѣа
гѣ къ каменевѣ и рѣ. видѣте сѣ мѣсто нѣсное. сѣ во ѣ противѣ
херѣмъ и серафѣмъ, ѣже сѣтъ на нѣсѣ. и възрѣвъ на десно въ
цркви къ каменевѣ и рѣ. тебѣ глѣ ѣлженіе нѣсное, ѣже съдѣ-
ласта хытостѣи рѣцѣ члѣстѣи. вѣстани ѣ мѣста своего и
съниди долоу и съпрѣа съ іеремъ и покажи имъ гѣ ли есмъ
или члѣъ и ѣвѣ ѣскочи въ тѣ чѣ камень, и прѣемъ глѣ члѣъ рѣ.
йво жродневѣи сѣове шлѣви; не доваѣетъ ли вѣа сѣпота сѣцѣ вѣшѣ,
и ж и другыѣ хѣрете ѣсѣпѣти. ꙗкоже въ глѣте гѣ сѣ нѣстѣ
и ж члѣъ. а сѣи ѣ же създѣ члѣа прѣваго, и дасть живѣмоу
ѣ вѣсемъ ѣтъ ѣ глѣвыи къ авраѣмъ, и възлюбѣи къ (180) зѣю-
ваеннаго сѣа емъ нѣаѣа. и възврати іакѣва въ зѣмлаѣ своѣи и
сѣ ѣ сѣдѣи живыи и мрѣтѣвыи. сѣи ѣ оутѣоваѣи чюдеса
любѣиимъ его. сѣи ѣ оутѣоваѣи мѣжѣ невѣроуѣиимъ емѣу.
не видѣте ли мене йдола сѣи и глѣица вѣмъ. ѣиѣ добра ѣ
цркви съворица вѣшего. въ во сѣиѣ сѣдѣте и мене вѣмъ даль
гѣ. въ во іереме сѣдѣте йдола, и очѣиѣтѣсѣа вѣжѣсѣа вѣсовѣ.
и не привѣиѣтѣсѣа женѣ, ѣчѣиѣиѣсѣа шѣстѣ дѣиѣи, вѣжѣсѣа
вѣниѣи къ идолѣмъ. и мене ради ѣже дѣа іакѣвъ. и ѣиѣ вѣжѣи
сътворѣте погѣиѣте зѣконъ ѣжѣи. и прихѣдѣиѣе въ съворица
сѣдѣше повѣдѣте жѣдовѣ. не вѣжѣсѣа словѣсе сѣваѣа ѣжѣа
сѣго ради глѣа вѣмъ, ꙗко йдоли прокѣати сѣтъ и съворица вѣша.
ꙗко вѣдѣтъ гѣи въ иѣа ѣдинорѣдѣаго сѣа ѣжѣа. тѣ рѣкѣи ка-
меневѣи оумѣкѣиѣшѣ. и рѣхумъ іеремъ, каменѣе посрамѣѣетъ въ
ѣиѣи же рѣшѣ. ꙗко камень ѣтравленъ глѣтъ, не мѣиѣте ꙗко гѣ ѣ.
тѣмо вѣу авраѣмъ ѣмерѣ много лѣтъ, да гдѣ нѣѣ ѣ авраѣмъ и
обрацѣа гѣс рече къ каменевѣи чѣсо ради не вѣроуѣтъ ѣже
глѣхъ съ авраѣмомъ. и ж иди въ зѣмлаѣ хѣанаѣскѣ. и вѣниди въ

пѣрерж оу дѣба амерѣисѣ, (об.) въ немже ѣ тѣло авраамѣ.
 и въззови из гроба глѣ. авраамѣ авраамѣ, тѣло ти въ гробѣ,
 дшѣ же твоа въ породѣ. тако глѣтъ създавыи чѣка ѿ земли,
 и сътворивши тѣ дръга севѣ. ижъ въстанѣ, и сѣи твои ісаакѣ, и
 сѣи твои іаковѣ. и сънидѣте въ црковь євренскѣ и съпритеса
 съ іерен да дѣждѣтъ яко люблю тѣ и ты мене. и слышавъ сло-
 веса сѣи камень, и шѣ къ землѣ ханаанскѣ, и прѣиде оу дѣба
 амерѣина и възгласи въиѣ гроба, яко же повелѣ емоу ісѣ и
 ѡвѣ изыдоста, ѣи патріарха ѿ гроба живи. и рѣша. къ комуу
 нѣ посланъ еси. и рѣ. посланъ есмѣ по трѣхъ патріархѣ въ по-
 салѣство. къ же пожитѣ дондеже вѣдетъ въскрѣсѣніе. и ідоша
 трѣи патріарси съ каменемъ, и прѣидоша къ ісѣ и съпрѣишѣ съ
 іерен и вѣрацеса ісѣ къ каменю и рѣ емоу иди на мѣсто свое, и
 иде и сѣде. и тѣ въсе видѣвше іерее и не вѣроваша ѣмоу. и ины
 многы таины показа намѣ. и видѣ ісѣ яко приближается корабль
 на соухѣ. приклони главо своѣ къ единомуу аггѣлѣ своему, и
 оумѣче (вѣ)дѣвъ андрѣи и прѣклони главо своѣ и оуснѣ. и
 рѣ ісѣ къ аггѣлоу своему. прѣимѣта рѣкама своимѣ. несѣта
 андрѣа и оу (181) ченика его, и положита и прѣ градѣ чѣко-
 вѣдѣцѣ. и сътвориста аггѣла якоже повелѣ има гѣ. и възыде
 гѣ на нѣса съ аггѣлоу своимѣ. и на оутрѣа свѣтажюу, вѣста
 андрѣа и вѣрѣтеса на землѣ. и възвѣдѣ а глѣ, въстанѣта
 чадѣ мои, да видѣта слѣвѣ ѣжѣ. и да вѣста яко гѣ вѣ въ
 кораблѣ съ нами. и мѣ не вѣдѣхѣмо его. вѣтѣрѣста бченика и
 рѣста емоу. не мѣи ѡчѣ яко не развѣумѣхѣмо его. егда глѣшѣ
 къ немуу и оуснѣшѣ съиномѣ велѣмѣ, сънидоста двѣ ѡрѣа и
 възвѣста дшѣ нашѣ. и несѣта ны въ породѣ, и видѣхѣмѣ ве-
 лика чюдеса. и видѣхѣмѣ гѣ нашего іу хѣ, сѣдѣща въ славѣ
 велицѣ, и въса аггѣлы вѣрѣтъ его. и видѣхѣмѣ авраамѣ. и ісаакѣ.
 іаковѣа и дѣда ѡалѣмѣ пожѣра въ гжѣлѣ. и видѣхѣмѣ ѣи аѣла сто-
 жѣца прѣтивѣ намѣ прѣ ісѣомѣ и въиѣ съ нами вѣрѣсть нѣ, ѣи
 вѣхѣ тацѣиже видѣиѣмѣ якоже и мѣ. тогда слышавъ андрѣа и
 възрадоваса радѣстѣи великоу зѣло. яко сѣдѣнѣтаса оу ченика
 его видѣти чюдеса велиа. и възрѣвъ на нѣо и рѣ. живи ми съ гѣи

ꙗко хѣ, азъ вѣдаю ꙗко нѣси далече раба твоего. прости мѧ ꙗко
 ꙗко съгрѣши; ꙗко члѣкъ тѧ мнѣ въ кораблѣ; и ꙗко съ члѣкомъ
 вѣсѣдовѧ. ннѣ яви ми сѧ (об.) въ сѣмь мѣстѣ. и сѣ рѣкшоу
 андреѡви прїиде къ немуу гѣ. и рѣ. раѡисѧ андреѡу мон. андрен
 же видѣ гѧ пѧде ницѣ глѧ. прости мѧ ꙗко ꙗко члѣкъ тѧ
 видѣхъ, и ꙗко съ члѣкомъ вѣсѣдовѧ. съгрѣши ꙗко мон не разоумѣ-
 выи тебе въ мори. ѡтѣцавъ ꙗко рече. ничто же съгрѣшихъ еси
 андрее нѣ то въсе сътвори хъ ꙗко рѣ не мож донти въ странѣ
 члѣкоидецѣ, до гѣ тѧго днѣ. и показахъ ти въсѣ ꙗко силень есмь
 въсѣ сътворити. и въсѣкомуу ꙗвлѧсѧ ꙗкоже хѡщѣ въстани
 и въниди къ темницѣ къ матѣеву. и изведи въсѧ нже сѣтъ
 съ нимъ. ннѣ глѧ ти прѣвѣе да не вънидѣши въ грѧ и хъ, и по-
 кажатъ ти мѣжы великыѣ. и плѧть твоѧ прильпнетъ по пѣти и
 по въсѣхъ оулицѣхъ градныхъ. и крѣвь твоѧ пролѣтъ ꙗко водѣ.
 дши же твоѣи не оудолѣтъ. нѣ прѣтърпи вѣчныѣ ради жиѣзни.
 помѣни оубѣ коликѡ прѣтърпѣ дшѧ моѧ. плѣваахъ въ ѡчи
 моѣи и вѣахъ по ланитѧмъ моѣмъ. едѧ не можѧ ѡчи моѣмъ
 нѣомъ и землѣж поклѣбати; нѣ прѣтърпѣхъ и ѡпѣсти имъ да
 выи имъ ѡбразъ показавъ тогда въставъ андреѧ съ оученикома
 сконма и иде въ грѧ, и прїиде къ темницѣ и видѣ хъ стражѣи
 стрѣгѣици темницѣ, и сътвори (182) млѣтѣжъ къ гоу, стрѣгѣ-
 ици оумрѣшѧ. и прише къ дѣрѣмъ и сътвори ѡбразъ крѣта, и
 ѡвѣрѣзошѣ дѣри темницѣ. и въниде въ темницѣ и видѣ матѣѣа
 сѣдѧща ѡсобѣ и пощѧ. и видѣвъ его въста, и приелша ѡбѣ-
 вызастасѧ ѡбѣ. ѡтѣцавъ андрен рѣ къ матѣеву. брате матѣѣе.
 ꙗко прїиде само. и ѣще ѣ днѣи сѣтъ и изведѣтъ тѧ гражѣне
 сѣи и сѣнѣдѧтъ, гдѣ сѣтъ тѧны въ нѣже вѣровахъмъ. ннѣ
 аще скажѣ ти, нѣо и землѣ поклѣбелетсѧ. и рѣ матѣѣи. брате.
 андреѧ. не слыша ли гѧ глѣца, сѣ послѧжъ вы ꙗко ѡвѣца посрѣ-
 кѣкъ. и въше здѣ помѣнѣсѧ гѣи, и яви ми сѧ глѧ ѣще прѣтърпи
 дѣи сѣи. и послѧ ти андреѧ и изведетъ тѧ не темницѣ, и въсѧ
 сѣщѧ съ товожъ. и сѣ вѣждѣ тѧ ꙗкоже ми рѣ бѣ. тогда андреѧ
 видѣ мѣжѧ нагы, вѣлѣ ꙗко скѡтъ грызѣи. и начѧтъ вѣтисѧ
 въ прѣсы глѧ. поспѣши ꙗко и вѣжѣ члѣкъ сѣжъ сѣщѣ ꙗкоже и

азъ. ꙗко приближишѣ скѣтѣхъ и гла къ діаволу. ѿвѣже, бѣжи,
 ꙗко въе чадѣ снѣ въ сицевѣхъ мѣхъ; доколѣ сѣ вѣриши съ
 хѣомъ глѣ нашѣ. и сътвориста мѣнтѣхъ матѣн и аѣреа. и по мѣн-
 теѣ положи аѣреа рѣцѣ на слѣпца и въ темници, и аѣе про-
 зрѣша и измѣнисѣ оумъ и, и вѣша ꙗко члѣци. и ѿвѣрава
 (об.) аѣреа рѣ къ нимъ, идѣте съ мѣриѣ. ѿни же рѣша. иди и
 ты съ нами еда ны постигше понимѣти, и гѣриша мѣхъ прѣн-
 мемъ ѿ ни рѣ же имъ аѣрен. идѣте гла вамъ, не имѣти ни пѣсѣ
 полаати на вѣ. и ѿтѣдоша ꙗкоже рѣ имъ аѣрен. вѣше во мѣхѣ
 въ темници сѣмъ. а жѣнъ, тѣ. и дѣтенъ. мѣдъ. иже ѿпусти вѣ-
 женъ аѣрен. тогда матѣн изыде изъ глѣ и помолисѣ и аѣе
 съниде ѿбѣахъ и изѣти матѣдѣа, съ оученикомъ андрѣекомъ.
 и посади и въ гѣрѣ гдѣ пѣтрѣ сѣдѣ оучашѣ народы, и прѣ-
 вѣша тоу. аѣреа же изышѣ ис темницѣхъ хѣждаше по глѣду.
 и вѣдѣ стѣлѣ мѣдѣнъ рекомъ андрѣанъ сѣде по нимъ дондеже
 вѣдѣти вѣше и вѣ ити слоугамъ въ темницѣхъ, да извѣдѣ
 члѣкы и съвѣдѣти и. и вѣрѣти двѣри ѿвѣрѣсты темниці, и
 стражѣ лежѣша мѣрѣти на землѣ. и шѣше сказаша князѣ
 глѣице. ꙗко темницѣхъ вѣрѣтохъ ѿвѣрѣстѣ, и ни единого же въ
 ни и стражѣ мѣрѣти прѣ темницѣхъ. и слышавше князи
 рѣшѣ слоугамъ. понѣтѣ мѣрѣтѣхъ принѣсѣте въ съвѣдѣніе
 намъ дѣе. заутра же извѣремъ стѣрѣца и мѣремъ жѣрѣхъ ѿ
 ни, и пѣнимъ чада и въложимъ въ темницѣхъ. и шѣше при-
 несѣмъ мѣрѣтѣхъ ѿнѣ. вѣше во (183) корыто съзѣно и въ
 немъ точило, идеже члѣкы закалаахъ и текѣи же кѣви и по-
 чѣрѣице жѣ пѣахъ и принѣсѣ мѣрѣтѣхъ положишѣ и на ко-
 рытѣ. и простѣрѣти слоуга рѣхъ хѣта заклаати и. законъ во
 вѣше глѣице тѣмъ мѣрѣтѣхъ не погрѣвати. и жѣ рѣрѣ-
 зѣице жѣ съвѣдаахъ. и оуслыша андрѣа гла глѣице къ
 немѣ. вѣждѣ аѣреа вѣважѣе въ глѣ томъ. и помолисѣ къ
 гѣу. вѣу. гла. гѣи гѣу. хѣ ꙗко вѣнидо въ глѣ съ, не сътвори
 ни единомѣ же зѣла. и жѣ да испадѣти нѣже изъ рѣкоу нѣхъ, и
 вѣ тако. и вѣдѣше князи нѣхъ и вѣсплакашѣ гѣрѣ глѣице
 ѿ горе намъ и сѣи ѿтравѣи сѣ. иже сѣти испѣстѣи изъ те-

минцѣ, что да сътворимъ. шѣше же изверемъ мѣжа и ведемъ
 къ князѣ. и приѣше рѣи старецъ, и рече единый ѿ нихъ старецъ.
 мѣла вы самъ единого сына имамъ, и елише изедѣте ѿ, а мене
 встаните и рѣишъ слоугы не можемъ сѣ сътворити, княземъ
 того не повѣдаше и повѣдашъ княземъ. и рѣишъ аще вы да
 сѣа поустите ѿ. и приѣше слѣгы ѿпоустнишъ ѿ (оборотъ этого
 листа въ рук. оставленъ чпетымъ) 184 и гла имъ старецъ,
 имамъ дѣцере помимъ изедѣте ѿ, а мене ѿпоустите. и рѣишъ
 дѣицѣ дѣцере свои слоугамъ. и молѣхъ дѣти къ нимъ по-
 минаюте ны и не оубивайте насъ. встаните ны да поживемъ поимъ
 мѣла, и тогда ны заколите. слоугы же не поминавшъ плача
 дѣицѣю, ни оуслышавъ ихъ. иже принесомъ къ корытоу пла-
 чавъшъ сказаны. видѣвъ же аири прослышася и кѣзрѣвъ на
 нѣо рече. Гдѣ Гдѣ Хѣ не даждъ слоугамъ принести смрти на втро-
 чата. иже да неаждъ пожеке ихъ яко кѣсѣвъ посрѣдѣ ѿгнѣ. и аѣе
 испадошъ пожеке изъ рѣи ихъ, и растаавшъ яко кѣсѣвъ посрѣдѣ
 ѿгнѣ. и видѣвъ князи кѣсплакашъ горько глѣице. ѿ горе
 намъ что хѣиемъ сътворити. и аѣе кѣице дѣвола въ единого
 старца. и пришедъ глаше оуѣмъ имъ яко бмираемъ, не имѣе
 чѣсѣ исти, вѣставше. и изыщѣмъ страна единого да оубѣемъ
 и. тѣмъ во испоустѣ чѣмъ не теминцѣ, и здѣ ѣ и мы его не ви-
 димъ аири же видѣвъ дѣвола како гла къ народомъ. и гла къ
 немому ѿ трѣклати враже вѣсежъ тѣари. докола воришася съ
 хѣмъ. иже гдѣ мѣи Гдѣ Хѣ поверитъ та къ вѣишъ. и оуслышавъ
 дѣвола рече (об.) гла твои слышъ, и не виждъ тебе гдѣ стѣиши
 рече аири. Гдѣ бѣ не да ти силъ къ градѣ семь тогда гдѣ бѣ вѣишъ
 аири и рече вѣстани и вѣишъ намъ, да разоумѣжъ силъ вѣишъ
 имъ сатанѣ. и шѣ аири и стѣ посрѣдѣ ихъ гла. сѣ азъ есмь
 егоже вы ириете тогда народи ашъ его глѣице. якоже еси намъ
 сътворилъ, и мы тѣмъ да сътворимъ. глѣице кожъ смъртѣи оумо-
 римъ его. сѣ емоу глакъ ѿстѣемъ, то смърть его проста ѣ
 един же ѿ нихъ старецъ рече къ негоже сатана виидѣ вѣзложимъ
 рѣи на выхъ его и вѣишъ и по градѣ, и тако бмреть. ии же
 елише вѣишъ его, и плѣть его начѣти приимати по земли. и

вѣрь въсадишъ и въ темницѣ и наутрѣа тоѣе теорѣахъ. блѣже-
нын же помолиса глѣ. гн̄ їѹ х̄е прїиди на помоуѣ мнѣ. вѣмъ
іако нѣси далече ѿ мене. и тако глѣамоу аїреоу дїакла народѣ
глѣаше, вїте по ѣсто^х его да не глѣть. и вѣрѣ вышоу пакы
въсадишъ и въ темницѣ. свѣзавше емоу ржцѣ и нозѣ, глѣаце
да ѣмреть. гдѣ ти сжѣ сїлы и слава твоа, и хвалы твоѣ на
нѣ исповѣдашѣ дѣла нѣша по въса грады и по въса страны.
и хотѣсте дѣла нѣша попраѣ. Того ради и мы хоцелѣмъ та
оуморити (185). іако и оучїтель твои рѣкомыи їс, егоже оуби
їрѣ. и глѣаше демонъ оубїте и не почитаѣмаго нѣ неган вѣдетъ
нѣша всѣ страна. и прїидошъ вѣразъ на чѣлѣ егоже и дѣ емѣ
гѣ и оубоашѣса не можѣше са емоу приважити. тогда бла-
женнын аїрен рече не сѣтворѣ хотѣнїа вашего, нѣ вола посла-
шаго ма їѹ х̄а; и рѣ. гн̄ їѹ х̄е долаѣштъ ми мѣкы сїж, повелѣи
оубо прїити дѣхъ мои ѿ мене, да понѣ почнѣ. сѣ ли сжѣ сло-
веса твоа іаже глѣ къ намъ, вѣрѣла ны глѣ аце сѣтрѣпнѣте сѣ
множ, не намѣ погоуѣнїи єдиногѣ власа ѿ главы вѣши^х. по-
спѣшии гн̄ и вїжѣ іако плѣть моа и власи главы моеѣ приа-
поша по зѣмѣли. се бо есмѣ влачнѣмъ по въсемѣ граѹ гѣ дїи, и не
шнѣса самѣ и сѣ рѣшю емоу. прїиде глѣ глѣ. не вонѣа андрее
нѣшъ нѣбо и зѣмѣлѣ мномо нѣдетъ а словеса моа не мномо нѣжѣ.
вїжѣ пакти твоѣ и власы главы твоѣ. и вѣраѣса вїдѣ джїѣ
и вѣоцїѣ прѣкрасно, и рѣ. позна^х гн̄ іако нѣси далече ѿ мене. и
вѣрь въсадишъ въ темницѣ да оумреть и въ тон поїи шнѣса
емоу гѣ глѣ. дѣждѣ ми ржѣж твоѣ, и въста цѣлѣ и пѣде нїцѣ
поклониса глѣ. хвала та гн̄ їѹ х̄е мѣн (об.) и вїдѣ стѣпнѣ
стожѣ посрѣ^ѣ гра, рѣкомыи андрїаннѣ. и прострѣлѣ ржцѣ
свои къ стѣпнѣи и рѣ. рѣкомыи андрїаннѣ, еже на нѣ вѣжѣса
вѣраза х̄ва. егоже трѣпѣть нѣбо и зѣмѣлѣ испѣсти вѣдѣ
нѣзъ оустѣ своѣхъ, да накажѣтѣса граѣне сїи. И тѣ рѣшю бла-
женному аїреоу. нѣзде нѣзъ оустѣ его вода велика и горка
сѣло, и сѣнѣдаше плѣть члѣа. и сѣнѣдаше члѣа нѣ и плѣть
и ^х. и хотѣахъ вѣжати нѣзъ гра и не можаахъ. тогда по-
молиса аїрен и рѣ. гн̄ їѹ х̄е послѣ аггѣа своѣго въ вѣлацѣ

огньнѣмъ да вѣстѣють гра сѣ. да аще кто хощеть извѣ-
жати то да не възможеть. и съниде ѿблакъ огньный и вьыде
гра яко стѣна. и видѣвъ аїрен вышнее сѣмотреніе и благодарн
ѣа вода же вьзыде до выж члѣкомъ и поодааше ж. и плакаахъся
въпнище и глѣще. ѿ о горе намъ сѣа вѣсѣ прїидохъ на ны
страннаго сего ради, сѣаго въ темници. и въ мжжхъ прѣдани
выхомъ, и что сѣтворилъ. идѣмъ въ темницѣхъ и испоустимъ
его, да не оумремъ въ водѣ потопа. и припадемъ глѣще, вѣже
страннаго сего помилуи ны. тогда аїрен разоумѣ яко пови-
нжъ дѣша нѣ гѣи. и рѣ къ каменеву аїріанову. прѣстани
проче извѣда (186) вѣдъ изъ оустъ своиѣ. занѣ вѣрѣма исти-
циа твоего прїиде. и пришѣше мжжѣ града того къ дѣремъ
темници. и глѣахъ помилуи ны вѣже, и не сѣтвори сѣ нами
якоже мѣ сѣтворихомъ сѣ мжжемъ симъ. нж ѿжени ѿ нѣ
водъ сиѣ. и изыде аїрен ис темницѣхъ, и вода вѣжаше прѣ но-
гали его. и видѣвше народи възыпишъ глѣще, помилуи ны
рабе вѣжи аїрее. Старецъ же вѣхъ прѣдави дѣти свои припаде
прѣ ногали его мѣа. помилуи мѣ рабе вѣжи. и рѣ емоу аїрен
дѣла ти сѣа како глѣши помилуи мѣ, а ты не помилуа члѣдъ
своиѣ, како просиши мѣлости. глѣа тѣбѣ въ неже вѣрѣма ѿти-
деть вода сѣа вѣ вѣзны и ты ѿтидѣши сѣ оувѣважнми члѣкы.
и яко видѣшъ чюдеса народи, страѣ ѿдръжалаше ж. вѣзрѣвъ же
аїрея на нѣо помѣли сѣа вѣсѣмъ людми. и погразе вода сѣ
старцемъ и сѣа мнѣжество члѣди вѣ вѣзны. и възыпишъ людѣ,
ѿ горе намъ яко члѣкъ сѣа ѿ ба-ѣ, и нѣ погоувит ны въ печаль
жже наведохомъ на ны. и вѣсѣ: рѣлаа нѣмъ старцоу сѣвышъ и
сѣа мнѣжествомъ людѣи. и аще повелитъ ѿгню изыдетъ и поже-
жет ны. видѣвъ же стѣи аїрея яко вѣратнишъ сѣа нѣ къ боу и
рече нѣмъ не вѣнтесѣ тѣкмо вѣроуите въ ба. (об.) и извѣтъ
нѣ гѣ изъ земли и разоумѣите яко гѣ ѣ кажѣ ѿ злобаѣ члѣк-
скихъ. Тогда помѣли сѣа стѣи аїрея, и вѣзвѣже старца сѣа мнѣ-
жествомъ и глѣа нѣмъ по сѣмъ оумѣдритесѣ. и начрѣтаите
вѣразъ цѣкви и прѣдѣ нѣмъ заповѣды и зѣконъ глѣа, стѣите въ
нѣмъ и тѣишъ гѣа нашего іу хѣа храните. и молѣхъ и глѣа

прѣвѣди съ нами мало днѣи, дондеже насытимся твоего источника ꙗко новородни есмы ѡнь же рѣ идж къ оученикомъ своимъ прѣвѣте таѣ народи съ женами и дѣтми въпѣхъ прѣвѣди съ нами зѣ днѣи понѣ, ѡн же не хотѣаше и прѣнде гла съ нѣсе, айреа айреа понѣ дѣтен послушан. разоумѣе же андрен сілж глащѣ, прѣвѣ же зѣ днѣи оуча иѣ величїюу бѣжюу. и рѣ къ гоу боу благодара та гн мон, ꙗко не ѡстави ма еси изыти из гра сего въ ѡрѣсти мои исходащюу же емоу из града иджце же по немъ мѣли и велицїи проваждащѣ его въпнѣце и глаще влвѣнъ бѣ андрѣвъ истинныи и прѣвѣчныи. спасенїе подаж родоу члѣчскомуу. ꙗко томоу пѣваетъ вѣсѣка слава и чѣсть и покланѣнїе. ѡцюу и снюу и стѣмоу дхюу ннѣ и присно и въ вѣкы вѣкѣ. аминь.

Первоевангеліе Іакова.

I.

Печатается по рукописи Зографскаго монастыря. № 72.

I. Повѣсть Іакова архієписпа іералікаго на рождѣство прѣславныхъ влчцѣхъ нашихъ вѣжъ и пріснодѣвъ маріѣхъ. бѣви ѿ:

Въ повѣстѣ дванадесати плѣменъ іһлѣѣхъ пишѣ. въ іѡакіимъ вѡгдѣ сѣлаѡ. и приношаше гѣи бѣ дѣры свои сѣдѣвы. глѣ въ севѣ вѣдѣ въ достоаніе вѣсѣмъ людемъ, и въ ѡставленіе мнѣ прѣ глѣ вѣомъ ѿи и въ мое ѡцѣщеніе. приближи же сѣ днѣ гнѣ великыи. и принесошъ снѡве іһлѣенъ дары свои. и стѣ прѣдъ нѣ рѣвѣмъ глѣ. не достоитъ тебѣ прѣвѣе принести дѣры, понеѣ сѣла не іһлаши въ іһлѣи. и ѡскръвенсѣ іѡакіимъ рѣ. испытаѡ въ дванадесати плѣменеѡхъ, и виѣжъ ѡце азъ ѣдинъ не сътворѣхъ сѣмене въ іһлѣи. и вѣспомѣнѣхъ іѡакіимъ патріарха авраѣма іако на послѣдокъ дѣи дарова ѣмѣ бѣ сѣа ісаѣка и печѣленъ въ іѡакіимъ сѣлаѡ, и не понде къ женѣ своей нѣ понде въ пѣстыни, и сътвори тамо севѣ сѣнъ. и пѣстисѣ чѣтырдесѣ дѣи и чѣтырдесѣ ноцен. глѣ въ севѣ. не сънидѣ къ сънѣди нѣли питѣсѣ, дондеже посѣтитъ мене гѣ бѣ, и вѣдѣ ми молитва сънѣды и питѣе. II. жена же ѣгѡ ѡнна два плачѣ плакааше и дѣѣ рыдани рѣдааше глѣши. что сътвори. плача ли ѡ вдовствѣ, нѣли плача ѡ вѣзѣчѣствѣ моемъ. приспѣ же днѣ гнѣ великыи. и рѣ іѡдѣдъ раба ѣа, даже доколѣ смѣрѣеши дѣшъ своѣхъ. сѣ прѣнде днѣ гнѣ великыи, и не лѣтъ ти ѣ сътоватѣ, нѣ вѣзми главоѡжъ сѣи ѣгѡже дастъ ми сътвориша тѣ и свѣжи себе іако начрѣтаніе

цркое ѿмѧ и раба твоѧ ѿсмы. И рече ѧнна. Ѹстѣпи Ѹ мене. и сѧ не сътвори^ѣ, и гѣ смѣри ма. еда како лѣстниѣ дастъ ти тѣ и пришла еси причастити ма грѣхѸ, и рѣ ѿдѧдѧ. заклѧнж ли са ѧко гѣ бѣ смѣри жтрѡбж твож¹ не дати тебѣ плѡ въ ѿиѧи. и печѧлна въ ѧнна зѣлаѸ, и плакаса плачемъ велиемъ ѧко ѡничижена въ въ вѣсѣхъ плѣмене^ѣ ѿлѣвѣхъ и въ севѣ выеши рѣ. что сътвори. плачащи помѡласа гѣи бѡ моѡмѡ, еда посѣтитъ ма гѣ бѣ мѡи. и съважъ рѣзы свож плачевныж, и ѡмытъ главж свож. и Ѹвертъгъ вѣсѣкж печалъ Ѹ срѣца своегѸ. и ѡмы^ѣ лице своѡ. и при частѣ девѧтѣмъ, съниде въ рѧи свои похѡдити. и видѣвши дѧфна, сѣде пѡ неж. и помолиса къ ваѣѣ гѧири. Бжѣ Ѹцѣ моихъ, помѡли ѧ ма и ѡслыши мѡтѣж мож. и вѣи ма ѧкоже вѣвила ѣси жтрѡбж сѧрринж и дарѡва ѣи сѧ ѡсаѧка. и възрѣвши съ сѧзѧми на нѣѸ, видѣ гнѣзѡ пѣчѣе. въ дѧфни и плакаса плачемъ² велиемъ въ севѣ гѧици. ѡвы мнѣ кто ма роди. коѧ же жтрѡва мене роди ѧко ѧзъ тѣчѧж клѧтва роди^ѣса въ снѡхъ ѿлѣвѣхъ. и ѡничижена и Ѹгнѧна ѧзъ³ едина⁴ Ѹ црѣкѣе гѧ бѧ моего. ѡвы мнѣ комѡ ѡпѡви^ѣса. ниже птицамъ ѡпѡви^ѣсе⁵ нѣвымъ ѧко и ѡны плодовиѣ сѧ прѣ^ѣ товож гѧ. ѡвы мнѣ комѡ ѡпѡви^ѣса. не ѡпѡви^ѣса зѣремъ земнѡ ѧко ти плодовиѣ сѧ прѣ^ѣ товож вѧкѸ. ѡвы мнѣ комѡ пѡвна ѿсмы. не ѡпѡви^ѣса ѧзъ ниже водамъ симъ, ѧко и ты плодовиѣ сѧ прѣдъ товож стѣи. и рѣвы ѧже въ ни^ѣ вѧгѡсловаѣ тѧ гѧ. ѡвы мнѣ комѡ ѡпѡви^ѣса. не ѡпѡви^ѣса ѧзъ ниже земли сѧи. ѧко и тѧ принѡситъ дары свож и тебе вѧвитъ гѧ. IV. И се ѡвисѧ ѣи ѧггѧ гнѣ гѧ. ѧнна ѧнна. ѡслыша гѣ бѣ мѡтѣы твож. зачѧнеши въ и родиши. и проповѣстѣса сѣма твоѡ по вѣсен въселѧнѣи. И рѣ ѧнна живѣ гѣ бѣ мѡи ѧще рѡжѧ иѧи мжжскы иѧи жѧнскыи полъ, принесѧ в гѣи бѡ моѡмѡ. и бжѣ моѡласа прѣ^ѣ нимъ въ всѧ дѧи живота ѧго. И ѧвѣе прѡидѡста дѣѧ вѣстника гѧица ѣи. сѧ ѡважѧмъ мжжъ⁶ твоѧ⁷ градѣ съ пастѣрми

1) Нѣтъ той ошибки, которую отмѣчаетъ въ серб. спискѣ Новаковичъ.

2) Въ с. сп. плака съ плачѣмъ, если это не описка. 3—4) Проп. въ с. сп.

5) Въ с. сп. неправильно оуподобляю се. 6—7) Проп. въ с. сп.

своими. съниде въ кѣ немѣ ѿглаго гнѣ гла. ѿвакімъ ѿвакімъ. ѿслаша гѣ бѣ мѣтвы твоѣ. съниди ѿсѣдѣ, сѣ въ женѣ твоѣ анна въ чрѣвѣ прїиметъ. съше въ ѿвакімъ, призва пастыра своѣ гла. принесѣте ми само ѿгница дѣсѣтъ непорѣчни. и вѣдѣ гѣи бѣ моѣмѣ. и приведѣте ми дѣсѣ телець добры и млади, и вѣдѣ сѣенникѣмъ и старцемъ. и .р. кѣзель въсѣмъ людемъ. и сѣ прїиде ѿвакімъ съ пастырами своими. и ѿшеши анна къ вратомъ, и видѣши то приходяща тѣкъ ѿблѣвѣза ѣгѣ глѣци. нинѣ познаѣ ѿко гѣ бѣ блѣви мѣ. сѣ въ сираѣ, нѣсмъ ѿ вѣга. и вѣсѣлаѣа, въ чрѣвѣ прїимѣ. и почнѣ ѿвакімъ въ днѣ тѣ въ домѣ своемъ. V. въ ѿтрѣи же принесѣ дары своѣ. гла въ сѣвѣ. аще гѣ ѿцѣститѣ мѣ, пѣталѣ жрѣтъвника ѿвлѣнѣ ми сътворѣи. и вѣнѣ ѿвакімъ пѣталѣ жрѣтъвника иѣрѣовѣ, дондеже вѣзѣде на жрѣтъвникѣ гнѣ. и не видѣ грѣха въ сѣвѣ. и рече ѿвакімъ нинѣ вѣмъ ѿкѣ гѣ бѣ ѿцѣсти мѣ и ѿлѣтъ въсѣ съгрѣшенїѣ моѣ. и съниде ѿвакімъ ѿ црѣве гнѣ ѿправданъ, и прїиде въ домъ свои. исплѣнишѣ же сѣ мѣи аннѣ, и роди жѣнскыи полѣ. и рѣ анна вѣзвелѣчисѣ дѣла моѣ въ днѣ съ, и повѣтъ ѿтрѣча своѣ. исплѣнишемъ же сѣ днѣмъ дѣ съсѣцъ ѿтрѣчати, и нарече йма ѣи марїа. VI. Бывши же ѣи шестїмъ мѣемъ постѣви тѣ мѣи на землѣ ѣже постѣпити. и патѣ стѣпѣ постѣплѣши, прїиде въ нѣдра ѣмъ. и вѣсхѣтѣ ж глѣци. живѣ гѣ бѣ мои не похѣдиши по землѣ сѣи, дондеже вѣзнесѣ тѣ въ црѣкѣ гнѣ. и сътвори въ жилищи своемъ ѿсѣенїе. и скверѣнно или нечѣто не вѣниде въ ѿстѣ ѣж. и призва дѣщерѣ ѣврѣнскыѣ¹ нескверныѣ и ласкаѣхъ ѣмъ. въ же прѣвое лѣто ѿтрѣчати, и сътвори чрѣженїе велѣѣ ѿвакімъ, и съзва вѣсѣ архїереѣ иѣреѣ и кнїжники и старѣа и вѣсѣ люѣ пѣлѣвы. и привѣдошѣ мѣ анна и ѿвакімъ къ сѣенникѣмъ, и блѣгословѣшѣ тѣ глѣце. вѣже ѿцѣѣ нашнѣ, вѣлѣи ѿтрѣча сѣ. и даѣ ѣи йма вѣчно въ вѣсѣхъ рѣдѣ. и рѣшѣ люѣ вѣдѣ ѿминѣ. и привѣдошѣ мѣ къ архїереѣмъ. и вѣлѣишѣ тѣ глѣце. вѣже высотѣ, призрѣи на

1) Въ с. сп. ирѣнскыѣ (порѣа текста).

отроковицѣ сѣѣ и вѣн ж послѣднѣ вѣнченіемъ, иже скончаниа не имать. и въсхытіи ж мѣи еѣ въ оспіени жнаниа своѣи и да отроковици съсещъ. и сътвори пѣснь вѣи яко посѣти а и ѡмѣтъ поношеніе вѣа еѣ ѡ неж, и да ѣи гѣ бѣ плѣ правды. и рѣ. ктѡ възвѣстѣи сѣомъ рѣвнѣмъ. яко анна донѣтъ. ѡслышите ѡслышите ѡбанадесате плѣменъ земныѣхъ яко анна донѣтъ. и положи тѣѣ въ лѣжници оспіеніа изышѣши сѣжаше имъ. сѣврѣшиши же сѣ вечери сънидошъ веселѣи сѣ и сѣвѣи бѣ иѣлева.

VII. Бывши же двѣма лѣтома отроковица¹, рече ѡцѣ еѣ възвѣдѣмъ еѣ² въ црѣкѣхъ гнѣа яко да въздамы ѡбѣтъ иже ѡбѣщѣхомъ сѣ. да не како негодѣтъ вѣа на ны, и неприѣтенъ вѣдѣ даръ нашъ. и рѣ анна, пожѣмъ и ѣще до³ трѣтѣгѡ лѣта да не како възвѣщѣи ѡца и⁴ мѣре. и рече иѡаннѣмъ. призовѣи дѣщерѣвѣренскыѣ нескверныыѣ и да прѣимѣ по сѣвѣи и вѣдѣ горѣи, яко да не възвратѣи отроковица възпѣа, и ѡстѣпитъ сѣе еѣ ѡ црѣкѣ гнѣа и сътворишъ тако дондеже възыде въ црѣкѣхъ гнѣа. и прѣишъ тѣѣ сѣенници и лѣзавшѣ тѣѣ рѣишъ. да възвеличѣи гѣ имѣ твоѣ въ вѣсѣхъ родѣхъ. и ѡвѣщашъ лѣе, вѣдѣ вѣдѣ аминъ. и рѣишъ сѣенници. ѡ тебе на послѣдѣ днѣи изѣитъ гѣ изѣавленіе своѣ на сѣохъ иѣлевѣхъ. и посадишъ а на трѣтѣемъ стѣпени жрѣтъвѣника. и вѣлѣжи гѣ бѣ радѣсть въ иѣа, и поѣгрѣ ногама своѣма. и вѣзлюбѣишъ тѣѣ весь домъ иѣлевъ.

VIII. и сънидошъ родитѣлѣ еѣ веселѣи и хѣвалѣи и сѣвѣи бѣ, яко не възвратѣи отроковица възпатъ. Бѣ же марѣа въ домѣ гнѣи яко⁵ голѣбѣица прѣвѣваѣи. и прѣемѣше пиѣи ѡ рѣишъ аггелѣвѣи. бывши же ѣи дванадесатѣи лѣтѡи, сѣвѣи вѣи въ іерѣвѣхъ. глѣи сѣ марѣа вѣи дванадесатѣи лѣтѡи въ домѣ гнѣи ктѡ сътвори ѣи да не како ѡсквернѣи стѣлицѣ гѣ бѣ нашѣгѡ, яко прѣблѣишѣи вѣрѣма еѣ якоже и вѣсѣмъ женамъ.

И рѣишъ сѣенници стоѣиомѣ прѣѣ жрѣтъвѣникѡмъ гнѣимъ. вѣнидѣ въ стѣлицѣ гѣ бѣ нашѣго и помѣли ѡ нѣи. и еѣѣ ѡкрыетъ тѣѣ гѣ тѣѣ сътворѣмъ. и вѣнидѣ сѣенникъ въ стѣла стѣхъ

1) отроковици.

2) ю.

3) Пропущено въ с. сѣ.

4) нѣи.

въземъ дванадесатосвѣтлое и помолѣся о немъ, и сѣ аγγελѣ гнѣста гла захаріа. изшѣ съверн въса вдовствѣжѣмъ въ людѣхъ. и да принесѣтъ къ тебѣ свои жѣзлы. и на немже покажѣтъ тебѣ знаменіе, томоу вѣдѣ жеи. и изшѣ захаріа послѣ проповѣдники по въсен ѡвласти іѡденствѣ, възгласи трѣба гнѣ и ѡвѣ сътекошася въсі. IX. Иѡсѣфъ же и тѣ повергъ тесакъ, потече въ срѣтеніе ихъ. и събравшеся, ідошъ къ сѣнники въземше і жезлы свои. и възель сѣнники жезлы ихъ, вѣниде въ стѣлице и помолѣ. скончавшъ же емоу матѣжъ, прѣемъ жезлы и изшѣ раздѣлъ ихъ. послѣдній же жезлъ, прѣйтъ іѡсѣфъ. и сѣ ѡ жезла излетѣвши голѣвица сѣде на главѣ іѡсѣфъ. и рѣ сѣнникъ іѡсѣфъ, ты наследова почти двѣ гнѣ. прѣмѣи ѡвѣ тѣ въ съблюденіе севѣ. и съпротивѣ ѡвѣща іѡсѣфъ гла. сны имѣа юннѣишж. и азъ старъ есмъ ѡна же юнна, еда како вѣдъ смѣхъ сномъ имѣемъ. И рѣ захаріа сѣнникъ іѡсѣфъ. ѡвѣмъ гла ба своерѣ, и помѣни елика сътворѣтъ тебѣ корѣдъ и даданъ и ѡвѣрѣмъ. како разсѣдеса землѣ и пожрѣтъ въса за прѣрѣканіа¹ ихъ. и нинѣ іѡсѣфе ѡвѣмъ да не како вѣдѣтъ таковаа въ домѣ твоѣмъ. и ѡвѣмъ прѣмѣтъ тѣ въ съблюденіе севѣ. и рѣ къ немъ. маріа. прѣмѣтъ тѣ ѡ црѣве гнѣ, и нинѣ ѡставѣтъ тѣ въ домѣ моѣмъ, ѡхѣжѣ дѣлѣти дѣланіе и пакы прѣидѣтъ к тебѣ. и гнѣ да съхранѣтъ тѣ. X. Бы же съворъ іерѣмъ² глациемъ. сътворѣмъ катапѣтазмъ цркви гнѣ. и рѣ сѣнникъ. призѣмъ ѡслѣ двѣ ѡ племене двѣ. и шѣше слѣгы поѣскашъ, и ѡверѣтошъ сѣмъ двѣ. и полѣмъ сѣмъ ѡтроковѣицъ, марѣи ѡко въ ѡ племене двѣ и нескерѣнна бѣи, и шѣше слѣгы и ѡверѣше привѣдошъ ѡ. и въведѣмъ ихъ въ црковь гнѣ. и рѣ сѣнникъ скажіте ми зѣ кто прѣдѣ злато и³ алмѣнто. и ѡуѣ. и сѣрѣмъ. и ѡуѣкѣдо. и ѡуѣрѣно. и истиннѣмъ ѡуѣрѣмъ. и паде марѣи истиннаа порѣфѣра, и ѡуѣрѣно. и въземши, ѡтѣде въ домъ свои. въ то вѣмъ захаріа ѡмѣче и въ въ того мѣсто самѣмъ. маріа же прѣемши ѡуѣрѣ, ѡмѣлаше. XI. и въземши съсѣмъ изѣде почръ-

1) прѣрѣканіе.

2) Въ серб. сп. Іерѣмъ.

3) Прѣп.

псти вѡдж. и прїиде гла гл҃иць ѿн. рѡуісѡ вѡг҃тнаѡ г҃ъ с товож, влѡвена тѣ въ женѡхъ. ѡна же ѡбзрѣвшисѡ на десно и на лѣво ѡкжадъ гла прїиде и страхомъ ѡбѡата вѡвши¹ вѣниде въ двѡмъ свои и постаѡи съсѡж. и вѣземши вѡгръ и сѣдѡши на столѣ своемъ прѡдѣше вѡгръ. и вѣнезапж прѣста² ѿн ѡг҃ла г҃и гл҃а. не вѡисѡ маріе. ѡврѣте вѡ влѣтъ прѣ самѣмъ вѡкѡж. и зачѣнеши слѡво ѿгѡ. маріа же расжжааше въ севѣ гл҃ици ѡзъ ли зачѣнж ѡ гѡ бѡ живѡгѡ, ѡкоже вѣсѡ жѣны ражжѡт, и сѣ стѡ ѡг҃ла г҃и гл҃а ѿн, не такѡ маріе. нж дх҃ъ стѡи наидетъ на тѡ, и сѡла вышнѡгѡ ѡсѣнитъ тѡ. тѣмже и ражжаемое стѡ наречѣсѡ. ѡко ѡ дх҃а стѡго рѡжѣнно. снѣ вышнѡгѡ бѡ. наречеши же ѡмѡ ѿмѡ іс҃. тѣ вѡ спсѣтъ лѡ свож ѡ грѣхъ ѿхъ. и рѣ маріа. сѣ раѡ гнѣ вѣди мнѣ по глѡ твоѡмѡ. и ѡтїде ѡ неж ѡг҃ла.

XII. Ѽ сконча маріа пѡрфѣрж. и вѡгръ, и принесе сѣнникѡ. и влѡи тѣ сѣнникъ гл҃а. ѡ маріе. вѣзвеличи г҃ъ ѡмѡ твоѡ. и вѣдеши влѡена въ всѣхъ родѣхъ земны³. радѡстї же наплѡншисѡ маріа, ѡиде въ двѡмъ ѡелісѡветнѣ и тѡбкнж въ двѣри и слышавши ѡелісѡветъ поврѣже накінѡи и тѣче къ двѣремъ и ѡврѣзе ѿн. и влѡи ѡ и рече ѡкжадъ мнѣ сѣ да прїидѣ⁴ мѣти гѡ моѡго къ мнѣ. сѣ вѡ ѡже въ мнѣ вѣзыгрѡсѡ и влѡи гѡ⁵. маріа же зѡвѣ тайнство ѡже гл҃а ѿн гѡврѣнѡт ѡрхѡг҃ла. и вѣзрѣвши маріа на нѣѡ, рѣ. г҃и г҃и кто есмѣ ѡзъ ѡко и рѡдѡве земнѣи вѡлжжѡ мѡ. и сѣтворѣ сѣ ѡелісѡветѣж мѣѡ трѣи. и сѣ днѣ днѣ и чрѣѡ ѡж растѣше и крѡаше себе ѡ снѡѡ ѡлѡѡ. и ѡѡѡвшисѡ. ѡтїде къ двѡ свои. Бѣ же лѣтѡ десѡтї ѡгда вѡшж тайнства сѡѡ. XIII. Бѣ⁴ тѡн ѡслѡи мѣѡ и сѣ ѡсѣфъ прїиде ѡ дрѣѡдѣлѡнѡ и вѣниде въ двѡмъ свои. и вѣдѣѡ марѣж непразнж сѣпж, начѡтъ вѣти лѣѡе свое. и поврѣже себе на землѡ на врѣтище и плакасѡ гѡркѡ гл҃а. коимъ лѣѡемъ вѣзрѡ на гѡ бѡ моѡгѡ. что же помѡласѡ ѡ ѡтрокѡвнѣи сѡи, ѡко дѣж тѣ прѣѡхъ ѡ цр҃кѡе гѡ бѡ моѡгѡ и не съхрани³ ѡ. кто ѡжѡѡе сѣ къ домѡ моѡ сѣдѣлѡ и ѡскврѣни ѡ. не ѡѡѡѡи ли сѡ на мнѣ

1) Вет. и.

2) прїидетъ.

3) Бога, въ греч. текстѣ: сѡ.

4) жѣ.

своѣмъ въспитавшисѧ въ сѣаа сѣхъ и прѣмши пициж ѿ ржкы
 ѡггелѡвы и слышавши пѣніе ихъ и възыгравши прѣ нимн; что
 сѣ съдѣлаа ѣси. ѡна же плакаса гѣркѡ глѣци живѣ гѣ бѣ мон
 чиста ѣсмъ азъ прѣ нимъ и мжжа не знаж. и рече сѣенникъ
 іѡсифѡви что сѣ сътворилъ ѣси. рече же іѡсифъ живѣ гѣ бѣ
 мон іако чистъ ѣсмъ азъ ѿ неж. и рече сѣенникъ къ іѡсифѡ не
 лѣжесвѣдѣтелствѣи. глѣ ми истинж ѡбралъ ѣси браку ѣа и не
 іавѣ сътвори¹ сѣомъ іѡлевомъ. и не поклонила ѣси главу свою
 по дрѣжавиж ржж іако да бѣвнтся сѣма твоѣ. іѡсифъ же
 ѡмлъче XVI. и рѣ сѣенникъ. ѡдажъ дѣж іаковж же прилаъ ѣси
 ѿ црѣве глѣ. и прослѣзиви сѣенникъ рече къ іѡсифѡ. напож
 ва водож ѡблнченіа глѣ. и ѡбъявнть гѣ грѣ вашъ. и прѣмъ
 сѣенникъ, напон іѡсифа, и ѡпѡсти ѣгѡ въ гѡриѣа. и прѣидѣ весь
 здравъ. и ѡдивншжса въси люѣ іако грѣ не ѡбрѣтеса въ нихъ.
 и рече сѣенникъ. аще гѣ бѣ не ѡбъяви грѣ вашъ, ниже азъ
 сжжж вама. и ѡпѡстѣ іѡ. и пожтъ іѡсифъ маріж и ѡтнде въ
 двмъ свои раѡжса и слѡваа бѣ іѡлева. XVII. Повелѣніѡ же
 вывѣш ѿ ѡгѡдста кѣсара написати въсѣмъ іже въ видлѣмѣ
 іѡденствѣмъ. и рече іѡсифъ. азъ напишж съ снѣ своїми. ѡтро
 ковици же сѣи что сътвори. како напишж. жейж свож; нж
 стыжжса. нж ли дѣщере; ѣже вѣдѣ снѡве іѡлевы іако нѣстъ ми
 дѣщи. сѣ же днѣ глѣ да сътвори іакоже хѡцѣ. и ѡседла ѡсла
 іѡсифъ и възсади ѣа ѡжааше же снѣ ѣгѡ и послѣдовааше
 самѡилъ и пондошж трѣ пѣприца. и ѡбращѣса іѡсифъ и видѣ
 маріж драхлж. и рѣ въ сѣвѣ глѣ, мнѣ іако ѣже ѣ въ неи съмж
 цаеть ѣа. и пакы ѡбращѣса іѡсифъ видѣ тж смѣжщжса. и
 глѣ ѣи. маріѣ. что ѣ сѣ. іако лице твоѣ вижж ѡвогда ѡвѡ сѣ
 товно ѡвогда же радѡстно. и рече къ немѡ маріа, іако двоѡ лю
 вижж ѡчиіа моііа. ѡвы раѡжщжса и весѣлащж, ѡвы же ры
 дащж и плачащж. пришѣшем же імъ до полѡ пѣти, рече
 маріа къ іѡсифѡ. съсади ма іако ѣже въ мнѣ понжжѣетса
 изыти. и ѡвѣ сънатъ ѣ іѡсифъ. и рече къ неи. камо вѣсти

1) сътворилъ ѣси.

та ѿмамъ въ ѣже покрыти стѣдъ ѿко мѣсто пѣсто ꙗ. XVIII. ѿврѣтъ же тѣмо пѣперж ѿ кѣведе тѣ. ѿ ѿстави съ неж снѣ свож ѿ понде ѿскати бѣбж ѣврѣаннѣ въ странѣ видѣемъстѣн. аз же ѿисѣфъ хода ѿзнемогѣ. ѿ възрѣвъ на нѣѣ видѣхъ крѣ нѣнѣн стожщѣ. ѿ възрѣвъ на въздѣ, ѣднѣнѣ. ѿ птица нѣнѣн ѣмѣлкошж. ѿ призрѣтъ на земаѣ. ѿ видѣхъ съсѣж лежжщѣ ѿ дѣлѣтелѣ възлежжщж, ѿ ржцѣ нхъ кѣ съсждѣ прострѣты. ѿ жвжщѣ н не съживѣахж. ѿ въземѣащѣн не приношаахж. ѿ приносѣащѣн кѣ ѣстомъ своѣмъ не можахж принести. нж въсѣмъ вѣхж лица горѣ зращѣ. ѿ видѣтъ ѿвѣа пасжщж, ѿ ѿвѣа стоахж. пожтъ же сѣ пастѣръ ѣже поразити нхъ, ѿ ржка ѣго вѣше горѣ. ѿ възрѣхъ на пѣтокъ рѣкы, ѿ видѣхъ козѣы ѿ ѣста нхъ вѣхж пасжща ѿ пѣжца. ѿ въсѣко наслажѣнѣе въ пжти своѣмъ въсприѣмѣхж. XVIII. ѿ видѣхъ женж съхѣдащж ѿ гѣрнѣнхъ, ѿ цѣлованѣе дахѣмъ дрдѣгъ дрдѣгъ. ѿ ѿвѣцавшѣ рѣ ми чѣе камо нѣеши. аз же рѣхъ кѣ нѣн. бѣбж ѣкреаннѣнѣ ѿщж. ѿ ѿвѣцавшѣ рѣ. ѿ ѿнѣлѣ ли ты ѣси; ѿн же рече кѣ нѣн, ѣн. ѿвѣца кѣ нѣмѣ гѣлѣши. кто ꙗ въ вѣртпѣ. ѿн же рече кѣ нѣн ѿвржчѣнаѣ ми. рече же кѣ нѣмѣ. ѿ нѣстѣ ли ти женѣ; рече же ѿисѣфъ. тѣ ꙗ мѣрѣа въспитаннаѣ въ храмѣ гѣнѣ ѿ ѿвржчѣна бѣ въ женж. нѣ же ми женѣ нж зачатѣе ѿматъ ѿ дѣа стѣго. ѿ рече кѣ нѣмѣ бѣба. сѣ ѿстинно ли ꙗ; ѿ рече ѣн гѣдѣнѣ ѿ вѣжъ. ѿ понде бѣба съ нимъ ѿ вѣнѣдѣ кѣ вѣртопъ. ѿ¹ вѣ ѿвѣлакъ свѣтелъ ѣсѣнѣж вѣртопъ. ѿ рече бѣба. възвѣлѣнѣи дѣа моѣ днѣ, ѿко видѣшж ѿчи моѣ прѣславаѣа знаменѣа. ѿко сѣсенѣе ѿнѣю бѣ. ѿ вънѣзаѣпж ѿвѣлакъ възѣсѣ ѿ вѣртѣпа. ѿ ѿвѣн свѣтъ вѣлен въ пѣчерѣ ѿко же ѿчиѣма нѣмощѣи зрѣти ѿ помѣлѣ възѣсѣ свѣтъ ѿнѣ дондеже ѿвѣнѣсѣ ѣтрѣча ѿ прѣжтъ съсецъ мѣре свож мѣрѣж. ѿ възвѣ бѣба гѣнѣ. ѿ вѣлен мнѣ днѣ днѣ ѿко видѣхъ новѣе зрѣнѣе сѣ². ѿзшѣ ѣбѣ ѿ пѣчеры бѣба, ѿ сѣрѣте тѣ салѣмн. ѿ рече кѣ нѣн бѣба. салѣмн салѣмн, новѣо видѣнѣе ѿмамъ тѣвѣ съповѣдати. дѣа рѣдѣнѣ ѣгѣже не въмѣщаѣе ѣстѣство ѣа. ѿ рѣ салѣмн. жнжъ

1) Начиная отсюда въ с. сп. пропущено до: н рече.

2) Проп. въ с. сп.

ГѢ БѢ АЩЕ НЕ ВІѢЖ НЕ ІМЖ ВѢРЫ. XX. И ѡко вѣниде и вѣсхотѣ испытати, ѡвѣ рѣка ѣж ѡсѣше¹. и вѣззѣ салѡмин и рече. гѡре безаконнѣ моемѣ и грѣхѣ моемѣ ѡко иѡсѣси² бѣ живаго, и сѣ рѣка моѣ бездѣла на вѣ ѡ мене. и прѣклоны³ квалѣнѣ свои салѡмин кѣ вѣцѣ глѣ. вѣже ѡцѣ монхѣ, помѣни ѡко сѣма ѡвраѡмаѣ ѣсѣмѣ ѡзѣ, и іса⁴кѡво. и іа⁵кѡвѣ. и да не посрамниши ма вѣ снѡхѣ и іилѣвѣхѣ. и ж дарѣи ма ниіѣимѣ нѣже вѣси вѣко, ѡко ѡ імени твоѣмѣ врачевскаѣ дѣхѣ и мѣзѣж мож прѣ⁶ тоѡвѣж прѣмаѣхѣ. и сѣ ѡггѣ гѣ прѣ⁷ста³ глѣ. салѡмин салѡмин. ѡсѣши вѣка моленіѣ твоѣ. косниѣ рѣкѣж своѣ ѡтрѡча и понеси ѣго и вѣдѣ ти рѣдѡсть и сѣсеніѣ Салѡмин же пристѣпѣвши кѣ ѡтрѡчати и прикоснѣвшиѣ кѣ немѣ иѡсѣлѣ. и рече. Блѣвѣнѣ бѣ. сѣ вѣ родиѣ црѣ іилѣевѣ сѣ. и иѣзде салѡмин ѡ пещеры⁴ ѡправдана. и прѣидѣ кѣ нѣи глѣ глѣшѣ. салѡмин салѡмин. да не іавниши іѣже вѣдѣ прѣсѣлаѣнаѣ днѣ дондеже прѣидѣтъ ѡтрѡча вѣ іерѣмѣ. XXI. и ѡко ѡготовиѣ ѣже иѣйти вѣ іѡдеж и вѣпѣ вѣ вѣ видѣемѣ іѡдѣѣстѣмѣ. Прѣидѡшѣ вѣ вѣсѣи ѡ вѣстоѣ глѣре. гдѣ іѣ рѡженѣ црѣ іѡдѣѣскѣ. вѣдѣхѡм вѣ свѣзѣ іѣго на вѣстоѣцѣ, и прѣидѡхѡмѣ поклѡнитѣсѣ ѣмѣ. слышѣв же іѣрѣмѣ црѣ. смѣтѣсѣ. и посла слѡбѣ кѣ вѣхѣвѣмѣ и приѣзѣ иѣ. приѣзѣ же и сѣіѣнниѣкѣ полѡты глѣ. како писано іѣ вѣмѣ ѡ хѣ. гдѣ хѡцѣтъ родити глѣшѣ ѣмѣ, вѣ видѣемѣ іѡдѣѣстѣмѣ. тако вѣ писано іѣ. и ѡпѣсти иѣ, вѣхѣвѣ же иѣспѣтѣшѣ⁵ глѣ. коѣ вѣдѣсте знаменіѣ ѡ рѡжѣшимѣ црѣ. и рѣшѣ вѣсѣи вѣдѣхѡмѣ свѣзѣж вѣсѣлѣшѣ сѣлѣж вѣличѣствомѣ ѡ свѣзѣ снѣ. и покрѣвшѣ вѣсѣ свѣзѣды ѡко не вѣдѣтѣсѣ іѣмѣ. и тако разѣмѣхѡмѣ ѡко црѣ родѣ илѣевѣ, и прѣидѡхѡмѣ поклѡнитѣсѣ ѣмѣ. и рече кѣ нѣмѣ црѣ іѣрѣмѣ. шѣше иѣспѣтантѣ іѣзѣстѣно. и іѣгда ѡвѣрѣцѣте вѣзѣвѣстѣтѣ мѣ. ѡко да и ѡзѣ шѣ поклѡнѣсѣ ѣмѣ. и иѣздошѣ вѣхѣви. и сѣ свѣзѣда ѡже вѣдѣшѣ на вѣстоѣцѣ, вѣдѣше прѣ⁶ нѣми дондеже прѣидѣ вѣрѣхѣ вѣртѣпа, и сѣта нѣ глаѡж ѡтрѡчѣте. и вѣдѣвшѣ вѣсѣи ѡтрѡча сѣ марѣѣ

1) иѣсѣше.

2) прѣклонывши.

3) Вѣст. юн.

4) сѣтѣ пѣшти.

5) иѣспѣтѣвшѣ.

мтрѣжъ ѿгнѣ. и занесошъ ѿ скровищѣ свои¹ дѣры злато и ливанъ и смѣрнѣ. и поклѣншесѣ ѿмѣ, принесошъ. и сице вѣсть прѣшшъ ѿ ѿгнѣла не възвратити въ ѿдѣжъ, нъ ииѣмъ пѣтемъ възвратити въ странѣ своѣ. XXII. Тогда видѣ ирѣ ѿко поржганъ бы ѿ вѣхъ, разгнѣвався послѣ вѣхъ своѣ глѣ илѣ и збѣти въса дѣти ѿ двою лѣтѣ и нижѣше. Слышавш(и) же маріа ѿко дѣти ииѣ црѣ и збѣти, ѿбѣвѣса. и прѣмѣ ѿтрѣча и повѣтъ ѿ и полѣжѣ е въ ѿсле² вѣлѣвъ. и ѿелісаветь же слышавши ѿко ѿвѣнна ииѣжъ. въземши ѿгнѣ възыдѣ въ гѣрнѣ. и ѿвзирашѣ гдѣ съкрытисѣ¹, и не въ мѣста съкрѣвена. тогда въздѣхнѣше ѿелісаветь рече. гѣрѣ вѣжѣа, прѣимши мѣре съ чадѣмъ. не вѣ можаше възыти ѿелісаветь ѿ страха. и ѿбѣе разстѣпѣса гѣрѣ и прѣжѣтъ тѣжъ кѣпно съ чадѣмъ. и въ горѣ ѿнѣ сѣжъ тѣмъ свѣтъ. ѿгнѣлъ вѣ гнѣ въ съ ними хрѣна и². XXIII. Ирѣ же иискаше ѿвѣнна. и послѣ сѣдѣ въ црѣкѣ въ захаріи глѣ. гдѣ съкрылъ еси ѿвѣнна. ѿнъ же ѿвѣщавъ рѣ илѣ. ѿзъ сѣдѣжѣтель есѣмъ вѣни и вѣнимажъ зѣкѣнѣ и црѣкѣ гнѣ, не вѣмъ же гдѣ ѿ сѣтъ мои. и шѣше сѣдѣ възвѣстишъ ирѣ въсѣ. и разгнѣвався ирѣ, рече. ѿко сѣтъ ѿгнѣ хѣщѣ црѣвати въ ииѣ. и посла пакы сѣдѣ въторѣ глѣ ѿмѣ. рѣци ми истинѣ гдѣ ѿ сѣтъ твои; ѿнъ же рѣ. не вѣмъ. и възвѣстишъ сѣдѣ црѣи и трѣтѣе же послѣвъ, рѣ къ немѣ. рѣци ми гдѣ ѿ сѣтъ твои. не вѣси ли ѿко крѣвъ твоѣ въ рѣжѣ моею есѣтъ; и шѣше сѣдѣ възвѣстишъ захаріи. и рече ииѣ есѣмъ и зѣлѣи ми крѣвъ, дѣхъ же мои вѣка прѣимѣтъ. ѿко непѣвинѣ крѣвъ и зѣлѣиши въ прѣдѣверѣхъ црѣ(вѣ) гнѣ. и прѣ зѣвѣсѣ ѿвѣнъ бы захаріа, и не вѣдѣахъ сѣнове ииѣви ѿко ѿвѣнъ бы. XXIV. нъ въ чѣ цѣлѣваніа, идошъ сѣѣнници и не сѣѣте ииѣ вѣвеніе захаріино. и сташъ сѣѣнници жѣѣе захаріжъ ѣже цѣлѣвати ѿго мѣтѣжъ и прославѣти бѣ вѣшнѣагѣ. мѣдашѣ² же захаріи, ѿбѣвашѣ въсѣ. дрѣзѣжѣ же ѣдинъ ѿ ниѣхъ, вѣнидѣ въ стѣнѣ и видѣ прѣ жрѣтъвѣниѣмъ гнѣмъ крѣвъ съжѣстѣишѣса и глѣ глѣѣ, захаріа ѿвѣнъ бы и не ѿцѣстѣи

1) скрытъ сѣ.

2) кѣснѣшѣхъ.

крѣвь егѡ дондеже прїидѣ ѿмѣщенїе егѡ. слышав же слово сѣ, ѡбѡра. и иѡшѣ възвѣсти сїѣнникѡмъ іаже видѣ и слыша и въшѣше и вїдѣше бѣшѣе, и дѣсѣ ѿ крѣве ѡкропленныѣ рѣстрѣгавше ѿ съвыше даже до двѡѡ. тѣмъ же егѡ не ѡверѣтошѣ, нѣ крѣвь егѡ кáмень сѣтворшѣ ѡверѣтѡшѣ. И възвѣстїишѣ люді іако захарїа ѡвїенъ бѣ. и слышавше племена людіи, и плакашѣ ѡ немъ трї днїи и трї нѡщї. и по сїѣ съѣѣшѣ сїѣнници когѡ поставити въ мѣсто захарїинѡ. и сѣтворишѣ жрѣвїи. и паде жрѣвїи на сїмѡна. ѣмѡже бѣ ѡвѣцѣно дхѡмъ стѣмъ не вїдѣти сѣмрѣти прѣжѣ даже вїдѣти хѣ гá. XXV. азъ же іакѡвъ написаѣ нѡвѣсть сїѣ. Ѣгда же скончасѣ ірѡ, съкрыѣ себе въ мѣсто скрѡвно дондѣ прѣстѣа гнѣвъ въ іерлѣмѣ. слава же вѣкѣ хѣ давшаго ми трѣпѣнїе написати нѡвѣсть сїѣ. іако томѡ пѡбаетъ сла кѡпно съ ѡцѣмъ и стѣмъ дхѡмъ ннѣ и прїѡ и въ вѣ вѣкѡ аміи.

II.

Печатается по рукописи XVII в. Н. С. Тихонравова.

Мѣа того, ꙗко ѿже въ црковѣ въведеніе прѣтѣ влчце
наше вѣе ѿ прѣдѣлы мрѣе, Вѣтрѣк тѣ ѿ црква храни га-
вѣрѣна дѣо ѿ прѣидетъ же въ малѣ рѣчѣе да тѣ речѣе.

Гѣ оновѣ вѣмѣ, когѣто цѣхѣ да сѣ напишѣтъ двѣнадцатѣ колѣна илѣкы. Бѣше илѣкѣмъ члѣкъ правѣднѣ, и богѣтъ тѣрдѣ, и тѣи ѿ колѣно илѣкѣ, и принѣсѣше дарѣ гдѣ бѣ и дѣмашѣ сѣ сѣ да бѣдѣ тѣи зи дарѣ за сѣчѣи лѣдѣ. а мѣнѣ за ѿчѣстѣнѣ да бѣдѣ и за грѣхѣвѣти ми процѣнѣ: и приважи сѣ велѣицѣ дѣи гдѣ, и принѣсѣ илѣкѣмъ дарѣ своѣ гдѣ бѣ. И стѣ прѣдѣ нѣго илѣкон члѣкъ илѣметѣ мѣ рѣвѣицѣ, и рѣ мѣ не пѣвѣтѣ прѣвѣицѣ тѣи да принѣсѣшѣ дарѣ гдѣ бѣ, зашѣто сѣ вѣзпѣдѣна и илѣ ѣ излѣзѣло ѿ тѣвѣ сѣмѣ вѣ илѣн. И оскрѣвѣнѣсѣ илѣкѣмъ за тѣи рѣчѣ тѣрдѣ. и замѣсан сѣ за двѣнадцатѣ колѣна илѣкы, и салѣси дѣмашѣ сѣ, и салѣгашѣ на ѿмѣкѣтѣ сѣ да вѣдѣ илѣмѣ ли илѣкон дѣто илѣ ѣ стѣ рѣлѣ сѣмѣ ѿ сѣицѣ илѣкы. и не можѣ да наѣдѣ. ѿмѣи сѣчѣкѣтѣ бѣлѣ родѣлѣ чѣдѣ. и помѣицѣ авѣраѣма патѣрѣрѣхѣ, кѣмѣ мѣ дѣдѣ бѣ на стѣрѣ дѣи, и родѣ сѣна своѣго илѣаѣка. и разѣгрѣжи сѣ илѣкѣмъ тѣрдѣ и не пѣндѣ да сѣ илѣи на жѣнѣкѣтѣ сѣ илѣни. ѿмѣи ѿндѣ вѣ пѣстѣицѣ, и напѣрѣви сѣи колѣвѣ. и постѣи сѣ, мѣ, дѣи, мѣ нѣицѣи, и дѣмашѣ сѣ не цѣ сѣ (об.)пѣи домѣ ни илѣстѣи да илѣмѣ, ни пѣтѣи. догдѣ мѣ не посѣтѣи гѣ бѣ. а илѣстѣи и пѣтѣи да мѣи бѣдѣ мѣбѣтѣ. И жѣнѣтѣ мѣ илѣна двѣ скрѣва илѣмашѣ и за дѣѣ илѣбѣлы пѣлѣчѣшѣ. ѣднѣ зашѣ стѣнѣ кѣтѣ вѣдѣицѣа и не знѣлѣшѣ сѣи мѣжѣтѣго жѣицѣ ли ѣ или илѣ. дрѣго пѣнѣ зашѣ вѣи вѣзпѣдѣна, и не мѣ чѣдѣ, и приважи сѣ велѣицѣ дѣи гдѣ и рѣ ѣ рѣвѣицѣтѣа и илѣдѣицѣа

до кога си скръвнѣхъ душѣта. сега сѣ приближѣхъ великѣ днѣ гнѣ и не побѣетъ ти да плачѣхъ. ами си ѡзми, что то ми си дала своата крѣпа на дѣла, защо не побѣе мене да си вѣжѣ главѣта съсѣ такѣхъ крѣпа. защо сѣмъ ровѣнна. а това ѣма ѡбразъ црѣ-скыи. и рече ѣи анна. ѡстѣпѣи ѡ мене, азъ това не цѣ стори. доста ми е дѣто мѣ смѣри гѣ бѣ до краи и по доврѣ е да дойдѣ люта смърть да ми ѡзме грѣшнѣта моа душа. И рече еи ро-вѣнната идѣтъ. до кога да си смѣривахъ душѣта. защо не по-слабѣша моата дѣма ами се тоакова калнѣхъ. доста ти е това дѣто ти затвори бѣ стрѣвата. и не можѣхъ да родишь. И анна еднакѣ се разгрижи по твѣрдѣ, и ѡ жалѣи та си съблѣче, и кра-сныте рѣзы, и хѣдѣше похѣлена. и помнѣго врѣме пондѣ и хѣ-дѣше си изъ овошѣето посаждено и видѣхъ едно дръво дѣфина, и сѣдѣхъ по нѣго и помѣи се бѣ, и рече. бѣ ѡцѣ наши бѣви ме и послабѣши молабата моа. като си бѣвилахъ сѣрра и даде ѣи и роди сѣна своѣго isaака, и поглѣда на горѣ и видѣхъ птиче гнѣздо на дѣфината (121) и расплака се и дѣмаше си. ѡ тѣжко мене комѣ се сѣмъ ѡпѣвила азъ. и кой мене роди. и излѣзохъ и азъ на свѣтъ. и клѣта бѣ та сѣ роди. да сѣмъ сѣга похѣлила прѣхъ сѣновете инакѣ, и да ми сѣ смѣжѣтъ. и да мѣ испѣжѣтъ ѡ црѣвата бѣ моѣмѣ. ѡ горѣ мене, комѣ се оупѣви хъ азъ. не бѣхъ ни като птиците нѣсные. ѡти и птиците нѣсны ѣмѣтъ плодъ прѣхъ тѣбе гѣ. ни сѣмъ ни като сѣрѣе, ѡти и сѣрѣето что сѣ на земля и тѣе стори хъ плодъ прѣхъ тѣбе гѣ. и пѣната по морѣто играе и бѣго-слакѣ тѣбе гѣ. ѡ горѣ мене комѣ бѣхъ прилика азъ нѣсѣмъ по-добна ни на тѣзи земля. ѡти и землята ти принѣси плодъ на сѣка година, и бѣгослакѣ тѣ гѣ, и това тѣ дѣмаше и плачѣше. И аггѣль гѣ станѣхъ прѣхъ нѣка, и рече ѣи. анно анно чѣ тѣбе гѣ и прѣе ти молабата. цѣхъ да зачнѣхъ и да родишь. и да сѣ бѣла сѣмето твоѣ по сѣчка земля и рече анна живѣхъ гѣ бѣ мѣи. и ако придѣла мѣжко дѣтѣ или жѣнско азъ да го дамъ да е даръ бѣ, и да сладѣва бѣ догадѣ бѣде жѣко. и тогази дондоха двѣма и казѣха ѣи, какъ ѣде мѣжъ нѣни и ѣвѣмъ и кара си стадото своѣ. защо и то мѣ аггѣль гѣ ѣви се и рече мѣ и ѣвѣмъ и ѣвѣмъ.

каже сѣга на снѣвете рѣимовы, че е родила ѿнна. И тогѣзи изаѣзе и сѣжаше на снѣкнѣ и кога се съверши вѣра. и прослѣвише ѿ ѿпѣкѣ и растѣше отроковница, и сторн дѣѣ годинь и рѣ квѣкѣмъ на женѣта сѣ ѿнни. да заведемъ тѣзи нѣшѣ отроковницѣ въ црѣковъ вѣжѣю и да ю дадемъ като сѣ овѣцѣахѣмѣ и рѣ ѿнна нѣка да послѣди при нѣ ѣднакѣ ѣдинѣ година, да навѣрши три годинь. да нѣ въ сѣга плакала за нѣ и тогѣзи цѣмъ ѿ вѣвѣ. И кога сторн г годинь. рѣ квѣкѣмъ. да мѣ доведѣте момѣ вѣренскы чѣсты. и да вѣзмѣтъ свѣщи запалени да горѣтъ. заирѣ кога ю заведемъ въ црѣкѣ(об.)въ вѣжѣю, да не въ се вратило чѣдотѣ нѣше назѣдѣ и да се ѣплаши срѣцѣто ѿ вѣжѣтата црѣкѣ. И сторнше тако, и заведѣше ю въ црѣковъ гѣю и посрѣцигъ ю сѣценникъ и цѣлова ю и прѣ ю и вѣви ѿ и рѣ. да вѣзвеличитъ гѣ ѿ твоѣто ѿме по снѣкнѣ свѣтъ и до послѣдиин дѣи. и да покаже ѿ ѿме твоѣ да се извѣкѣтъ сынѣве ѿпѣкѣ. И вѣвѣде ю сѣценникъ вѣтрѣ въ олѣтаръ на трѣтѣи стѣпенѣ въ стѣа стѣхъ детѣ вѣше повелѣно ѿ ѿ. съ соломѣновѣ прѣмѣдрѣсть. да ѣлази сѣценникъ тѣмо на година по ѣдинѣи и тѣмо посадише стѣю отроковницѣ. и тогѣзи гѣ ѿ остави сѣ вѣгътъ на нѣа. и зараѣва се стѣа отроковница, и вѣсело вѣскѣчи със нѣшѣте сѣ. ѣти заирѣто показѣ ѿ, кѣкъ ѿ ѣ вѣзлюбѣна ѿ снѣкнѣ домъ ѿпѣкѣ. И ѿидѣше сѣ ѿцѣ ѣи и мѣнка ѿ домѣ си слѣвѣха и вѣвѣаха ѿ. ѣти не поиска да се вѣрне със родѣтелеѣте сѣ нѣ поплака за тѣхъ. ѿми оста оу црѣкѣ гѣи. И вѣше отроковница мѣта въ црѣкѣ гѣи сама си заклѣчена. и ѿггѣль гѣи дохѣждаше като голѣвъ и нѣсѣше ѿ ѿстѣе, и така се тѣа хрѣнѣше ѿ ѿггѣлски рѣцѣ. И кога сторн оу црѣкѣта, ѿ, годинь. и рѣ сѣценникъ на снѣвете ѿпѣкѣ чѣ да сътворимъ на сѣю стѣоу отроковницѣ. да не въ ѿскверниѣла стѣоу црѣковъ гѣа ѿ нѣшего. и тѣе мѣ рѣкоше ѣномѣ сѣценникѣ захѣрѣю тѣи стѣишъ тѣка при олѣтаръ гѣи. и вѣзѣи вѣтрѣ въ стѣишѣе и поѣлисе ѿѣ (123) за нѣа и чѣтѣ тѣи цѣ показѣ ѿ. Заирѣ тогѣзи вѣше захѣрѣа прѣркѣ сынѣ карахѣишъ ѿцѣ квѣнѣи прѣтѣю архѣерѣи. и тѣи помысли тоѣ и рѣче. не поѣае тѣзи стѣа ѣтровоковница и дѣца да

воръ и рекоха. да сътвори катапетазмъ. сирѣ. завѣсь въ цркви
гнн зацѣ помѣнъ сирѣнникъ за лрѣю, какъ вѣше чѣста ѿ плѣме
дѣда цра и сѣдѣла ѿ гѣдинъ въ црковъ гнѣю. и за това стѣрнха
завѣса црковнаа. И това ѣ празникъ въведѣніе въ црковъ прѣтѣн
вѣцѣ. Дѣто ѿ завѣде ѿцѣ ꙗко ѿвѣтъ и мати ѿ ѿнна. и дѣдохъ
ю въ цр(124)кви дѣръ гѣ бѣ. ѿти вѣше така произволѣніе бѣше
зацѣ црѣше бѣ ѿ нѣа да сѣ породѣ. заради това бѣ въведѣна
въ црковъ мѣда гѣ гѣдинѣна и храни ю архѣглъ гавріилъ със
нѣны хѣвъ ѿ гѣдинъ. зацѣ црѣше црѣ нѣны ѿ нѣа плѣтъ да
прѣме. ѿти вѣше тѣа чѣста и осирѣннаа ѿ дѣа стѣго. за това и
прѣчѣстѣ бѣ дѣто чѣсто лѣвы сѣвъ на земаю да очѣсти на ѿ
прѣгрѣшеніе адалмоко. ѿли и ные бѣвѣніи хрѣтіанѣ да ѿчѣстѣ
сѣвъ ѿ грѣхѣвъ нашіи и ѿ вѣжда и ѿ клеветѣ и зѣвѣсть и
ѿ вѣдѣ. и мѣсть да нѣ дѣжѣмъ ѣдинъ дрѣгѣмъ хрѣтіанѣ. и
тогѣзи и ные да принесѣмъ дѣръ гѣ бѣ и гѣ нашь іс хс да го
прѣме. зацѣ и гѣ въ ѣглѣ на ѣдѣи и кѣже. ѿко принесѣшь дѣръ
тѣой къ ѣлѣтѣрѣ и сѣмыслишь сѣ, какъ ѣмашъ вѣждѣ на вѣта
сѣого. ѣстави тѣка прѣ ѣлѣтѣрѣ дѣръ тѣой и идѣи сѣ назады
и ѣмѣрѣ сѣ прѣвѣнъ със вѣта тѣого. и тогѣзи дѣидѣи и
ѣзѣи сѣ дѣръ тѣой и принесѣи го къ ѣлѣтѣрѣ. това кѣже гѣ и ѣдѣи
на когѣто сѣ мѣимъ бѣ, да нѣмѣмъ вѣжѣи нѣ на когѣ хрѣтіанѣна
зацѣ дѣръ нашь чѣо принѣсимъ бѣ, нѣ ѣ ѣстѣе и пѣтѣе. и не ѣре
бѣ ѣвѣны и ѣдѣи да коланъ, и сѣце да ѣмашъ дѣвококо и лѣкаво
и вѣждѣ междѣ сѣвъ. това ѣ мѣсно прѣ гѣ вѣ. ѿли ѣце бѣ да
ѣмѣмъ сѣце чѣсто и сѣфѣно, и това ѣ дѣръ гѣ бѣ мѣвата наша.
и заради това кѣже ѿко ѣмѣмъ нѣчѣо вѣждѣ на нѣкого хрѣтіанѣна
(об.) вѣта нашого. и ѣдемъ въ цркви на мѣлѣва не прѣема
гѣ бѣ мѣвата наша. ѿли сѣ вѣнѣи назады и ѣмѣрѣ сѣ прѣвѣнъ
със вѣта тѣого и тогѣзи идѣи и помѣисѣ бѣ, и бѣ да тѣи прѣме
мѣвата и да тѣи ѣстави сѣгрѣшеніе. за това и ные сѣмѣ дѣжны
да сѣвѣрѣимъ зѣповѣдѣ хѣа. и да ѣмѣмъ вѣтолѣвѣе съ сѣвѣного
хрѣтіанѣна. и да ѣмѣмъ вѣзѣрѣжѣніе ѿ лѣного ѣстѣе и пѣтѣе и ѿ
сѣнѣко зѣо. и нашь бѣ да спѣи на вѣчно цѣтко нѣное. и да полѣчимъ
ѣ хѣ іс хс гѣ нашимъ. дѣто мѣ ѣ сѣва и дрѣжава въ вѣвѣи ѿмѣнѣ.

Сказанія объ Авраамѣ.

Печатается по рукописи № 109 XV в. монастыря св. Павла на Афонѣ.

Слово праведнаго авраама.:

Ибраамъ родисѣ въ три тисоуца. и въ третие и .р. лѣто по адаме. бѣше бо снѣ едііного вѣрбюцаго въ їдоли. дѣлааше жѹ идоли и нарицааше имена имъ. авраамъ же хожѣаше и продавааше иѣ. въ еднѣ же кѣрь възлегъ авраамъ. и видѣ звѣзды н(а) небѣсѣ. и вса вѣиш. размысли на срѣци своемъ. и рѣ о величїи чюдо велии есть бѣ сътворены нбѹ и земаю. мы людие безоумни есмы. почто не вероуемъ въ сътворшаго нбѹ и земаю. нъ вѣроуемъ въ кѣ. и въ мѣ. и въ дрѣвие се же виждѹ азъ велии есть бѣ сътворникъ всѣхъ вселеноую. въ еднѣ же днѣ дѣлааше отьць его бѣговъ. авраамѹ же рѣ сътвори пастие. авраамъ възъмъ едного вѣла и постави его при огни за грѣнцемъ. и рѣ емоу аще ти еси бѣ. съблюди грѣнць и сѣ. тогѣ грѣнць искыпѣ ѿ огня. и бѹ глава ѿгорѣ. авраамъ възѣ и насмѣяксе велии и рѣ. шцоу своему оче сини вѣи не добри соу сами же себѣ не могуць помочи. да нѣ како съблюдоуць. штьць же его печѣлнсе и рѣ. нѣкаа волѣзнь снѹ моему пришла есть. и пакы вѣсталь ѣ. авраамъ възетъ бѣы и постави иѣ на жрѣвѣ шшани. и понѣ иѣ въ грѣ продавати. и видѣ кѣ велии и рѣ. аще вы вѣи есте. съблюдоуцьте эшле да не ѹглобѣи вѣ. вѣниде шсле и оуглавѣ оу калоу авраамъ рѣ. аще вы вѣ есте добри вѣи были. да и себѣ съхранили вы.

въ истинѣ вы зан есте. и зло хощѣ приети. и стальче встѣ и
 оутѣпта оу калѣ и възвратисе къ оцѣ своему. и рѣ оче снѣ
 бѣи зан соу въ истинѣ. и вы зан есте вѣроующи въ ниѣ. тогда
 ѡтѣ его врьже нѣ наѣ. авраамъ ѣзде въ зблѣдн ѡмѣ своимъ.
 и послѣдова въ земаю рекомѣю месопотамни халден и не по-
 знавааше поу камо поити. тогда принде ахргѣ оури и въ ѡко
 еднѣ пѣтнѣ и рѣ авраамъ къ аглѣ повѣжѣ ми брате ѡкоу еси
 ѣ гѣ грѣши аглѣ рѣ емоу. ндоу въ земаю халденскоу авраамъ
 рѣ емѣ гредѣ и азъ с тобою. рѣ же емоу греди и видѣ авраамъ
 чрьна ѡра сѣдеца велика зело и страшно поковыающа главою
 на авраама. авраамъ мимо шѣ оубоюсе и рѣ емоу аглѣ глѣ все
 и повѣда емоу ѡ встѣхъ вѣжествнихъ и рѣ емѣ орь ты враѣ
 бешѣ и хотѣше авраама вратити ѡ поути вѣжествнаго. авраамъ
 же прѣвысть тоу ѣ. лѣ и тѣ приде ѡцѣ его. и лѣ снѣ брата
 его. и тоу поютъ авраамъ саррѣ женѣ свою. и тѣ ѡмрѣтъ ѡцѣ
 его. тѣ же принде аглѣ снѣ къ аураамѣ и рѣ емоу. изиди изъ
 земаѣ тѣ ѣ въни въ земаю халден. тоу же рѣ гѣ тебѣ жити. и
 вьста авраамъ съ саррою жѣною своею. и вынде въ земаю хал-
 денскоу. авраамъ рѣ слиши сарѣ. ты великоу лѣпотѣ имѣши.
 азъ же есмѣ грѣ не рѣи въ земаѣ сѣи. ѡко жена моя ты еси
 понеже хотѣ тебе ради лиѣ погоубити рѣи же ѡко бра лиѣ
 есть. и повѣдаше црѣ хетѣю, ѡко приде цлѣ ѡ земаѣ ха-
 наанскѣ. жена съ братомъ своимъ и призвашѣ аураама и сар-
 роу и въпроси црѣ аураама. что есть тебѣ жена та. сарра рѣ
 бра лиѣ есть. црѣ же повелѣ дати имъ хранѣ. въ еднѣ же
 вѣрь повелѣ привести сарроу къ севѣ. едѣ приде сарра къ по-
 латѣ. тогда ѡвнѣ црѣ архлѣ мнхѣи съ страхомъ великомъ за-
 прѣти емоу глѣ. црѣ хетѣю. аще прикоснешисѣ къ праведнѣи
 женѣ всѣ злаа примѣши ты и въ рѣ твоѣ. цлѣ же въ велицѣ
 сѣмоушени въ и рѣ велиемъ глѣсомъ възврати женѣ ѡпетѣ. да
 не вындѣтъ въ домъ мон. понеѣ погыноу азъ и въ мон рѣ. и
 въ велицѣ болѣзны высть црѣ въ тоѣ ноѣи. заўра же повелѣ
 привести нѣ и. въпроси авраама. что ѣ тебѣ жена та. авраамъ
 рѣ жена лиѣ ѣ. црѣ рѣ. коего бѣ вѣрѣши. авраамъ рѣ еднѣ

есть бѣ сътворилъ нѣо и землю. црѣ ре^ч великъ есть бѣ тебѣ
 како можеша его гледати. авраамъ рѣ гѣ невидимъ есть бѣ
 мон. црѣ ре^ч како глѣши. азъ бѣ твоего видѣхъ. яко ратника съ
 рофнею стояща. и страшно къ мнѣ глѣща. авраамъ ре^ч въ исти-
 ноу велиъ бѣ твои. приведи и нѣ да и мы вѣроуемъ боу твоемъ
 и боуди ты дѣтннкъ домоу моемъ. и повелѣ дати емоу много
 зѣта и сребра. и сътвори авраама. драгаго своегоу считѣти.

слово за мелхиседека: ~

Бѣше мелхисѣкъ нарицается безъ родитѣ^л. и безоднѣ. и въз-
 любленъ бѣши. ѿць его ѡзывается сѣкъ. мѣти его ѡзываетъ
 ерѣмъ роднста же дѣа сѣа. и нарекоста нме °динномъ сѣкъ. а
 дрѣгомъ мелхнѣ вѣровааше ѿць его въ идолы. и ре^ч сѣноу своемуу.
 чедо нди въ галилею. и вынѣ въ колоушницѣ. и принеси мѣ ѿ юнѣ^ч
 да сътворишь жрътвѣ бѣговомъ. хоцоу оубо имѣти рѣ да помо-
 гоутъ ми. яко слыша мелхнн. и вѣста рано да съверши рѣши (sic)
 ѡца своего. явнсе кмоу глѣ с нѣе глѣю. мелхнн. мелѣхнн. ре^ч
 се азъ гѣ. аггѣ ре^ч емоу творѣ нѣоу и земли поконтъ те в вѣкы
 и прѣваго прѣрка наре^чтъ те гѣ яко^ж чю мелхнн глѣ нвесныи. и
 възрѣти волю въ колоушницѣ. и прииде къ ѡцоу своемуу. ѿ
 же рѣ к нѣмоу гѣ сътъ колоке. ѡи же ре^ч емъ слышъ мѣ^ч ѡче. азъ
 тебѣ повѣмъ како сътворишь жрътвоу. да прославишь творца
 нѣоу и земли. тогѣ ѿць его ре^ч съ гнѣвомъ къ нѣмоу. тако ли
 ты не прикѣ бѣговомъ моимъ волю. те^б хоцоу сътворити жрътвѣ.
 понеже ты хоцеша злоу моему. азъ ю тебѣ сътворѣ. мелхнн
 вынѣ въ галилею ѿць его рѣ къ мѣти его. да сътворѣ жрът-
 воу бѣговомъ моимъ. сѣа нашего мелхнн. любѣше во црѣца
 мелхнн. црѣ же любѣше сѣка. ре^ч црѣца сѣдъ своему младѣмоу
 сѣкоу. изыди въ срецоу братѣ твоему и рѣци емъ. ѿць те^б
 хоцѣ погоуевити. да ѿвѣгнн яко да съхраниши себе. яко слыша
 мелхнн тѣ рѣчи съвальче съ себе ѡдѣвннѣ свои. и подасть бра-
 тоу своемуу. и ре^ч емоу понми роуѣа и конѣ и ѡтrockы свое. азъ
 еда како ѿвѣгнѣ горкѣ смрѣти. II прииде сѣкъ въ градъ и повѣда
 ѡ братѣ своемъ. и възвнжѣ плачь великъ въ градѣ ерѣмѣ.
 мелхнн же противѣ градуу стояше. и слышаше глѣ и мѣвоу

за се⁶. и въздѣхнуоу съ слъзѣми. и възѣиже рѣцѣ и(а) нѣо. и рѣ⁷
 жикѣ бѣ сътворены нѣо и землю. и всѣ въселенію оуслыши
 мѣлитоу мою въ снѣ чѣѣ гнѣ. тогда бѣ трѣ въ ерѣмѣ велен зело.
 и бѣи ихъ земѣѣ пожрѣ и шца его съ слоугами его. иидѣи же
 мелѣи страхъ велен зело. оубоисѣ бѣ нѣеснаго и въниде въ
 горѣ таворскоую. и въ тоу .мѣ. лѣѣ не проговори къ цѣкоу. ни
 изиде изгорѣ гризѣше травицѣ. и водѣ пиаше. аглѣ же гнѣ рѣ
 къ авраамоу. помни ризе цркѣвиѣ и хлѣбѣ и вино. и въиѣ въ
 гороу таворскѣю. и стани на камени и възори глѣсомѣ веленѣмѣ.
 три. члѣче бѣи. їзидеть и тебѣ цѣкъ власи глави его до земли.
 и погтне его лѣкѣ. не оубонсе его. подрѣжи власи его. и нокти
 его. и дажѣ емоу пѣи и кисти. и шелѣци его къ свѣти. и благосло-
 внисе ѿ него. и бѣудеши блѣгословле^н. ты же ѣ крен бѣ нѣеснаго.
 мелѣисѣѣ. и сътвори тако авраамѣ. и їзиде къ немѣ цѣкъ дивни.
 и глѣ къ авраамоу кто еси ты. авраамѣ рѣ цѣкъ есмѣ ѿ бѣ по-
 сла^н и глѣ кон бѣ тебе посла. авраамѣ рѣ. бѣ сътворены нѣо и
 землю и всѣу всѣнѣю. и поклониисѣ авраамѣ къ немѣ и сътвори.
 кикѣ повелѣ елѣд аглѣ. и егѣ хотѣаше дати емоу вино и хлѣбѣ.
 рѣ мелѣисѣѣ .мѣ. лѣѣ. имамѣ въ поустини сеѣ не видѣхѣ цѣка
 ни хлѣбѣ іодохѣ. егѣ же ты глѣши гѣ тебе посла^т естѣ. зори къ
 бѣу тыи. да виждѣи и азѣ ѿчнѣма мѣиѣма. и тогѣ причепоуисѣ.
 авраамѣ възва къ бѣу и сътвори мѣлитоу и тогда слышахоу глѣсъ
 с нѣсъ. И причестисѣ мелѣисѣѣ. и рѣ авраамѣ къ бѣу. гнѣ азѣ
 десетковахѣ домѣ хетѣи црѣ. а мелѣисѣѣ да десетковахѣ домѣ
 мѣи. и повѣсть аврѣ въсоу истинѣ мелѣисѣѣ. и блѣи мѣи-
 сѣѣ авраамѣ. и сътвори его патриарха. и пакы блѣгослови ав-
 раамѣ мѣисѣѣка. и бѣ ерен въ таворѣ поустини. и възвратисѣ
 авраамѣ въ домѣ свои. славеиѣи бѣ за мѣѣсѣдѣа алѣиѣ.

Страннолюбѣе авраамѣ. слово стѣиѣ троїце.~

Авраамѣ имѣаше къ срѣци своемѣ гостѣлюбѣство. и не хо-
 тѣше кисти въ домоу своемѣ догдѣ не прѣидеть гостѣ къ домѣ
 его. тогѣ дикѣволь затвори все поутѣ. да не прѣидеть гостѣ въ
 домѣ его. авраамѣ рано їсхожѣише и глѣдаше на все поутѣ. еда

би кого призва¹ въ домъ свои. да ѿнь снѣсть хлѣб⁶. не послалше ѿ рабъ нѣкогѡ. тако да нѣкто не потантъ. бысть же авраамъ алач^ъ .г. днѣи. яко видѣ гъ право срѣце его. прииде стѣи тронца Отыц же и снѣ и стѣи дхъ. ѡбразомъ юнотѣскимъ яко трие поуѣтници. видѣ тѣхъ авраамъ. и възрадовасе велми. и рѣ. прихѡдетъ ми гостине. и хѡроу азь ѡбеселитисе въ домоу моемъ и срѣтъ и² поклонисе имъ глѡ имъ. ми^р вамъ братие ѡни же такоже емоу рѣше. ре² же имъ. братиѣи приидѣмъ въ домъ моѣ ѡни же рѣше. немоуѣно ѣ намъ приѣти. понеже врьза работа намъ есть. авр^амъ рѣ ѡ друзѣи приѣдѣте къ ми^р. аще любите бѣ вѣшего. ѡни же рѣше не приѣдемъ поу² ншъ врьзъ ѣ. авраамъ поклонисе имъ съ слѣзми глѡ оусланишѣте мѣение мое. и приидѣте въ домъ мои. да и азь ѡ ради снѣмъ хлѣбъ поне² велико есмь алачъ. тогда приидоше въ домъ его. сарра поклонѣсе имъ. авраамъ посла принести юнца тоуѣна оупитѣнна. и сътвори снѣдъ. и ре² сарре. прими колоу² и оуми нозе ихъ. ѡсезавши сарра нозе и² и ре² ѡ великое чудо. ѿ юности мое. вѣмъ мномоуѡдешии оумывахъ нозе. и ни гдѣ не видѣхъ снѣковоу пѣ. яко беспѣтнн сѣ. сѣдше на трапезоу и снѣдоше юнца въспитѣнна. и рѣше къ аврам^у гдѣ соутъ чѣда твоѣ. аврамъ рѣ не даль ѣ бѣ ми^р чѣда имѣти. ѡни же рѣше воуде чѣдо у тебе ѡ днѣшнѣго днѣ. сарра оусланиа²се рѣ. моу² мои прозвѣтъ есть и азь стѣ. како воудеть оу нѣ чѣдо. ѡни же рѣше къ авраамоу. почто оусланиа²се жена твоѣ. мы истинны рѣчи глѣмъ тебѣ. родиши сына и нареѣши имѣ кемоу² исабъ. егдаже повелѣши днѣноути трапезоу. тогѣ мѣи телцоу прииде ревоуѣни. исаюѣи чѣдо свое. въставшии же имъ. и видѣше телца съсоуѣи мѣръ свою. видѣ то авраамъ. и прии²къ къ земли. не смѣаше зрѣти и². моужне же послѣдоваше въ поуѣ. възва ихъ авраамъ глѡ. кто есте вы. повѣдите ми како гредете. и ре² гъ не скрѣю ѿ аврама възлюбленѣго си. и рѣше идемо въ сѡмъ и гоморъ. ѡтѣшчѣше грѣхъ своимъ. да въздамо гъ прѡтивоу срдъ ихъ. авраамъ поклонѣсе. ре² имъ. гѣи почто не соудѣши имъ. пакы рѣ гѣи аще воуде .н. правѣднѣ оу градъ. рѣ гъ за .н. не погоублю²

рѧ и за .м. не погоубѧю грѧ. и за .л. не погоубѧю грѧ. и за .к. не погоубѧю и за .г. вѣрныѣ не погубѧю градъ аще боуде и .ѣ. праведныѣ. ѿ градѣ не погубѧю рѧ. и възвратисе дурамы въ домъ свои. и приидоше моужие въ сѣмъ и гомо^р и вънидоше въ домъ лотовъ. приидоше сѣмѧне. и хотѣху^у възети и^х. лѣ не дааше и^х. глѧше лотъ. что дѣщери мо^р поимѣте ихъ. а моуже встави-
те вни же сверѣпо хотѣху^у домъ его разорити. гѣ ре^х лотѣ
ѿверзи нмъ и ѿверзе лѣ якоже рѣ емоу гѣ. и хотѣху^у възети
и^х. гѣ поусти пламы огньныи поимѣти и^х огнь. лѣ же видѣвъ и
паде на ноги и ре^х. гѣи кто есте выи. гѣ ре^х лоту^у. прими имѣ-
ние свое. и възиди на гороу нго^р. ѣ бо погубѣлъ градуу семоу
за безаконныи ихъ. и никто ѿ ва да не възрѣи на впеть. и прѣемъ
лотъ женоу свою и ѿѣ дѣщери свои. и хлѣбъ и вино съ собою. и
възиде на гороу нго^р. И поусти гѣ с нѣсъ огнь съ смолѧю и
лосемъ. и оуверѣ земаѣ огнемъ оу грѧдѣ. егѧ чю жена лотова
мѧво въ градѣ ввратисе въспеть. и сътворисе сѧв^н сѧв^н. и ви-
дѣвъ лотъ. съ страхомъ въниде въ гороу. дѣщере лотове рѣше
къ севѣ. что сътворимъ. въ свѣтъ погубиоу^у ѣ. и нѧ встави^н естъ.
земаю плода ншего наплѧнити. имѣху^у же яко въ свѣтъ по-
губѧвъ ѣ. и възѧвши кино. и впоише шца своего. и рѣше емоу
просто тако. и прикосноусе лѣ. къ дѣщери своей едноѣ и пакы
къ дрѣгон. и въ самъ севѣ зѣ и тѣ егда же изъспа на оутрии
видѣ. и разоумѣша како сътворилъ естъ и възѧпѣ глѧмъ велиѣ.
съ плачемъ ридѧущи. и вниоци къ прѣси свое прииде къ акрамоу
и повѣ^х емоу акраамъ въскръѣвъ ре^х. горе тебѣ лоте. лотъ
ре^х. еда како имашн дати мѣ заповѣдъ. да и азъ работамъ ѿ
грѣсѣхъ сихъ. авраѧ рѣ сиѣу каковоу заповѣдъ хоцѣши. гѣ ли
таково покаиание противу^у таково грѣху^у. и помисли въ срѣци
своемъ како ви его погоубѣи. и ре^х емоу. нди въ нлоу рѣкоу. и
принѣси ми знаменне. рѣ бо авраамъ въ срѣци своемъ тамо естъ
горкла смрѣ и лютии звѣрне и хотеть его ѿ изѣсти. поѣде лотъ.
и приѣде въ нлоу рѣкѣ и принѣ .г. главне ѿ егнѣ. егѧ сказа архѣль
миѣиль дрѣво ситѣ. и складе егнѣ сътворити помѣнь шцоу
своемоу да мѣ и ѿ того дрѣва сътвори авраамъ огнь. егѧ хо-

тѣше закатити сѣа своего исаака, яко видѣ авраамъ принесѣша ѿ огня неглаголющаго. и възѣ авраамъ главне и понде въ поусто мѣсто рекомое соудни камыи. и посади і^х и ре^ч емоу. носи водоу и поливай главни си^х. егдаже приѣмоутсе и процѣтоу. тогѣ еси процѣ^н ѿ ба. глаше авра^а. въ срѣци своемъ. како главни да примѣтсе и прочтѣтъ. или родѣ. Г^хе же вѣхоу главне посажене. вѣ же вода. ерданская далѣ. мнѣи мѣста .б. гѣ възнимаше лѣ водоу. и ношаше. и поливаше главни плачеци. егдаже прѣ-
вѣ .г. мѣце приѣде къ авраамѣ и ре^ч. оче прорастоше главнѣ нь не цтоу. и ре^ч емоу авраамъ. егда процтоу и родѣ тогѣ еси процѣ^н ѿ ба. и пакы лоть полива и^х дрѣвѣ .г. мѣце и възѣ во-
цни трѣ дрѣвѣ. и принѣ къ авраамоу. и рѣ. шче прорастоше и роднише. и се прѣнесо^х плѣ и. авраам же приѣде и видѣ дрѣво. при земли разнѣ израсло. и пакы въ едно ставашѣ. и пакы къ
врѣхѣ разнѣ извитнѣ. различно лиственемъ. ѿ тога древа вѣ крѣ праведнаго развѣтнѣ. видѣ авраамъ. и приѣде въ домъ скон
рѣуюцисе. и славецѣи ба. егдаже приѣде въ домъ свои. оверѣте исака родившасе. и рѣ авраамъ слѣ тебе вѣко. яко да^х ми еси свѣ^т и видѣнише ѿ ютровои моею. и дал ми еси разоумѣти ѿ
всакомъ грѣшницѣ кающимсе. тогѣ глѣсѣ вѣ с нѣе глѣю авраме бѣгословле^н еси въ вѣкы по чиноу ме^ххисѣковоу. и вѣста^в авра^а и
возѣ ѿтроче. и выиѣде въ гоу^р къ ме^ххисѣкоу. и ре^ч емоу. бѣгос-
ловни ѿтроче сиѣ. ме^ххсѣкъ бѣгловни авраама. и сѣтвори его па-
триарха авраамъ бѣгослови ме^ххисѣка. и сѣтвори его ереа. и ѿба бѣгословнѣста исаака. и саншахоу глѣ с нѣе глѣю. бѣгословленно семе аурамле гдѣ ли бѣдетъ. въ веки. и оумножитсе сѣме его. яко звѣзди небесни: ✠

Глаголю како сарра оучѣи авраама: ✠

Рѣ сарра къ авраамоу моужоу своему. азъ състарахсе вѣ чѣда. помни рабоу нѣбоу агароу. еда како сѣтвори^ш плѣ. да боудѣ наслѣдникъ домѣ твоемоу. не хотѣше аурамъ дондеже не оупросѣ ме^ххисѣка. ре^ч же емоу ме^ххисѣкъ. сѣтвори тако^ж глѣ же(на) твоѣ. и прикоснѣсе авраамъ къ агарѣ. и сѣтвори сѣа из-

маналѣ. и принѣ его къ мѣхисѣкоу бл҃гослови ѡтроче снѣ и благо-
слови мѣхисѣкъ ѡроче. и принѣ авраамъ къ дому свои. и прослави
ѣа. помя повѣсть сарра авраамовъ. снѣ ѡтроче въ оутровѣ мои
(н)ѣ. и родившѣсѣ нсакъ ѡ .ѣ. лѣтѣ играше нсѣ съ братомъ своимъ
изманломъ внаше измаи нсака. и скрѣвшѣ сарра велико. и
гласѣ сарра врани ѡ жени женѣ съ чедомъ ея. не имат во чьсти
съ чедомъ своимъ быти. авраамъ ста на мантиѣ къ боу. гла емоу
гѣ что ти гла сарра сътвори. азъ сѣмѣ твое не погубяю. .

И възѣ авраамъ воды многы. и хлѣвъ и възѣ агаровъ. и снѣ
ей. изманиа. и ѡвѣ ихъ въ поустиню. егдаже скрѣшѣсѣ вода.
въжда ѡроче велико. и прииде на смръ ѡ жейѣ. агара заиде оу
постиню. да не зрѣ смръ ѡрочетоу. аглѣ гнѣ ре^е ей. понди и азъ
повѣмъ тебѣ воды. и възѣ агара ѡроче и ѡврѣте воды. и възра-
довасѣ зало. и ре^а аглѣ къ агарѣ. понми ѡроче сѣмѣ моужа. и
оумножоу сѣмѣ ваше. и сѣмѣ аұраамле. и боудеть плѣ твои
силнѣи паче всѣхъ родовъ. и нарекоутсѣ їзманатѣне та^атаре. ї
агаране саракине аравити. понеже въ горѣ аравнскон оумножетсѣ. .

За ісѣ.

Тако въсхрани авраамъ снѣ своего ѡ їи. лѣтѣ. и ре^а гѣ къ
авраамовъ. понми снѣ своего нсака. и заколи того. и сътвори
жрътвовъ боу нбесномовъ. и възѣть авраа^а дръва. и ра^б. и снѣ
своего нсака. и выиде въ мѣсто гѣ ре^е емоу гѣ. и видѣ мѣсто
издѣлѣ. и рабомъ своимъ гла. седѣта тѣ и ѡшле с ваимъ. азъ же
съ нсакомъ виждоу мѣсто и възѣ ѡгнѣ и ножъ въ роуцѣ свои. и
ре^е нсѣ ѡче гѣ идемо. авраамъ ре^е снѣ. снѣ жрътвовъ боу да
сътворимъ. нсѣ ре^а. ѡче гѣ ѡвѣ. авраамъ ре^а гѣ вѣтъ ѡвѣ. и
прнемъ нсѣ и но^а. и вѣ его. нсѣ видѣвъ разоумѣ и ре^а. ѡче ѡче
свежи роуцѣ мои и нозѣ мои да не вдеши є. и оупраснѣ те^б и
грѣхъ приидѣ ѡ томъ. поне^а всакъ закланы колѣватсѣ не ви-
деши и свежа авра^а роуцѣ и нозѣ его. и принѣ ножъ къ грьтанѣ
его. аглѣ възва гласѣ величѣ. и рече. Авраме авраме. не сътвори
ѡрочетоу ничто снѣу своему нсаковъ. и поведа емоу агръ ѡвѣ въ
грьмѣ садоковѣ. садокъ наричетсѣ ловада. и възъмъ авраамъ ѡвѣ.

и сътвори жрътѣхъ боу. възвратисе авраамъ въ домъ свои. и вѣдѣ одного раба. егоже имаше ѿ земли халденскыѣ. и рече емоу. ты вѣреиши женоу сиѣ моемоу. и выиде андрей. въ землю халденскѣ, и прииде на источни^{кѣ} гдѣ приходеть вси цаци. и вѣдѣ ѿроков^и .бѣ. приходещи почръсти водоу. и рече има. кою хоще дати ми^ѣ воды ѿ ваю. едина ѿ ни^{хъ} рече ми^ѣ еи еревека. азъ тебѣ дамъ воды. и скоты твоѣ напою. андрей к неѣ рече. и^ѣ ли прилежно ми^ѣ вѣлещи въ домоу^ѣ вѣща твоего еревека рече. есть и скотоу твоимъ сиѣ^ѣ. и выиде андрей въ домъ оца еревекоу. и ставише трапезѣ андрею^ѣ ясти. рече андрей не ястна рече хождоу. хождоу искати женоу гиду^ѣ моемоу. и повѣсть имъ вѣсоу истинѣ. на дѣтрикѣ поемъ андрей еревека. съ ѿроку и скоты. и приве въ домъ авраамъ. исака съ инѣми дѣтми играючи. и срѣте и еревека поклонисе емоу. и выидоше къ аврааму. и благослови^{хъ} авраамъ. и родиста дѣа сына. исака и якова. иса^ѣ сѣдаше близоу вѣща своего исака. вѣше^ѣ скоупость хлѣба. иса^ѣ дѣлаше хлѣб^ѣ. исакоу цю давахоу. мало¹⁾ вѣше^ѣ емоу мало¹⁾ иако^ѣ же стража^ѣше и давахе ѿ своего дела братѣ своему. исака. въ еднѣ же днѣ рече иако^ѣ братѣ своему исакоу. снко пѣбаеть азъ долоу есмь а ти вѣше. да аще хоще^ѣи да ти давамъ вѣсегѣ. да сѣди ты ны^ѣ. а азъ вѣше. да давамъ ниже. поне^ѣ пѣбае^ѣ здолѣ вѣше давати. такоже иса^ѣ погоуеи лакомствомъ сѣвѣ чѣсть и погыбе^ѣ.

О смѣрти авраамовѣ. како приде ахль ми^ѣхана^ѣ къ аврааму. блѣн оче: ✠

Бгѣ посла гѣ ахрѣла ми^ѣхана^ѣ къ аврааму глѣю. прииди въ домъ авраамовѣ. съ радостію и лѣбовнію²⁾ приими дѣхъ вълюбленнаго геста моего авраамъ. архлѣ сынѣ въ пѣгорнѣ. и сѣ^ѣ иако еднѣ поутни^ѣ иде^ѣ вѣше авраамъ оу^ѣ (в)рѣи свои^ѣ. вѣше^ѣ авраамъ ачѣ^ѣ. поне^ѣ вѣбѣмаше въздѣ. не вѣдѣше аще госта не имаше. и вѣдѣ ахрѣла ми^ѣхана^ѣ иако потника сѣдеца. и приде

1) Въ рук. мало повторено по ошибкѣ.

2) Въ рукописи: лѣбовною.

к немюу авраамъ и въпроси его. ѡ брате ѡкоуда еси ти агль ре^ѣ. Ѣ горниѣ землѣ есмь. авраамъ ре^ѣ. прїѣдѣмъ ншѣ и снѣмо хлѣбъ. юноша ре^ѣ великоу рабѣмъ имамъ. азъ же троуд^ѣ есмь. авраамъ ре^ѣ ѡ брате. прїиди въ домъ мои аще любииши бѣ твоего. агль ре^ѣ не мошно естъ мнѣ. авраамъ ре^ѣ иди и приведи конь да въвѣмъ сего страннаго въ домъ ншѣ. агль ре^ѣ прїѣдѣмъ сами лхко. глѣюци и пондоше пѣтѣ. и прїѣдоше къ доубоу ампринскоу. и доу^ѣ поклони се имъ. глаю къ праведни. стѣ стѣ. стѣ. авраамюу мнѣи^ѣ тако снѣ дрѣво прѣкланѣетсе. поне^ѣ не вѣдѣше кто естъ съ нимъ. прїѣдоше^ѣ въ домъ. авраамю^ѣ. и посла принести ѡвчѣ. и ре^ѣ саррѣ авраамъ. принеси ѣмивааницоу. и оумиши позе гостеѣ сѣмоу. поне^ѣ трѣдѣнь естъ. приемиши сарра позѣ оумыти. и видѣ ѡко вѣпальни соутъ. и вѣчюди се велико. и ре^ѣ авраамъ снѣ позѣ ѡко онѣхъ моужин соутъ егѣ погоубише сѣмъ и голом^ѣ. тогѣ авраамъ съ гнѣвомъ ре^ѣ къ саррѣ. ѡ како не сѣгоримъ ѡгнѣ. почто не сѣчетаеши сего ѡко странна. нѣ къ нѣесномъ црѣ нса^ѣ принѣ ѡвчѣ и сѣтвори снѣдѣ. тогѣ архлѣ мнхлан^ѣ възиде на нѣса вѣше ѡко въ заходѣ слѣца. егѣ прихѣдѣ еси агли. и покланѣютсе прѣстолюу архлѣ поклони се прѣстолѣ и ре^ѣ. гнѣ авраамъ хѣи^ѣ дати мнѣ ѡвчѣ части чѣмъ мнѣ глѣшн. гѣ ре^ѣ къ архлѣоу. чѣ естъ авраамъ ѡжѣ и ти ш нимъ. и пабы снѣде ахлѣ. и ѡврѣте трапезоу поставленоу. и тоу ѡдоше и пише авраамъ съ агломъ. възлегъ на снѣмнѣри. нса^ѣ же въ полѣнои^ѣ вѣста Ѣ снѣмнѣра своего. плачеи^ѣ се велико. и ста прѣ^ѣ дверми. гѣ лежѣи авраамъ съ агломъ. глѣю оче оче ѡврѣзи мнѣ. да се нагледамъ красотоу лица твоего. поне^ѣ не виждѣ те николиже. чювиши сарра и принде. нса^ѣ виинде и приемъ ѡца своего за грѣло и плакаше. авраамъ ре^ѣ. повежѣ мнѣ чѣдо. чѣ плачеши нса^ѣ ре^ѣ. ѡче снѣ видѣ^ѣ имѣ^ѣ на главѣ вѣнѣца слѣцны. и оузе ми га тыи гѣ кон естъ с тобою. вѣмъ оче мои тыи естъ послѣ възети тебе с нѣсъ и ѡвъемъ его целникаше плачеи^ѣ горко. авраамъ плачѣше и всплакасе. архлѣ мнхланъ. и тѣ слѣзы архлѣовы сѣтворишѣ каменне вѣценное. и тѣ авраамъ поклони се ре^ѣ. гнѣ повежѣ ми кто ты еси. тогѣ архлѣ ре^ѣ. ѡ авраме азъ есмь ахрлѣ мнхланъ. и по-

сла^п есмь възети дхъ твои. авраамъ ре^ѣ гѣи да ви^ѣ видѣль съ тѣ-
ломъ гѣи и всѣ невеснаа тогѣ архъль выниде въ нѣса съ страхомъ. и
гѣа къ гоу. гѣи рѣ поимъ авраама. и ведемъ его въ нѣса. и прииде
авраамъ и припаде къ прѣстолоу и поклонисе. и видѣ гѣа сѣдеща
на прѣстолѣ херѣфимьстѣмъ. тѣ бо двѣхъдсе агѣи. гѣи велѣхъу-се
вса невеснаа ѡ аврамѣ. гѣи рѣ къ архълоу мѣилоу. Възыди съ
възлюбленымъ гостемъ мѣимъ аврамѣ да ви^ѣтѣ вса строещасе
и да воу-детѣ вса волѣ авраамѣ чтѣ хощѣ. изышъ видѣ аврамъ
цака сѣдеща на прѣстолѣ высоцѣ тиха и красна. мало же смѣша-
шѣ. а помного плачѣше. рѣ авраамъ къ агѣи снѣ цѣкъ почто
снѣко плачѣи и пакы смѣтесе. агѣи рѣ. то ѣ прѣвозданны адамъ.
зритъ же праведникъ дшѣ гредѣщихъ въ ран. и смѣтесе. егѣи ви^ѣтѣ
грѣшникъ дшѣ гредѣщихъ въ моуку. тогѣ плачѣтесе. и пакы видѣ
аврамъ двѣи врата една велико тѣска. а друга широка. агѣи же
приводѣхъу нарѣи многѣ. сверѣпо въ широкаа вратѣи и поринѣхъу
въ моуку. и вѣдѣ аврамъ тѣскаа вратѣи. гѣи праведныкы прихѣ-
дѣхъу въ ран. и въсплакесе. рѣ къ архълоу азъ велико тѣло имамъ
како естъ мнѣ зѣи прѣнти. агѣи гѣа емоу. тевѣ воу-тѣ пространа
па^ѣ въсѣхъ. и видѣ аврамъ единому женѣу дръжещи агѣи и не въво-
дещи ни въ една вратѣи аврамъ рѣ прѣсти мнѣ единоснѣи дщѣицу.
агѣи рѣ приидѣмъ на соу^ѣ еда како соу^ѣ повѣстѣ. и приведеше ю на
соу^ѣ и разгѣвахъу книги. тоу ѡверѣтоше многы правѣи цю вѣ
сѣтворила жена твѣи. тѣкмо еднѣи грѣхъ не исповѣдала ѡцоу
дхѣионому. того рау^ѣ въ моу^ѣ послають его. аврамъ рѣ гѣи ка-
ковъ ѣ грѣхъ тѣи. агѣи рече то естъ привела зѣи за дѣще^ѣ и
сама се ѡи нѣи слегла тако поемше женѣи и врыгѣше ю въ тмоу
кромѣишную аврамъ рѣ. кто ѣиже сѣдрѣи грѣхъу цѣи. агѣи
рѣ. то ѣиже съ тѣломъ соудни цѣкомъ. томоу бо рѣ гѣи да не
озовѣтесе енохова цѣкъвъ на земли. и никтоже не призоветъ
имѣ его. и видѣ аврамъ на иноу мѣстѣ цѣкъ сѣдещи. и при-
водѣхъу къ нимъ люѣи ниже извѣвахъу ихъ. и възѣмахъу имъ
вса имѣниа и рѣ да придоутъ зѣири. и да поядѣтѣ и^ѣ и въ
такѣи. и видѣ на иноу мѣстѣ съ моужниими женами сѣлѣшисе
и рѣ да зѣиетъ земли и пожрѣ ихъ. и въи тако. и видѣхъ на

иномѣ мѣстѣ цѣлѣи ѡблечетаюци ѡбогы кѣ вѣмоужемъ. и прѣдавающе иѣ. и рѣ да попаати тѣхъ ѡгнь. и бѣ тако. и видѣ аврамъ на иномѣ мѣстѣ юношоу сѣдеца. и приношахоу аглы всахъ спомѣ цѣломѣ грѣхы. ѡнъ же всѣ записоуаше и прѣдаваше енохоу. и въпроси аврамъ кто ѣ юноша записоуе грѣхы. и рѣ аглы то ѣ авѣ снѣ прѣвозанаго аама. видѣ аврамъ на иномѣ мѣстѣ цѣлѣи прѣклинающе. и дшбоу свою погоуебѣюще. за довыти ради. и рѣ да расплютсе ѡко и прысть. и бѣ тако. тогда рѣ гѣ кѣ архѣлѣи мнѣханоу. сынѣи сѣ аврамомѣ въ домѣ его. всахъи бо кто не троудитъ ѡ всакомѣ дѣлѣ. не имать ѡ немѣ млости. тако и въкѣ аврамомѣ понеже нѣсть каю тварь того ради не моуеа иѣ. всакомоуже грѣшнику хотеть соудити противоу дѣломѣ и тако моучитсе. и въниде аврамъ въ домѣ свои и прѣбывъше жнѣи потомѣ .л. лѣтѣ. и посла гѣ смръть кѣ аврамоу. и рѣ гѣ архѣлоу рафанлоу. да приндеа смръть. кѣ възлюбленомо лии аврамоу. сѣ красотю великою и тихомѣ ѡбразомѣ. егѣже видѣ аврамъ смръть и оужасѣ велико. и рѣ тако ли кѣ всакомоу цѣлоу приходоши. рѣ смръть о авраме ты еси праведнѣ. того ради снѣи придохъ к тебѣ. а ниѣи грѣшнѣи. боле би емоу не родитсе. егѣ видѣ гѣ оубоасе аврамъ ѡ смръти. сынѣи гѣ сѣ великою лѣтпою. и при кѣ аурамѣи и подѣ емѣи гѣ ѡбалька. и видѣ тѣхъ аврамъ и възлюбѣи нѣхъ велми. и прострѣтъ роуцѣи свои да примете иѣ. и прѣдаеа дѣхъ свои кѣ гоу. сѣ красотю великою. боу же ниѣемоу слаѣи въкѣи. аминь. .:

О Макаріи Римскомъ.

Печатается по рукописи № 109 XV в. монастыря св. Павла на
Аѳонѣ.

Житіе і жителство прѣпѣднаго оца ншого макаріи
живѣшаго кромѣ рака .к. прѣприщѣ.✙✙

Молимсе мы. смѣренни мниси. деофилъ. сергіе евгеніе.
все прѣпѣдныище и братіе. оуслышати жителствѣ еже въ
истинноу стѣго макаріи. ѿрекшим во се намъ. мира сего. въни-
дохомъ въ монастырь стѣго. асклпниѣдота. въ междурѣчѣи си-
риисцѣи. и въ еднѣ оубо ѿ днѣи. скончѣвшимъ намъ девети
чѣ. сѣдохомъ тріе. кыжѣ на глааше. ѿ въздржаніи и ѿ
пощеніи и ѿ мѣстини. прииде оубо ли^б смѣреномъ деофилоу
помысль сиковы. и рѣхъ братиіи сергію. и евгенію глѣ. хотѣхъ
въ вса лѣта живота моего ходити дондѣ^ѣ выждѣ гѣ нѣо по-
чнетъ. понеже глѣють писании. ѿко на сльпоу желѣзноу сто(и)тъ.
и глаахоу къ ли^б братиіа, ѿ теофиле ли ѿко прѣваго те врата
имѣемъ. и дхѣвнаго оца. и ѿнинѣ неразѣлаени боудемъ ѿ
те^б. аможе колижѣ идеши. нѣо и намъ годѣ вы съветъ сыи. и
въ тоу ноцѣ. вставше. изидохомъ ѿ монастыра. и приспѣвше
приидохомъ къ ерѣмъ за днии пѣнадеcѣ. и покленше стѣмоу
вскрѣсенію. и всемъ стѣмъ мѣстомъ онѣмъ. и възвратившесе
къ ерѣмъ прѣвѣхомъ тоу днии кѣ ѿвѣходецѣ стѣноу. и сла-
влюще бѣ. и приелше ѿ всехъ мѣлѣноу. изышше пондохомъ

къ вѣстокоу. днии .н. и прѣшѣше рѣкоу тигрь. и приидохоу
на поле равно асійское. идеже стѣи меркоурне закла ноулиана
ѡстѣпника. и внидохоу въ гра нарицаемыи ктисифонъ. идеже
лежать стѣи триѣ ѡроци. вѣкоупѣ съ данилоу прѣрокомъ и
поклоншесѣ намъ прославихоу бѣа. и ѣзышѣше ѡтоу ходихоу
дроуѣхъ .н. днѣи. ничѣсоже вѣкоусивше. свѣтѣльствоуеъ
намъ гѣ тѣчию въ нѣлю вѣкоушение водѣ и прѣшѣше страну
перѣскоую. приидохоу въ страны еѣднискыѣ. и внидохоу въ
нѣкоу скинню не имоуцоу. цловека. и прѣвѣхоу тоу два
днѣи. и прииде моужъ и жена. и на главахъ своихъ ношаахоу
мѣ изѣштрены въ мѣсто кѣицѣ. и видѣвше насъ рѣше дроу
къ дроутоу. ѡвы сѣдници соу. и вѣзѣстивше дроугоу
своимъ. и приидоше ѡко тысоуца мѣжнѣ. и вѣложише ѡгнѣ въ
скинню ѡноу. ѡко ѡ четирихъ странъ сѣжеци насъ. мы же бѣа
полѣивше изѣдохоу ѡ стѣи ѡное. и стахоу пострѣ сѣхъ.
ѡни же своимъ глаахоу. мы же не вѣдѣхоу что глѣютъ и
емше на затвѣрше въ хыжи малѣ и тѣлнѣ. мы же поюще бѣа
бѣгодарѣхоу и днѣмъ и ноцию. и по десетихъ днѣхъ мнѣце
ѡко оумрѣхоу. прииде пакы царѣ много. и ѡвѣрзоше храмину
ѡноу. и ѡвѣртоше на вѣзѣкающихъ мѣлнѣоу гѣи. и ѣзѣше на
ѡпоустнѣи ѡ мѣста ѡного. виюще насъ дрѣколнѣмъ. и ѣзышѣше
ходихоу днѣи .л. къ вѣстокоу. въ алкани велицѣ. и ходѣще
приидохоу на мѣсто. идеже вѣхоу дрѣвеса лѣдносна добра ви
дѣнѣмъ. и снѣдию прѣвѣрасна. и прославиша га нѣгоу ѣ хѣа. снѣ
дохоу и испльныхомсѣ ѡ плода ихъ и пондохоу ѡтоудоу въ
странѣ пѣсини главѣ. и прошѣше пострѣдѣ сѣ чюжѣхоусѣ видѣ
нню ^{па}шемоу. не озабѣахоу же на ничѣсоже. сѣдѣхѣ же на
мѣстѣ назы. съ женами и чѣды. кынжѣ имѣе по собою каменѣи
гнѣзда. ѡко днѣи зѣтрѣе. и ходѣшимъ намъ днѣи .рн. придо
хоу въ страну пификѣ ничѣ же ^{па}но не видѣхоу тѣ. тѣчию
пидики ѡны. и зрѣще на вѣжахоу ѡ на. мы же велми просла
вихоу бѣа. изѣбавѣшаго на ѡ нихъ. и пакы приидохоу на го
роу високоу. идеже тѣчию живѣахоу зѣтрѣе ѣдовитни. и гласи
звизѣи и скръжетн зоубѣ. аспидѣ василѣискѣ. ехыднѣ и

змиевъ. видѣхомъ же тоу зѣрни прѣлютыхъ. нѣже имена. вно-
кентаври. и єднорозы. и львепарди. и ѿнаа многа. и прославихъ^ѡ
ба избавляшаго на ѿ оустъ ихъ. и оукрѣпляющаго на въ всехъ
поутехъ нѣиныхъ. и прѣидохомъ горѡ вноу. и приидохомъ къ вѣ-
гоу. іже вѣ велни глаубокъ zelo. и сѣтворшимъ намъ тоу .з. дѣни.
недооумѣвающе на прѣ^ѣ понти. поманхомсе боу спѣти на ѿ вѣрга
вного лютааго. и се елефантинъ велни. приіде прѣма насъ възоу-
пивъ. послѣдоующе гласоу его. вѣрѣтохомсе къ друтихъ
стрѣмнинахъ и едеа възмогахомъ изыти на дрѣгаа мѣста равнаа.
и вѣхоу тѡ чрѣды многы елефантинны пасоущихъ. и изышѣше дру-
зѣмъ поутемъ ба мѣхомъ не въкоусивше ничьсоже ꙗкоже гъ
вѣсть. ходихомъ днин .п. и изыдохомъ пакы на мѣсто равно. пло-
ды велни многы имоущи. покрывено же вѣ мѣсто оно многыми
мѣгламы. и не вѣ тоу видѣти ни слѣнца ни лоуны. ни зѣзды.
и сѣдше тоу сѣтворихомъ рыданне велне. ꙗко свѣта не беше.
плачюущимъ же намъ. се голѣбница прѣдѣлѣтающина намъ. приѣмше
радѡ велню. прославихомъ га. и послѣдоующе голоубници ѡвѣ-
тохомъ высотоу сѣзаноу вкроуглоу. и вѣ написано кроуже-
ние сице. сиоу высотоу въздвигъ алеѡдръ македонскыи црѣ.
гонѣ дария персѣнина. ѿ халкидона даже до зѣ. и сѣа соутъ
тъмнаа нарицаемаа. ꙗже проиде и ѿгѣа. и прѣиде ѿтоуду на
сѣверныя кзыкы. хотѣи въноутрь шѣствѣвати. въсѣгъ къ шоуи
странѣ да дрѣжитсе. въсе во мира сего воды ѿ шѡѣе страны
исходеть. грѣдын во шоу^ѡ водныи послѣдоуѣ изидеть на свѣтъ.
и ꙗкоже оубо прочтохомъ сѣа. прѣехомъ оусрднѣ. и ходи-
вшимъ намъ днен .л. вѣ намъ вонѣ люта смрѣ и оумрыцѣени
выхомъ ѿ нѣѣ. и на кындѡ днѣ мѡлѣхомсе ѿдати дхъ нѣѣ.
възрѣвшѣ же видѣхомъ єзеро велне зѣло. испльнно змин. ꙗко не
видѣтисѣ водѣ ѿ нихъ. и се ѿ єзера исхождаашѣ рыданне ве-
ликѣ и плачъ многъ. ѿ множества цѣкъ. и слышахомъ съ нѣѣ глѣс
глаголющ^ѣ. сынъ ѣ ровъ соудныи. ꙗще^ѣ пакы ходѣцѣи намъ. не ма(ло)
ѿстоѣннина поутии приидохомъ на мѣсто нѣкое. иде^ѣ вѣстѣ горѣ

1) Въ рукописи га написано дважды.

высоцѣ двѣ. и пострѣдѣ сею видѣхѣмоу жа прѣвелика вы-
сою .р. лактин. и въ свезанъ веригахъ мѣднѣхъ по всемоу
тѣлоу его. и по шесть иныхъ веригъ . . . по роукоу и по
ногоу. висе пострѣдѣ горъ ѡнѣхъ. и въ ѡгнь неподвижныи горе
по моужемъ ѡнѣмъ. рыданые же его слышашѣ .л. прѣприцѣ.
и видѣвъ насъ начѣ рыдати велики. и глѣти горе мнѣ горе мнѣ.
и покрывати главою своею. въ же горѣ ѡ огнь оного. мы же ѡ
страха покрывше лицѣ свои прѣидохомъ горы ѡны. и пакы прин-
дохомъ на мѣсто стрѣмно. и въ тѣ пропасть велика. и въ не-
жена власы велики имоущи. и змии велики ѡбѣнѣ ѡ не^и и ѡ
пропасти оное. плач^и и рыданне. и гласи многа народа глѣющѣ.
помлоуи на снѣ бѣ вишнѣго. мы же ѡ страха рѣхѣмъ. ги скон-
чѣи житие нѣше. яко видѣхомъ странаа таинѣства и соуды. пла-
чущи^и придохомъ на мѣсто нѣкое и ѡверѣдохомъ дрѣвеса
многа видѣнне же си хъ въ яко смоковницѣ. и вѣхѣмъ тѣ птице
всечиславныи и гласи ихъ испавнѣ цакъ. и вса възымадохѣмъ пѣ^и
единоу. помлоуи на ги бѣ нѣше. яко мы сѣгрѣшихомъ паче
всее твари. и мы бѣ помолчихомъ. яко да оуѣмъ что соудъ
снѣ. и глѣ высть къ намъ. пойдѣте поутемъ своимъ. соудѣи же
бѣже не искоушанте. и пакы придохомъ на мѣсто гладко и
страшно. и се моужне стоахѣмъ тоу нѣже видѣнне неизречено
въ. и прѣд нами мѣи изъѡцрени и ѡгнь безмѣрныи. съ смо-
лоу. и сѣмпоуромъ и змиевѣ ехидны. мѣже же ѡни ношадохѣмъ
на глава^и своихъ вѣнцѣ златы и въ роукахъ своихъ ношадохѣмъ зна-
менниа ѡ четѣтьцѣ. и вѣдѣше мы снѣ възоушихомъ помладите
насъ повесни моужие. да не прѣкосноутсе намъ мѣи снѣ. они же
рѣше къ намъ въставше поидѣте поутѣ своимъ. или же гѣ вамъ
покажѣ. нѣчѣсо^и воецѣсе. не имамы бѣ ѡбѣа на вахъ никое же
до днѣ соуднаго. егда придетъ гѣ въ миръ. соудити всѣмъ. снѣ же
слышавше мы. велики прославидохомъ гѣ. и поклоншѣ снѣмъ. поидо-
хомъ яко не имоущѣ днѣ въ сѣвѣ і ходивше днѣи .л. сѣ въне-
запноу глѣи прииде к на поюцимъ нарѣмъ многомъ. и ѡнѣ
тъмнѣхъ красныхъ. и на снѣ прѣложихомсе. и спавшѣ намъ.
оусны нѣше оусладнѣше паче меда сътьвнаго. и оувоужѣшѣ

вѣнѣхомъ. и сѣ цркъ велика яко ѿ голода съзѣна и пострѣ^ѣ
 сее яко образъ жрътвенника. и прѣсто^ѣ въ тоу страш^ѣ и тѣ^ѣ
 голотѣнь. и источникъ течѣше ѿ жрътвенника иного. и видѣние
 воды иное тако малѣко. яко лиѣтисе намъ въ истинноу мѣсто^ѣ
 есть. и моуже стоѣху^ѣ вкрѣ воды иного. поюще сладостѣ. и
 видѣвши снхъ пристрашни выхомъ. един же ѿ нихъ. моужь
 инъ. и краснѣ лицевѣ. рѣ^ѣ к намъ. сынъ есть всемирныи источ-
 никъ хранымыи праведникѣ. мы же слышавше. велики бѣ про-
 славихомъ. и стѣе моуже иной. и пакы прѣшѣше мѣсто ино.
 ничто^ѣ вѣкоусивше. яко^ѣ гѣ вѣсть. тѣчию дсныи нѣе сладкы вѣ-
 ху^ѣ. ѿ пары воды иного. и пакы привѣни выхомъ на мѣсто нѣ-
 кое. иде^ѣ вѣ рѣка прѣвела. и пише ѿ нѣе насытихомсе и про-
 славихомъ га. и вѣ^ѣ тако чѣ^ѣ .с. днѣ. и варъ слѣныши зѣлны.
 и сѣдохомъ на вѣрѣ^ѣ рѣцѣ. і сѣтѣ^ѣ инъ соугоувыи сего свѣта.
 и вѣнимадохомъ къ четиремъ странамъ. мира нѣеснааго. и вѣтри
 тоу соуцни. ино дыханіе имадоху^ѣ. оутѣ^ѣ во вѣсточныи нѣѣаше
 лице огнѣно. и западныи же зелено. и звѣзѣ^ѣ нвсны^ѣ свѣтаѣи-
 шу^ѣ. нѣѣаху^ѣ свѣтаѣ^ѣ и дрѣвеса велиа. и вѣгоцѣфтѣцаа честа.
 присѣнѣнаа. аще падѣносна. аще ли не падѣносна не оувѣдѣхомъ
 и землѣ она дволіка. и горы иной высочѣиши сѣ. и вѣстѣице.
 нѣѣхомъ .р. днѣ. ничѣсже вѣкоусивше тѣчию водоу^ѣ единоу.
 и^ѣ вѣнезапоу^ѣ прииде к намъ нарѣ^ѣ лиѣ. моуж^ѣ же и женѣ^ѣ и
 ѿрокъ. не оувѣхомъ^ѣ же ѿбоу^ѣ. вѣху^ѣ же вѣиш^ѣи снхъ. яко лѣкѣ^ѣ
 едѣ^ѣ и пѣ. и видѣше сѣ пристрашни выхомъ. воеице. еда
 како поядѣ насъ. и помышлѣахомъ что сътворимъ. врат же
 нѣѣ сѣгнѣ рѣ. вѣставше ѿвѣгнѣмъ снхъ. яко и снѣ^ѣ вѣжетъ ѿ
 насъ. и вѣставше погнахомъ снхъ. ѿви же. вѣжаху^ѣ скръже-
 цоу^ѣще зоу^ѣви своимъ. и прѣшѣшемъ рѣкоу^ѣ придохомъ на зем-
 лю. нѣѣроу^ѣ выше якоже малѣко. емоуже снѣ^ѣ яко мѣ. стоише
 вѣху^ѣ земле на лѣкѣ. и снѣдохомъ ѿ него и наситихомсе. і
 нѣѣице лице нѣе и оувѣицихомсе. и прославихомъ бѣ^ѣ пн-
 тѣюцаго вѣсѣга. и пакы пондохомъ поутемъ нѣиимъ. за днѣ.
 іі. не вѣдоу^ѣще камо идѣмъ. по смотренію же ѣколювца бѣ.
 вѣрѣтохомъ нетрѣнь поу^ѣ. и вѣрѣ^ѣ. яко цѣлѣ. и вѣсѣдоу^ѣще

поутевнѣи шому петреному. о мнозѣхъ днѣ. и ѿвѣстохомъ въ немъ стго макария врьтѣ. иѣ же оукрашени. тако црѣквѣ стѣа. тогда помолнѣше знаменахомъ себе. и прнехомъ дръзнованне. и вышѣше въноутрь не свѣстохомъ ничьсоже. и дивѣхомъсе глѣюще. сие оукрашенне члѣско есть. нѣ пожимъ до вѣра. и вѣмъ что приключитсѣ. такоже оубо постѣхомъ мало. сѣ благобѣхание въ велне въ врьтѣ. и въхожаше въ ноздрѣ нше. тако въздрѣматисе намъ и оусноутн. и оубоужшесѣ. изъ врьтпа изыдохомъ. и върѣвшѣ къ востокомъ. видѣхомъ пѣне одѣяна можа страшна. не ѿдѣя же. тѣю власы вѣлы. гредѣше бо. въ истинноу мѣрне. оумножившимъсе власовѣ главы его. ѿ многы лѣ. покрывше все тѣло его. приходящоу же емоу въ врьтѣ къ намъ. оувѣ на издалѣ. и врьжѣ себе на землю и начеть възивати съ клетво глѣ. аще ѿ ба есте свѣтѣ лиѣ аще ли ѿ днавола ѿтидѣте ѿ мене смѣренаго и грѣшнаго. и мы възопнихомъ глѣюще помѣоуи на прѣпѣвныи ѿче. вѣжи бо равн есмы. и днавола ѿрекохомъсе. тогда приидѣ къ намъ и въздѣвъ роуцѣ на нѣо. и помѣивсе ѿ на и раздѣланъ власи ѿ лица своего. і ѿ вѣра и глааше намъ. вѣхоу же власи вѣли тако и снѣгъ такоже прииракъ бываше намъ ѿ свѣтлости лица его. наидѣхѣ лице его. и ѿ многы старости не видѣхѣсе ѿчи его. вѣжи бо его напѣше покрикахоу. роу же и ного поктне. вѣре лѣктни възрасли вѣдѣхѣ. власи же наврадна его. покрывадохоу оуста емоу ѿко глѣаше намъ. лиѣхомъ ѿко нѣтко ѿ глѣвныи глѣ и видѣхомъ тѣло его стѣе и сие вѣ ѿко кожа жьлчѣ и въпроси на ѿкоу есте. и чѣсо ради пришли есте здѣ. и рѣхѣ емоу вса приключившаасѣ намъ. и ѿко хотѣхомъ видѣти гдѣ нѣо прѣпочиваетъ. и ѿвѣща намъ стѣ мѣрне глѣ. чѣца моѣ нѣ въ роженѣи женѣсцѣмъ иже възможѣ выпити вънѣстрынныи. и оувѣти и разоумѣти чудеса силн вѣжне. азъ бо грѣшнѣи многожѣи подвижахѣсе. и любо повѣжаахъ сътворити сие. и поцню ѿви ми се глѣ. не въхоци искосити създакшаго те. не можешн во прѣити мѣсто сие. азъ же рѣхъ чѣсо ради гнѣ мон. и глѣ ми .і. пѣпрнѣрь есть ѿсоу и тоу есть стѣна велика желѣзна и дроуга мѣдна въноутрь же сѣ

ксть ран. идѣ^ѣ въ прѣвѣ адамъ и еѣва и выше раа положи бѣ
серафима и пламѣнно ордѣже ѡбращаемое съхранѣти поу^ѣ древа
животнаго. соу^ѣт же видѣнїѣ^ѣ цѣ^ѣци прѣси же львовѣ. глава же
ѡбразъ ннѣ. роу^ѣцѣ же кко лодѣ мѣ^ѣте вгнныне дръжеце въ роу^ѣ-
кѣ своихъ съхранѣюще стѣны. да никто же възможетъ^ѣ дръз-
ноутъ вънннн. въсе во силн страшнн. и агглан крѣпнн. ꙗ^ѣ ѡпа-
санны невеснаа стоуютъ. идѣ^ѣ прѣпочиваетъ нѣ^ѣб^ѣ. снѣ слышавше мы
ѡ цѣ^ѣка вѣ^ѣжнѣ. кко поведа намъ сказавшоу^ѣ емоу агг^ѣл^ѣ ѡубо^ѣи-
хомсе страхомъ велнемъ. и въсї възкоупѣ прославихомъ г^ѣа. и
стѣ^ѣго мѣ^ѣрна възвеличихомъ. кко възвѣ^ѣстн намъ вса чюдеса
вѣ^ѣжнѣ. и прочѣе к томоу въ^ѣ вѣ^ѣрь. и г^ѣа намъ чедца моѣ ѡстоу-
пите мало нмам во зде ѡтрочннѣ дѣа. и проходѣ во ѡ вѣ^ѣра до
вѣ^ѣра и боусе. ѣда како не ведеце ѡзловетъ вы. мы же мнѣ^ѣхомъ
яко цѣ^ѣци соу^ѣ. и ѡстоппх^ѣѡ. и се львовѣ ꙗ^ѣ поустнне приидоше
спѣ^ѣшно. и пѣ^ѣше къ ногамъ его рндающе. и кланѣх^ѣдсе^ѣ емоу. и
мнѣ ѡ страха падохомъ ннѣ не могу^ѣще ннѣ^ѣс^ѣсоже^ѣ 1 глагн. и
възл^ѣѡ на не роу^ѣцѣ свои г^ѣа нмъ. ѡ цѣ^ѣхъскаго естѣства пришли
соу^ѣ нѣ^ѣцнн. нѣ не озловѣте сї. равн во вѣ^ѣжнѣ соу^ѣ. и възвѣ^ѣси нѣ^ѣ
стнн. рѣ. приидѣте вѣ^ѣтнне прѣвнжате^ѣ намъ не боецѣ. и сътвори^ѣ
вечернюю мѣ^ѣннтоу. и выставше приидохомъ къ немоу. и авне
львн текоше въ сѣ^ѣрѣтнне намъ. и еднномоу ѡубо ногы лобы-
захоу. ѡвомоу же главою говѣ^ѣнне показоваахоу къ поклоненню
и кко цловѣ^ѣцн словесны. прѣкланѣюще валѣх^ѣдсе^ѣ прѣ^ѣ нами.
мнѣ же. прославихомъ бѣ ѡукротнвшѣ^ѣ снѣ^ѣ къ намъ. и възло-
жихомъ на ннѣ роу^ѣцѣ сътворихомъ вѣ^ѣрною мѣ^ѣннтоу. и въсоу-
ноцѣ ѡу^ѣ мѣ^ѣхѣ^ѣннн выхомъ. на ѡу^ѣтрннн же г^ѣа^ѣхомъ стѣ^ѣмоу ма-
карню. рыцѣ къ намъ ѡче. тн кко пришьлѣ еси з^ѣѡ. и ѡвѣ^ѣщавъ
г^ѣа нѣ^ѣ приклоните вратнѣ ѡу^ѣшн вашн. и ѡу^ѣслншнте ме како
прн^ѣдѡ^ѣ зѣ. азъ смиреннн въ^ѣ некоего кона сѣ^ѣклантнка рнмѣ^ѣннннѣ
снѣ. и ѡброучн ме женѣ мнѣ не хоте^ѣроу. и поу^ѣжею сътворише
мнѣ вѣ^ѣра. и вѣ^ѣрь еѣ^ѣа хотѣ^ѣхоу нѣ^ѣ затворнн къ слѣ^ѣшннню. нарѣ^ѣмъ
лнкоу^ѣющн^ѣ и ннкомоу же не ве^ѣдоу^ѣщоу чрѣ^ѣвныне рѣ^ѣ потрѣ^ѣбы
нзъшѣ^ѣ тан. и скрнхсе въ хыжы нѣ^ѣкое кѣ^ѣвы жены. за .ѣ^ѣ. дннн

1) въ рукописи: ннѣ^ѣс^ѣсошн.

бѣ тоу. старнца же она повѣдалше ми пла̃ и рыданна родитѣ
монхъ. по сѣмнѣ же днѣхъ кѣроу вышюу въ единомуу ноци
ѡтидохъ ѡ вдовы оны славѣ ба̃. гѣ же нже не ѡставѣтъ ни-
когоже. посла аггѣа своего рафанаа. и ѡбразомъ моужа стара.
шѣствовати съ мною. егѡ и въпросѣ камо идеши ѡче. ѡи же рѣ
амѡ же ти оумъ имѣеши. азъ же рѣ настави ме на поу правни.
и послаѣдохъ емоу. и хѡдеици поутѣ показа ми аггѣа гнѣ. нже
въ ѡбразѣ старци ѡко̃ аггѣа бѣ гнѣ наставляе ме шѣствие же
ише и вѣрѣме до прѣлѣжеицаго поутѣ. иде хотѣхѡмъ прѣпо-
чити на немже мѣсте и спахѡмъ. въ еднѣ жѣ ѡ днѣи специимъ
намъ выхоупѣ. оубѣдхѡсе и не видѣхъ его. и начѣ плакати и
скръѣтити. и авне ѡви ми се глѣ. азъ есмь рафанаа архгѣа гнѣ.
привежите здѣ въ ѡбразѣ старци. ѡко̃ гѣ повелѣ. нѣ не скръѣни
ни оубѡнсе. нѣ да̃ славѣ бѣви. и се прѣшѣ еси вса тѣмѣна. и
соу̃ грѣшнѣи и мѣста стѣи. и вѣсѣмърѣтны источниѣ. и пришѣ
еси на стѣ живота. и сѣна рѣ. възѣ высть ѡ ѡчию мою и не-
вѣимъ высть азъ же нахъ шѣствовати. и сѣте ме онагрѣ па-
соуцини. и заклѣ сего вѡгомъ показати ми хѣраминоу цѣлю. и
авне ста и начѣ прѣдъ мною ити азъ же вѣсѣѣдовѣ емоу два
дни. по сѣ же сѣте ме елень велиѣи. и видѣ ѡнагра елена. и от-
иде на мѣсто свое. и паѣы настави ме елень за три дни. паѣы
же сѣте зѣмни смыкаемъ по зѣмѣи видѣи же зѣмѣи елень ѡтиде.
азъ же оубѡдхѡсе зѣмѣи и начѣ заклѣнати его. да не ѡзловѣ мене.
и ісправнѣ сѣ зѣмни и ста на ѡпаши своем. и ѡврѣзъ оустѣ свою.
ѡко̃ цѣлѣ глѣаше ми. доврѣ пришѣ еси раѣе вѣѣни макариѣ. прѣ-
иди послаѣдохъ ми. и вижѣ мѣсто покоица твоего и. прослави
ба̃. и сѣна рѣ зѣмни. и хѡди прѣдъ мною ѡкоже моу̃ и пришѣ-
шѣмъ на̃ постави ме на двѣрѣ вѣртѣа. и авне невѣимъ бѣ. азъ
же ѡврѣтѣ въ вѣртѣ лѣвицоу лежоуцоу. ѣ̃ скѣмѣи ѣ̃ пла-
чѡще. и не ѡврѣтающе мѣтко сѣсати. приемъ азъ ѡвѣ̃ скѣм-
нетѣи ѡвѣ̃. вѣспитаа̃ сѣи ѡ̃ проужниа ѡко̃ чѣда мои сѣонѣствѣнаа...
же ѣ̃ изѣлѣѣѣ̃ вѣниа попрѣтѣ въ зѣмѣю. и начѣ славити цѣко-
любѣа ба̃ и сѣна мнѣ̃ тѣвѣрецоу̃ сѣ̃ вѣа̃ прѣспѣ̃ и сѣ̃де̃ постѣ̃ на̃
пѣмѣи въ оустѣ̃ свои̃ еднѣ̃ хлѣ̃бъ и по̃ и постави̃ сѣ̃ прѣ̃кѣ̃ на ми

и ѡтиде. и рече намъ старьць мнѣ разбѣлѣ. ѡко не ѡстави на
гѣ. нѣ мнѣ и ка' посла пицоу. се бо до днѣ лѣта доволна соу
ѡнеи принимаю пицоу ѡ птице снѣ. въкоуслимъ оубо вратна.
и сътворише мѡлтвоу снѣдохомъ и наситихомсе пице и пакы
старьцѣ на тѣ глѡти. оуслашнѣи и възвѣрѣи камъ грѣхы моѣ. ѡко
по вънегѣ съврѣшикоу ми здѣ бѣ. лѣтъ. изидѡ въ 7. чѣ^т дню.
и сѣдѡ вънѣ скѹлны снѣ. и сѣ сатана начѣ искоушати мѣ. и
видѣ одѣниѣ женско. велми скѣтло и тънко лежече. прѣмо
мнѣ азъ же окажнны ѡбоушѣи и не оувѣдѣхъ възѣ и вънесѡ
снѣ въ врьтѣпъ и помышлѣхъ. ѡкоудоу бысть снѣ. и пакы изышѣ
обрѣтѡ женско видѣниѣ ино. и приѣмъ принѣсѣ снѣ въноутрь. в
трѣтинѣ же днѣ изидохъ поклонитисѣ гнѣи боу моемоу. обоушѣи
же не знаменавъ себе чьснымъ крѣстоу по ѡвѣчѣю и пакы
выдѣхъ мьчтанны вѣрѣжнѣ. и се на камени сѣдѣше прѣоукра
шена жена. ѡдѣяниемъ. и златѡ многоцѣннымъ. красотѣ же
ей не въ сытости. и плакаше горко и рѣхъ к нѣи. ѡкоу здѣ при
шла еси. ѡко и мѣне на пла^т подигла еси. а глѡ ми, азъ ѡкапанаа
жена есмь. имѣ^т мѣ марина. дыши рѣмѣнныа нѣкоего. и поноу
дише мѣ родители мои бракоу приѡвѣритесе. мнѣ^т не хотеши
моужевѣи причетатисѣ. оутанесе ликоующимъ и моужевѣи. ѡ
црьтога извѣгѡ. никомоу же не вѣдѣиѡ. и не знаюши правни
поу. и моучеши^тсе по горѣ и по поустинѣхъ се приндѡ здѣ не
вѣдоуши камо гредоу. азъ же слѣренни еше снѣ. въ боуести
вѣрѡвѣ еѣ елика ми глѡаше хьтростию же прѣльщааше вра^т сме
реноую мою дѣшоу. и ели снѣ за роу^т въведѡ ею въ врьтѣпъ снѣ
и оумилнхсе ѡ акаши еѣ. дѣ ен истѣ ѡ проужни снѣ. да не како
гладемъ оумрѣ. и слѣзѣ ен не прѣстахоу. и дѣша моя волѣзнию
ѡдрѣжнѣи въ ѡ нѣи. вѣроу же выкоу. сътвори мѡлтвоу мою
съмоушѣи^т вечернѣи пѣниѣ хрѣво съврѣшивъ. положи себе на земаю
оусноутѣ мало. мнѣ же окажнomoу спѣцоу она авне прииѣши
къ мнѣ и ѡверъзши нѣдра моя. въложи роу^т свою. и ѡсезааш^т
всѣ тѣло мое. азъ же въ снѣ вѣхъ въ ѡтегченѣ. азъ же ѡка
жнны. ѡже никога же въспомену^т. ми подвѣзхсе. ни ражѣгсе на
грѣхъ. въ тѣ^т чѣ^т начѣ съмоушати^тсе. и поменоу^т въсхотѣ

причетатисѣ ен. и ѿвн мн се ѿко рачитѣ^т ѿн вѣ ѿна же на-
 прасно неимѣа вѣсть ѿ мѣ^н и ѿко ѿмраченъ оумомъ азъ ѿка-
 ѿнѣны леже ницѣ на земаи. ѿко ѿ сѣа глѣбока. и егѣ^ѣ въспре-
 ноувъ ѿ прѣлѣсти днѣволе. приидѣ въ севѣ. и оувѣдѣхъ стоу^ѣ
 мон. изышѣ изъ врытпа плакахсѣ зѣло. лѣветѣ же сѣа не при-
 хожаахѣ къ мнѣ. за десеть днин. ни повиновахоусѣ мнѣ. вѣ-
 деце стоу^ѣ и грѣ мон. азъ же ѿкашны видѣвъ издалѣ двѣ
 лѣвети ѿна съ слѣзами многыми молѣхъ си ѿ прити къ мнѣ
 въ оуглѣ врытпоу. и не хотѣхоу. поманихъ же ѿ пакы изрыти
 нокты свонми ровъ глѣбо^ѣ. и изрывъше и сѣтворише ровъ ѿко
 двѣма мѣжема вѣзраста. и врыгѣ себе въ нь. и прѣвѣ^ѣ .ѣ. днѣ
 моле сѣ посипати и покрѣти мѣ. и слѣзи въспремѣше цѣльскыѣ
 плакахоусѣ. и посипаахоу мѣ. и прѣвѣ^ѣ въ земаи три лѣта. и
 вѣ въ земаѣ. и не оумираахъ. ѿко гѣ застѣпник мн вѣсть. по
 трехъ же лѣтѣхъ. вѣсть зима велика. по смотреннѣу вѣжю про-
 падѣ ровъ выше главѣ моѣи на^ѣ лицѣ моимъ и капѣи приходеце
 на^ѣ лицевъ моимъ ѿкрише мн лицевъ. и видѣхъ стѣ и прославихъ
 бѣ. оцѣстѣившаго мн лютын грѣхъ. рекшаго не приидѣ призвати
 праведныкы. нь грѣшныкы къ покашнѣ. и възрасте ѿдесныѣ
 мнѣ чѣ^ѣ вѣ^ѣ врытпа. и прѣклонисѣ къ мнѣ и въкоу^ѣ снхъ ѿ
 него. и вѣ мн крѣпость. и видѣхъ двѣ лѣвети ѿнѣ. стоеира
 прѣдѣ мною ѿко желающа видѣти мѣ. и ѿко видѣше мѣ зѣна-
 жена и живѣа счистише ѿ мене вѣ гнои ногама свонима. и ѿбѣна-
 жише мн все тѣло и изидѣ и оувѣдѣхъ ѿко гѣ помолова мѣ и
 прости мѣ. и прѣк^ѣ онѣ^ѣ колена на земаю вѣ за .лѣ. днин. не
 вѣстае ни мала. ни на снѣ^ѣ ни на питиѣ. нь благодарѣхъ цѣко-
 любне вѣжю и рѣхъ смѣрѣ^ѣ нын азъ ѿко добро есть оумрѣти.
 по^ѣ ничтоже ѣ цѣль. сѣ чѣда моѣа. възвѣстѣи вамъ дѣшнѣа
 моѣа. и лицевъ можете сѣковаа трѣпѣти. боудѣте здѣ. лицевъ не мо-
 жете. гѣ да наставитъ вѣ на поу^ѣ по немоу^ѣ же пришли есте. мы
 же смѣрѣннѣи сѣа слышавше ѿ стѣго мѣжа ѿнѣ оудивихомсѣ. и
 прославихомъ бѣ. и рѣхомъ стѣмоу^ѣ. да намъ благословенне
 прѣпѣдѣныи очѣ ѿко да ѿшѣше въ мирѣ. възвѣстѣи ѿже ѿ тебѣ^ѣ
 и стѣое твоѣ житѣство проповѣдаемъ. и сѣтворъ намъ мѣлитвоу.

лобызавъ прѣдасть бѣги. Застоупи и настави на. прѣдасть
 же намъ и два льва ѡна. Ѡвести на поутемъ и гоу поспѣшь-
 ствоюющеу. придохомъ въ тьмнаа. и видѣхомъ паки коло
 александрово. и прѣклонше главы свое и поклонише намъ. въз-
 вратише къ прѣпѣвному цѣколювьцу. же бѣ съхрани на ѡ
 всѣхъ языкъ. и дошѣше до страны перьскыя. и прѣшѣше рѣкоу
 ти҃ръ. оулоучихомъ християнина и вышѣше въ стѣни гра
 керѣмъ. поклонихомсе стѣмоу въскрѣсенію. и стѣ мѣстомъ.
 изышѣше додохомъ до монастыря своего. бѣгодѣтню бжію. и
 поклонихомсе прѣпѣвному ншѣмоу нгоуменуу и всѣмъ бра-
 тиямъ. възвѣщающе сѣ вса ѡже ѡ на. стѣмѣ же боу ншѣмоу
 пѣбаѣ. вса҃ сла҃ и чѣ҃ и покланѣние и инѣ҃ и : †

О Макаріи Римскомъ.

Печатается по рукописи Н. С. Тихонравова.

Оказаніе за сѣи ѿцѣ.

Тримѧ ѿцѣ сѣи старци на ими сергие и ригиѡнѣ и фео-
филаѣ ѡт' манастирю сѣѡмѣ аспикіе, дѣтѣ сѧ заѡе мѣсопѡтаміе,
мастѣ пѡ миждѣ двѣ вѣди тигрѡлаѣ ефратѣ, наѡдѡмаха сѧ сѧсѣ
дѡвѣра вѡла и сѣсѣ дѡварѣ згѡворѣ да ходѧтъ да ѡвикѡла сич-
ката зима. чи тѧн кѧтѣ сѧ наѡдѡмаха сѣсѣ тахнѧта вѡла траг-
наха, фанаха пѧтъ пѣрве та ѡвикѡлаха мастѣ за поклѡненіе,
дѣтѣ имѧши сѣи мѣста ѡкѡлаѣ іерѡсѡлимѣ, чи ѡтидѡха дѣ идинѣ
кладѣницѣ, дѣтѣ сѧ ѡправѣха трите крѡлюѡе философѣ на поклѡ-
неніе рождѣство христѡво ѿ персида дѣ витѡлѣемѣ на зима па-
листинѧ. тамѣ аѡгѣлите песѣнѣ пѡаха: слава во вишни бѣѡ и на
земли мирѣ въ чѡлѡвецѣхѣ благовѡленіе. чи ѡ тамѣ ѡтидѡхми
въ гѡра елевѡнѣ, дѣтѣ сѧ вѡзнеси іс хс на нивѣтѣ. ѿ тамѣ ѡти-
дѡхми на иерѡсѡлимѣ, ѡ дѣтѣ трагнѡхми за двѧсѣтъ дѡне ѡви-
кѡлахми сѣи мѣста и сѣи мѡнастире. зѣхми вѡгѡслѡвеніе ѿ сѣи
мѣста и фалихми бѣа и си стрѡвахми сѣи крѡсѣ, заѡчо немѧ да
видимѣ наѡшѣ мастѣ излазѡхми вѣрвахми та кмѣ: кѣ: дѡне
стигнѡхми тигрѣ кантѣ персиѧ. стигнѡхми на идно пѡланѣ, дѣтѣ
зѡклаха мѣркѡрѣ царѣтѣкѣ іѡлѡнѣ ѿстѡпникѣ ѡварѡа нашѣ.
флазѡхми на ѡнзи вѡлаѡтъ ѡ единѣ грѧтъ ктисифѡнѣ на грѡвѣ
сѣи три ѡтроци ѡниніе ѡзѡрѣ и мѡсѡла дѡлекѣ ѡт' вѣвѡлѡнѣ

чи са пѣкаѣниѣми стѣмъ три ѡтрѡци и фѣлиѣми гѣа бѣа, цѣ
спѡдобѣи насъ на пѡкло(не)нїе стѣмъ. и мѡдѣхми и пѣхми и влѡ-
годѡреѣми бѣа за ситѡсѣ. и измѡзѣхми ѡт' ктисифонъ гѣадѡ
варѡхми :ѣ: динѣ стигнѡхми дѡ крен хиндиѣи намѣриѣми идна
каѣница мѡлка кантѡ гѣадѡ. чи измѡзохѡ хиндиѣиентѣ катѡ дѡ-
гѣе гѣаждѣни близѡ, ѡми на рѡткѡ идинъ сѣсѣ дѡдѣи дѡ ни са
чѡвѣтъ. пѣкѣи нѣе флѡзѣхми ѡ дѡдѣа каѣница нѣмѡши никѡи
вѣтре чи сидѣхми :ѣ: динѣ. чи тѡкѡ дѡди чилѡкѡ, дѣтѡ вѣши
каѣницѡтѡ неговѡ, сѣсѣ жинѡтѡ си, на глѡвѡ мѡ носѣши катѡ
вѣнѣцъ стрѣли ѡстри чи са ѡплѡшихѡ ѡт' насъ дѡ ни вѡдимъ не-
цѡ на испитнѡ. чи ѡтидѡхѡ чи вѣкахѡ иѡщи дѡдѣагѣе дѡ :ѡ: дѡ-
ши, ѡвѣкѡиѣхѡ на чи заплѡиѣхѡ каѣницѡтѡ. пѣкѣи нѣе измѡзѣхми
наванъ сѣсѣ стрѡхъ гѣалѡи чи фѡнѡхѡ дѡ гѡлѡчѡтъ вѡрхѡ ни,
ни мѡжиѣми дѡ са рѡзѡвѣрѣмъ идин' дѡдѣи, цѣ дѡмѡми, чи
пѡкѣи на запрахѡ на иднѡ темнѡ мѡстѡ: ѣ: динѣ глѡдѣи. и нѣе
са молѣхми на гѣа нѡциѡ и динѡи пѡхми и славѣхми гѣа
їсѡ хрѣта и пѡкѣи дѡдѡхѡ мѡлѡгѡ хѡрѡ и намѣриѣхѡ пѡкаѣниѣи на
зимѡтѡ и мѡлантѡ вѣд стрѡвахми. зѣхѡ на чи на испровѡдиѣхѡ
сѣсѣ пѣржинѣи, дѡкѡтъ измѡзѣхми ѡт' тахнѡтѡ мѡстѡ чи: ѡ:
динѣ ни вѡхми кѡсѡи хлѣпъ, тѡкѡ идинъ гѣъ знѡи и са кра-
стѣхми вѣ имѡ ѡцѡ и сѣа и сѣагѡ дѣа чи пѡкѣи трѡгнѡхми на
пѡтѡ. варѡхми мѡлѡгѡ динѣ кантѡ истѡкѣи стигнѡхми за: ѡ:
динѣ иднѡ мѡстѡ сѣсѣ ѡшкѣи хѡвѡи сѣсѣ рѡтъ славѡкѣи.
мѡдѣхми сѣсѣ славѣнѡи и вѡлѡгѡдарѣхми гѣа їсѡ хрѣста и ситѡсѣ
дѡвѣхми на наѣа снѡга. и ѡтамъ ѡтидѡхми на зимѡ, дѣтѡ имѡ
хѡрѡ пѣсѡглѡвѣи. ницѡ сѡо ни ни рекѡхѡ, тѡкѡ глѣдѡхѡ ѡт' дѡлѣкѣи
сѣсѣ женитѣ си и сѣсѣ дѡицѡтѡ си помѣждѡ камѡнитѡ катѡ
накѡи лѡтѣи свѣрѣи, сѡдѡшѡхѡ ис пѣцѣритѣ. пѣкѣи ѡтамъ траг-
нѡхми кантѡ истѡкѣи, варѡхми дѡ :р: динѣ и пѡмѡлѡгѡ, стигнѡхми
на иднѡ мѡстѡ имѡи хѡрѡ, дѣтѡ имѡ кѡзѡватъ чѡчѣта, дѡдѣи
ни вѣдѣхми ницѡ тѡкѡ цѡцѣта, пѡвѡгнахѡ ѡт' насъ, пѣкѣи нѣе
фѡлиѣми бѣа, зацѡ гѣъ изѡвѣи насъ ѡт' ѡнѣзи хѡрѡ. чи измѡ-
зѣхми ѡт' тахнѡтѡ зимѡ, стигнѡхми на идна плѡнѣиѣи вѡсѡка.
нимѡиѣи тѡмъ сѡнѣи дѡ са вѣди, ниѣи дѡрѡ нѣмѡиѣи, ниѣи зи-

ленѣ листи, тѣкѣ гадѣни занѣ ѡтѣ занѣни пицаха гласѣве грѣзни. и страшни смѣкѣве кѣтѣ змѣѣке гдѣлѣми и грѣзни аспиди васселски змѣвери инѣроги левпѣрдари и юнѣктари лѣдѣве сѣкакви гадѣни низнани видѣхѣми, скриптаха сѣсѣ забѣи и скрипо имѣ из ѡста имѣ адѣвѣтѣ. дѣвре на избавѣи гдѣ мѣлѣстифѣ ѡтѣ ѡнѣзи занѣ зѣмѣи и фалихѣми бѣа, вѣгахѣми :ѡ: динѣ далѣкѣ. чи такѣ си затѣлихѣми ѡшите да ни имѣ чѣними гласѣѣ, зѣціѣ ни мѣжехѣми да тарпилѣ ѡ писакѣ, дѣтѣ пицаха страшнѣ. мѣнахѣми ѡнѣи страшнѣ мѣстѣ, стигнахѣми иднѣ пропѣстѣ гдѣлѣмѣ и далѣвока, дѣтѣ никѣи немѣа да ѣ мѣналѣ или да сѣхѣдилѣ чѣлѣкѣ пѣ оунѣи мѣстѣ пѣстѣ. чи сѣ забавѣихѣми тѣкмѣ: ѡ: динѣ мѣслихѣми, цѣ ѣѣ да стѣрилѣ, да мѣнемѣ ѡнѣи страшнѣ мѣстѣ. мѣлихѣми бѣа избѣкѣтелѣѣ ѣсѣ хѣс. ѣтѣ иднѣ кѣшѣста, дѣтѣ и кѣзкѣтѣ сѣрнѣа, рѣве сѣрѣве нѣзи ѡтѣ нѣзи далѣкѣ. трагнахѣми пѣдѣрѣ немѣ. стигнахѣми на иднѣ пропѣстѣ, идѣамѣ излѣзѣхѣми сѣсѣ гдѣлѣмѣ страхѣ на долѣ стигнахѣми на равнѣ мѣстѣ имѣши чѣрда сѣсѣ рѣгѣче и сѣрни, и нѣе мѣнахѣми помѣждѣ имѣ, излѣзѣхѣми на иднѣ пѣтѣ и сѣ молихѣми гдѣ бѣѣ. вѣрѣвахѣми нѣци: ѡ: динѣ и сѣ молихѣми нѣ бѣа и сѣ стигнахѣми на инѣ равнѣ мѣстѣ, пѣлиѣ сѣсѣ рѣдѣ. тѣлѣ немѣаши сѣици кѣтѣ тѣка, ѣми тѣкѣ маглѣ тѣлини. чи посѣдахѣми мѣлѣкѣ и пѣлѣкахѣми и сѣ мѣслихѣми, цѣ ѣѣ да стѣрилѣ запрѣни, сѣ пѣтѣѣ ни мѣжехѣми да видѣлѣ ѡ тѣлиѣ маглѣ и сѣдахѣми: ѡ: динѣ. ѣтѣ иднѣ гѣлѣпѣ фарѣаши на висѣкѣ, чи додѣ вѣизѣ при нѣзи, чи трагна на прѣдѣ ни и нѣе пѣдѣри нѣгѣ. и фалихѣми бѣа, и стигнахѣми иднѣ стѣлѣпѣ гдѣлѣмѣ ѡ камѣкѣ сѣсѣ камѣра, чи пѣиши ѡкѣлѣ стѣлѣпѣ: тѣзи стѣлѣпѣ направѣлѣ цѣрѣ александ(р)ѣ макидонѣ, кѣтѣ гонѣлѣ дѣрѣѣ цѣрѣ персѣтѣски сѣсѣ кѣрѣварѣте нѣгѣви, и кѣи нѣци дѣ сѣ вѣрѣаи да вѣрѣи ѡтѣ лѣка стрѣна, ѡтѣ дѣтѣ тѣкѣтѣ вѣдѣте, чи ѣѣ да излѣзи на видѣлѣ, зѣціѣ ѡтѣ диснѣ стрѣна имѣ пѣлини и пропѣсѣ и излѣвѣре гдѣлѣми, пѣлини сѣсѣ зѣмѣи лѣѣти. кѣтѣ чѣтѣхѣми стѣлѣпѣ александѣрѣвѣ, дѣвиѣхѣми радѣѣ на дѣшѣ нѣишѣ и фалихѣми бѣа за вѣсе излѣвлѣнѣ. трагнахѣми ѡтѣ лѣка стрѣна, вѣрѣвахѣми: м: динѣ, излѣзи сѣрѣве нѣзи мѣризма лѣѣта и тѣшка, молихѣми сѣ на гдѣа

мѡбѡго да замѡни дѡшѡте нѡши, зацо бѡхѡми съсъ скърѡви гѡ-
лемѡи. ѣтѡ доди неѡсѡ кѡтѡ гѡлѡчѡ, кѡтѡ сѡкѡшѡ чѡ конѡе ри-
жѡтѡ. чѡ са мѡхѡнѡхѡми ѡт' пѡтѡ на идѡа страна, видѣхѡми река
гѡлаѡа кѡтѡ идѡнѡ дѡмѡмъ¹ пѡлаѡа кѡтре съсъ хѡра съ (с)ѡкѡкви
мѡки сѡ мѡчехѡа нѡи мѡжеши дѡ сѡ видѡи ѡдѡтѡ ѡт' мѡки сѡнѡ и
грозѡи вѡикѡ и крѡсѡкѡ ѡ тѡхѡ крѡиѡхѡа глѡсовѡе грошѡи² и
стрѡшѡи мѡдѡгѡ хѡра и мѡки вѡскрѡиѡи имѡши. дѡди глѡсъ ѡт'
ниѡетѡ и рѣчи: тѡи мѡстѡ за грѣхѡвиѡте хѡрѡа и тѣзи вѡлѣсти
лѡти тѣзи сѡ, кѡдѡтѡ нѡи вѡрѡѡтѡ ѡсѡ хѡс сѡнѡа ѡгѡа живѡго, дѣтѡ сѡ
ѡт' фѡрѡлѡтѡ ѡт' негѡ. и съсъ стрѡхѡ мѡнѡхѡми ѡнѡи мѡстѡ сѡѡ
ѡдѡнѡхѡми сѡ ѡ тѡмѡ. вѡри кѡлѡкѡ дѡнѡе стѡгнѡхѡми пѡмѡжѡдѡ: ѡ:
пѡнѡиѡи вѡсѡкѡи. тѡмѡ видѣхѡми идѡнѡ чѡлѡкѡ гѡлаѡмѡ и вѡсѡкѡ
и стрѡш(ѡн)ѡ съсъ: ѡ: сѡнѡиѡе мѡдѡи сѡфѡрѡзѡнѡ ѡт' лѡвѡ стрѡна
ѡѡ: и ѡ дѡснѡ стрѡна: ѡѡ: и пѡтѡ негѡ ѡгѡнѡ гѡрѣши ѡпѡрѡѡнѡ
кѡтѡ идѡнѡ чѣрѡ чѡкѡнѡ. кѡтѡ нѡи видѣ нѡзи ѡнѡзи стрѡшѡнѡ чѡ-
лѡкѡ, фѡнѡа дѡ вѡчи грѡзѡнѡ и стрѡшѡнѡ и сѡ пѡкѡѡнѡвѡиѡи съсъ
глѡвѡтѡа дѡ зѡмѡтѡа, немѡши идѡнѡ кѡсѡмѡмѡ по снѡгѡтѡа мѡ. кѡтѡ
гѡ видѣхѡми, зѡтѡлѡхѡми сѡи лѡиѡтѡ ѡ негѡ, дѡкѡтѡ гѡ замѡнѡхѡми.
за ѡѡ: дѡнѡе сѡ мѡ чѡвѡхѡми вѡикѡ, дѣтѡ вѡчѣши стрѡшѡнѡ и грѡзѡнѡ.
ѡ тѡмѡ стѡгнѡхѡми на идѡнѡ мѡстѡ кѡтѡ стѡргѡа, видѣхѡми идѡа
мѡрѡчиѡа и (д)лѡвѡчиѡа дѡ рѡчѡмѡмѡа мѡа. имѡши идѡа жѡнѡа рас-
плѣтѡнѡа, кѡсѡмиѡе и дѡлѡги дѡ зѡмѡа, идѡнѡ сѡѡкѡ гѡлаѡмѡ зѡ-
плѣтѡнѡ ѡт' крѡкѡтѡа дѡ глѡвѡтѡа, чѡи кѡѡи ѡѡе дѡ прихѡѡртѡвѡа,
сѡѡкѡа ѡ ѡдѡрѡвѡа нѡ ѡѡстѡтѡа. и ѡѡиѡи мѡѡго глѡсѡвѡе изѡлѡзѡвѡхѡа ѡ
ѡнѡзи мѡа вѡскрѡиѡи вѡикѡвѡе: пѡмѡлѡвѡи на, вѡлѡдѡнѡко сѡнѡе ѡжѡи,
имѡиѡи мѡлѡа³ за нѡзи. пѡкѡкѡ нѡи ѡ стрѡхѡ мѡдѡгѡ рекѡхѡми гѡи
сѡфѡрѡи жѡвѡтѡ нѡиѡи тѡѡѡа, зѡѡѡѡ ѡчиѡе нѡиѡи видѣхѡа чѡдѡиѡи рѡ-
вѡти и гѡлѡми тѡнѡиѡи и сѡкарѡи гѡлѡѡи на зѡмѡтѡа. чѡи изѡлѡзѡхѡми
ѡ тѡмѡ, видѣхѡми на ѡѡлѡѡиѡи фѡркѡхѡа тѡмѡ кѡтѡ рѡпѡчѣтѡа. пѡкѡкѡ
дѡѡмиѡе имѡ кѡтѡ чѡлѡѡшѡи дѡѡиѡи: прѡѡсти нѡсъ гѡи ѡѡѡе мѡнѡ, чѡи
сѡѡе пѡгрѣшѡиѡи ѡ сѡиѡиѡи сѡвѡтѡ прѣт' тѡѡѡѡѡ. пѡкѡкѡ нѡиѡи стрѡвѡхѡми
мѡѡнѡтѡѡа на гѡа, кѡзѡвѡхѡми: гѡи, кѡжѡи нѡлѡмѡ тѣзи тѡнѡиѡи тѡѡи,

1) Въ рукописи: лѡмѡ. 2) Такѡ въ рукописи вмѣсто: грозѡи. 3) Такѡ
въ рукописи.

детѡ ги видим'. чи са раздѣли зимата напредѣ имъ, излѣзи гласъ и рѣчи ни: ви траба вѡмъ да знати тинни, ами си пазети пѡтѡ вѡши напредѣтъ. чи минахми ѡнѡ маѣстѡ със' страхъ. стигнахми иднѡ пѡли чѡдно и славно и тѡмъ видѣхми :Ѧ: хѡра стѡаха съсъ прилика славно и висъкраина хѡвѡсъ на тахъ свѣдани и красни и приманата им кѡтѡ сѡни. свѣтат' имѡши напредѣ имъ, вѡдѡи вѡтри и страѡни свѣт' лѡаха, сѡкаш чи жа пѡрѣжи страѡни вѡнѡвѣ и страѡни и висъкраини гѡрѣши напредѣ имъ смѡла и тѡкѡртъ и змѡвѣ страѡни и лѡшѡи зѡѣри лѡти и гѡзѡни. и ѡнѡи четри маѣе имѡши на глаѡ имъ вѡнѡи ѡ слѡтѡ смѡсѡсъ съсъ маргаритъ. дѡржаха на рѡце кривѡце ѡт' слѡтѡ. кѡтѡ ги видѣхми, паднахми на зимата и са молѡхми: помилѡвѡти на маѣе нисни¹ да ни са дѡстигнатъ страѡните вѡнѡи и вѡтриѡе вѡдѡи дѡ наѡи, зѡцѡ имѡми гѡлаѡъ страхъ. рѣкѡа ни стѡите ѡнѡеле пѡжи: станѡти, идѡти съсъ мирѡмъ вѡжи, глѡдѡти си пѡтѡ, детѡ ви ѡправиѡ гѡъ, ви страхъ идѡти: немѡ тѡзи вѡнѡи и тѡзи вѡдѡи съ вѡзи ниѡѡ, зѡцѡ тѡзи вѡнѡи и тѡзи лѡти зѡмѡи нѡе ги пѡзимъ, кѡги дѡди извѡвѡитѡлѡ гѡъ ѡс хѡс на страѡниѡ сѡтъ да сѡди живѡи и мѡртѡи. тѡи кѡтѡ чѡхми ѡ ѡнѡи стѡи ѡнѡи, зѡхми дѡржаѡ. чи вѡрѡахми :Ѧ: днѡе стѡгнахми хѡдѡхми глѡдѡи ни ѡли ни кѡсѡли хлѡѡъ тѡкѡ вѡдѡ. кѡтѡ вѡрѡахми, ни видѣхми, ѡдѡ ни дѡди гласъ на мѡлѡгѡ дѡши. пѡаха, чи ни знѡхми, дѡли са ѡнѡели или дѡгѡ нѡѡѡ. хѡмъ дѡдѡ мирѡзмѡ висъкраина ѡ тимѡнѡи и мирѡсъ. ѡ миръ скѡпъ и ѡ глѡсовѡте и ѡ мирѡзмѡта слѡтка дѡди ни слѡдѡкъ сѡнѡ, чи зѡспѡхми ѡт' слѡчина, и ѡсѡти ни наѡи стѡнаха слѡтки кѡтѡ зѡхѡръ чи смѡ спѡли мѡлкѡ стѡнахми ѡт' сѡнѡ видѣхми черкѡѡ ѡт' вѡлѡръ гѡлаѡа и сѡет' черкѡѡта имѡши жѡртѡѡникъ, изѡвѡрѡи изѡѡръ вѡдѡ кѡтѡ мѡлкѡ ѡт' жѡртѡѡникѡ, вѡлѡ кѡтѡ мѡлкѡ, и хѡра слѡвѡи стѡаха ѡѡѡлѡ жѡртѡѡниѡ, чѡдѡи и свѣдѡни хѡра, пѡаха пѡсѡнѡ ѡнѡелѡи, кѡтѡ ги видѣхми и ѡпѡѡихми са и са зѡмѡѡхми, пѡкъ идѡниѡ

1) Такъ въ рукописи.

Сборникъ II Отд. II. А. Н.

ѡт' ѡнези ст'и а̀нѣли скѣдливи и красни, детѡ стѡаха при из-
ворѡ, детѡ извирѡши вѡдѡ жикотнѡ и висмѡртникъ за прѡведни
хѡра. пѣкъ ние пѡкаѡнихмисѡ дѡ зимѡтѡ и слѡвнхми вѣѡ и нѡ
ѡнези свѣдѡливи а̀нѣле и за кѡсе ст'и нивѣсни вѣѣи нѡстѡвничи
сѣсъ страхъ и сѣсъ смиренїе зѡминѡхми ѡнѡи стѡ маѡтѡ стиг-
нѡхми дрѡгѡ маѡтѡ нирѡ ни вѡхми кѡсѡли хлѡпъ, тѡкѡ идинъ
гѣъ знѡиши тѡкмѡ ѡсните ни прилепнѡха иднѡ сѣсъ дрѡгѡ ѡ
слѡчина слѡтка. стигнѡхми иднѡ рѣкѡ гѡлама и пнхми вѡдѡ и
слѡвнхми вѣѡ вѣиши грѡцинѡ пѡсидѣхми мѡлкѡ при рѣкатѡ и хѡр-
тѡвѡхми, нѡ кѡдѡ дѡ идимъ и цѡ цѣ дѡ сторимъ. чи дѡ ви-
дити чѡдо: изѡмѡзѡиши ѡт' рѣкатѡ видѣлѡ светлѡсъ и светѣиши и
глѣдѡхми стѡ нѡ четри стрѡни и ни вен ветро кѡтѡ пѡ нѡзи вѡ-
тѡрѡ сѣсъ ѡмъ ни мѡжѣиши чнѡлкѡ дѡ рѡзѡмен кѡнтѡ зѡпѡтъ
ниветѡ зилѣнѡ, пѣкъ кѡнтѡ нѡтѡкъ кѡтѡ трѣсъ пѣ кѡнтѡ пѡлѡ-
ноцѣ кѡтѡ вѡрѡфъ кѡнтѡ плѡдне кѡтѡ снакъ вѡлѡ ниветѡ. и
звѣздите поскѣтѡливи ѡ тѡкѡ и снѣцитѡ :ѡ: пѡте пѡгрѡвѡ и дѡр-
ветѡтѡ повисѡки и погрѡлеми и погрѡдѣити ѡ тѡкѡшните и зи-
мѡтѡ поскѣдѡливѡ кѡтѡ ѡгнѡ и кѡтѡ мѡлкѡ вѡлѡ с тѡи хѡвѡсъ
и гѡдините ни пѡмѡт' кѡто тѡкѡ. чи :р: днѣи ни кѡсѡхми хлѡвъ,
тѡкѡ идинъ гѣъ знѡи. чи ни видѣхми, ѡдѣе дѡдѡхѡ мѡлѡгѡ и
внз исѡпъ хѡрѡ мѡже и жени сѣсъ днѡцѡтѡ си, нѡнѡслѣмните
идинъ лѡкѡтъ нѡ висѡчинѡтѡ и помѡлки вѡхѡ. чи сѡ ѡплѡишихми
ѡ т'ѡхъ, зѡцѡтѡ вѡхѡ мѡлѡгѡ: чи сѡ чѡдѣхми, кѡк' цѣ дѡ сторими.
чи рѣчи вѡртѣе сѣргїе: нѡлѡти вѡртѣе дѡ си дигнимъ кѡсмите нѡ
горе дѡ стѡннимъ плѡшинѡ чи тнѡ цѡт' дѡ вѡрѡфѡ ннѡ цѡтъ пѡ-
вѡгнѡ ѡт' нѡзи. чи сѡ нѡпрѡвнхми плѡшинѡ чи трѡгнѡхми среце
имъ, пѣкъ тѣе повѣгнѡхѡ ѡт' нѡзи кнѡицѡхѡ и скриптѡхѡ сѣсъ
зѡви среце нѡзи и си зѡхѡ днѡцѡтѡ чи ѡтидѡхѡ ис' пнѡириѡте, зѡ-
цѡтѡ нѡмѡли рнѡвѡи сѣ кокѡрнѡте хѡрѡ, чи мннѡхми с'порѣт'
тѡхъ, нѡмернхми идинъ вѡренъ слѡдѡкъ кѡтѡ метъ, идинъ
лѡкѡтъ висѡкъ ѡт' зимѡтѡ. ѡдѡхми, дѡр сѡ нѡситнхми ѡ нѣгѡ,
и ни дѡди мѡлкѡ силѡ, зѡцѡтѡ вѡхми ѡслѡвнѡли тѡрдѣ и дѡ-
внхми снтѡсъ. и слѡвнхми вѣѡ, зѡцѡ нѡ хрѡни и пѡзи и нѡ
ѡпрѡви нѡ вѣсѣки пѣтъ. пѡкъ трѡгнѡхми вѡрѡвѡхми :п: днѣи

вистъ пѣтъ ханли маѣтѣ намериѣми и на пѣт'чинка из' идна
гѣра вистѣрѣнна. пѣкарѣаѣми из' гѣратѣ чи намериѣми пири-
ратѣ на ѣтѣмѣ макарѣе кѣтѣ идна чѣркѣва наридѣна и прѣсви-
тенѣ. тѣгизи молиѣмисѣ и сѣ краѣтиѣми и сѣ зарѣдѣаѣми фла-
зѣаѣми вѣтре немѣ никон. и рекѣаѣми пѣмижаѣ си: тѣзи кѣщица
на након чинаѣкъ и чи дѣ пѣчакаѣми дѣ до вечера дѣно дѣди наѣди.
чи пѣсидаѣми маѣкъ, чи излѣзи миризма ѣт' миръ скѣпѣ ѣт'
пириратѣ кѣтѣ измириѣна и поглѣдѣаѣми кѣнтѣ истѣкъ, видѣаѣми
иднѣ нѣцѣ приличѣ кѣтѣ чинаѣкъ кѣтѣ маѣкъ страѣшенъ и ни
вѣши сѣсъ ницѣ, тѣкъ сѣсъ кѣсми вѣли, и истѣна тѣи вѣлъ ѣтѣ
макарѣе на пириратѣ чи вѣдѣ нази ѣдѣлѣкъ чи пѣдѣна на зимаѣта
и зѣ дѣ на заклѣвѣ и дѣмаѣши: ѣкъ ѣте ѣт' гѣе, покѣжѣти сѣ
мѣне; ѣкъ ли ѣте ѣ дѣвоѣлъ, идѣтѣ ѣ мѣне грѣшнаѣго и смире-
наѣго. пѣкъ нѣе вѣкѣаѣми и рекѣаѣми: и нѣе сми рѣви вѣжѣи вѣлѣ-
гѣсѣлѣви на ѣтѣкъ вѣжѣи, ѣт'фѣрлиѣмисѣ ѣт' дѣвоѣлъ, тѣгизи
дѣди при нази, дѣгѣна си рѣцѣте на нѣвѣсѣ, сѣ пѣмоли гѣѣ вѣѣ и
на вѣлѣгѣсѣлѣви и си маѣхѣна космиѣ на идна страѣна и зѣ дѣ хѣр-
тѣвѣ сѣсъ нази. и космиѣ мѣ вѣли кѣтѣ синаѣкъ на ѣчиѣе наѣи
ѣтаѣаѣши зарѣ кѣтѣ сѣкаѣшъ глѣдѣаѣми на слонѣитѣ ни моѣаѣми
дѣ гѣ глѣдѣаѣми, толкѣсъ вѣли космиѣ мѣ и ѣт' ѣтарѣни ни мо-
жѣхѣ дѣ вѣдѣт' ѣчиѣе мѣ, заѣѣ клипѣчѣнтѣ мѣ вѣхѣ пѣкрили
ѣтѣта мѣ, пѣкъ мѣѣтаѣиѣ мѣ и вѣдѣта мѣ се иднѣ, сичѣтѣта
мѣ сѣгѣаѣ покритѣ сѣсъ кѣсми ѣт' глѣвѣта мѣ дѣ зимаѣта и ни-
хѣте мѣ на рѣцѣте и на краѣтѣ дѣлѣи иднѣ лѣкѣтъ и, кѣгитѣ
хѣртѣвѣаѣши кѣтѣ из' дѣлѣвѣкъ хѣртѣвѣаѣши, кѣтѣ сѣдѣфѣ кѣжѣта мѣ
на сѣгѣта пѣѣтра чѣсти мѣ вѣхѣ космиѣ мѣ. немѣаѣши пѣчѣ
кѣтѣ чинаѣкъ. чи попитѣ: ѣдѣ сми и издѣ дѣдѣфѣти при мѣне.
пѣкъ тѣе кѣзвахѣ, ѣдѣ сми и кѣдѣ сми хѣдѣли и ѣѣи мѣсѣмиѣ
дѣ ѣтидѣми на сѣвѣрѣиѣе ѣтѣ дѣ дѣвери рѣнѣи на нѣвѣтѣ. чи кѣтѣ
рекѣаѣми тѣи, пѣкъ ѣтѣ макарѣе рѣчи: ѣ сѣиѣвѣ мѣи, ни моѣи
чинаѣкъ сѣсъ тѣлѣ смѣртѣиѣ ѣвлѣченъ, сѣсъ сѣгѣаѣ ѣ зимаѣта дѣ
ѣтидѣ ѣ тѣкѣ пѣнаѣѣтѣре наѣ дѣ сѣ призира на чѣдѣсѣта вѣжѣи и
на сѣла вѣжѣаѣ, заѣѣ ѣзи грѣшнаѣго маѣгѣ сѣ трѣдиѣхѣ дѣ ѣтидѣ
понаѣѣтѣре ѣ тоѣаѣ чи ни мѣжѣиѣхѣ да ѣтѣра ницѣ, заѣѣ идна

и лати самъ синѡве мѡн. и дѡдѡхъ асланиѡте кротичкѡ при нѡзи
чи са поклонихъ кѡтѡ хѡра рѡзѡмни и фѡнахъ да ни лижѡтъ
пѡ кракѡта нѡши и пѡ глаѡта ѡмилени кѡтѡ хѡра. пѡкъ
ниѡ фѡлихми гѡа їса хрѡта, цѡ видѡхми и цѡ спѡдѡви нѡзи
гѡтъ. видѡхми чѡдни и слѡвни чѡдеса ѡжѡи и стѡрихми ви-
чѡрне и сидѡхми сичкѡта нѡицѡ. и нѡѡтре рѡкѡхми нѡ сти мѡ-
карѡе: кѡжи нѡмѡ, ѡче ѡти, кѡкъ си дѡшѡлъ дѡ тѡи мѡстѡ.
пѡкъ ѡти мѡкарѡе рѡчи: вѡтѡе, ѡслишѡти гласъ и пѡслѡшѡнти
слѡвеса ѡ ѡста мѡи да рѡзѡранѡ вѡдити пѡрѡе мѡѡ да видити
и ридѡнѡе мѡн, кѡкѡ ѡзи дѡдѡхъ тѡка на тѡи мѡстѡ. ѡзи смн-
ренѡго ѡхъ нѡ иднѡго нѡнѡ ѡ синклитикъ ѡт' рѡмѡ, чи мѡ
ѡжѡнихъ вѡсѡ мѡѡ вола чи самъ си сѡсѡ вѡлакѡта нѡ зѡпрахъ,
кѡкъ ѡ хѡдѡтъѡ нѡ свѡдѡбатѡ. чи ѡѡци нѡгрѡхъ свѡдѡварѡте, пѡкъ
ѡзи стѡрихса да излѡза нѡ ванѡ, чи ѡтидѡх' чи са искрихъ нѡ
иднѡ жинѡ сѡрмѡшка и сирѡта и сидѡхъ :ѡ: динѡ скритѡ, гѡтъ
да ѡ пѡмнѡе: дѡносѡши ми хѡвѡръ ѡтъ свѡтѡбатѡ. зѡ :ѡ: динѡ сѡ
плѡчѡха и вѡкахъ ѡ мѡ тѡрсѡхъ сѡсѡ тѡлѡле, и ни мѡжихъ да
мѡ нѡмарѡтъ, пѡкъ ѡзи, кѡтѡ са минѡхъ :ѡ: динѡ, стѡнѡхъ
нѡциѡ, слѡвихъ и са молихъ нѡ вѡѡ зѡ ѡнѡзи жинѡ сирѡта,
гѡтъ да ѡ прѡсти и да ѡ приѡмни въ царѡство ниѡесѡ. чи из-
лѡзѡхъ нѡ иднѡ пѡтъ шѡрѡкъ пѡкъ гѡтъ чѡлѡвеколѡѡвницѡ
ѡци зѡ въсе рѡѡи нѡѡѡи спѡсѡнѡе, прѡѡѡдилъ ѡнѡгѡлъ сѡего гѡ-
вѡрилѡ. кѡтѡ стѡрицѡ сидѡши нѡ пѡтъѡ, чи мѡ рѡкѡфъ: дѡ ѡто-
ждѡшъ ѡчѡ ѡти, пѡкъ тѡи ми рѡчи: дѡтѡ ѡтождѡшъ тѡи, тѡмѡ
ѡтождѡмъ и ѡзи. пѡкъ ѡзи мѡ рѡкѡфъ: гѡръ и ѡтицѡ мѡн
ѡправи мѡ нѡ пѡтъ животни чи тѡгнѡхъ пѡдѡръ нѡѡ вѡрѡхъ
мѡлкѡ мѡлѡѡ да рѡчѡмъ зѡ :ѡ: гѡдѡни, ѡтигнѡхми дѡ тѡка и
ѡѡи ни ѡхми стѡгнѡли чи сѡднѡхми да си пѡчинѡмъ. пѡзѡ-
спѡхми мѡлкѡ. чи кѡѡи са сѡѡѡднѡхъ, нѡмѡ ѡнѡгѡлъ прѡи мѡнѡ.
пѡкъ ѡзи зѡхъ да плѡчѡ. тѡзи чѡсѡ ми са пѡсѡчи и рѡчи: ѡзи
самъ ѡрхѡнгѡлъ гѡвѡрилъ, дѡтѡ та дѡѡѡдѡхъ кѡтѡ стѡрицѡ дѡ
тѡи мѡстѡ чи ни дѡи си стѡѡѡ зѡѡсѡѡѡ ѡстаѡи сичкѡте мѡсѡле
чи ни ѡи са да вѡлѡгѡдѡрѡшъ нѡ гѡѡ, зѡѡѡ тѡ дѡнѡсѡх' дѡ тѡи

маѣстѣ ѿдѣлѣна¹ ѿ мѣрчинѣта и ѿ скѣрбенѣ грѣшнѣ чѣи видишѣ
 чѣдѣна гдѣни и извѣръ нѣвеснѣи и живѣтнѣи и висмѣртнѣи. тѣи
 кѣтѣ хѣртѣваши стѣи ѡрхѣнѣгелѣ гѣврѣнѣлѣ сѣсѣ мѣне ни гѣи виде
 ѿ мѣне кѣде стѣна. ѡзи трѣгнѣхѣ дѣи вѣрѣва и стигнѣхѣи иднѣа
 мѣлкѣ мѣска днѣва, пѣсѣши нѣпрѣде ми. ѡзи зѣхѣ дѣи ѡ закле-
 вѣмѣ: тѣкѣ ми сѣздѣтелѣ тѣвѣго, кѣжи ми маѣстѣ, кѣде имѣ
 зѣи чѣлака. пѣкѣ мѣскѣта трѣгнѣа нѣпрѣден ми ѡтѣи вѣлизѣ хѣди
 мѣи :ѣ: днѣи сѣрѣшнѣхѣи иднѣнѣ рѣгѣчѣи. вѣрнѣа сѣ мѣскѣта нѣзѣтѣ
 вѣди мѣи рѣгѣчѣи :ѣ: днѣи чѣи сѣрѣшнѣхѣи иднѣнѣ смѣкѣ чѣи сѣ
 вѣрнѣа рѣгѣчѣи нѣзѣтѣи. ѡзи, кѣтѣи видѣхѣи смѣкатѣкѣи, ѡплѣшнѣх
 сѣи и зѣхѣ дѣи гѣи зѣклѣвѣмѣи ѿ сѣздѣнѣе егѣи. пѣкѣи смѣкѣи сѣи
 испѣрѣи нѣи ѡплѣшкѣта сѣи и ѡтѣори ѡстѣта сѣи зѣи дѣи хѣртѣва кѣтѣи
 чѣлакѣи чѣи ми рѣчи: дѣвѣи дѣшѣлѣ рѣвѣи вѣжѣи мѣкѣрѣи. етѣи :ѣи: гѣи-
 днѣи кѣи тѣи чѣкѣтѣи тѣзѣи пѣлѣни(ни) етѣи сѣмѣи тѣи нѣгѣтѣилѣ маѣстѣи,
 дѣтѣи ми вѣши зѣрѣчѣлѣи ѡрхѣнѣгелѣ гѣврѣнѣлѣи, и прилѣкѣта тѣвѣа
 и дѣмѣи тѣвѣи нѣписѣни, етѣи тѣи видѣхѣи. днѣсѣи тѣкѣи :ѣи: днѣи
 кѣи тѣи чѣкѣмѣи, ни сѣмѣи ѡлѣи и пѣлѣи, тѣзи нѣшѣи видѣхѣи ви-
 дѣнѣи: кѣтѣи нѣкѣи сѣдѣши нѣи ѡвѣлѣка сѣвѣлѣи, дѣди ми гѣдѣсѣи
 и ми рѣчи: стѣни ѡи нѣлѣи дѣи пѣсѣрѣшнѣишѣи рѣва вѣжѣи мѣкѣрѣи при-
 иде сѣгѣи вѣишѣи маѣстѣи нѣгѣтѣвѣнѣи зѣи тѣвѣи чѣи мѣи нѣшѣи и маи дѣи-
 вѣди смѣкѣи дѣи тѣзи пѣцирѣи. кѣкѣи флѣзѣхѣи вѣтре, нѣмѣрихѣи
 иднѣа кѣчѣи ѡслѣнѣи ѡмѣрѣа и дѣи кѣчѣнѣцѣи живѣи, кѣвѣчѣтѣи, не-
 мѣтѣи цѣи дѣи сѣчѣтѣи; чѣи ги ѡтѣрѣнихѣи сѣсѣи мѣлѣчѣкѣи, пѣкѣи
 мѣнѣи имѣи зѣрѣвѣихѣи ѡи зѣмѣта. тѣи кѣтѣи прикѣзѣваши стѣи мѣ-
 кѣрѣи, чѣвѣхѣи чѣдѣна ѡтѣи нѣгѣи, сѣлѣвѣи гѣи ѣсѣи хѣрта. тѣкѣи
 дѣди иднѣнѣи гѣрѣвѣнѣи чѣи дѣнѣи иднѣнѣи хѣлѣпѣи и пѣлѣвѣнѣи, кѣлѣ-
 кѣтѣи пѣсѣсѣрѣи, пѣлѣжѣи гѣи пѣлѣи жѣи ни ѡтѣи ѡстѣта сѣи. пѣкѣи ста-
 рицѣи рѣчи: видѣи чѣи гѣи лѣви нѣсѣи и пѣсѣи нѣи нѣзи ѡсте и мѣне
 дѣди сѣлѣтѣи, зѣцѣи пѣсти нѣмѣи есте толѣкѣи вѣрѣи тѣзи гѣдѣнѣи
 дѣи тѣзи чѣсѣи приносѣишѣи иднѣнѣи кѣмѣчицѣи, пѣкѣи сѣгѣи приносѣи
 зѣи сѣицѣи ни хѣлѣпѣи и пѣлѣвѣнѣи чѣи пѣлѣи, вѣрѣи монѣи, дѣи едѣмѣи чѣи
 цѣи вѣи прикѣза и зѣи монѣи грѣхѣвѣи. чѣи ѡдѣхѣи и вѣлѣгѣдѣрихѣи

1) Въ рукописи еще разъ: ѡтѣи дѣи сѣи.

вѣа за ситѣсъ чи зѣ пакъ да ни приказва стѣ макарѣ рѣчи:
 катѣ са нападнихъ :ѣ: гѣдини чи излазѣхъ на :ѣ: сѣхѣте на-
 ванъ ѡт' пициратѣ чи ни сѣ ѡсетихъ чи зѣлъ да ма испитва
 дивѣѡлѣ, гледѣмъ видѣхъ идинъ мисалъ тенакъ и скапъ ѡт'
 бюрюнцюкъ женски, дѣтѣ сѣ забрѣждѣтъ жените, стѣеши пѣ-
 странъ на далчъ на зимѣ; пѣкъ ѡзи кѣтѣ замѣенъ, ни ми дѣди
 на ѡмо да сѣ прикрѣстѣ, чи гѣ зѣхъ и гѣ занесѣ ѡ килята и сѣ
 чѣдихъ, ѡт' де ще да бѣди тѣи жѣнскѣ нецѣ на тѣи маѣтѣ пѣтѣ.
 на ѡтре пакъ излазѣхъ, намѣрихъ идинъ чѣхѣлъ жѣнски хѣ-
 бѣфъ за чѣдѣ. пѣкъ ѡзи кѣтѣ замѣенъ и негѣ зѣхъ чи гѣ за-
 несѣхъ при мисѣлѣ чи на ѡтрешиноу дѣнъ тишко мѣне, пакъ
 забрѣвихъ да си сторѣ стѣи крѣсъ. чи излазѣхъ наванъ ѡт'
 пициратѣ да сѣ пѣкаѣмъ вѣѣ, пѣгледѣнахъ и видѣхъ иднѣ жинѣ
 вѣкаѣ млѣдѣ сидѣши на иди(нъ) кѣмакъ, вѣлѣчена съсъ премена
 се зѣлѣтѣ ѣкапѣ и вѣѣченѣ, наредила на сѣбе си и тѣлѣсъ хѣвѣсъ
 и крѣснѣ на лицѣ, немѣ наѣсѣтѣ тѣкъ да ѡ глѣдашъ хѣвѣвѣ. чи
 ѡтидѣхъ вѣлизѣ при неѡ чи зѣхъ да ѡ питѣмъ ѡт' кѣдѣ си
 дѣшла дѣ тѣи маѣтѣ. пѣкъ тѣѡ плачѣши жѣлѣнѣ толѣсъ, ма
 сторѣи и мѣне да плачѣ ѡт' неинѣи жѣлѣи чи зѣ да ми кѣзѣ:
 плачѣ съсъ сѣлѣзи хѣмѣ дѣмѣши пѣлѣгничѣ: тишко ми сирѣтѣ
 за мѣне, ѡзи сѣмъ вѣкаѣ на макарѣ синѣанѣтикъ ѡт' рѣмъ чи
 ма изгѣди вѣцѣ ми за негѣ вѣсъ мѣе вѣле съсъ силѣ, ни ми
 траѣвѣши да сѣ женѣ чи сѣ ѡтѣрѣхъ ѡт' ѡдѣрѣ, дѣтѣ вѣхѣ ни
 запреѣи кѣтѣ млѣдѣенѣи, чи пѣвѣгнѣхъ, ни мѣжихъ да намѣра
 наѣи пѣт' хѣвѣфъ чи трагнѣхъ из гѣрѣтѣ и не пѣлѣнинѣи и не
 пѣѣшинѣтѣ зѣхъ на глѣкѣтѣ си чи сѣ загѣвихъ. сѣгѣ ни зѣмъ,
 на кѣѡ сѣмъ маѣтѣ, и ни зѣмъ, на кѣдѣ да ѡтидѣ. пѣкъ ѡзи
 иѡѣи замѣенъ ѡ вѣрѣвѣмъ иѡ дѣмѣ тѣѡ, ма зѣлѣсѣлѣ съсъ
 лѣсѣи рѣвѣти тишко на мѣнтѣ дѣшѣ. ѡзи ни сѣ ѡѣѣрѣмъ и ѡѣи
 за мѣнтѣ грѣхѣвѣ. чи ѡ фѣнѣхъ за рѣкѣтѣ, чи ѡ занесѣхъ на
 пициратѣ, чи ми дѣмѣла чи и дѣдѣхъ да едѣ млѣкъ иѡ иѣхъ
 ѡт' гѣрѣтѣ слѣтѣсъ, пѣкъ тѣѡ сѣ плачѣши съсъ сѣлѣзи, пѣкъ дѣ-
 шѣтѣ мѣѡ слѣсѣнѣ за неѡ, забрѣвихъ да сѣ прикрѣстѣ. дѣди
 вѣѣѣрѣ чи зѣхъ да сторѣ вѣѣѣрѣ чи забрѣвихъ съсъ сѣѣрѣи си

стрѣвахъ слѣжѣата на ѿ хс чи си легнахъ на лигалѣтъ мои да си пѣнина, чи самъ заспаахъ малко. пѣкъ тиа дѣшла при мене чи ма пипала редѣмъ по снагата. ази ѿкажанаго този грахъ ни знахъ чи а фаняхъ, легнахъ близъ при неа, притисна ма тежакъ сънь, приасти ма ди(а)воа чи стѣрехъ грахъ съсъ неа, кѣкъ стрѣва мѣшъ съсъ жина ѿ съно си. кѣги са савѣдихъ, нема никѣи при мене ѿ ѿкажанаго видѣхъ чи са на дявола дѣшѣа да мѣ приасти чи са свѣстихъ, доди ми ѣмо чи лижахъ съсъ ѣчте на доа, и видехъ грахъ мои и рекѣхъ съсъ ѣмо си: гѣламъ грахъ стѣрихъ чи мѣгавъ излазѣхъ ѣт' вънь пицирата чи нити асланите нема двѣта чи и тие ни додѣха два дни при мене и тие ѣсѣтиха грахъ мои чи паахъ: тишко мене, ѿ стѣрихъ съсъ моѣ ѣмъ. чи пѣдѣрѣ :н: дине додѣха при мене асланите чи са молихъ на гѣа, дао ми прѣсти гѣа този грахъ, и пѣмислихъ да са примѣста на дрѣго маѣтъ, дао ни ма пакъ приасти сатана. чи гѣа чилакѣаѣицъ нице ао на чилака чи спасѣнѣ, чи и прѣрокъ даѣитъ на ѡаами :н: моа ти са вѣе, ни ѡдеаи мене гѣи ѡ лица твоего и ѡ дѣа стѣго твоего, но въздаѣ ми рѣдѣсъ спасѣнѣ твоего. чи излазѣхъ ѣт' пицирата, вървахъ :ѣ: дине чи срешнахъ аѣгѣа гѣи рѣчи ми: кѣда вагашъ, макарѣе. ази мѣ рекѣхъ: вагамъ ѡ лица грахъ мои. пѣкъ аѣгѣа ми рѣчи: тоаѣсъ искѣшенѣ ни мѣжи да пѣтарпишъ, кѣри са на килата си твоа. ази мѣ рекѣхъ: кѣи си ти, гѣине мои. тои ми рѣчи: ази самъ гѣвринахъ, дѣтъ та дѣвѣдѣхъ до тѣи маѣтъ. тоаѣсъ рѣчи чи са заѣѣи ѣт' мене, пѣкъ ази са върнахъ назатъ на килата моа чи са пѣклахъ на гѣа моего, паднахъ на зимаѣта :м: дине и :м: нѣи ни кѣсѣхъ ниѣ ѡлапъ. чи кѣтъ са напѣлихъ :м: дине, видехъ килата моа свѣѣши свѣтъ на :д: стрѣни, и видехъ маѣе ѣвѣчѣни съсъ ѣдежди вѣсъ ценѣ свѣѣхъ кѣто сѣнитѣ и на глаѣѣити имъ венци алати и съсъ вѣсѣни кѣмѣи. пѣаха пѣсни слаѣни и вѣскѣрѣни нѣвѣсни рѣѣти и глаѣсѣете имъ гѣлѣи и свѣршиха да пѣтъ. чи излѣзи мирѣсъ мирѣзма вѣаѣдѣтна чи ни са вѣде дѣтъ са вѣдѣши чи доди идинъ ѡѣаѣкъ ѡгнѣнъ ѿ

пицирѣтѣ чи извѣрѣ светлѣтѣ ѿ килятѣ светлѣсѣ висѣкрѣнни
чи сѣ дигнѣ вѣлѣкѣ нѣ гѣре чи зѣ дѣ гѣрми и дѣ сѣ вѣлѣска чи
излѣзи глѣсѣ стрѣшенѣ и висѣкѣ чи триперехѣ и пѣтриперехѣ
гѣрнѣ и пѣлѣннѣ и кѣмѣннѣ и птициѣ нивѣснѣ фѣркѣхѣ пѣ
ниѣтѣ и пѣхѣ глѣсѣвѣ кѣтѣ ѿнѣлскѣ: стѣ стѣ стѣ ѣси гѣдн. чи
сѣ ѿпѣлѣшнѣхѣ ѣзи, синѣвѣ мѣн, чи :ѣ: динѣ ѿнимѣхѣ и ѣслѣннѣ
ми вѣхѣ дѣлѣ пѣднѣлн нѣ знимѣтѣ тѣги знѣхѣ синѣвѣ мѣн чи
сѣсѣ ѿн(з)н вѣлѣкѣ ѿгнѣнѣ дѣшѣлѣ гѣхѣ :ѣ: хѣ: тѣ ми прѣ-
сѣтнѣлѣ пицирѣтѣ дѣ рнѣмѣ тѣзи килѣ чи ѣт' тѣгизн, синѣвѣ
мѣн, мѣлнхѣ сѣ дѣ ѣмрѣ: тѣлѣсѣ ми сѣ нѣжелн дѣ сѣмѣ жиѣхѣ
нѣ тѣзи сѣлѣт' ни ѣ вѣло ниѣѣ чилѣкѣ дѣ жѣвѣн чи сѣ чѣднхѣ и
сѣ ѿпѣлѣшнѣхѣ, кѣкѣ мѣжнхѣ дѣ видѣ тѣлѣсѣ чѣднѣсѣ кѣтѣ тѣзи
чѣднн и стрѣшнн чи вѣшн нѣ :мѣ: гѣдннн, кѣтѣ видѣхѣ стрѣхѣ
вѣжнн, пѣкѣ снѣгѣ сѣмѣ нѣ :ѣ: гѣдннн чи тѣн вн кѣзѣлѣмѣ, вѣрѣтѣ
мѣн, ѣѣ сѣмѣ рѣвѣтнѣлѣ дѣ тѣзи дѣнѣхѣ дѣ мѣ прѣстѣтнн зѣ лѣ-
вѣфѣ гѣѣѣѣ ѣс хѣртѣсѣѣѣ, чи ѣкѣ можннѣ ѣстѣнѣтн тѣкѣ и внѣ, ѣкѣ
лн ниѣтнн, гѣхѣ дѣ кѣ ѣпрѣвн, ѣт' дѣтѣ стѣ дѣшлѣ. пѣкѣ ннѣ
грѣшннн кѣтѣ чѣхмн тѣзи вѣлѣгн и вѣлѣжнн чѣднѣсѣ вѣжнн хѣвѣ-
лнхмн вѣгѣ. дѣдѣхѣ ѣслѣннѣ нѣ пѣчиннѣтѣ. пѣкѣ стѣ мѣкѣрѣѣ сн
пѣлѣжн рѣцѣтѣ нѣ глѣвѣ нмѣ и гн вѣлѣгѣсѣлѣвн. пѣкѣ тнѣ пѣднѣхѣ
чи сѣ пѣкѣлѣшнхѣ нѣ стѣн мѣкѣрѣѣ и рѣчн нѣ нѣсѣ стн мѣкѣрѣѣ: пѣ-
лѣжѣтн и внѣ рѣцѣ вѣшн пѣкѣ ннѣ посѣлѣшѣхмн гѣ сѣсѣ стрѣхѣ
гѣлѣлѣмѣ и рѣкѣхмн дѣ и нн вѣлѣгѣсѣлѣвнн, ѿѣ стѣ, дѣ ѣтнннмѣ
дѣ прѣкѣзѣлѣмн пѣ стѣѣ зѣ тѣѣѣ и зѣ стѣн тѣѣн чѣднѣсѣ пѣ кѣсѣ
чѣрѣкѣкн и пѣ вѣсѣ мѣнѣстѣрѣѣ и нѣ ѣрѣсѣлнмѣ нѣ прѣпѣдѣвннѣ
ѣпнскѣпн. чи стѣрн мѣлнѣтѣ нѣ гѣдѣ зѣ нѣзнн и рѣчн: нѣѣтн сѣсѣ
мнрѣлѣмѣ вѣжнн, вѣрѣтѣ мѣн и синѣвѣ мѣн дѣшѣвнн, мѣлѣтнѣсѣ и
зѣ мѣнѣ. чи мѣ сѣ пѣкѣлѣшнхмн чи нѣ вѣлѣгѣсѣлѣвнн, трѣгнѣхмн чи
нѣ нѣспрѣвѣднхѣ ѣслѣннѣ, вѣрѣвѣхѣ трн днн сѣсѣ нѣзнн и нн цѣ-
лѣвѣхѣ стѣпѣннѣкнѣ нѣшнн и крѣкѣтѣ нѣшнн чи сѣ вѣрнѣхѣ нѣзѣтѣ
нѣ стѣгѣ мѣкѣрѣѣ. чи вѣрѣвѣхмн вѣрнн кѣлѣсѣ дннѣ, стнгнѣхмн нѣднѣ
вѣдѣ чи сѣднѣхмн дѣ сн пѣчннннмѣ чи сѣмѣ зѣспѣлн мѣлѣсѣ чн
дѣшѣлѣ ѿнѣлѣмѣ вѣжнн чи нѣ прннѣсѣлѣмѣ дѣ нѣрѣсѣлнмѣ, кѣтѣ нѣ
сѣнѣ сѣмѣ мннѣлн тѣлѣсѣсѣ стрѣшнѣ мѣстѣ и прѣсѣлѣвѣхмн мнѣ-

лостнейѣ гдѣ їс хс сїиъ вѣжїи и сѧ пѣмолїхми нѧ сїчкїте
мѣстѧ стїи пѣмѧлкѣ и нѧ їерѣсѧлїмъ чїи сѧ вѣрнѧхми нѧ нашїиѣ
мѧнѧстїрѣ, прїкѧзвѧхми нѧ сїчкїте кѧлдѣгѣре, цѣс сме вїдели и
цѣс сме пѧтїли и зѧ стїи мѧкѧрїе и зѧ вѧсехъ, дѧ прослѧветъ
вѣгѧ ѡцѣс емѣже слѧвѧ и чesъ и поклоненїе ѡцѣс и снѣс и стѣмѣс
дхѣс и нїѣс и прїснѣс и во веки вековъ амин'.

О двѣнадцати пятницахъ.

Печатается по рукописи Григоровича № 36, XV в.¹

Сказаніе ѿ обрѣтенія елѣфтер... ѡ бѣ тихъ пет'цѣхъ: —

Въ странѣ западниѣ² въ градѣ нѣкоемъ въ³ мно́жество жидовѣ. съпрѣніе же велѣе ѿмѣхоу съ хрѣтіаны. ѡвы на трѣ-
жиціи ѡвы же въ градѣ. и оубивахѹсе: —

При карминѣ црѣи въ съборѣ. и рѣше къ хрѣтіанѹ жидове. до
колѣ ѿ намъ трѣпети злобы сѣе. и зрѣти оубивающіихсе
междѹсѣбною ратію чѣдомъ ва́шимъ же и на́шимъ нѣ подобаетъ
изъѡврѣсти ва́мъ еди́но филосо́фа, на́мъ же дру́гаго. да⁴ ѿже
ѡще прѣпритъ, томо да кѣроу́кмъ. оу́то́дна же сѣа въше хрѣті-
анѹ. жидове же изъбраше сѣе моужа ѿменемъ тарасѣа. хрѣтіане
же изъбраше сѣе моужа бѣговознива ѿменемъ елѣтѣрѣа⁵. и
сѣхѹдеишасе въ еди́ноу хра́миноу. прѣпирахѹсе. егда же въ
трѣтѣе сънитіе ѿма повѣде съ собою жидовинъ сѣа своего ѿменѣ
ма́лха. егдаже вънидоше въ книжныя гла́винны⁶, въсѣвѣ́дѣцъ бѣ
помѹже елѣтѣрѣѣ и прѣпрѣ кѹ въ словесѣ своѣ. рече же жидо-
винъ съ гнѣвомъ. въ́мъ ѡко прѣпрел ме еси и ѿстиннь⁷ ѿ бѣ и

1) Этотъ текстъ уже былъ напечатанъ въ Православномъ Собесѣдникѣ за 1859 г., ч. I, стр. 190—195, но помимо того, что при печатаніи не соблюдены палеографическія особенности рукописи, издателемъ были допущены и нѣкоторыя поправки, которыя остались не оговоренными. Считаю не лишнимъ вновь напечатать этотъ текстъ, отмѣчаямъ неточности перваго изданія въ замѣчаніяхъ. 2) западниѣ. 3) кѣсть. 4) Въ рукописи да 4, а повторено лишка. 5) Елѣтѣрѣа. 6) гла́винны. 7) ѿстиннь.

вѣра ваша. Законодавцю мѡѵсеѣ снѣхъ яви се вамъ же истина
яви се ѿ дѣхъ вѣхъ рожене хсѣ пррци прорекоше. и аплы и лѣнци
испоѣдаше. и виждоу те мѡудра и разоумна соуща. нѣ не вѣси
ѡ еѣ хъ петцѣхъ иже соутъ на ползоу душамъ вашимъ и сѣ рѣ
извѣже вънь. не мѡжаше во ѿ горести стояти. малхъ же снѣ его
вста. рѣ же кмоу лефтерѣе¹. ты же вѣси ли о сѣ еѣ хъ кже
глѣтъ ѡцѣ твоѣ. ѡвѣражъ же малхъ рѣ, вѣмъ. яко кѣли люде наши
нѣкоего ѿ аплы вашѣ хртіанина. и оу нѣго обрѣтоше свѣтъкъ.
въ² нѣмже вѣ написано о, еѣ, хъ петцѣхъ³. его оуморише лю-
тоу смрътѣю. свѣтъкъ же прочѣтше огнѣви прѣдаше. и кѣ клетва
междоу нами до сего днѣ не повѣдати о сѣмъ хртіаномъ. нѣ же-
лѣеть душа моѣ вѣрѣ вашей и начѣнь сказоваше, ѿ прѣваго до
послѣдняго и въниде жидовинъ и рѣ. вѣмъ яко сѣмоущень кси
о еѣ петцѣ. лефтерѣе же начѣтъ о сѣ сказовати емоу⁴ и якоже
слышѣ сѣа жидовинъ. съ великѣй гнѣвѣ рече емоу, тако ми ве-
ликаго бѣ адонаѣ, яко нѣ повѣдано сѣ въ хртіанѣ до днѣ. нѣ
повѣдалъ ти кѣ снѣ моѣ. и възъмъ ножъ и сѣа своего и себѣ за-
кладъ. азъ же елефтерѣе ѡвѣдевъ ѿ сего³ жидовина³ не по-
тан⁴ нѣ написѣ сѣ възъмъ хртіаномъ. Прѣвъ пѣкъ, мѣа мѣртѣа
вънъ же прѣстоупи адамъ заповѣдъ вѣжю и изгнѣнь въ изъ рѣ
въ .Ѣ. чѣ днѣ .Ѣ. пѣкъ. прѣ вѣговѣщеніемъ вѣе. вънъ же оуви
каинъ авѣла брата своего въ, г, чѣ днѣ. и съ въ прѣвъ мрътѣецъ
на землѣ снѣ адамѣ. г. пѣкъ. стрѣтны. вънъ же распѣтсе гъ нашъ
гс хс. и дхъ свой испусти въ д, чѣ днѣ .д. пѣкъ. мѣа априлѣа
по стѣмъ геѡгѣи. вънже пѣвнише агарѣне многыя страны и из-
гнѣше акрѣиди въ .Ѣ. чѣ нѣци. сѣ же ѡдѣхъ велѣоужѣа мяса и крѣвъ
кѡзѣю пѣахъ. и тѣ расплодише въ ѡстровѣхъ .Ѣ. пѣкъ. прѣже вѣсѣхъ
стѣхъ и прѣже пентикости. вънъ же пѣвнише агарѣне іерѣимъ съ на-
воуходоносоремъ црѣмъ. въ лѣто прѣрка крѣмѣ, въ в чѣ днѣ. тогда
въ велико пѣвнише іерѣимѣ. тогда рѣше халдеѣне снѣмъ пѣлѣ-
вомъ, въспойте намъ ѿ пѣснѣи сѣѡнскы. рѣ же стѣи ананѣа. не
боуди намъ пѣти пѣснѣи сѣѡнскы на землѣи тоужѣи. ниже тво-

1) Елефтерѣе. 2) Все это мѣсто въ первомъ изданіи пропущено. 3) И
эти слова пропущены. 4) не потан ихъ.

рѣти повелѣніа прѣѣ црѣмь нечѣстивый дондѣже не воудемь въ землѣи своѣи. тогда водѣхѣ ихъ въ единомъ оуѣи по остроумъ¹ каменію же и трѣнію и навадахоусе. елѣици же навадахоусе. пакы ихъ възвращахоу. о сѣмь ддѣ прѣрѣчествоваше глѣ. възвратихсе на стрѣсть егѣ оунзе ми трѣнь. сего ради не поють жидове алауѣа: — пѣкъ, ѣ. мѣа іѣніа прѣѣ петровемь днѣмь. вънже посла гѣ дѣтъ кѣзни на землѣи егѣпѣтскѣю. роукою мѣуѣсѣвою и аронкѣи и нападѣше на нѣ пѣсѣ моуѣхъ и гоусѣниціи и прѣвератишѣ водѣи ихъ въ крѣвь. въ ѣ. чѣ днѣ² сѣдмыи петѣ. мѣа аугѣуста прѣѣ оуспеніемь стѣмь вѣѣ. вънѣ же изыдоше измаѣлѣте ꙗко крилатѣе пѣтице въ корѣвѣлѣхъ по мѣроу. и плѣнишѣ многыѣ стрѣны повелѣніемь вѣѣимь. и изыдоше на лице въсѣе землѣи кнѣзи тарсѣсѣи. гѣвѣль, и аммѣонъ и амаликъ. и орѣвъ изѣвъ и зевен. и салманѣ. и воевашѣ до великаго рѣма. и овладѣше въсѣю землѣю лѣтъ, ѣ. и разгрѣдѣшѣ прѣидѣше на іерѣлѣмь. гѣ же не въ ихъ тѣмо послѣлъ. и повелѣѣ гѣ гѣдеѣноу и извѣи ихъ на асѣфатовѣ дѣлѣ въ ,ѣ чѣ нѣици тѣкмо съ тѣ воѣны. и соудѣи иѣлѣнѣ³ прочѣихъ же загнѣ въ поустыню етрѣвъ. въ послѣнѣе вѣрѣмь⁴ пакы ꙗ имь изыѣти и воевати лѣтъ, мѣ: — ѣсмы пѣкъ прѣѣ оусѣвѣковеніемь иѣвѣ крѣла. вънѣ оусѣвѣкѣи іѣвѣ црѣ иѣ, въ чѣ тѣ днѣ: — петѣ, ѣ. прѣѣ възвѣженіемь чѣтнаго крѣла. вънѣ потоплѣ въ содомѣ и гѣморѣ. и еѣгаѣтъ и савѣаѣтъ и езыци и гѣрѣды тѣѣхъ дѣ. потоплѣны бѣвѣше. въ ѣ⁵ чѣ нѣици: — петѣкъ, тѣ по възвѣженѣи чѣтнаго крѣла. вънѣ раздѣли мѣуѣси чѣрѣмное мѣре и провѣи изѣраѣла посрѣѣ нѣго. крагы же ихъ покрѣ мѣре въ, тѣ чѣ днѣ: — петѣкъ, дѣ мѣа нѣемвѣрѣ. прѣѣ андрѣекѣмь днѣмь. вънѣже знамена прѣркѣ іерѣлѣмѣ⁶ кѣвѣ стѣи гѣи. и възѣтъ въ ѣгѣлаѣ и несѣи и поствѣлѣны мѣжѣу дѣѣма гѣрѣма въ, ѣ, чѣ днѣ. и покрѣи нѣго ѣвѣлакъ огнѣи до втораго

1) остроумъ. 2) Въ рукописи днѣ было написано въ концѣ слѣдующей строки, а потому, помѣщая это слово на свое мѣсто, не слѣдуетъ печатать его дважды, какъ это сдѣлано въ первомъ изданіи. И дѣйствительно послѣ прѣѣ слѣдующей строки стоитъ знакъ, которымъ написанное раньше днѣ отдѣлено отъ остальной строки. 3) изѣраѣтскѣмъ прочитано невѣрно. 4) въ послѣдніе же времена прочитано ошибочно. 5) ѣ (ошибка). 6) іерѣлѣи (ошибка).

пришѣтеѡа : — петѣ, бѣ. по хѣтѣ рѣ. вънѣже избѣжени бѣше мѣнци.
тогда оубѣненъ бысть и прѣркѣ захарїа межоу црѣковѣю и олтаремъ
въ .ѣ. чѣ днѣ : —

Онѣхъ же ,бѣ. петѣкѣ пѣбають съблюсти всѣакомоу хрѣтіанинѣ
постѣ и мѣтвою и единою¹ хлѣба и воды въкѣшати аще мѣцно
ѣ и мѣтнѣю тѣорити² комѣ да тѣоритѣ. и ѣ скернѣ помѣ-
шакѣнѣи и ѣ нечѣстѣ похѣтѣи съблюдатѣсе и за сѣ мѣздоу прѣ-
ети ѣ хѣ ба : — и сѣ боуди вѣдѣо ѡко въ тѣе днѣи ничтѣже
пѣбають тѣорити. ни поѣшѣствовати. ни садити. ни градити. ни
кѣповѣти. ни продаѣти. аще чтѣ въ тѣе днѣи сътѣоритѣсе, ни-
чтѣже добро и полѣзно боудеть нѣ на пѣакѣсть прѣвѣратѣтѣсе. нѣ
и зачѣтое въ тѣе днѣи и роженное ничтѣже зѣраво боудеть. нѣ или
бѣсовскою немѣцїю или ѣ тѣлѣснѣи оудѣвъ крѣво или хрѣмо
или слѣпо всѣако боудеть. сего ради дѣитѣ сѣи рѣзоумно съ
оутѣрѣженѣемъ съблюдати.

1) «динаго (ошибка).

2) Пропущено въ первомъ изданїи.

Омоино евангеліе.

Печатается по рукописи Софійской Библіотеки, № 69, XVI в.

Дѣтства ꙗко нашего како расте и чюдеса твораше. по кѣсѣ
дны растѣ. ѿ бѣвы.

Изъ Омоа ісѣяніи ѣже ѿ ѣзыкъ братѣ вѣдите дѣистѣа
яко сътвори кѣлѣе чюдѣ ꙗко нашъ іс хс роженсе въ стране иже
нарицаѣтсѣ видѣлемъ. въ градѣ назарѣта (57) ісѣ вывѣшъ .ѣ.
лѣтъ и҃граше съ ѿтрѣчетѣ еврейскѣи яко дѣтѣ. тѣкѣи некоа
речица и събра іс въне чисто. и авѣе малѣ словѣ творашесѣ. и
възѣ вѣнѣе и сътвори бѣ. пѣтичницъ. вѣше сѣвѣта ѣда твораше іс
пѣтице и много вѣ дѣтна ѣврейскіе и҃граѣ съ нѣи видѣвѣ же ѣдинъ
ѿ юдѣи иже твораше іс въ сѣвѣтѣ и҃дѣ и възвѣсти оцѣ ѣго
и҃сѣфѣ. глѣ сѣ отрѣ твоѣ и҃граѣ тамо въ речници. възѣ вѣнѣе
и сътвори, бѣ. пѣтицы дровѣни и скѣрнѣ сѣвѣтѣ. іс въсплѣска си
рѣкама своимѣ. рѣ пѣтица възлетѣтѣ и въспѣйте, и поменѣте
мѣне живѣа сѣца. възлетѣше авѣе пѣтичѣцѣ летахѣ поюще. и ви-
дѣхѣ людіе и оужасѣсѣ и шѣше нѣи иже видѣше знаменѣа
яже сътвори іс. сѣа же а҃наиѣ кѣнижѣника вѣше стоѣ въ тѣ чѣ.
съ оцѣ ѣго и҃сѣфѣ и възѣ вѣне крѣвоко. и расказа ѣмѣ вѣркѣвѣ
и истекѣше иже сътвори іс видѣвѣ же іс разѣоренѣи кѣркѣве и не
бы ѣмѣ драго. и рѣ ѣмѣ сѣдолитѣ печѣстивѣ и неразѣумѣи. что
те ѿвидѣше мои вѣркѣвѣци или моѣ речѣице. се нѣиа дрѣво нѣсѣхѣиши
да не принѣсѣиши плодѣ ни листѣе и авѣе соѣ бы отрѣчицѣ въ тѣи

ча. вѣжавъ ѡтидѣ въ дѣѣ свои, родителѣ же ѡславленнаго привѣдоше. и плакаста юность его и глѣста ѡсиѣ ѡко таково отроче имаша. И пакы грѣдеше ѡ инѣ отроче тѣкъ съзиди и скочи на раме еѣ и прогнѣвасе ѡ рѣ емѣ да не доидеши до дома своего пѣтѣ (58) свои. аѣе падѣ отроче и въсплакашесѣ горко родителе его и рекоше ѡкѣдѣ сѣ отроче родисе ѡко на всѣ дѣло готѣвъ въ. и родителѣ его прѣтеца емѣ глѣ. ти ли тако ѡтроче имѣ не хѣщеша жити с нами въ градѣ сѣ. аѣе ли хѣщеша с нами жити то оучи его вѣвити а не каѣти дѣти наши. призавѣ же ѡсиѣ ѡса оучаше его глѣ. почѣ тако каѣнеша. чюжи дѣти да стражоутъ заѣ и ненавидѣ на изгонетъ ни из гра сего. и рѣ ѡ кѣ оцѣ сѣ азъ знаю ере не соѣ мои глѣ сѣ нѣ да прѣмалчю тѣвѣ рѣ оѣ ѡниже да прѣмѣ троѣ свои и аѣе глѣдѣющѣ ослѣпеше и оубоашесѣ сѣло и потѣ не (58 об.) смеѣхѣ гнѣвати его иже глѣше заѣ или добро зѣвѣшесѣ. и аѣе вѣдѣвъ ѡсиѣ ѡко сѣ творитѣ и прогнѣвасѣ на нь и еѣ за оучѣ и потѣзашѣ. ѡтроче жѣ ѡ негодѣ рѣ емѣ. доваеѣ ти искати мене разѣоиничѣ. истинѣ ли знаеша твои ли еѣ азъ. то ти не оскрѣвѣи мене твои во еѣ и кѣ тѣвѣ грѣдѣ. оучитель вѣ именѣ заѣхѣ стѣе тоѣ слышашѣ ѡса глѣющѣ кѣ оцѣ своемѣ. и чюжѣшесѣ сѣло ѡко ѡтроче сѣ такоѣа слѣвѣа гѣворашѣ. скоро прѣшѣ глѣше кѣ ѡсиѣ. ѡко мѣдра имаша дѣтица прѣвѣди прѣдаѣ ми его. да наоучю его книга и мѣдрѣсти да послѣшаѣ старѣцѣ и дрѣжини да любѣи и дѣди да поменѣ (59) и родителѣ да почитѣа ѡко да и ѡнь ѡ чѣ свои почитѣнь вѣдѣ и възлюбѣень. ѡсиѣ же прогнѣвѣсѣ и рѣ кѣ оучителю да кто можѣ наоучити его. ѡ рѣ что ли глѣте вѣде вѣ кто еѣе и коѣа родитѣе истинѣ ти глѣ оучителю еѣа ты ражѣшесѣ тоѣ азъ прѣстоѣ. и прѣже роженѣа тѣоѣго азъ вѣхѣ те. аѣе хѣщеша сѣвѣрьшенѣ вѣти оучителю послѣоушати менѣ. и азъ те наоучю прѣмѣдрѣсти еже ниѣкто не вѣсть разѣвѣ менѣ и послѣвѣшаѣ мѣ кѣ вѣ да наоучю те. азъ во еѣмѣ тѣвѣ оучитѣ. ты же мѣ нарѣшисѣ оученикъ понеже азъ знаю коѣлко лѣта имѣа еѣи и коѣлко лѣтѣ живота тѣоѣ. и еѣа оѣзрѣиши крѣтѣ мои иже рѣ ѡцѣ мои истина вѣ. и вѣрѣши

и въсѣлѣмъ гѣ азь ісѣа а вы чюдѣди естѣ. сѣири тоу дѣти слышашѣ
и днѣмъ ахѣсѣ и възвѣнѣше въ алми и рѣше ѿ новѣе и прѣславѣноѣ
чудо. нѣтъ петѣмъ лѣтѣмъ отроче сѣ. и таковаа вѣрѣмъ тацѣмъ словесѣ.
нѣмъ олѣмъ ни слышашѣмъ рекъша. нѣмъ архѣереа ни оучитѣлѣмъ законѣ
ни книга ни фѣрсеа нѣмъ много нѣмъ олѣмъ иакоже ѡтроче сѣ. и рѣ
ісѣ не въсѣи въ чюдѣти нѣмъ овачѣ не вѣрѣдѣте истинѣмъ вѣмъ егѣмъ въ
родѣтѣсѣ. оцѣи вашѣи прѣславѣно глѣше вѣмъ. истинѣмъ ведѣ азь
и послави мѣ къ вѣмъ егѣмъ въ мирѣмъ създѣмъ вы. Слышѣмъ же ѡудѣне
иако та(60)кока глѣте и оубоашѣсѣ не мѣмъ оцѣи что ѡвѣрѣмъ. прѣдѣ
отроче ісѣмъ скакѣше играѣ и рѣгѣшѣсѣ ѿ глѣ. понеже мало чюдѣди
естѣмъ книжѣмъ и мало мѣмъ дрѣ. иакоже слышѣмъ въ мѣмъ вѣмъ мѣмъ. и
рѣмъ оучитѣмъ оцѣмъ его ѡвѣсѣмъ прѣвѣди въ оучитѣлѣство отроче сѣ.
и азь наоучѣмъ его книги. ѡвѣсѣмъ емъ за роуѣмъ ісѣа и даде его
дѣмъ дѣмъ. дѣмъ дѣмъ вѣдѣ его въ оучитѣлѣство. и напѣсѣмъ емъ
алѣмъ вѣмъ. и глѣ емъ мѣмъ мѣмъ писанѣмъ, отроче мѣмъ слышѣмъ не по-
слѣмъ слышѣмъ его чѣмъ много послѣмъ же прѣмъ оцѣи оучитѣмъ его и
оудѣмъ его въ глѣмъ. и рѣмъ ісѣмъ не доврѣмъ сътворѣмъ. азь ти хѣмъ
болѣмъ сказѣмъ пачѣмъ тебѣмъ. (60 об.) и не хѣмъ се оучитѣмъ ѡмъ тебѣмъ
азь вѣмъ книги и мѣмъ ѡвѣсѣмъ ѡмъ тебѣмъ вѣмъ въ мѣмъ сѣмъ, иако и мѣмъ
завѣмъ или кѣмъ мѣмъ звѣмъ. иако не прѣмъ станѣмъ сѣмъ глѣ прѣ-
мѣмъ дрѣмъ и дѣмъ сѣмъ раздѣмъ прѣмъ мѣмъ чѣмъ же ісѣмъ и рѣмъ въсѣмъ гра-
мѣмъ ѡмъ алѣмъ до вѣмъ глѣмъ съмъ многомъ стѣмъ мѣмъ иако възрѣмъ на
дѣмъ дѣмъ дѣмъ закѣмъ и рѣмъ ты алѣмъ не знаѣмъ. а вѣмъ оучѣмъ ли-
цѣмъ мерѣ. прѣмъ же ацѣмъ вѣмъ алѣмъ да ти вѣмъ рѣмъ вѣмъ. и пачѣмъ прѣ-
мѣмъ рѣмъ дѣмъ дѣмъ ѡмъ естѣмъ прѣмъ пѣмъ писменѣмъ. слышѣмъ вѣмъ мѣмъ
глѣмъ оцѣмъ закѣмъ слышѣмъ оучитѣмъ и раздѣмъ прѣмъ слышѣмъ чѣмъ
раздѣмъ иако имѣмъ правилѣмъ дѣмъ и чѣмъ послѣмъ. (61) еѣмъ же
вѣмъ дѣмъ ѡмъ мѣмъ мѣмъ вѣмъ и възвѣмъ ли-
оуѣмъ стѣмъ еѣмъ ѡмъ ѡмъ. правилѣмъ пачѣмъ алѣмъ. Иакоже слышѣмъ дѣ-
дѣмъ такоѣмъ рѣмъ ѡмъ отрочѣмъ сѣмъ правилѣмъ прѣмъ вѣмъ рекѣмъ
ѡмъ отроче. и недоуѣмъ такоѣмъ ѡмъ ѡмъ и оучѣмъ емъ ѡмъ вѣмъ
ѡмъ горѣмъ мѣмъ извѣмъ мѣмъ ѡмъ ѡмъ азь срамѣмъ тоу моѣмъ. и помѣмъ
ѡмъ отроче вѣмъ ѡмъ и вѣмъ его скѣмъ не трѣмъ боѣмъ строити
его и вѣмъ его и доврѣмъ словесѣмъ. ѡмъ нѣмъ ѡмъ знаменѣмъ (s.) рода

сѣ въ истинѣ ли не во ѣ ꙗко а҃г҃ла каа дожесна изнесоше, на каа мѣи въздох его. азъ не вѣ. ѿ горѣ мнѣ дрзвы мой завихъ-се и не налѣхъ (61 об.) оу́ма моего прѣахстихъ се самъ окаянни азъ. хотѣ ꙗмети оученика азъ оверѣто оучителя. срамото моа азъ ѿ дѣтица ста посрамотихъ се. немалы озоваѣхъ оу́мрети. паче не могъ възирати на ѿтроче наи на лица его. ꙗ повѣждень въ ѿ дѣтица мала что ꙗма реиꙗ наи исповѣдати кому не разсѣмо. начела конѣц не свѣдѣ. поѣмни отроче сѣ и вѣ въ двѣ свои ѡудеумъ прѣстоѹиꙗ захъю отро ꙗсѣ въслѣавъ се вѣамѣи и рѣ. мнѣ пада не принесе саѣни прозрѣ гласѣ слышѣи и неразсѣмѣи срѣцѣмъ разсѣмо ꙗко азъ съвише есѣ дѣ же изѣваю и на вносѣ позѣлаю. ꙗкоже заповѣда и послави ме въ вѣ. Бѣа же (62) отроче прѣмакче а҃ѣи съпѣти вишѣи всѣи ѡни. еже выпадоше въ каѣте, и никѣто не слышаше прогнѣвати его ꙗко да не прокаѣнеть ꙗи вѣдѣтъ всѣи проваети. и по днѣ сиꙗ играше ꙗсѣ на зѣдѣ на пѣраꙗ и проѣниче зарѣ слынаѣна прозорѣ. ꙗсѣ же скѣчѣвъ на зарѣ и сѣи ино ѿтроче виде хѣтеши сѣсти съ ѿѿ на зарѣ. и паде се ѿ пѣра и оу́мрѣ. видѣние же ниѣи отроци ꙗже вѣхъ съ ни. текоста и възвѣстѣста родителема его ꙗко отроче ваю съвръжесе съ пѣра. прииѣна же рѣтеа оу́мерѣнаго и глѣста ꙗсѣ тѣ съвръже дѣтиꙗ наю ꙗсѣ рѣ азъ не съвръго его ни ѡнъ са хѣтеши скѣчѣти на зарѣ и сѣсти и паде се. (62 об.) рѣтеа же его еѣше ꙗсѣ и вѣдоше на сѣдиꙗи и криꙗи прѣ сѣдѣа на ꙗсѣ глѣице. сѣи оу́вѣи отроче наю повѣнаѣ ѣи въкѣи сѣдѣа же въпрѣси ꙗсѣ тѣ ли еси оу́ви отроче ꙗсѣ же рѣ самѣго въпросѣте, ѡни же рекѣше каѣо мѣи въпрѣсѣмо тело раздрѣаѣно и кѣсти съвръшѣни. ꙗсѣ же поѣ его за рѣкѣи и рѣи еноше въстанѣи повѣжъ вѣо те съвръже тако вѣи еѣи ꙗме. и а҃ѣи въскѣчи ѿтрѣчиꙗ прѣи въсѣмѣи и рѣ. не съвръже ме ꙗсѣи падо са видѣние всѣи еже вѣхъ прѣ сѣдиꙗи и дѣвишесѣ рѣдѣтеле же отрочета прославишѣи ꙗи въиꙗи чѣдѣсѣмъ и поклавишесѣ ꙗсѣ. + Паки же иѣи ѡноша цѣи дѣва въ сѣсѣдѣ (63) и оу́дарѣи сѣкѣрою прѣсѣче си погѣи десѣи и оу́жасѣсе оу́мираше. мѣва же въиꙗи и сътѣкѣстасѣи лѣдѣи мѣи. тѣе отроѣи ꙗсѣи прѣдѣи сѣрозе нардѣи еѣва. и поѣ посѣчѣнаго за погѣи вѣи

и авіе сѣро въ нѣга зѣва. рѣ іс іононѣ вѣстаніи цѣпні дръвѣа и
пѣмѣніи мѣ ісѣа. и поклоніишесѣ вѣсѣи и рекѣи въ истинѣ бѣ въ
нѣ живѣть. Ѡсѣи емѣ, ѣ аѣ и мѣ егѣ въ тѣ чѣа послѣа вѣди
почръстѣи и прѣнестѣи въ дѣ. іс' же пѣсти вѣдонѣи своѣи и развѣи
егѣ и прѣстерѣи ризѣи своѣи въ нѣже вѣи' облакѣнѣи. и наплѣи вѣди
и несѣ въ дѣ своѣи матерѣи своѣи. видѣвѣиши же. матѣи егѣ мѣд-
рѣстѣи и знаменіе ежѣ творѣніе іс' (63 об.) вѣловизаніе егѣ. +

Пакѣи же въ вѣи' жетѣи извѣде отрѣи іс' съ оцѣмѣи своѣи семѣи
пшѣніцѣи на нѣиѣи своѣи еѣа семѣи ѡцѣи егѣ іѣсѣиѣи прѣсе іс' едѣиѣи
спѣи. и посѣа и пожѣи и вѣрѣишѣи и сѣтѣири рѣ. сѣиѣи вѣиѣи.
и прѣзѣа оуѣвѣи на гѣиѣи и дѣи и пшѣніцѣи мѣиѣи. вѣзѣи ѡ сѣтѣи
сѣи вѣста емѣи кѣ сѣиѣи. вѣи' въ то вѣиѣи іс', и. аѣи и ѡцѣи егѣ
дѣиѣи вѣиѣи за вѣиѣи нѣиѣи етѣиѣи вѣиѣи тѣиѣи именіеи.
и не именіеи мѣиѣи. едѣиѣи дѣиѣи вѣиѣи вѣиѣи и вѣиѣи вѣиѣи
іѣсѣиѣи. и рѣ іс' оцѣи сѣиѣи не сѣиѣи ѡ тѣи пѣи пѣиѣи оцѣи
дрѣиѣи тамѣи равѣи и сѣтѣири іѣсѣиѣи иѣиѣи рѣ емѣи іс'. и (64)
прѣтѣиѣи то вѣиѣи и равѣи сѣтѣири дѣиѣи дѣиѣи. и рѣ іс'
іѣсѣиѣи сѣтѣири иѣиѣи хѣиѣи. іѣсѣиѣи же емѣи и вѣиѣи ѡт-
рѣиѣи и рѣ въ сѣиѣи вѣиѣи вѣиѣи есѣи азѣи иѣи сѣиѣи ѡтрѣиѣи иѣи ежѣ
дѣи мѣи бѣи. вѣиѣи' жѣ іѣсѣиѣи вѣиѣишѣи и вѣиѣишѣи и мѣиѣи
ѡтрѣиѣи. и пакѣи пѣиѣи іѣсѣиѣи въ сѣиѣи вѣиѣи да вѣиѣи иѣиѣи
не оуѣиѣи. и вѣиѣи егѣи и дѣи егѣи дѣиѣи дѣиѣи. и рѣ дѣиѣи
вѣиѣи иѣиѣи иѣиѣи егѣи. и рѣ емѣи іѣсѣиѣи прѣиѣи еиѣиѣи а
пѣиѣи вѣиѣиѣи. вѣиѣишѣи во ѡтрѣиѣи сѣи и пѣиѣишѣи вѣиѣи егѣи.
и напѣиѣи емѣи аѣи и вѣиѣи и рѣ емѣи рѣи аѣи іс' рѣ аѣи. (64 об.)
и рѣ дѣиѣи рѣи вѣиѣи иѣи чѣи не вѣиѣи іс'. и рѣ емѣи
дѣиѣи оуѣиѣи есѣи вѣиѣи дѣиѣи иѣиѣи. и рѣи мѣи ѡ аѣи и ѡ вѣиѣи
сѣиѣи сѣиѣи и азѣи тѣи вѣиѣи' сѣтѣиѣи. прѣиѣиѣишѣи дѣиѣи и оуѣи-
дѣи егѣи въ гѣиѣи. ѡтрѣиѣи іс' прѣиѣи егѣи и наѣи иѣиѣи иѣиѣи.
ѡтрѣиѣи іс' наѣи въ дѣиѣи своѣи. іѣсѣиѣи ѡцѣи егѣи оѣиѣи вѣиѣи и
зѣиѣишѣи мѣиѣи егѣи рѣи не пѣиѣи егѣи иѣи дѣи. да не сѣиѣишѣи
иѣиѣи егѣи. Но дѣиѣи аѣиѣи дѣиѣи дѣиѣи иѣиѣи іѣсѣиѣи
рѣи прѣиѣи егѣи къ мѣиѣи едѣи оуѣиѣи егѣи и наѣиѣи прѣиѣишѣи
ѡтрѣиѣи. и рѣ іѣсѣиѣи иѣиѣи оуѣиѣишѣи егѣи пѣиѣи оуѣиѣи.

вѣтрѣхъ вѣстѣхъ нѣтъ въ (65) оучителѣствѣ. и оверѣте кнѣгѣ на налогѣ и ѿверьзѣ и не четѣше что въ писанѣ въ нѣ. и ѿверьзѣ оуста своѣ и рече, дхѣмъ стѣмъ оучаше ѿ законѣ. прѣстоѣице посылѣхъ его, и молѣхъсе да волеѣ рече ѿ. нарѣ же многѣ прѣстоѣише ісѣ и чюжѣхъсе красоте его, и оучениѣ и испрѣвѣленію словѣсе его кнѣ дѣтнѣхъ таково. глаше. и слѣшавъ ѿцѣ его и оубѣдѣ, и течѣ въ оучителѣствѣ. и разбѣ. и рече дѣдаскѣ іѣосифѣ да знаешь брате іѣосифе прѣда ми оученика. азъ оверѣтѣ дѣдаскала. ѿнѣ во прѣмѣдрѣстѣю и бѣгодетѣю исплѣнень ѣ, и днѣно дѣло ѣ въ нѣ. поимѣ братѣ и вѣдѣ его въ дѣмъ своѣ. іакѣже саниша ісѣ сѣ (65 об.) речеѣша къ ѡцѣ его. и авѣе кѣсмиавѣсе и рече понѣже правѣ рече тебѣ онь члѣкъ спѣаетсе, и въ цѣлѣ дѣдаскала. По малѣ же дѣтѣ ісѣмъ мѣмѣхѣдѣхъскрозе нѣдолѣе зиждѣмѣе. едина чѣсть паниѣтена спадѣ и оурази его и рече ісѣ, потрібѣнѣе злоѣ съзиданѣе. и въ тѣ чѣе потрібѣнѣе до конѣца. и рече пакѣ ісѣ да съзыжетсе въ довроѣ зѣнѣе, нѣ не въ дѣмонѣское жилище и авѣе съзѣсѣ въ многѣ хѣдожьства. и пакѣ хѣждѣше ісѣ скрозе юденѣ, и въпрѣси гдѣ еѣ сѣ дѣтѣ ѿнѣ рекохъ на нгрѣ сѣца сѣтъ въ кѣтѣцѣ свинѣе. вѣхъ затѣорѣанѣ въ кѣтѣцѣ. и прѣстѣпавъ ісѣ къ кѣтѣцѣ и рече ѿвѣдѣ что ѣ. ѿнѣ рекоше свинѣе. и рече ісѣ да въдоѣ свинѣе, и вънѣе свинѣе. И пакѣ (66) шѣ ісѣ къ врачѣвѣ и прѣдѣсе оучитѣи врачѣванѣа. и прѣхѣждѣше некѣ члѣкъ слѣпѣ единаѣ ѡцѣ и тѣо вѣдѣно. изъшѣ вѣрѣ надалѣчѣ некамо, и прѣидѣ члѣкъ слѣпѣ и не оверѣе врача. поѣ ѿверѣте ісѣа, и рече емѣ ісѣ чюдѣсѣ тѣ се члѣче како о воленѣ оцѣ печалѣешиѣе а ѿ невидѣтѣиѣи нѣтѣвѣрѣжеши слѣшавъ члѣкъ и почюдѣсе въ сѣвѣ и рече что да сътворѣсѣ рече емѣ ісѣ хѣощѣиѣи лѣ дѣ те нѣсѣлаѣ ѿнѣ рече хѣиѣсѣ тоѣа ісѣ коснѣсѣ ѡчѣю его, и слѣпѣо емѣ оѣо прозрѣ и вѣдѣно нѣсѣлаѣ. и шѣ члѣкъ и прѣнесѣ хѣтѣвъ и вѣно. и дрѣгѣе дарѣ прѣнесѣ врачю и видѣ врачѣ члѣка ѡвѣѣ ѡчѣи нѣмѣира и не позна его. нѣдооѣме ѿ дарѣ кѣмѣ прѣнесѣсѣ. и въпрѣси его (66 об.) кто тѣ еѣи прѣносиѣ ми таково не знаѣо тебѣ. рече емѣ члѣкъ не знаѣши мѣ единаѣ оѣо нѣмѣира и ѿ тебѣ цѣла сѣца. почюдѣсе вѣрѣ въпрашаѣе како нѣсѣлаѣ ѡвѣ во тѣи вѣсте вѣдѣнѣ, и не видѣше ѡвѣла. ѿнѣ во

истинѣ повѣда еѣмъ рѣ добри твоѣ оученикъ исцѣли ми очѣ. и оупроси врачъ како тебѣ въ како исцѣлѣ. ѿ пакы показа еѣмъ ииѣ тебѣ и не оверѣтѣ. нѣ доврагѣ твоего оученика оверѣтѣ зѣ". и възрѣвъ на ме и рѣ ми, чюдѣ тѣ се члѣе како тѣжѣи ѿ боленѣ зѣко. а ѿ слепѣи не радѣишѣ. аз же слѣшѣ и рекѣ да цѣмоу мѣмъ створѣти. ѿны рѣ аще хѣщѣишѣ исцѣлю те, азъ рѣ хѣщѣи и и кѣщѣсе въ очѣ мои и затворѣное ми ѿверѣзе (67). и боленѣ исцѣли. вра же въ тѣце оумѣ вѣвъ и члѣа исцѣлена ѿпѣсти. иѣсѣфа же призѣа наречѣнаго оца ісѣа, и рѣ еѣмъ поимѣ сѣа своѣго и ѿведѣ еѣго ере въсе врачѣство вѣствѣ. етъ же иѣсѣфъ ѿтрѣче своѣ и вѣдѣ въ дѣи свои послави же иѣсѣфъ сѣа своѣго іакѣвъ да свѣжѣ хрѣстѣи и принесетъ въ дѣи свои. и отрѣ ісѣ поидѣ по иѣ, и сѣ еѣхѣдѣа люта оуѣки іакѣвъ въ рѣкъ и оуѣпенѣвшѣ еѣмъ рѣкъ и не гѣшѣавѣ сѣ. прѣдѣ ісѣ дѣшѣ на кризѣе еѣго тогѣа и славе еѣмъ рѣка а зѣмѣа оуѣмрѣ, и то въ оуѣмрѣи иѣо ѿтрѣче въ сѣсѣдѣи и плаканѣи мѣи еѣго. и слѣшѣавѣ ісѣ иѣо плачѣ вѣаиѣкъ въѣ. и течѣ аѣѣе отрѣ ісѣ и вѣдѣ ѿтрѣче мѣрѣтко (67 об.) лежѣи на лѣне мѣѣе своѣи. и кѣщѣсе ісѣ въ прѣстѣ еѣго, и рѣ тебе гѣю дѣтиѣи не оуѣмѣраи поѣ живѣ вѣдѣи да еѣи оуѣ матерѣе своѣи. и аѣѣе въсколѣбѣсѣ дѣтиѣи къ немѣ. и рѣ ісѣ въ женѣ поимѣи дѣтиѣи къ сѣѣи и рѣ еѣмъ поимѣи ме ісѣа. и вѣдѣишѣи нарѣи и дѣишѣи и рекѣишѣ въ истѣишѣ вѣдѣи въ отрѣчетѣи сѣи наѣи іѣ наѣи агѣа прѣиѣвѣетъ. иѣко вѣсѣи слѣо на всѣа дѣао гѣоѣтъ ѣ. прѣдѣ же ісѣ ѿтѣдѣ по дрѣзѣи же аѣи, зѣжѣ члѣвъ хрѣаишѣа неѣа. свѣрѣжѣсѣ сѣи вѣсѣи и оуѣмрѣ. свѣишѣсѣе вѣи и въ мѣкѣа вѣаиѣа на оуѣмѣраѣго. слѣшѣавѣ ісѣ и течѣ тѣмѣи и вѣдѣ члѣа аѣжѣи мѣрѣтѣа, и еѣмъ еѣго за рѣкъ и рѣ члѣе тебе гѣю вѣстанѣи, и свѣорѣи дѣао тѣоѣ. (68) и аѣѣе вѣставѣи и поклѣишѣе еѣмъ. вѣдѣишѣи же нарѣи и поклѣишѣе сѣи рекѣишѣ сѣи отрѣче неѣи ѣ. и мѣоѣи дѣи сѣаѣтъ наѣа до живѣта своѣго. вѣишѣи ісѣ. по оѣиѣаю прѣишѣа пасѣи. ісѣ поидѣ сѣи дрѣжѣиою прѣи пасѣи иѣсѣфъ и мѣрѣа вѣзвѣтиѣсѣе въ дѣи своѣи а ѿтрѣ ісѣ оста въ іѣрѣлѣи и не разѣмѣста родѣиѣи еѣго что тѣорѣи мѣиѣишѣа въ дрѣжѣи ѣ отрѣ. прѣишѣишѣи же иѣ, дѣи и прѣдѣста иѣкѣи еѣго въ дрѣжѣи и въ ютрѣи не ѿвѣрѣтѣоста еѣго. вѣз-

в'ратістасе къ іерлѣмъ скръбѣще искаста єго. и по трѣ днѣ ѡб-
рѣтоста єго въ цркви сѣдеца посрѣ оучитель (об.) послѣдшѣюцѣ за-
кона чьтѡмаго и въпрашающа єго ѡ нѣмѣже хѡтехѣ разблѣнѣти ѡ
нєго, и вънимахѣ же всѣ слышецѣ ѡ нєго. чюжѣхѣсе всѣ како
стѣ дѣтици прѣпираѣ старце людьскы и оучителѣ. разрѣша-
юци глави законѣ и притчѣ члѣскы пришѣши же мѣти єго марїа
рѣ емѣ, почто тако намѣ сътвори чедѣ. и рѣ іс' что ѡко нескате
мене или не ведѣста кѣко въ тѣхѣ кѣже сѣтъ оу оца мѡєго. въ
тѣхѣ мѣ пѣваѣ бити съ книжники. фарісєне рѣкошѣ къ мѣти єго,
марїє тѣ ли єси мати отрочетѣ и рѣ марїа азѣ єсѣ. рєшѣ блѣжена
єси въ женѣ и въжєнь плѣ оутрѣви твоє, такѣвѣ прѣмѣдрости не
видѣхѣмѣ ни слышѣхѣмѣ никѣли.

Вопросы, отъ сколькихъ частей былъ созданъ Адамъ ¹.

№ 68 Софійской Народной библіотеки.

(91) Въ гѣдинѣ, мѣи, бѣ. нѣли, не а дѣи тѣе: часове „ицѣ на свѣте соу, г. црѣе икоже стѣа тронца на нѣсехъ. име сто бѣ апль, бѣ прѣстоль кѣн'чанный црѣскый. прѣко црѣво грѣчско. в црѣво аламан'ско г црѣво вьлгар'ско. вь грѣчскимъ црѣвѣ ѿцѣ. вь аламан'скѣ сѣи. вь вьлгар'скѣ стѣи дхѣ. грѣци црѣво бѣу прѣдадоу. а вьлгаре вѣрѣ хрѣтіане. и аламане вьсѣ езыки погѣе.

вѣдите вьси. езыци колико соу, бѣ и по. и православный езыкъ д прѣво вьлгаре, вь власи г сръбѣ д грѣци е иверн з роуси з сѣрїане. и, нагомѣдрѣци. д словене. и вь тѣ соу г кнѣгы православныє. прѣко (об.) вьлгар'скаа. вь, грѣчскаа г ивер'скаа и полѣвер'ный езыкъ бѣ аламане, вь фрѣси г оугри д ин'діане .е. акѣвити з армене з саси и леси д арѣанаси г харвати аи хиэи бѣ немци: ~ вьпрѣ, како зачехѣсе вѣрни езыци. иан како зачехѣсе некрѣр'ныи. ѿвѣ ное имаше г сѣове сила и хлама и афета. и ѿ сила изыдоше православ'ны езыци. понеже сила имаше и сѣовъ и и дѣире сѣове афетови и хламовы вьзеше сестрѣ свое свѣтѣ жены. силмови сѣове реше не прикоснелісе къ сестрѣ нашиѣ. такоже и жены и реше. и сътворише двѣ хралмнѣ и събирахѣсе

1) Этотъ заголовокъ нами поставленъ согласно тексту, помѣщенному въ Памятникахъ отреченной литературы Н. С. Тихонравова.

Мученіе св. апостола Матѣея.

Печатается по рукописи Н. С. Тихопророва XVII в.

Мѣца того ѿ нѣмѣ стѣго аѣла кѣліста матѣеа. ѿ. спасаеашъ
ісѣ мѣтаре. Така дѣмаше маѣ. ѿ срѣ ѿгнѣ. Дето не пѣри ѿгнѣ
въ ѿ. маѣ. съжѣ.

Матѣен аѣлъ хѣвъ сѣдѣше ѿпрѣѣнѣ въ іерѣлімѣ на мѣт-
нищѣ. и хѣ помина тамо и вѣдѣ го, и рѣ' мѣ. да дѣйдеши да
хѣдиши сѣѣ мѣне. и тоѣ (275) чѣ остави мѣтѣнищѣ и понде сѣѣ
ісѣ и заведе ісѣ въ дѣвѣ скѣн. се стѣри мѣвѣ велика почѣсть. като и
пиши въ еѣліе. и аѣлъ хѣвъ въ и ѿ дѣа стѣго прѣе сѣлѣ. и наѣчи се
сѣмѣко вѣтѣно. и напѣса еѣліе на еврѣнскѣмъ вѣзѣмѣ, и посла го
ісѣдеѣ. и наѣчи парѣѣне и мѣдѣѣне. и чюдеса тамо мѣного стѣри
и цѣренѣ мѣмѣ наѣстоѣ и напѣви. II като пондоха апостѣлѣте по
сѣмѣкѣмъ зѣмѣлю да казѣвати ѣмѣ хѣво. а матѣен вѣзѣлѣзе на една
гѣра, и овѣѣчесе тѣмѣлю ѣ една рѣза. и тѣрѣѣше стѣдѣ и мѣрѣзъ
и мѣнѣсе нѣкое вѣѣмѣ. II живѣсе матѣею бѣ дето е стѣрилъ ѿ
прѣстъ чѣмѣ. като отрѣче мѣлѣдо. и простѣѣ си десѣнищѣта и по-
дѣде мѣвѣ тоѣмѣга. и рѣ' мѣ. вѣзѣмѣ тоѣвѣ. и сѣѣзи ѿ планинѣта и
понди въ замѣраниѣю, на вѣртѣлинищѣта дето е оѣтѣна вода. и по-
сѣди тоѣвѣ. и съѣ мѣоѣта десѣница ѣне да сѣ вѣкорѣни, и да сѣ
вѣдѣгне дрѣвѣо мѣногоплодно. и ѿ вѣранѣ нѣго ѣне да сѣѣзе сѣлѣ-
до(с)тъ мѣдѣѣнаа. и ѿ кѣрѣнь нѣгоѣмъ ѣне да истѣче вѣлѣдѣнѣцѣ
и ѿ нѣго да сѣ измѣнѣють гѣрѣдѣскѣ мѣжѣе, что съ сѣѣро-
ѣмѣни. и пакѣ ѣнѣ да вѣкоѣсѣтъ ѿ ѣнѣзѣи сѣладѣость, да си

ѿслаждать си́чкото тѣло и безакѡн' (об.) ството цѣть да оста-
 веть, и тогѣзи мѣтден прѣе чѣтото мѡ се даде ѿ рѣка гѣи и
 остави онѣзи гѡра и сѣѣзе дѡлѡ. и пондѣ въ великыи грѣдь
 ѣмирлинъ. и царица фѡлкана посрѣщ'ишь аїла съ сїна сы полѡ-
 фѣадона. и съ снѣхъ си нѣвра. что вѣхѡ выли имѣле вѣсь лѡ-
 кавъ. и исцѣлилъ гы вѣлъ стѣ мѣден. и тогѣзи онѣзи вѣсь до-
 ндѣ ѿ невидимо. и подѣма страшиѣ стѣмѡ аїлѡ. и кѣже мѡ. кѡй
 те на нѣ поедѣишь. или кѡй ти даде тѣзи тоїга нѣ да гѡнишь.
 и аїлъ рѣ. крѡтко дондѣ да гѡню нечѣсты дѡхѡве. и онѣзи вѣсь
 исчѣзна. и царица сѣ не ѡдѣлѣше ѿ аїла. и рѣзѣра епѣнь плѣ-
 тонъ, чѣ е доишьлъ аїлъ и поїде съсѣ попове и дїаконе и прослѣви
 бѣ и рече. мїръ тебѣ матдею и стѣи рѣ: мїръ кѣ ѿ чѣда. и
 вѣлѣзоха въ грѣдь. и зѣви онѣзи тоїга ѡ земаїкаѣто мѡ вѣше
 заповѣдалъ ѣѣ, дѣто мѡ се ѣви кѣто ѡтрѣче мѣлѣдо. и ѡкорѣни-
 се онѡвѣ дрѣво сѡхѡе и прорѣсте и цѣѣ пѣсти, и рѡж'ѣа, тоїа чѣ.
 и плодѣ зрѣлъ принѣсе, и слѣдѡсть медѡкна кѣпе ѿ нѣго. и ѿ
 корѣнат' мѡ истѣче кѣлѣдѣиѣцъ и тоѣ кѣто видѣхѡ тѣмо что се
 слѣдѣиѣа (276) лѡдѣе чѡдѣхѡсе на чѡдо неизрѣнное. и мнѡго
 граждѣне потѣкѡше и чѡдѣхѡсе и ѣдѣхѡ ѿ онѡвѣ дрѣвоѣ слѣдѣкоѣ.
 И рѣзѣра црѣ рѡдѣиѣ. за женѣта си и за сїна си и за снѣхъ
 си. кѣк' съ хѡвѣве исцѣлѣле. и ѡзрѣвеле позарѣуѣасѣ. ѡми пѣ
 имѣше гнѣвъ на аїла. заѣто се не ѡдѣлѣише ѿ нѣго женѣта мѡ
 и помѣсли да нѣгѡри мѣтдеа на ѡгѣнь. заѣто така подѡвѣше
 правѣдникѡѣ такѡѡзи нескѡиѣнѣе да потѣган дѣто го е избрѣлъ хѣс
 на аїлѣскы чѣиѣ. И ѡ тѣзи нѡиѣ цѣрѣ цѣѣше да хѣвати мѣдѣа.
 а хѣс сѣ ѣви мѣдею и рѣ мѡ. не вѡнсе матдею ѣзѣ ѣѣмъ съсѣ
 тѣѣѣ, ѡми се дрѣжъ и крѣиѣсе. И съвѣдѣсе ѿ сїна мѣден. и
 помѣиѣсе вѡ и стѣиѣ рѣно и пондѣ ѡ црѣкви. и вѣ" въ пѡстѣ и на
 мѣтѣѡ и колѣнѣѣѣ си прѣклѣниѣше. догдѣ дондѣ епѣнь плѣтонъ
 съсѣ попови и дїаконы. и скѣза аїлъ епѣпѡ тоѣ видѣнѣе. Кѣк'
 ѣе цѣрѣ да пѣсти вѡиѣи да мѣ хѣвати. заѣто съ ѡлѣзѣе въ нѣго
 дїавѡлите. и ѣцѣѣѣ да сѣ вѣѡѣѣ съ нѣ. ѡми да сѣ нѣѣе прѣдѣ-
 дѣмъ хѣс и тѡй ѣе нѣ изѣави. и нѣ ѣе остави до крѣи дѣто се на
 нѣго надѣѣ, и вѣлѡдарѣиѣ бѣ. а цѣрѣ мѣслѣѣше кѣкѣ да стѡри да

го бѣе. защо мнѣ нарѣдѣ вѣхѣ вѣровати като вѣше испѣднѣ
 онорѣзи вѣса ѿ женѣта мѣ и ѿ сина мѣ и діаволъ сѣ ѣви като
 воинъ и рече царѣ что си повѣденъ ѿ тогорѣзи чюждинца магес-
 ника, матдеа. дето вѣше нѣкогн мѣтоѣмѣцъ, а сегѣ е вѣѣн аѣлъ.
 и понде жена твоѣа и сѣъ твоѣи и женѣта мѣ. и вѣроваше въ хѣ.
 и сегѣ съсѣ нѣго ѿидѣше да поѣтъ въ цркви. И матден изѣѣзе
 съсѣ еѣкпа и съсѣ дрѣгы вѣрны. и ѿхѣждаше кѣмѣто вратѣта что
 се зовѣтъ вѣрѣа. и развѣра царѣ. и пѣсты четѣры воинны орьжѣны.
 и рече ѣмѣ, ако не приведеѣте тогорѣзи магесника. кѣсъ на мѣсто
 нѣго живы на ѿгнь изгорѣваѣ, и тѣе пондѣха и чюха тѣкѣмо гла
 чѣ дѣма, а нѣкого не могоха да видѣтъ. И пондѣше и казѣше
 царѣ. гла чюхѣме чѣ дѣма. а мнѣ нѣкого не могохѣме да видѣмѣ. и
 дѣмата ѣмѣ напѣкѣнѣ вѣше. вѣвѣнѣ ѿ хѣ бѣ нашь сѣъ кѣшнѣго
 црѣ въ вѣкы. и развѣдѣсе царѣ и пѣсти дрѣгы воинѣ .кѣ. свѣро-
 ѣвѣрѣны, чтоѣто ѣдѣтъ людеѣ. и рече ѣмѣ. идѣте и кѣе разкѣсайѣ
 ѣхѣ, и живы ги поѣще и пондѣше и тѣе като се приближѣха при
 тѣхѣ. и видѣха отрѣче крѣсно чѣ слѣзе (277) ѿ нѣѣто, и дрѣжи
 въ рѣцѣте си запѣлена свѣщѣ. и прѣтече на сѣрѣца тѣ. и изгорѣ
 нѣмѣ ѿчѣте. и тѣе ѿ бѣлѣсть ѣстѣвиѣха сѣи орьжѣѣто и вѣгаше. и
 дондѣше при царѣ, и не могоѣтъ да дѣмѣтъ. И дѣавѣлъ пѣкъ се
 прѣѣсторѣи като воинъ. и кѣкѣсе царѣ и рече мѣ. видѣшѣ ли ѿ царѣ.
 кѣкъ чѣнѣи мѣгѣа тѣѣзи чюждинѣцъ. и не мѣжѣше нѣкакѣ да го
 загѣвишѣ. мѣкарѣ и салѣси да поѣдѣшь не мѣжѣшь мѣ ничѣто
 стѣри мѣкарѣ и вѣйсѣа мнѣго да пѣстѣишѣ на нѣго, а тѣи ѣе
 запрѣти старѣшнѣиѣ на дѣавѣлѣте. и пѣстѣи ѣе вѣсѣве. та ѣѣтъ
 посмѣрадѣи и теѣѣ и вѣйсѣкѣта тѣи. и запѣли ѣе полѣта твоѣа. и
 сѣчѣкы грѣа твоѣи. ѣсвѣнѣи тѣа нѣѣѣ изгорѣи дето вѣрѣскѣтъ ѣмѣ хѣѣ.
 ако ли го и въ пѣѣѣ распѣлена тѣришѣ. и тѣмо ниѣѣо не ѣе го
 поѣврѣдѣи. и рече мѣ царѣ, азѣ теѣѣ не зѣнаѣ ѿ гдѣ си. а мнѣ ако
 мѣжѣшь го тѣѣ бѣи да тѣи дѣмѣ мнѣго зѣато. и идѣи съсѣ твоѣѣто
 ѣрѣжѣе, и посѣчѣи мѣдѣа, и пѣлатѣна еѣкпа. И дѣавѣлъ мѣ рече. азѣ
 не мѣгѣ матдеа видѣѣ. ни слѣѣѣю да мѣ се поѣкажѣ. и тѣѣи по
 сѣчѣкы грѣа посмѣрадѣи съсѣ тоѣа ѣмѣ хѣѣ да го проѣказѣва. И рече мѣ
 царѣ кѣѣи си тѣѣ вѣѣѣѣ, та сѣи такѣ чрѣнѣи и мрѣченѣи. и дѣавѣлъ мѣ

(об.) каже. ѿзъ вѣхъ сѣ въселѣлъ ѡ тебѣ жена. что се зовѣ боласта лалаго. а името моѣ велзавѣлъ, асміодесъ, зарведѣосъ, аскѣлоухъ. ноѡсъ сѣи дѣустосъ. сѣири сатана и дѣаколъ. и матден мене испѣди ѿ тебѣа жена. детѣ е сегѣ със нѣго ѡ црѣка, и тѣа и сынъ твои и женѣа мѣ. и знаю че црѣшь и тѣ цѣрѣ да вѣрѣ-вашъ хѣ. детѣ казѣвать на нѣгово имѣ да се покають. и тѣи ѣ цѣрь до вѣка. И рѣ мѣ цѣрь. като си вѣлъ мрѣчнѣи сатана и дѣаколъ. закарнѣа те със матдеа аѣла нѣи и нѣкого да не по-вѣрѣдишь. и испѣзѣнь тогѣзи дѣаколъ, и вѣ като дѣмъ конѣири, и не вѣдѣксе. тѣѣмо ѿ невѣдѣмо рѣ. ѡ заѣ имѣ потѣенное что съ казѣва и нѣмъ заѣ вѣка. и что стѣри матден съ нѣа. и не мѣ-жѣ нѣе дрѣжино мѣа вѣкѣ тѣка вѣ. заиро ѿзъ ѿхѣждѣ въ ѿгнѣ вѣчнѣи. И тогѣзи се ѣѣа цѣрь, и прѣз тѣиѣзи днѣ мѣлѣча. и на ѣтрѣ рѣно, стѣиъ и поѣдѣ със двѣ мѣлѣка ѡ црѣка вѣзъ ѣрѣжѣ. и пѣсты нѣпрѣ дрѣгы двѣ мѣлѣка да кѣжѣтъ мѣдею кѣкъ ѣде цѣрь ѡ црѣка ѣ тѣи да стѣне нѣговы ѣчѣниъ тоѣа рѣ дѣвно нѣлѣсти матдеа. да ѣ (278) заѣзе вѣкъ дѣ го хѣати дѣ го ѣѣѣ. И гѣ рѣ аѣла мѣдеѣ, да нѣлѣзе нѣ црѣката със плѣтона еѣкѣпа. и нѣлѣзе и стѣиъ при вѣратѣа црѣковнѣ. и когѣ се при-вѣиѣи цѣрь при нѣго. ослѣпѣ. и лѣдѣ мѣ рѣкоше ѣтѣ матден. и цѣрь рѣ. гдѣ ѣ и вѣдѣ ѣ че не вѣждѣ. и тѣѣ мѣ рѣкоше, ѣи го че стѣи прѣ тѣвѣ. и цѣрь рѣ. ѿ, и ѣкъ мене. и тѣжѣко мѣ. ослѣпѣ и не вѣдѣ нѣкого. и сѣчѣко тѣѣло моѣ разѣлаѣвѣсе. ѿмѣ ти се мѣю вѣжѣниъ мѣдею. прѣсти моѣто заѣ. като си вѣгѣмѣ бѣ сказѣтель. мѣи мѣ се детѣ казѣвашъ тѣ ѣѣа до сегѣ гѣ. днѣ. кѣкъ мѣ се ѣѣи мѣлѣкѣкѣ вѣсѣнѣ. и рѣ мѣ. заирѣто си помѣслилъ на срѣѣто си заѣ на рѣва моѣго мѣдеа, за тоѣа рѣ, и ѿѣдѣ на нѣѣ. ѿмѣ ѿко е истѣннѣи вѣ твои. и ако е рѣкаъ да ти се по-грѣѣе твоѣго тѣѣло ѡ нѣиъ гѣдѣ, да ти ѣмѣамѣ памѣтъ за нѣше сѣсѣнѣѣ. ѿ тѣ ѿпѣди тѣа вѣсѣѣе невѣдѣмѣе. да прогѣдамѣ. и подѣи на тѣѣлоѣ мѣ ѣрѣѣѣ. И мѣден аѣлъ, ѣстѣи си рѣцѣте на ѣчѣѣте тогѣкѣ и стѣри знамѣнѣе на вѣртѣ. и рѣ. гѣи ѣ хѣ. дѣи мѣ да прогѣда (об.) и цѣрь дрѣжѣашѣ матдеа за дѣснѣ рѣкѣ и прогѣда. и повѣдѣ мѣдеа въ полѣатыѣ си. а плѣтонѣ еѣкѣпѣ

идѣше при маѡдеа ѿ лѣва страна. Тогдази рѣ' маѡ царь, мѡчителю
 лѣстникѣ, до кога да чиниши дѣволіиинѣхъ твоѣхъ что се не
 оставиши ѿ злоѡго твоѣ. и царь се разгнѣва на нѣго заио мѡ
 подѡма тѣа рѣчи. и повѣла' да го люты мѣкы помѣчи и повѣ-
 доха го на мѣстото гдѣто бѣываше людіе. и рѣ на вѡйните си,
 азѣ съмъ лють че тѣхѣны бѣ что го казѣвать. какъ гы извѣжда
 ѿ ѡгнь вѣчны. и не мѡже ничто зло да ѿм' се стѡри. аминъ вые
 да го положите на земаляхъ вѣзнахъ. и съ' желѣзны пириѡне да
 мѡ приковете и рѣцѣте и мѡвѣте. и покрывите го със' пѡпѡрь. и
 посиѣте със' мѡсѡѡ. и сиѡпѡрь, и дѣлѣѣе, и пѣкао, и смола. и
 ѿ лѡзи сѡхы прѣчѣкы ѡторѣ натѡрѣйте мнѡго. и запалѣте
 ѡгнь. и ако го пѣкоѡ ѡнѣма, а вые и нѣго на ѡгнь тѡрѣте.
 И апѡль матѡден мнѡго се мѡи на вратѣа да не скрѣветъ ни да
 плачати. аминъ със' радѡсть да ѿдѣтъ сѣлѣ того. и тѣе багодѣрѣха
 и славеѣха бѣа и дойдѡше вѡйны като зѡмъ зѣкрове и приковѡше
 маѡдеа о земаляхъ. и сичѡ (279) стѡрише като ѿмъ заповѣдалъ
 царь и запалише ѡгнь и хрѣтіанѣ что вѣхъ изѡколъ дѡмахъ и
 вѣкахъ. единъ бѣ хрѣтіанѣскыи. детѡ ире своѣго апѡла и въ ѡгнь
 да спасѣ. а сѡбгыте единакъ помнѡго клѡдѣхъ ѡгнь. а ѡгнь се
 прѣлагаше на рѡса, и бѣываше хлѡдѣкъ. и вратѣа видѣха какъ
 ѡхлади агѡль ѡнѣзи ѡгнь и раѡвѣхѡсе и пѣахъ. единъ бѣ хрѣті-
 анѣскыи. и като видѣхъ това чѡдо мнѡ вѣрѡвахъ и ѿ тѡнзи
 гѡа, потрѣсѣ сичѣкы градъ и пойдѡше вѡйны царевы, и рекѡше.
 нѣе коѡкото клѡдѣ ѡгнь а той помѣниѡа на ѿме хѡ. и гасѣ ѡгнь,
 легѡмѡ е магѣсинѣкъ. а хрѣтіанѣ изѡколъ глѣдѡ и смѣютъ ни се. и
 нѣе ѿ сѡмъ повѣгнѣхъ'ме. Тогдази рѣ царь да зѣмать ѿ пѣириѣте
 полѡтны и ѿ ѡгницѣата жерѡвѣ да занесѣтъ. и изѡколъ да по-
 ставѣтъ бѣ. богѡве, зѡлаты. да видѣ далѣ ире ѡвѡи и ѿ вѡнѣте
 жерѡдыта. и донѣсоха мнѡго жерѡдъ. и царь сѣлѣ тѣе идѣше и
 чѡвѡаше да не бѣрадне пѣкон хрѣтіанинѣ ѿ богѡвете зѡлаты. или
 да ѡвѣе жерѡдыта. и като пойдѣ царь при апѡла и видѣ го че
 глѣда на нѣѡ и тѣлоѡ мѡ посиѡано със' регѡзіе и хрѣстіе ѿ
 гѡркѣ на маѡдеа (об.) натѡрено на .г. лѡкѣте и повѣла' да присѡ-
 пѣтъ жерѡдыта изѡколъ, да сѣ запали хрѣстіето. и матѡден

помѣи́се бѣ и рече́ гнѣхъ избѣа́ни мѣ. и попалѣи́ челя́стїи на вѣ-
 говете́ ѿмѣ. и да пожѣ́же цѣ́ря ѿгнѣ́ до полатѣ́. ѿмѣ́ иже́ да
 исчѣ́зше цѣ́рь, ѿмѣ́ да е́ живѣ́, да́вно се покѣ́е. и паа́мѣнѣ́ се
 вѣ́дѣиъ вели́къ и вѣсо́къ, и мѣ́ше цѣ́рь. че́ изгорѣ́ матѣ́и до-
 сѣ́иъ. и заса́мѣе и рече́. что ти по́мѣгнѣ́ бѣ́ твоѣ́. **И** стѣ́рїсе
 чю́до голѣ́мо. сѣ́чѣиъ ѿгнѣ́ ѿпа́дѣе ѿ ма́деа. и изгорѣ́ злѣ́-
 ты́е вѣ́гове, и ни́что не ѡ́ста ѿ тѣ́хъ. и цѣ́рь повѣ́гнѣ́ и дѣ́маше,
 ѿ тѣ́жѣ́ мо́е, за́гнѣ́ша мо́и́е вѣ́гове. ѿ повелѣ́нїе матѣ́ево.
 де́то сѣ́мъ вѣ́ложїиъ ѡ́ тѣ́хъ хїа́адо хїа́ады жа́лтицы. подо́врѣ́
 вѣ́ше. да вѣ́ напра́виъ вѣ́гове ѿ вѣ́лиъ. за́що ни́ го́ри ни́ го
 нѣ́бои́ вѣ́аде. и мѣ́го ѿ са́ггы́те мѣ́ изгорѣ́. и дрѣ́го се чю́до
 па́къ стѣ́ри дѣ́вно. прѣ́тѣ́рїсе ѿ днѣ́и ѿгнѣ́ като е́днѣ́ голѣ́ма
 и стра́шна зѣ́а и гонѣ́ше цѣ́ря по полатѣ́. и изѣ́коа́ го ѿвѣ́-
 те́че, и прѣ́ше да сѣ́ за́вѣ́е въ полатѣ́. а зѣ́а́та го не по́бѣ́сти.
 а то́и се вѣ́на па́къ наза́ды вѣ́а́то матѣ́еа (280), и ѿгнѣ́ па́къ
 сѣ́и то́го. и прїи́ка те́рѣ́дѣ́ цѣ́рь. ма́и́о ти се матѣ́ею. что си
 что да си ма́карь ма́гѣ́иъ ма́карь вѣ́а́къ ма́карь бѣ́, на́и вѣ́и
 ѿ́чиъ. де́то и́еи изгорѣ́а ѿ то́а́вѣ́и ѿгнѣ́. и ѿ́кдѣ́ ѿ мѣ́не
 то́гда стра́шнаго зѣ́а ѿгнѣ́и́го, и прѣ́и ми зѣ́то. като ме
 и прѣ́иъ стѣ́ри та про́аде́. и ма́деи поса́ша го. и за́прѣ́ти
 на ѿгнѣ́. и вѣ́а́е. и то́гази матѣ́и по́аде́и на нѣ́о. и помѣ́и́се
 бѣ́. на вѣ́и́скѣ́ ѣ́зѣ́иъ и за́рѣ́и на вѣ́а́и бѣ́ чї́сто да са́ггы́-
 вѣ́, и прѣ́а́де гы на гѣ́. и рече́. **Мѣ́рь** вѣ́ и прѣ́а́еи бѣ́ и прѣ́-
 ста́ише въ шѣ́ты́ чѣ́ днѣ́. мѣ́ъ но́е, ѿ́. **И** повелѣ́ цѣ́рь то́гази
 на мѣ́го са́ггы́ нѣ́гои, да до́несѣ́тъ ѿ полатѣ́ зѣ́а́и ѡ́дрѣ́
 цѣ́ревѣ́. да ѡ́ста́вѣ́а на нѣ́го тѣ́а́то матѣ́ево, и да го́ занесѣ́тъ
 въ полатѣ́. **И** вѣ́ше тѣ́а́то а́а́о, като че́ е́ заса́ао. и
 ѿде́а́та мѣ́, и рї́зѣ́те. ѿ ѿгнѣ́ непѣ́иъти ни́ ѿ гла́вѣ́та мѣ́.
 е́днѣ́ ко́скѣ́. и като́ го по́сѣ́ха на ѿ́дрѣ́. ко́га го вѣ́дѣ́ха че́
 сѣ́дѣ́ на ѡ́дрѣ́. ко́га го вѣ́дѣ́ха че́ хѣ́ди прѣ́и ѿ́дрѣ́. и дѣ́иъта
 си рѣ́ка на па́тоно́вѣ́та гла́вѣ́ ѡ́ста́вѣ́ише и прѣ́ише сѣ́ хѣ́ти́иъте.
 и то́га́ като гла́дѣ́ше цѣ́рь и са́ггы́те мѣ́. (ѡ́б.) и сѣ́чѣ́и на-
 рѣ́ды. стра́ голѣ́мъ напа́де на тѣ́, и чю́дѣ́хѣ́ те́рѣ́дѣ́. и
 мѣ́го вѣ́а́и и вѣ́и́и прїе́и́аха при тѣ́а́то на ѿ́дрѣ́ стѣ́о

апла, и зрѣны вънаахѹ. и что имѣашъ царь фоглаѣци с тойзи чѣ, члѣкъскы образъ довиѹа. и като црѣѹа да сѣлѣзѣтъ въ полѣтити видѣше сичѣкыте матдеа, че станѣ ѿ ѡдрѣтъ и на нѣето видѣѹа го двѣма ѡтрѣци красны, и посрѣцирѣѹа го, ѿ мѹжѣе, ѡблѣчени въ свѣтаѹ ѡдѣжды, и златы вѣнѣци имѣахѹ на гламѣкта си. и видѣхѹ ѡтрѣче краснѹ. че вѣнѣчава матдеа. и отидѣ на нѣето. и царь стоаше при вратата полѣтиты, и никомѹ не даваше да сѣлѣзѣтъ вътрѣ. освѣнѣ тѣмѹ чтото го посѣѹа. заѹо и царь единакъ немѣше скверкшѣна ами вѣше въ мѣсакъ вѣнѣдникъ. и повелѣ да направатъ ковчѣгъ желѣзны и да вѣложетъ въ нѣго тѣло то аплѹко. и сѣсѣ олово го занѣчатъ. и въ полѣноцѣ ѡтвори въстѣнитѣ врата на полѣтитѣ. и повелѣ тѣ го тѣрѣѹа сѣ морето. да видѹ ѡво изѣлѣзе и ѿ морето да вѣрѣша сѣ сичѣко срѣе въ хѣ. и оу тѣзи нѣцѣ ѡвѣше аплѣ паатонѣ епѣнѣ, и рѣ мѹ паатонѣ епѣнѣ. Възвѣмѣ еѹѣе и (281) дѣдѣвѣ фалѣтѣрь и скверѣ вратѣа мѹного и пойдѣ на въстѣнна страна полѣтитѣ. и занѣнѣ. ѡлаѣлаша. и прочѣти еѹѣе. и принесѣте стѣнѣ хѣлѣвъ. и ѿ лѣзи трѣ грѣзди, и изѣлѣдѣте го и причестѣтѣсе. заѹо е ѿ тѣ тоѹа показаль. и станѣ епѣнѣ и тѣче въ црѣновѣ. и сѣзѣ еѹѣе и фалѣтѣрь и скверѣ поноѣе и дѣаконы и мѹного вратѣа. и дѣндѣ на въстѣнна страна полѣтитѣ. и кога сѣнѣце истѣче. тогази повѣлѣ нѣнѣцѣ. да сѣ вѣскѣчи на камѣнь на срѣцѣкѣ истѣокѣ. и да нѣе фалѣтѣрь. хѣла нѣени дѣдѣнѣ. Чѣнаа нрѣ глѣкъ скларѣтъ нрѣнѣовѣнѣ ерѣ. ѡзѣ оуѣсѣхѣ и спѣхѣ. вѣстѣ ѡво гѣ застѣнитѣ ме. и като се чѣтѣше фалѣтѣрь. сичѣкыте рѣконѣ. слава тѣнѣ гѣ что си прославѣнѣк и на нѣето и на земаѹ. и принесѣ просѣѹра за матдеа и причестѣшѣсе. и прославѣнѣе ѡа. и кога вѣ чѣ шѣстѣнѣ. глѣда паатонѣк спрѣти морето ѡвѣ мѹ сѣ мѣдѣнѣ на морето ѿ далѣкъ. коѣното до сѣдѣмѣ стѣды. и двѣ мѣжа ѿ дѣтѣе страны нѣегови ѡблѣчени въ ѡдѣжды свѣтаѹ и ѡтрѣче краснѹ сѣсѣ тѣ. тоѹа сичѣкы врата видѣѹа и чѹѹа глѣ чѣ кѣже амѣнѣк. и тогази помрѣзѣнѣ моретѣ като камѣнь. и ѡвѣ сѣ ковчѣгъ (ѡб.) дѣтѣ вѣше оу нѣго матдеѣовото тѣло и тѣнѣзи чѣ понѣѹа и изѣлѣдѣѹа ковчѣгъ на земаѹ. II царь ѿ полѣтитѣ

това сичко глѣдаше и почюдисе мно҃го. и сѣѣзѣ и притѣче и
 поклонисе на истоѣкъ на ковчегъ и помѣисе. и пакъ припадѣ на
 нѡзѣте плаѡтоѡ епѣпъ и на сѣѣнници, и на дѣаконы и сторѣ ме-
 тѣнѣ и показасе и плаче и исповѣда. и рѣ въ истинѡ вѣрѡвалъ
 истинноѡмъ гдѣ їсѣ хрѣ. и мѡлюсе вѡмъ дайте и мѣне хрѣ знѡменѣе
 и крѣтите мѣ и азъ да сѣ дамъ моѡта полѡта матрѣю апѡл и да
 оставите ковчегъ на моѡтъ златъ ѡдръ на голѣми триклинь. и
 мѣне причестѣте съсѣ хрѣ даръ. И вѡгочѣстивши епѣпъ помѣисе
 за не҃го и поѡчи го мнѡ. и настави на зѡкѡ добрѣ и тѡн се покѡи
 и исповѣда и плаѣ что е сторѣлъ зѡлѡ. и поѣѣ епѣпъ тѡ го съвѣѣ-
 коѡа и знѡмена го. и помѡза го мѡсѡлѡ и крѣти го ѡ мѡрето. въ
 ймѣ ѡѣа, и снѡ, и стѣгѡ дѣа. и кѡтѡ изѡѣѣ ѡ вѡди, и поѣѣ епѣпъ
 да го овѣѣбѡѣ въ рѣзи свѣтѡмъ. и вѡвнѣмъ хѡѣсъ и растѡври го
 по зѡконъ ѡ стѣн чѡши и прѡкѣнѣ се причѣсти епѣпъ и послѣѣ при-
 чѣсти и цѡра. и рѣ. това е тѣло хрѣ. и ѡ чѡшѡ тѡ рѣ. това е крѡвъ
 хрѣа пролѣана. да вѡде тѡѣѣ на грѣхѡвете (282) оставѡиѣте и на
 вѣчнѡмъ жѣвѡтъ. и глѡ сѣ чѡ ѡ съвѡшѣ, чѣ кѡже ѡмѣнѣ. и цѡръ
 кѡтѡ чѡ тѡйзи глѡ причѣстисѣ съсѣ рѡдѡсть и сѣ стрѡ. и йвѣсе
 апѡл матрѣи и рѣ родѣне црѣ. да не вѡде тѡѣѣ ймѣ рѡдѣнѣ. ѡмѣ
 да тѣ вѡде ймѣ мѡдѣи. и тѣ фѣлѡкѡно цѡрице ѡ сегѡ да тѣ вѡде
 ймѣ сѡфѣа и да вѡдѡтъ йменѡта вѡши нѡписѡнѡмъ на нѣсѣ. и ѡ тѡ-
 йзи чѡ епѣпъ плаѡтоѡ поставѣи цѡра дѡ сѣѣнникъ а снѡ мѡ дѣакоѡъ.
 и сторѣнѣ тогѡзи рѡдѡсть великѡа въ црѣви. и сичѣкѣте рекѡше
 ѡмѣнѣ. и пакъ рѣ апѡл мѡдѣи епѣпъ. и тѣ възѡвѡлиѣннѡмъ плаѡтѡе.
 по трѣтѣа годѣна црѣшѣ да вѣдѣшѣ при мѣне. ѡтѣ мѣи тѡка рѣчѣ гѣ.
 и стѡлъ епѣпѣскѡмъ црѣ да прѣймѣ тѡйзи цѡръ. детѡ го нарѣкѡ на
 моѣ ймѣ матрѣи. и сѣѣдѣ не҃го црѣ пакъ да прѣймѣ снѣ мѡ стѡлъ
 епѣпѣскѡмъ, ѡ ѡѣа своѣго. и рѣ мѡ. мѣръ вѡмъ. и показѡсѣ кѡтѡ
 чѣ възѡде на нѣѡ съсѣ двѡ апѡла. и ѡ гѡртѣ чѡсе глѡ и рѣ мѣръ
 кѡ рѡдѡ и вѣсѣлѣе. и да не вѡде ѡ тѡйзи грѡдѣ. нѣ рѡѣстѣи нѣи
 сѣѣчѣ. нѣи вѡйсѡа чѡѡда да дѡйде. рѡдѣ мѡдѣа изѡвѡрѡнникѡ моѣго
 детѡ го сѣмъ зѡлѡвѡиѣлъ въ рѡѣ вѣчнѡмъ да вѡде. ѡтѣ црѣ дѡ е
 прослѡвѣнъ дѡ кѣѡка. детѡ мѡ е пѡмѣи и чѣ. нѡѣ. ѡѣ ѡ хрѣ їсѣ гѣ
 нѡшѣ. еѡѡ сѣа въ вѣѣкѣ ѡмѣнѣ.

Мученіе апостола Филиппа.

Печатается по рукописи Н. С. Тихонравова XVII вѣка.

Мѣца того, дї, ст҃го апла филиппа слово ѿ бл҃гѣи ѿ овѣсень филиппъ на дрѣвѣ за нощѣте. ѿ нощѣте свои на омывенїе тебѣ прострѣ. ѿ и был' си овѣсень филиѣ стрѣмоглавь. въ дї.

Бѣше ст҃ын апль филиппъ ѿ града вид'савиди, ѿ гдѣто вѣше пѣтръ апль и андреа. Многo се подѣани и налѣгнь, та надчи кнїга пррчѣскыи. и стѣкын го члѣкъ знаише ка ѿ чїстѣи и дѣѣстѣкнїкъ. И като бы крїщенїе хѣо. и ѿидѣ хс въ галлилеи. и наидѣ го. и рѣ' мѣ, да ѣде слѣдѣ нїего. и пондѣ слѣ' хс. и послѣтѣ найде филиппъ наданаила. и каза мѣ как' ѿ наиш'ль іса снѣ іѡсифова. дете е ѿ назарѣдѣ. и многo дѣмы въ стѣое бѣглѣе скѣзѣва за нїего. ѿмнѣ да ѡстѣвѣи тѣа дѣмы. и дѣ кажѣ гдѣ ѿ проповѣдѣвалъ ѿме хѣо. Като црѣха да ѣдѣтъ аплѣте по снѣчкы снѣтъ и мѣтѣахѣ жрѣвїе комѣ гдѣ се падне да ѣде. и паднѣсе жрѣвїе аплѣ филиппѣ да ѣде на асїадѣскѣ зѣмлю. И дрѣжїна мѣ вѣхѣ апль вардоломен, (об.) и сѣстра сѣма филиппѣ марїамна. сѣлѣ тѣ: наѣше и слѣгоуѣаше имѣ. и проїдоха мисїнд'скыи и андїнскыи градѣвѣ прокѣзѣвахѣ хѣо ѿме. и многo ѿ невѣрнѣ члѣци и вѣи и скрѣвь прѣтрѣпѣха и рѣны, и въ тѣмнїцы гы затѣараха. и стѣсь камѣнїе гы повѣвахѣ. и доидоха до асїи, и наидоха въ злѣоблѣннаго апла иѡанна вѣгослѣва. когѣто антїпатѣката женѣ

никаиора вѣрова въ х'а. и стах'иенъ доль когато се кр'ти. и филиппа хватиша невр'иши, и влачаха го по с'ициите. и наповоу' мѡ провр'кт'к'ха гл'езиите и пет'ите и ве'кс'и'ха го за дрьво и така се пом'и и прѣдаде с'и диг'кта б'ѡ. и тоу ч'а раз'тр'енерасе зема'ята. и прос'ѣдн'хсе и мн'ого се людіе прова'и'х'а невр'и'иши и проп'адн'х'а и покр'и ги зема'ята. и стра'ишо пот'к'тна зема'ятъ и сп'ал'иш'х'асе т'амю людіе ѡ градъ. и прит'ек'ише на сестра' мѡ м'ар'іам'на, и на вардолом'ѣа а'п'ла проц'ѣние нир'ѣх'а, и вѣроваше и кр'ти'и'и'есе и сп'ѣх'а т'ѣлото а'п'ла филипп'а, и погр'ѣв'ише го. и стах'иа постав'и'х'а да ѣмъ ѣ е'п'и'и'к. а т'ѣ ѡид'о'х'а въ анга'и'и'ю: ~ Тази с'ѣ'ѣтааа з'ѣ'ѣза г'и'к' вели'и'кы а'п'ла. едина'къ като (269) в'ѣше живъ. и в'ѣше по т'ѣзи гала'и'ѣа к'ато каз'ѣваше и ѡч'и'аше да вѣр'ѣвать въ х'а. и жена го не'коа ср'ѣ'и'и'к. изнес'оваше ѡтр'оче мр'ѣт'ко да го погр'ѣве. и плач'ѣи'ѣ като с'ѣла м'ай'ка. и а'п'ла и рече пост'ой ѡ ж'ѣно и ѡз'ѣ на мр'ѣт'к'ото д'ѣте д'ѣсната р'ѣка. и р'ѣ мѡ. ст'ани ч'ѣ ти пове'ѣ'ѣа х'ѣ дето го а'зъ пропов'ѣд'ѣамъ. и ст'анъ ѡнов'а мр'ѣт'ко дет'ѣ. и испр'ав'и'се на н'ов'ѣ'ѣте си и пов'ѣ'ѣ'ѣ мѡ а'п'ла да си ѣде дома си. и м'ай'ка мѡ прип'аде на а'п'ла'ѡв'и'те н'ов'ѣ'ѣ. и м'ѣ'и'ше мѡ се. да ги кр'ти. и той ги кр'ти. и на'ч'и. И р'ѣ мѡ д'ѣх' ст'ѣи. да по'ѣде въ ад'и'на вели'и'ко ч'ѡдо да ч'и'и'к. а'м'и тог'аз'и ад'и'и'и'и'е в'ѣх'ѡ м'ѡдр'ѡ е'л'и'и'с'каа на'ч'и'и'и'и'. и не приема'х'ѡ а'п'ла ѡч'ѣн'ѣето и не та'ч'ѣх'а го ни за ц'ѡ. а'м'и а'п'ла като започ'ѣ да ч'и'и'к ч'ѡдеса. и т'ѣ са ч'ѡд'ѣх'а и д'ѡмах'а си то'ѣзи ѡ то'ѡ м'ѣсто н'ѣ, ни ѡ градъ на'шъ. а'м'и е ч'ѡжд'и'и'е'и'цъ и к'акъ ве'ѣз'и'ѣа на'и'и'к'та м'ѡдр'ость и пот'к'и'ѣа ны. и показ'асе ѡ на' пох'ы'т'р'к. а'м'и к'акъ да ст'ѡри'и' да пост'и'и'ме посл'ан'и'ѣ до и'ѣр'а'и'мъ, до арх'ѣреа евр'енск'и'го. за'и'ю тог'аз'и вла'стъ ѣм'аше арх'ѣр'ѣи' евр'енскы на а'д'и'на. и про'в'ѡди'х'а посл'ан'и'ѣ (об.) до и'ѣр'а'и'мъ, и мн'ого д'ѡмы х'ѡд'и'и'ы на'и'и'с'ах'а. и р'ѣкоше. Что си нач'ѣ'л'и'и'къ на и'ѣр'а'и'мъ ни'и'ѣ до тво'ѣ вла'д'и'ч'ество, н'ѣе людіе ад'и'и'ѣй'с'ц'и'и'. т'ѡка ѡ насъ н'ѣ'кои'и' до'и'и'и'и'к'та им'ѣт'ѡ мѡ филиппъ каз'ѣв'асе ѡ на'ше м'ѣсто. и не зна'емъ что ст'ѡри и пот'к'п'ка на'ше ѡч'ѣ'ѣство и з'ак'онъ. и каз'ѣа н'ѡво ѣме н'ѣ'когого і'ѣа и про'и'се т'ѡка по с'и'ч'и'и'и'и'и' ѣз'ыци. и ч'и'и'кы с'ѣ'ѣ ѡнов'а ѣме и'с'ѣ'ѣл'и'и'ѣ. и в'ѣс'ѡве ѡ ч'ѣка ѡт'ѡ'и'и'ока, и ѡ раз'а'и'и'и'ы во'л'ѣ'ѣсты

[illegible]

мѣнѣаше х҃а распѣтаго и със҃ъ нѣго се ѡкрѣши пакы. и поканѣаше-
се да и҃де да проповѣдае х҃а и кандакинскыя грады еѡвыдѣ. и
въ азѡтѣ ѡпас҃а сѣлѣзе въ коравы. и въра голѣма и страшна стѡри-
се на морето и ѡ тѣзи нощи ѡи҃се на коравѣхъ вѣрѣхъ и просѣсти
като сѣнце, и провидѣаше. и ѡпас҃а до азѡтѣ. и изѣлѣзе изъ
коравы и поиде а҃пль ѡ нѣкоего чл҃ва, и дѣверь нѣгова вѣш
болѣна със҃ъ ѡко. и въ при вѣрѣхъ, почѣ а҃пль да сѣ стѡри молѣвѣ, и
тѣа познѣ какы ѣ тѡнзи вѣшн чл҃кы. и кога сѣ съврѣши а҃пль
мѣбата. и ѡнази мома като сѣше вѣнзѣ при врата (272) долѣны
и наче да сѣ подѣма със҃ъ а҃пла фѣанѣа. и като и подѣма а҃пль
сладѣкы дѣмы, та сѣ заворѣи волесть на ѡкѡто. и ѡидѣ ѡнази
мома при вѣрѣхъ сѣ. и рѣ мѡ. ѡ като подѣмѣ със҃ъ ѡногози чюж-
динѣца чл҃ка кѣкѣ мѣ не воли ѡкѡто. и вѣрѣа и рече и кѡй чл҃кы.
и тѣа мѡ рѣ. вѣра дѣто изѣлѣзе изъ коравѣхъ, и прѣлѣхъ ме го тѣ
нощѣа ѡ долѣната кѣдѣа. и ѡцѣ и рѣ. да въ знаѣхъ чѣдо че въ
тѣхъ нѣкон нецѣланѣхъ тѡнзи сѣрѣхъ изъ ѡкѡто. та въхъ сѣ и дѣнѣта
положилъ на сѣрѣхъ. и тѣа мѡ рѣ. видѣ ми се ѡчѣ. ѡтѣ ѡнѣзи чл҃кы
може нецѣланѣ чл҃кѣ сѣчѣко зѡдѣ. и сѣчѣка волесть. и ѡнѣзи чл҃кы
позѡка а҃пла, и със҃ъ нѣго сѣадѣко сѣ подѣма и вѣрѡвѣ и вѣрѣсе
сѣчѣкы дѡмѣ нѣговѣхъ. и мѣи҃нѣсе а҃пль да и нецѣланѣ ѡкѡто. и рѣ
ѣи а҃пль. чѣдо тѣвѣк дѣрѣвалъ тѡнзи вѣрѣхъ, да сѣ сѣмѣа нецѣланѣхъ
ѡкѡто ѡутрѣк да стѣнѣи҃и и полушн и҃ме х҃ѣо. и положи сѣ сѣма
рѣката на воленѡто ѡко, и нецѣланѣ сѣ сѣма ѡкѡто. и ѡ тѡгази
и҃ме и҃и въ прѣлѣмѣдраа харѣтѣна. и със҃ъ вѣкѣ вѣрѣи҃и сѣ та стѣнѣ
ѡчѣнѣи҃ца стѣмѣ а҃пль фѣанѣо. сѣвѣшѣе вѣа. и вѣвѣшѣе. и ѡ тѣмо
ѡидѣи (ѡб.) фѣанѣи҃хъ въ иерѡполь, и със҃ъ нѣго что вѣлѣхъ ѡчѣнѣи҃ци.
и ѡчахъ тѣмо не сѣнѣахъсе изъ ѡколѣ по ѡнѣа стѣнѣи҃и и прѣлѣхъ
да ѡловетъ със҃ъ хѣтѣрѣу фѣанѣи҃на дѣ го ѡвѣѡтъ заѡго го прѣлѣ-
лѣстѣи҃ка и҃мѣахъ. ѡтѣ заѡтомо ликуго жѣи҃и вѣлѣхъ вѣрѣвалѣи҃и
хѡдѣха сѣтѣ а҃пла и чѣи҃лѣхъ и тѣе нецѣланѣи҃е и ѡчаахъ мѡжѣи҃и
жѣи҃и глѣдаха тѣлѣхъ и и҃дѣхъ сѣтѣ нѣи. за тѡвѣ се и ѡнѣа воахъ
ѡтѣ да не въха и тѣлѣхъ жѣи҃и вѣрѣвалѣи҃и и прѣлѣе дѣхъ стѣи҃и, да
и҃дѣхъ и тѣе сѣтѣ нѣго. а҃мѣи҃и и҃и҃лѣхъ дѣ го приѣѡтъ със҃ъ кѣмѣи҃е.
и нѣкон чл҃кы и҃рѣ и҃мѣто мѡ глѣанѣи҃хъ изъ вѣрѣи҃и и почѣтѣхъ

и́рѣше да стѣри мѣръ, да ѿнѣме а́пла ѿ ка́менїето да́ го не
 ѡбѣдѣтъ. и прїсѣди гы и рѣ мѡ́жѣе. гража́не. ѿ послѣша́нѣ мене
 и посто́йте нѣ́ ѣ́ правѣ́дно на́мь така́ да чїни́мѣ е́дномо́ члѣ́къ
 чоужди́нѣцѣ́. а́мнѣ да ви́димѣ и да испы́таме негѡ́вото ѡ́чїне. да
 нѣ́ вѣ́де до́бро за ду́шкѣта ны. и что́ е́ какѣ́во е́ и тѣ́е кѣ́то чо́уха
 ѿ́ йра тѣ́зи дѡ́ма посла́шаха го, и не смѣ́аха да́ мѡ́ прѣ́стѣ́нжѣ́
 дѡ́мата. за́по вѣ́ше изѣ́ранъ члѣ́къ. и то́гѣзи прѣ́вѣ́нъ то́й по-
 клони́се до по́стѣта а́плѡви, и мѡ́вѣше мѡ́ се да́ го за́вѣ́ (273)
 до́ма си. и кѣ́то го за́вѣ́де и ѡ́чїше съ́с не́го йрѣ́ и ѿ́дѣ́ше и
 пи́а́ше и пи́таше го за мнѡ́го нѣ́чѣто. а́ же́нѣ иро́ва на́рѣ́кла раз-
 гнѣ́вае́се на мѡ́жѣ́того си ра́дѣ́ фїли́ппѣ. и цѣ́ше да се́ распе́сѣти
 съ́с йра́ и да́ и да́де́ что́ е́ до́несла́ имѡ́нїето, тѣ́кѣ́мо а́ко́ не
 испѣ́ди ѿ́ до́ма си фїли́ппѣ. а́мнѣ а́плѣ́ ви́дѣ́ше йра́ какѣ́́ ѣ́е да
 се́ крѣ́ти та́ го мнѡ́го по́чи и ѡ́тверди́ го да́ вѣ́рѡ́ва до́верѣ́. и
 имѡ́нїе йрѣ́ ро́вѣ́на злѣ́ па́даше ѿ́ во́лѣсть и по́мѡнѣ́ мѡ́ се да́ ю́
 исцѣ́ли. и а́плѣ́ ю́ стѣ́ри зрѣ́ва, и на́бѣ́и ю́ да́ се́ во́и бѣ́. То́гѣзи
 кѣ́то ви́дѣ́ же́на иро́ва а́пла что́ стѣ́ри, и дѡ́мыте мѡ́ чо́. и рѣ́
 мѡ́жѣ́ то́мо си. ѿ́кѣ́дѣ́ до́нде́ до́ на́ то́йзи вѣ́гыи члѣ́къ. и йрѣ́
 рече́. То́йзи ка́зѣ́ва за црѣ́во не́ное, ѿ́ же́нѣ. а́мнѣ а́ко́ црѣ́шь да́
 го посла́ша́ме да́ ны́ е́ до́верѣ́ на ѡ́новѣ́ мѣ́сто. за́по́ е́ то́йзи
 члѣ́къ ве́лі́комо́ бѣ́ са́бѣ́. и тѣ́а́ посла́ша́ и крѣ́ти́хасѣ́ и двѣ́та́ и
 сї́чѣ́кы ду́мь не́говы́. и дрѡ́гы мнѡ́го прї́идоше́ и крѣ́ти́шесѣ́.
 а́мнѣ за́вѣ́ста́вѣ́и дї́аво́ль ви́дѣ́ какѣ́ ѿ́стѣ́пѣ́ ѿ́ не́го и прї́хо́детѣ́
 къ́ бѣ́. стѣ́ри да́ по́кѣ́дї́гнъ ѡ́гнѣ́ и за́па́ли иро́вь ду́мь. и а́плѣ́
 разсѣ́мѣ́ дѣ́хѡ́ стѣ́и. че́ е́ ѿ́ дї́аво́ла то́йзи ѡ́гнѣ́, безѣ́стра́шно
 по́йдѣ́ (об.) и ѡ́гасї́ го. II посла́́дѣ́ по́е́ха а́пла́ и за́вѣ́до́ха го на
 съ́во́рь. рѣ́ а́плѣ́ и а́ристѣ́рхъ́ что́ вѣ́ше на́чѣ́лѣ́ннѣ́ на съ́во́рь.
 ви́дѣ́хѣ́те ли́ какѣ́ се́ по́но́снѣ́шъ за́по си ма́гї́сннѣ́. а́мнѣ вѣ́ди
 ка́мѣ́то на́ и оста́ви́се не́ дѡ́ман то́ва́ йме́ за́ хѣ́а распе́таго. до-
 гдѣ́ не́ тѣ́ сме́ прї́вї́ле съ́с ка́менїе́. II то́ва́ испѣ́сѣ́тисѣ́ и хѣ́ати́
 а́пла́ за ко́сми́те и те́гли́ го да́ го за́тѣ́ори́ въ́ тѣ́мни́цѣ́. II а́плѣ́
 ле́го́ма црѣ́ше а́ристѣ́рхѡ́ лѡ́дѡ́сть да́ ю́ ѡ́мѣ́дри. и на́къ да́ ви́ди
 сї́чѣ́кыи съ́во́рь че́ е́ са́бѣ́га сї́а́но́мо бѣ́. и вї́кнѣ́ да́ чо́е́тъ сї́чѣ́-
 кы́те. де́то е́ срѣ́че́то на́ше стѣ́ри́ла е́дномо́ по́ е́дномо́. и ду́шѣ́

ны даде да се в'дигае и да х'одѣ. И что е ѿ моего срѣце гнѣвъ.
та ме насѣлы и подѣмахъ. амы гн испѣли ми дѣмѣта. Тѣзи
рѣка что съ е прострѣла на моѣта главо космѣте ми дето гы си
ѡстѣлъ гн. да мѡ исх'не рѣката и съставите да мѡ се измѣнѣ.
и тоѣ чѣ, исх'на мѡ рѣката и тѣзи стрѣнѣ окото осѣлѣнѣ и със'
ѡшѣте огаѣше. и съвѡръ като вѣдѣ тоѣ чюдо подѣнхасе. и
мѣах'се срамно аплѡ да гы прости. и аплѡ имъ рече. что е бѣ
стѡриль чѣкѡ съставите. тоѣ гы ѣ и измѣниль. амы аѡ пондете
камыко (274) бѣ. тогѣзи мѡже прѣ исцѣлѣнѣе. а сегѣ не мѡже.
И тогѣзи нѣкого мрътѣвѣца изнесѣвахѣ да го погребѣтъ. и за-
прѣха ѡдрѣ архистѣрхѡви людѣ. и рекѡше аплѡ на прѣсмѣтѣ. аѡ
тогѣзи вѣскрѣснѣшъ. сѣч'кы ные да се покѡнѣи бѣ твоѣмѡ. И стѣ
аплѡ вѣдѣгнѣ си рѣцѣте и полѣице бѣ. и тогѣзи прѣстѣпи при
ѡдрѣ и рече крѡт'ко. деѡфѣле. и мрътѣвецъ сѣ испрѣви. и поглѣда
със' ѡчѣте си. и аплѡ мѡ фѣанппѣ рѣ. х'с тѣ повелѣва да стѣ-
нешъ. и тоѣ салѣзе ѿ ѡдрѣ и приады на нѡсѣте аплѡ. и кѣже.
благѡдѣрю те стѣ вѣжѣи. ѡтѣ ме ѿ мнѡго злѡ извѣви въ тоѣзи чѣ.
заѡ ме сегѣ вѣлачѣхѣ двѣмѣна гнѣсѡве смрѣдны. и вѡнѣи, и
тѣмны. и немѣтны, на сѣла. и сегѣ ѡце мѣаѡ да не гнѣше
тѣ прѣвѣтѣсѣ прѣха да ме тѡрѣтъ въ гѣвѣнѣ смрѣднѣю. и
тогѣзи сѣч'кыте съ почюдиѣ на тоѣ прѣсѣланѡе чюдо, и дѣ-
мѣх'с. кѣкѡ се чюдо стѡри дето нѣ го е вѣдѣль. по истѣнѣ вѣ-
лиѣ ѣ бѣ детѡ го тоѣзи кѡзѣка. и ные ѿ сегѣ сѣч'кы ѡ нѣго да
вѣрѣваме. и вѣтѣишѣе сѣч'кы. (ѡб.) и ѣръ архистѣрха ѡуѣри го
и вѣтѣи го и исцѣли го. и деѡфѣлѡ родѣтелеѣте прѣидѡше къ аплѡ
и вѣтѣишѣе и наѣчи гы и аплѡ. и заповѣда имъ, ѣи, вѡгѡве что-
то гы имѣх'с. да гы раздѣде по сѣромѣси заѡ ѿ зѣлѡ вѣх'с и
тѣка стѡри. и аплѡ наставѣи и ѡтерѣди сѣч'кыте. и вѡстави имъ
ѣра да имъ ѣ ѣтѣи. и ѿ тѣхъ имъ поставѣи сѣѣниѣцы и дѣа-
кѡны и прѣѡва повелѣи. и съгрѣдиѣхѣ, и ѡстѣи имъ. и полѣице бѣ
и самѣ си ѡидѣ на фѣриѣю и на анѣѡнѣю и асѣи и тѣ да проно-
вѣда х'бѡ имѣ тоѣмѡ сѣа, въ вѣ аминъ: —

Мученіе апостола Өомы.

Печатается по рукописи Н. С. Тихонравова, XVII вѣка.

Мица ѡктом'крѣа ,Ѣ, слово на стѣго аѡла дѡмы. ѡпрѣше прѣвѣнь да си вѣложи рѡката въ рѣврата, хс. аѡми сегѡ заради тебе слово провѡдѣнь въ домѡ въ рѣврата кѡжта надѣта въ домѡ и прѡстрѣнь въ Ѣ вѣви, ѡ.

Въ оновѡ врѣмѣ, когѡто вѣха аѡлете въ іерѡлиамъ и раздѣлиха сѣчка земаѡ, като мѣстаха жрѣвѣе, когѡ бѣ гдѣ ѡе да пѣсти. И паднѣсе жрѣвѣе, дѡмѡ вѡизыѡцѡ да ѡде въ ѡндѣю а ѡнь не ѡрѣше тѡмо да ѡде, аѡми кѡжѣше не мѡгѡ азь понѣ толковѡи трѡдѡ, и далѣчно мѣсто и злѡ. азе сѣ ѡ еврѣнскѡи рѡ, и славь ѣс'мѡ и товѡ тоѡ дѡма и гѣ мѡ се ѡви тѡ мѡ кѡже не вѡйсе дѡмо, моѡ вѡтѣ ѡе да вѡде сѣс' тебе. и тоѡ рѣ. гѡи пѣсти мѣ гдѣ ѡиешь, тѣк'мо въ ѡндѣю не дѣѡи мѣ пѣща. и тогѡзи се сѡсѡи ѡ ѡндѣѡи нѣвѡи чѡкѡи кѡпѣць дошѡль оу' іерѡлиамъ. ѡмето мѡ вѣше аѡвѡи пѣстенъ вѣше ѡ ѡндѣнскѡго цѡра гѡегафѡра. да ѡиѣ да ѡцѣни мѡнѡстора дрѣводѣл'ца, и сѡжѡиѡиѡи ѡдѡ сѡида кѡменѣе и да ѣ хѡтрѣць и хѡдѣше ѡз' гѡадѣ и пиѡташе за так'вогѡзи чѡка хѡтра. и гѣ мѡ се ѡви, като еѡиѡи чѡкѡи ѡиѡлѣринѡи. и рѣ мѡ тѣи ѡи ѡиешь чѡка мѡнѡстора дрѣводѣл'ца. и ѡиѡзи кѡпѣць мѡ кѡже азь ѡиѣмѡ. и гѣ мѡ рѣ ѡмѡ азь ѣѡного чѡка хѡтра мѡнѡстора дрѣводѣл'ца. аѡми аѡдѡ ѡиешь да ѡцѣни да ти гѡ дѡмѡ.

[illegible]

плесна. И рече терѣдѣ и высоко на ѡпѣзи трапѣза. чюйте вѣе
 цю стѣ съврѣни сегѣ на тѣзи трапѣза мѡлы и великы и да знѣете
 че сѣ е нѡмѣ сегѣ показало чюдо, на тѣзи трапѣза гѣ ли є нѡи
 вѣи нѣкои апѣ цю сѣдѣ тѣка сегѣ съсѣ нѡ зацѣ азь видѣхъ като
 го плесна винѣрѣ цю сѣзжи и тѣи мѣ рѣ тѣзи твоѣ дѣсна рѣка
 ѡдѣ да ю донесѣ, и много людѣ да видѣтъ и видѣте какѣ мѣ се
 съвѣи дѣмата том чѣ и тогѣзи сѣчѣка трапѣза почюдѣсе и развѣра-
 се томѣ чюдо и до гѣдѣра. И когѣ се разыдѣха званныѣ цю
 вѣхѣ на свѣдѣата тогѣзи зовѣ ѡизѣи гѣдѣрѣ апѣа и попита го и
 рѣ мѣ. като мѣжешѣ да прокльнѣшь чѣка и съмрѣтъ го найде
 сътворѣи вѣкѣнѣе и помянѣсе бѣ за мѣата дымерѣ детѣ ї є сѣгѣ
 свѣдѣата и показѣи ѣ, нѣкое доврѣ знамѣнѣе и апѣа домѣ за-
 радувѣсе и рѣ да вѣде цю си рѣкаѣ и тѣи чѣ ѡидѣ при тѣхѣ
 гдѣто вѣхѣ самы ѡиѣ мѡды и много дѣмѣ намѣ ѣ бѣза ѣмѣ
 зѣ хѣ бѣ какѣ сѣ породѣи, и какѣ сѣ распѣ, и вѣскрѣсе вѣ трѣтыѣ
 дѣиѣ и кѣкъ є тѣи нѣговѣ апѣа и наѣчи гѣ на чѣстѣта да си чѣсты
 и да си пакѣа своѣ ѡчѣкѣтъ и много ѣмѣ показѣа и прѣдѣде
 гѣ на бѣа и ѡидѣ. и тѣи чѣ сѣмѣ си гѣ при тѣ дѣидѣ и прѣтворѣи
 си ѡвѣрѣзѣ като дѣмѣ апѣа, и зѣ да дѣма съсѣ ѡпѣзи мѣмѣ и
 ѡпѣзи мѣжѣ нѣнѣи като ѡспровѣдѣи, ѡгдѣ пакѣ тѣка се найде и
 гѣ мѣ рѣ. азь домѣ нѣсѣмѣ. аѣи сѣмѣ вѣрѣтъ и гѣ нѣговѣ. аѣи
 кѣи цѣ ходѣи послѣѣ мѣнѣ като и дома ѣ да сѣ ѡрѣчѣ ѡ тѣиѣзи
 сѣкѣтъ. и да ѡстѣи и цѣрѣтѣко ї женѣи и сѣла зарадѣи ѣ мѣ и за-
 лѣиѣи мѣнѣ нѣ тѣмѣмо вѣрѣтъ мѣи цѣ вѣ аѣи и насѣдѣнѣиѣ на
 мѣѣ цѣрѣтѣко цѣ да вѣде дѣ вѣка и да цѣтѣвѣа съсѣ мѣнѣ томѣ
 рѣ и лѣѣа вѣкѣе сѣ прѣѣ тѣѣ не видѣхъ. И ѡиѣа мѡды тѣзи дѣма
 като высѣрѣ на сѣдѣто си съкрѣхѣа и зѣговѣрихѣсе и ѡтѣпѣрѣхѣ-
 се бѣ до жѣкѣта своѣго єдинѣ дрѣгѣи да сѣ не смѣсѣтъ на єдинѣ
 да си тѣлатѣ ѡскрѣпѣнѣтъ и сѣчѣка поцѣ прѣвѣхѣа на мѣѣѣа.
 И на ѣтрѣѣ поидѣ цѣрѣ при мѡдыѣте, да гѣ вѣды и видѣѣ какѣ
 сѣ спѣлѣе на далѣчѣ єдинѣ ѡ дрѣгѣи и не смѣсѣкѣѣтѣсе аѣи сто-
 ютъ на мѣѣѣа. Почюдѣсе и зѣ да гѣ пѣта цю стѣ сѣчѣко тѣка
 скрѣѣны и нѣ стѣ наєдинѣ да сѣ весѣлѣте и тѣ мѣ рѣкохѣа ныѣ цѣ
 тѣка да вѣдѣмѣ єдинѣ дрѣгѣи не цѣ да смѣ на єдинѣ до жѣкѣта

нашего. ни да си пакта наша смѣнимъ да си ю ѿверкнемъ.
защо тамо на шибзи радость на вѣчное цртво да сме на едно
нераздѣленни, и да црѣствуаме на нѣное цртво до вѣка ѿти така
на нашчи гѣ, дето ны се жы на шибрѣзъ и на прилика на ѿногози
пѣтника дома като чю царь тѣа дѣмы ѿ тѣи шпалашисе и по-
чюдисе и рѣ сѣоро да ми доведѣте ѿногози прѣлѣстника дето е
на така нашчилъ и прѣлѣстникъ и мнѣго искаха го и не наидоха
го. и царь се ѿвѣща голѣмъ дѣрь да дадѣ кон го наидѣ алы бѣ
шнѣа мѣады не ѿставѣше алы им' се чѣсто ѿкаѣваше и ѣчане
гы. И тѣе сѣ дряжаха на чѣстота. и мнѣго дѣмѣха царѣ да си
ѿшмири срѣцето и казѣваха мѣ дето го тѣи ицѣшь а тои при
на чѣсто дохѣжда алы нѣе ѿ него не прем се ѿдѣлаи алы и тѣи
да знаѣшь и да вѣрѣваш' гѣ на самѣи нашчи и царь като чю ѿ
ѿшнѣа мѣады такѣиши дѣмы вѣрова сѣ сѣчѣко срѣце и напѣконъ
развѣра какъ ѣ ѿтишѣль дома въ индѣю шидѣ и царь и дѣиеръ
негова и зѣт' мѣ въ индѣю и крѣиенѣе прѣѣха ѿ алыа дома и така
прѣвѣяха чѣсты до жикѣта своѣго и непрѣстанно бѣ сѣ моѣлѣха
и слаѣлѣха сѣаа трѣица и поѣлѣчиха нѣно цртво. И алыа дома
като ѣлѣзе въ индѣиский градъ. казѣха царѣ индѣискомѣ гѣи да-
фѣрѣ какъ ѣ довелѣ алыанъ кѣиенѣ хѣтра мѣнѣтора ѿвѣдѣкасе
царь и повелѣ да ѣлѣзе дома и почѣ царь да го ниѣа какѣо
хѣлѣишь да прѣиши и дома рѣ дряждѣиенѣ сѣмъ и ѣлѣю да
прѣиш' рѣла и колеса и корѣи а ѿ камѣиенѣ ѣлѣю да зидѣа де-
риѣне царѣский на стаѣпѣне камѣиенѣы и цар' се зараѣка терѣдѣ.
и рѣ, и азы такѣогози мѣнѣтора ицѣмъ да ми сѣзидѣишь, алы
вижѣ какѣо камѣиенѣ трѣѣѣка и какѣо дрыѣиѣ и дрѣго про трѣ-
ѣѣка и почни да зидѣишь. и алыа дома виѣлѣ ѿновѣ мѣесто хѣвако
и вѣада мнѣго и приличѣно. и рѣ дома. добро мѣесто и приличѣно
алы сегѣ не мѣогѣ започѣ да зидѣа. и цар' мѣ рѣ алы когѣ ицѣшь.
рѣ дома. да започни ѿ мѣаа фѣрѣварь и да сѣѣрѣиш' до мѣаа
шѣтѣомѣвѣиѣа тѣиши рѣчѣ. алыѣска да знаменѣка за шибзи свѣтъ,
как' ицѣ да мѣ вѣдѣ рѣ царь. сѣиѣи мѣнѣторѣ на лѣтѣи започ-
иѣѣа а тѣи зидѣиѣе кажѣшь да започиенѣишь и рѣ дома така нѣѣѣе и
такѣа е поѣѣѣѣѣ и рѣче царь когѣ ицѣшь тогѣиши да поѣиенѣшь. а

и нѣгови члѣци, за ѿнѣзи полѣта, и за домѣ гдѣ ѣ прѣвиль илѣ
чтѣ рѣботы и тѣ мѣ така казаха. ниѣтѣ нѣ ѣ направиль ѣмѣ
хѣди по сѣчѣки градише и сѣла и дѣла по сыромѣси и по сироти.
и изъ тѣмѣница запрѣни людіе и звѣжда. и дѣлѣни ѿкѣпѣва, и
бѣни да вѣрѣвать едіного бѣ хѣа распѣтаго. и кѣже хѣс ѣ сыри бѣ,
и тои ѣ сътвориль нѣо и земаю. ѣмѣ и пѣкъ тѣ ѣ чѣиъ члѣкъ хѣдѣ
ѣ едѣнѣ рѣза, и ѣдѣ тѣкъ мо едінь хлѣбѣ, и вода ѣ дрѣго ниѣцо. и
да рѣмѣ че ѣ нѣкон магѣсники илѣ ѣ лѣстники ѣ тои сѣвро и
злѣто не ѣзіма, ѣмѣ едѣнакъ тѣоето илѣмѣиѣ раздѣде. и дрѣго пѣкъ
мрѣтѣви людіе едіга. и хрѣомѣ и вѣлѣны и сѣлѣбѣва и дрѣгы чюдѣса
чѣиѣ. и кѣдѣме го кѣкъ ѣ пѣкъ ѣмѣнѣ и кѣжѣнѣ и пѣстники. и
чюдѣмѣ се и нѣмѣ на тогѣзи члѣка прилѣча да вѣде стѣ и вѣжѣи члѣкъ
ѣмѣ и ѣвѣанѣ тѣоѣи вѣрѣнѣ кѣпѣць нѣго сѣлѣша и вѣи мѣ се, и сѣсѣ
ниѣго хѣди. Тѣа дѣлѣмѣ кѣтѣ чѣо царѣ ѿ волиѣрето, зѣ да сѣ вѣиѣ по
лицѣто и напѣкѣнѣсе сѣсъ ѣдѣ. и повелѣ скѣро да найдѣтъ домѣ
и да го привѣдѣтъ. и когѣ го докѣдоха пошѣтаха го царѣ направиль
ли мѣи сѣи полѣта. и домѣ рѣ направиль. и царѣ рѣ, да илѣмѣ сега
да ѣ видѣи. и рѣ домѣ не мѣжѣшѣ сѣга царѣ тѣкъ видѣ тѣзи по
лѣта. ѣмѣ когѣ ѣмрѣшѣ. зѣчѣо не направиль ѣзѣ тѣе на тоиѣзи
сѣлѣтъ лѣжѣиѣ. (об.) дѣтѣ ѣ дѣсѣка илѣмѣшѣ, ѣ ѣтрѣ ѣ ѣстѣвиѣшѣ.
ѣмѣ тѣи направильнѣхѣ полѣта на нѣѣто да ѣ илѣмѣшѣ до вѣка. И царѣ
кѣтѣ чѣо тѣи дѣлѣмѣ ѿ домѣ. разгѣнѣвѣсе тѣрѣдѣ. и повелѣ да
зѣтѣорѣтъ ѣ тѣмѣница, и домѣ и кѣпѣцѣа того ѣвѣана. додѣ вѣды
кѣкъ да стѣри да сѣи илѣвѣди толѣкози илѣмѣиѣ кѣдѣ ѣ разнѣсѣиѣо.
и напѣконѣ да зѣтрѣиѣ и дѣвѣта. и ѣпѣкъ домѣа раѣвѣашѣсе и дѣмѣше
ѣвѣанѣ кѣпѣцѣа. не вѣиѣсе и не грижѣсе ниѣтѣ за тоѣа. тѣкъ мо вѣлѣ
рѣван, и ниѣтѣ не илѣмѣшѣ зѣдѣ доѣвѣ. ѣмѣ едѣнакъ илѣмѣшѣ голѣмо
доѣврѣ на ѿнѣзи сѣлѣтъ. И прѣлѣзъ тѣзи нѣѣркѣ царѣ. и нѣѣговѣ вѣрѣтъ,
и волиѣре царѣны ѿ ѣдѣ и ѿ грижа не мѣгѣоха ни хлѣбѣ да ѣдѣтъ,
ни да зѣспѣтъ, и сѣлѣчѣсе та сѣ развѣволѣ царѣнѣ вѣрѣтъ, ѿ грижа
царѣва. и пѣстѣи до вѣрата сѣи царѣа того да дѣиѣде да го вѣидѣ. и
кѣтѣ сѣи дѣлѣмаха едінь дрѣгы. и рѣ вѣрѣтъ царѣнѣ. ѣзѣ ѿ тѣѣѣа
грижа ѣмѣиѣрамѣ, ѣмѣ хлѣбѣвѣе тѣѣлѣѣо моѣ да сѣкѣташѣ и царѣ
плѣчѣиѣ на нѣго, и мѣлѣлѣиѣе кѣкѣѣ пѣчѣѣсть да мѣ стѣри, и да

го погренѣ съсѣ мнѹгоцѣнна ѡдѣжда. ѡ тоѡ си дѡмаха. ѡ дѡ-
шата мѡ ѡзавѣзе. ѡ мнѹго плачь стѡрнсе. И агглы занесоха
дѡшката мѡ въ рѡн ѡ казонаха мѡ мнѹго мѣста хѡванъ, детѡ гы
ѣ ѣкѡ дѡтѡнак, за дѡврѡ людѣе, цю сѣкѡ ѡтѡгодѡлае. ѡ кога го до-
вѣдоха на ѡпѣкѡи полѡта детѡ жѡ сѡградѡнакѡ вѣнне дѡмѡ цѡрютоми
ѡ тогази го пошитаха агглы, ѡ рѣкоха мѡ, коѡ мѣсто арѣкѡсѡванъ
да сѣдѡшъ ѡ мѣро. ѡ тоѡ (53) рѣ мѡю кы се сѣкѡ агглы, на тѣзи
красна полѡта цю ѣ пѡнѡрѡнна. ѡ нефѣлѡнна кѣлѡ, да мѣ ѡстѡвнѣте
тѣка да прѣвѣнѡ. И рѣкоха мѡ агглытѣ, не мѡжешъ тѣ тѣка
да вѣдѣшъ. зацѡ ѣ тѡзи полѡта вѡрѡта ти, детѡ жѡ напѡрѡн
ѡнѡзи хрѣтѡаннѡ дѡмѡ. Тогази ѡмъ рѣ. мѡю кы се сѣкѡ агглы,
вѣзвѡратѣ мѣ назады да ѡ кѡнѡ ѡ мѣро. И тоѡ чѡ вѣзвѡра-
ти мѡ се дѡшата въ тѣлѡто. ѡ станѣ ѡ рѣ. гдѣ ѣ вѡратѡ мѡ. скѡро
го вѣкайте. ѡмѡмъ нѣцю да мѡ се мѡю. ѡ поидѡха ѡ казаха
мѡ, гдѣтѡ сѣнне вѣнѣка ѡ пѡчашѣ. ѡ рѣкоха мѡ, жѡнѣкѡ вѡратѡ ти,
чѡстѡтѡ цѡрѡ, ѡ вѣка тѣе. ѡ цѡрѡ се заражѡва, ѡ прѣтече при
мѣро. ѡ цѡлѡва го. ѡ вѡратѡ мѡ рѣ. цѡрѡ, азъ тѣе вѣдѣ ѡ чѡ, вѡто
сѣ ѡвѣнѡ да дадѣмъ ѡ цѡрѡство то сѡи полѡвина, заради мѡи жи-
вѡтъ. ѡ цѡрѡ рѣ. нѣкѡ до полѡкѡ нѣрте то мѡ да дѡ, ѡмѡ ѡ главѡ своѡ
за тѣвѣ прѣкѡ полѡжи. И вѡратѡ мѡ рѣ. ѡмѡ нѣчѡ да тѡи ѡнѣмъ
дѡ ли го цѡешѡ мѡ. ѡ цѡрѡ рѣ на мѡѡ рѡка сѡчѡко ѣ, ѡнѡ чѡ цѡешъ
да тѡи дарѡвѡ ѡ рѣ вѡратѡ мѡ, мѡлѡко тѡи нѣчѡ ѡнѣ. ѡмѡ мѡ се
заклѡнѡ да се не помѣтѣнѣшъ, ѡ цѡрѡ мѡ се заклѡ. Тогази вѡратѡ
мѡ каза мѣне ѣкѡ раѡ тѣе жѡе дѡшката ѡ вѡдѡха мѡ агглы въ рѡн.
ѡ вѣдѣ полѡта твоѡ детѡ тѡи ѡ сѡградѡнакѡ дѡмѡ хрѣтѡаннѡ ѡмѡ
тѡи нѣка ѡнѣкѡ да мѡи ѡ продадѣшъ. ѡ цѡрѡ се замѡсан, ѡ рѣ ѡмѡмѡ
ли азъ полѡта вѡ рѡн. ѡ вѡратѡ мѡ рѣ, ѡмѡшъ. азъ ѡ вѣдѣ ѡ вѣнѣка.
ѡ вѣтрѣ, ѡ агглы желѡють да ѡ вѣдетѣ, детѡ ѣ таковѡзи красѡта
на нѣка, ѡко чѡчѡско нѣкѡ ѣ вѣдѣло. ѡ цѡрѡ рѣ. тоѡ ли мѡ ѣ сѡгра-
дѡнакѡ ѡнѡзи хрѣтѡаннѡ. ѡ рѣ вѡратѡ мѡ, тоѡ (ѡбѡ) цю ѣ сегѡ ѡ
тѡмѡнѡцѡта. ѡ цѡрѡ рѣ. заклѡхѡ тѡи се за землѡнѡ цѡрѡство да тѡи
далѣ чѡ ѡнѣшъ ѡмѡ тоѡ не даѡ. ѡмѡ ѡмѡмъ ѡнѡгѡзи мѡнѡ-
стора, да го ѡсѡстѡи ѡсѡ тѡмѡнѡцѡта, да сѡградѡи тѣе. И повѣлѡ
цѡрѡ скѡро да ѡзвѡдѡтъ дѡмѡ ѡ авѡна кѡнѡцѡ ѡзѡ тѡмѡнѡцѡта. ѡ

като гы ѿведедохъ, припадѣ царь на нозѣхъ мѣ, и плаче и моли
мѣ се. Прости мѣ вѣки ѿпадѣ тогѣ скрѣпленіе, зачѣ не знаѣ и
много ти скрѣпленіи и сторіи мѣ да сѣмъ и ѣзъ хѣмъ равъ, дето
го тѣмъ казѣвамъ. И ѿпадъ мѣ рѣ, ѣзъ процавѣ, и да стѣ прѣсти,
и да вѣдѣте ѿвѣсти сѣхъ хѣмъ мѣ моего на цѣтѣхъ нѣмѣ. и прѣ гы,
та гы вѣсти въ ѿмѣ ѿца и сѣна и сѣтѣ дѣхъ. и когѣ се вѣстихъ та
ѿмъ се ѿвѣ аѣтѣ. и сѣтѣхъ сѣ голѣмъ просѣтѣ. и почюдѣсе
ѿпадъ дома и напокоу гы наѣчи, и настави гы, и дѣтѣхъ гы. и
ѿзавѣзе ѿ тамо и ѿде на нѣтѣхъ свои да проповѣдѣва ѿмѣ хѣмъ. И
поѣде на перѣсѣхъ, и много сторіи знаменіе, и напокоу поѣде на
нарѣхъ и мѣдѣмъ. и пакъ на нѣдѣхъ. и вѣстѣхъ сѣхъ царѣхъ. и женѣ
терѣтѣ и мѣдѣнѣхъ и нарѣхъ, вѣровѣхъ въ хѣмъ. и царь смѣдѣн
разгѣнѣвѣсе като вѣровѣхъ сѣхъ нѣговѣхъ. и повелѣ да ѿведехъ
дома. на нѣговѣхъ плашнѣхъ вѣсѣхъ и ѿведехъ го і сѣхъ вѣдѣхъ
сѣхъ нѣмѣ, и тако сѣхъ прѣдаде дѣнѣхъ въ рѣхъ вѣки то мѣтѣхъ
ѿмѣ помѣхъ на : ~

Хождєніє Богородицы по мунамъ.

Печатается по рукописи Н. С. Тихонравова, XVIII вѣка.

Гл҃оу прѣстѣи вѣѣ кѣкъ е ѿвѣш(ла) сѣте мѣки:

(1) Прѣстѣа дѣка вѣѣ мѣрѣа ищѣши сѣте мѣки дѣ види и вѣзлѣзи нѣ горѣ елѣвѣнскѣа иносѣкѣ и помолнѣа гдѣ бгѣ и речи кѣ нма ѡѣа и сѣа и стѣго дхѣа нѣсти ми вѣѣ стѣ ар'хѣан'гѣла ми-хѣанѣа да ми кажи на невѣтѣ и нѣ зимата цѣо нма кѣ този чѣстѣ слѣзи ар'хѣангѣлѣ михѣанѣлѣ и четри стотѣнѣ аѣгѣли сѣскѣ нѣтѣ и ѡ нѣтѣкѣ :рѣ: и ѡ запѣтѣ :рѣ: и ѡ плѣдне :рѣ: и ѡ пѣлд-нощѣ :рѣ: и прѣстѣпѣха и зѣха дѣ цѣлѣватѣ скѣтѣкѣте на прѣстѣа вѣѣа и дѣмахѣа рѣдѣнѣе на :зѣ: ннѣнѣа сторилѣа си ѡвѣнѣкленѣе рѣ-дѣнѣа на прѣрѣцѣте си дѣла рѣзѣмѣ рѣдѣнѣа тѣѣкѣ слѣветѣ хѣрѣннми и вѣсока си дѣ прѣстѣолѣ гдѣнѣ и ѡварнѣа стѣа вѣѣа и речи рѣдѣнѣа и ти вѣнѣкѣдѣ михѣанѣе дѣтѣ слѣгѣнѣшѣ ннѣн-днѣлѣго (вѣга) рѣдѣнѣе вѣнѣкѣдѣ михѣанѣе стѣомѣс дхѣс си слѣгѣа рѣдѣн-сѣ вѣн(вѣд)ѣ михѣанѣе пѣнѣлѣ ѣси. ѿрнѣлѣго днѣвѣла прѣко дѣтѣ слѣгѣвѣа... рѣдѣнѣа вѣнѣкѣдѣ михѣанѣе ти свѣтнѣшѣ вѣнаги ни ѿгѣсѣшѣ.. (рѣдѣ)нѣе вѣнѣкѣдѣ михѣанѣе ти цѣшѣ дѣ потарпнѣшѣ на мѣр'тѣи дѣтѣ сѣ ѿмрѣли ѡ кѣкѣ рѣдѣнѣа вѣнѣкѣдѣ михѣанѣе юнѣкѣ ни... дѣ прѣстѣолѣ вѣѣжески ти на снѣкнѣте аѣгѣли пѣвѣли и речиаѣ вѣгѣрѣодицѣа нѣ михѣанѣа кажи ми снѣга цѣѣо нма нѣ невѣ(тѣ) и нѣ зимѣта и речи ар'хѣангѣлѣ чѣвѣи вѣѣе аѣсѣ дѣ ти кажѣ сѣ(тѣ) ра-

боти и речн вѣа: кáжи ми, колкѣ сá маки, дѣто сá мáчà(тѣ) греш-
 ните хѡра. и речн ар'хангелъ миxаналъ: макѣ са вѣсѣ чѣтѣ ...и рача
 архангелъ миxаналъ дá са бтвѡри адд и са бтвѡри. и ви(де) вѣа,
 дѣто сá мачехá се б смáла и ѡ червен мáже и жѣни, плáвахá (ка т)о
 ривá б мѡретс. и попита вѣа миxаналъ: цю са тѡка имѣ (гр)ехѡ.
 речн ар'хангелъ миxаналъ: чѡвáн, вѣе, тезн, цѡтс сá тѡка ни вѡр-
 вали вѣ имѣ ѡцá и сѣа и сѣагѡ дхá, за тѡи са тáи мачатѣ (м)ѡкá.
 и виде вѣа тиминнá гáлáмá и попита ар'хангелá миxаналацѡ
 е тáзи тиминнá, кѡа сá вáтре. и речн ар'хангелъ миxаналъ: мáогс
 са дѡшн вáтре. и речн вѣа на миxаналъ: дá са дигни тáзи тиминна,
 дá вида тáзи мáкá. и речн архангелъ миxаналъ: ни прилагá дá са
 види тáзи мака, вѣе, ѡти е зарачанс ѡ вѣá, дá ни видатѣ вáлѣ
 сватѣ, дѡде прииде хѣтсѣ, дá ги сади на фѡтѡрѡ пришестѣиá. и
 вáздáхна си вѣа и си дигнá бчите нá нѣветѡ (2) и речн: вѣ имá
 ѡцá и сѣа и сѣагѡ дхá дá сá ѡкрие тáзи мáка, и ѡкрисá тимин-
 нáтá и покри :з: нивѣса. и попита вѣа: цѡ стрѡкати тѡкá ни-
 верни, какѣ са сáврахтѣ тѡкá, пакѣ тѣе нити гáдсѣ имáхá, нити
 сá чѡвáхá. и рѣкѡхá áнгелите, дѣтѣ ги пáзехá: зáцю ни дѡмáти
 на вѣа. и рѣкѡхá, дѣтѣ сá мáчехá: ни сме видеали вáлѣ сватѣ, ѡ
 кáкѣ сме запрени, зáрáтѣ тѡи ни можимѣ дá погледѣмáли нá
 горе дá сá бвáрнимáли дá тѣи прихѡртѡвáли. пакѣ вáрхс тáхѣ ле-
 жѣши се смáла гѡрецá. и виде вѣа и распáкáса, и рѣкѡхá и, дѣтѡ
 сá мáчехá: прѣстáа вѣе тѡи снѣ дѡди и ни ни нелáсли ни
 дѡраамѣ, ни нелáкѣ, ни нѡнѣ краститѣлѣ, нѣти прѡрокѣ мѡдѣси,
 нити апѡстѡлѣ пáвелѣ, тѣе ни нá питахá, áли ти ѡти на питашѣ,
 прѣстáа вѣе. тогизн вѣа попита архангелá миxанала речн: цю са
 тезн тѡка, цю имѣ грѣхѡ. и речн архангелъ: вѣе тезн са, дѣтѣ ни
 са вѡрвали сѣаа трѡнцá, и тѣе вѣа ни са тá чѣли, чи са и рѡ-
 дилъ хѣтсѣ ѡ тѣвѣ. тогизн вѣа имѣ речн: злѣ сти са измá-
 мили ѡкáли и гѡрки, ни видѣти ли, чѣ зá мѡйтѣ имá са мáчѣти
 снѣцá. и пакѣ падна тиминнатá вáрхс тáхѣ кáтѡ на прѣтѣ. и
 речн ар'хангелъ: вѣе, кáдá нѣишѣ дá идѣмѣ на пáадне нáи на
 зопатѣ. и речн вѣа: дá идѣмѣ на пáадне, и дѡдѡхá сичѣите áн-
 гѣли, цѡтс вáхá, чи дигнáхá сѣаа вѣа нá пáа(дне). и тáмѣ ти-

чѣши рекѧ ѡгнѣнѧ, и лижаха в нѣѧ много мажѣ и жѣни, идниѣ дѡ ѡпасѡ, дрѡгѣ дѡ мишците, дрѡгѣ дѡ шиѧ, дрѡгѣ дѡ вѧрхѡ. и виде ги вѣѧ и расплакаса. и рѣчи архангѣлъ на вѣѧ: тѣзи, цѡтѡ са дѡ ѡпасѡ ѡхъ ѡганѡ, тѣзи са ваѣнна и манѣнна клѣтва зѣли, за тѣи са таи мачатъ. и рѣчи вѣѧ: ѡми тѣзи, цѡтѡ са дѡ мишците ѡ ѡганѡ. и рѣчи архангѣлъ: тѣзи са вѣѣ красника си слѣ почитѧли и зан рѣчъ имъ са дѡмѧли и кѡренили са сѧсъ тѧхъ за тѣи са таи мачатъ. и рѣчи вѣѧ: ѡми тѣзи, цѡтѡ са дѡ шиѧтѧ. и рѣчи архангѣлъ: тѣзи са ели чилѣшко мѧсо, за тѣи са таи мачатъ. и рѣчи вѣѧ: мѡжи ли чѧлакъ чилѣшко мѧсо да ѡде. и рѣчи архангѣлъ: чѡвѧн вѣѣ, ѡзи да ти каже: тѣзи са дѣто едѧтъ вѧки да си помѧтѧтъ дѣцѧтѧ чи ги фѧрѧтъ на ѡтетѧ да ги ѡдѧтъ, и вѧтъ вѧтѧ зѧтрѧва, или ваѣѧ дѣтитѡ си да издаде на цѧре или на кѡле да го затриѣ. такѧзи едѧтъ чилѣшко мѧсо, за тѣи са таи мачатъ. и рѣчи стѧѧ вѣѧ: ѡми дѣтѡ са до вѧрхѡ ѡ ѡганѡ. и рѣчи архангѣлъ: тѣи дарѧха чѣсномо кѡстѡ и дѡмаха: зѧѡро са клѧнѧми чѣсномѡ кѡтѡ, коги ни ѣ кадаръ да на изѧви ѡ грѣхѡете, за тѣи са таи мачатъ. виде вѣѧ на дрѡго маѡтѡ чѧлакъ дѣ вѧси за ѡзико, и черѡе го идѧха, и ѡганъ гѡ ѡпѧлѣши. и попита вѣѧ миѧѧлѧ: на този чѧлакъ цѡ мѡ и грѣхѡ. и рѣчи архангѣлъ: дѡкалъ дѡкѧти сѧсъ фѧндѧ, зѧ тѣи са таи маѧи. и виде вѣѧ жиѧа, дѣ вѧсѧши за ѡшѧте. и попита вѣѧ архангѣла: цѡ ѣ тѧзи жиѧа, цѡ и грѣхѡ. и рѣчи архангѣлъ: тѧзи жиѧа присѧшкѧлѧ кѡмъшѧтокъ си и коѧладѧла го на лѡѡки хѡрѧ та стрѡѧла кѡмѡлѧ, за тѣи са таи маѧи. и расплакаса вѣѧ за нѣѧ и рѣчи: подѡберѣ чѧлакъ да ни са и рѡдѧлъ. и рѣчи архангѣлъ: вѣѣ ѡѡѡѡ ни си виѡѧла голѣмиѧе маѧи. и рѣчи вѣѧ: да идѧмъ да ги виѡѧмъ и тѧхъ. и рѣчи архангѣлъ: на коѧѧ ѡѡѡѡ да идѧмъ вѣѣ. тѧѧ рѣчи: да идѧмъ на запѧтъ. и сѡѡѡѡѧса сиѧкѧте ѡ ѡнѣѧи и вѡдѧгнаха прѣѧстаѧ вѣѧ на запѧтъ, и виде вѣѧ ѡѡѡѡѡ проѡѡѡѡѡ и сѡѡѡѡѡ ѡнѡ ѡдрѡѡѡ ѡгнѣни, и лиѧаха вѡрхѡ тѧхъ. плаѡѡѡѡ ѡгнѣни изѧрѣши ги, и тѧѧ триѡѡѡѡѡ вѡрхѡ имъ. и виде вѣѧ и расплакаса и попита архангѣла: коѧ са вѡтѡре и цѡ имъ грѣхѡ. и рѣчи архангѣлъ: тѣзи ни са хѡдѧни ѡ стѧ ниѡѡѡѡ на

чѣрковѣ на ѡтрѣнѣ, ами са спали кѣто мѣртвы. и речѣ вѣѡа: акѡ бѡди чинакѣ вѡленѣ, цѡ цѣ дѣ сторѣ на черкѡвѣ. и речѣ ар'хангелѣ: чѡван, вѣѣ, акѡ са кацѣта запѡли ѿ четри ст(р)ани, пак' вѡнавиѡ да ни мѡжи да излезѣ наванѣ, тѡн грѣхѣ нѣмѣ; акѡ ли повѣгѣни, тѡн грахѣ нѣмѣ. вѣѡа речѣ: такафѣ чинакѣ да ни са и рѡдиѣ. (об.) кѡи ни стѡни рѣнѡ ѡф ѣндеѣ сѣсѣ жѣната си и сѣсѣ дѣцѣта си, да ѡтиди на черкѡвѣ да стѡи на ѡтрѣнѣ и да цѣлѡвѣ стѡѣ ѣвангѣлиѣ, тѡн таѣ са мѣчи. и виѣде вѣѡа и дрѡго мѣсто: нѣмѣши стѡлѡвѣ ѡгнѣни, и на тахѣ сидѣха мѣже и жѣни, и горѣши ѡгнѣнѣ вархѡ тахѣ. и попыѣта вѣѡа ар'хангелѣ: ами тѣзи цѣ нѣмѣ грѣхѡ. и речѣ ар'хангелѣ: тѣзи ни са стѡвали, кѡгѣ виѣдѣтъ пѡпѣ да ѡтажда на черкѡвѣ, зѣ тѡи са таѣ мѣчатѣ. и виѣде вѣѡа дѣрво жѣлѣзнѡ и жѣлѣзни мѡ кѡлѣнитѡ, и нѣ тахѣ вѣсѣха мѣже и жѣни мѡгѡ за жѣнѡ оубѣсѣни. и пѡпыѣта вѣѡа ар'хангелѣ: цѡ са тѣзи, цѡ нѣмѣ грѣхѡ. и речѣ ар'хангелѣ: тѣзи сѣ вѡдѣнѣици и мѣгѣнѣици и клѣветѣици, дѣто разѣдѣлѣтъ вѣратѣ ѿ вѣратѣ и мѣже ѿ жѣни и жѣни мѣже и кѡмѣцѣ ѿ кѡмѣци, и речѣ вѣѡа: мѡжи ли сѣ ѡѣѣли вѣратѣ ѿ вѣратѣ. и речѣ ар'хангелѣ: чѡван вѣѣ дѣ ти кѣже: кѡн са кѣрѣнѣ стѡѣ кѣрѣнѣиѣ ѣ насѣтѣиѣ да пѡтѣнѣи, таѣ са мѣчи. и виѣде вѣѡа на иѣнѡ мѣстѣ дрѡгѣ чинакѣ, чѣи вѣсѣиши оубѣсѣнѣ зѣ: ѿ: ни хѣтѣ зѣ кракѣта и зѣ рацѣтѣ, и ѿ нѣго тѣчѣиши кѣрѣфѣ, и жѣнѡ мѡ вѣиши сфѣрзѣнѣ сѣсѣ пѣлѣмѣкѣ ѡгнѣнѣ, ни мѡжѣиши да си ѡѣахѣи, да рѣчѣ: гѣи пѡмѣнѣи. и виѣде вѣѡа и распѣкѣсѣ, и пѡмѡлисѣ нѣ гѣа вѡгѣ, и речѣ: пѡмѣнѣи гѡ вѣко стѣи, да са развѣрзи жѣнѡ нѣ тѡзи чинакѣ. и свѣрѣши вѣѡа мѡлѣѣта си и пристѣпа ѡнгѣлѣ, дѣто пѣзѣиши мѣкѣтѣ, и развѣрзи жѣнѡ нѣ чинакѣ и попыѣта вѣѡа чинакѣ: цѡ си стѡриѣлѣ, чѣи са мѣчѣишиѣ на тази мѣкѣ. и речѣ ар'хангелѣ: тѡзи чинакѣ иконѣтѣ и черкѡвѣтѣ ниѣ пѡчитѣлѣ чѣстѡ, зѣ тѡи сѣ таѣ мѣчи. и речѣ вѣѡа: кѣтѡ и стѡриѣлѣ, таѣ дѣ пѣтѣи. и пакѣ мѡ са сфѣрзѣ жѣнѡ. и пакѣ речѣ ар'хангелѣ: жѣ нѣ вѣѣ дѣ виѣдишиѣ, дѣ са мѣчатѣ мѡгѡ грѣшѣни хѡра. и виѣде вѣѡа пѡпѣвѣ ѡвѣсѣни и сфѣрзѣни зѣ ѿ: ни хѣтѣ зѣ кѣрѣкѣта и зѣ рацѣтѣ, и ѡгнѣнѣ вархѡ гѣлѣкѣта нѣмѣ изѣлѣзѣиши и ѡпѣлѣиши ги. и пѡпыѣта

вѣща архангелѣ: цю са тѣзи, цю имъ грѣхо. и рѣчи архангелъ ми-
ханлъ: тѣзи са попѣве ни са почитали прѣстолъ вѣжѣи и тѣлото,
сѣе рѣчь койката, и на хѣрата и черкѣвите, сѣе рѣчь ѡдеждѣите
черкѣвни: чѣвѣити и вѣрѣвѣити, какъ са мѣчатъ грѣшнѣе хѣра:
кѣи вѣрата сѣгрѣшилъ, вѣѣ да са покая; ако ли вѣрата сѣгрѣшилъ
на вѣрата, да са прѣстѣтъ и да са почитѣтъ рѣзрѣшенѣ (sic)
мѣлитѣ ѡ ерѣж и ѡ дѣховникѣ ѡца, и вѣга да прѣсти ѣмѣ сѣгрѣ-
шенѣе, еможе слава и дерѣжавѣ во вѣки аминъ : —

Откровение Варуха.

Печатается по рукописи Н. С. Тихонравова XVIII в.

И дрѣвѣ знаменіе чѣдѣса пѣсочѣ гдѣ на чилака. имѣши
идинѣ праведенѣ чилакѣ и влѣженѣ, имѣ емѣ върѣвѣ, детѣ го
прѣводи прѣрѣкѣ — еремиа за смѣкини. чи спа вѣровѣ :ѣ: го-
динни. тогизи анѣлѣ гдѣ пѣсочи чѣдѣ на дѣша нѣгова. рѣчи
анѣлѣ на вѣровѣ: ила да ти кажа таиннѣ и силнѣ вѣжѣ, кѣкѣ
излѣзва сѣццѣ ѿ нѣгѣ прѣстолѣ, чи присвѣтѣ свѣтѣ нѣгѣвѣ
пѣ сичката зима. и видѣ варѣвѣ вѣрѣжи сѣсѣ :ѣ: анца и :ѣ:
анѣли, носѣхѣ и клѣпѣхѣ вѣрѣжи. и на вѣрѣжи сѣдѣши идинѣ
чилакѣ, имѣши вѣнецѣ вѣгнѣнѣ на глава си. и дѣди идна гадина
сѣсѣ крилѣ, иднѣтѣ крилѣ стигаши на истѣкѣ, и дрѣгѣтѣ на
запатѣ. и попита варѣвѣ анѣлѣ: анѣле, како и тон, детѣ сиди
чилакѣ на вѣрежитѣ и на глава си имѣ вѣнецѣ вѣгнѣнѣ. и рѣчи
анѣлѣ на варѣвѣ: тон, детѣ гѣ видимѣ, тѣн сѣццѣтѣ, пакѣ га-
дината пѣкрива на сѣццѣтѣ вѣганѣ и зѣрѣтѣ мѣ сѣсѣ крилата
си. акѣ да ни покрива на сѣццѣтѣ вѣганѣ, излѣмратѣ сичкѣтѣ
хѣра пѣ свѣто ѿтѣ вѣганѣ на сѣццѣтѣ. за тѣи си пѣстира гадѣ-
ната крилата нѣнни, и ни вѣпѣлка вѣганѣ на хѣрата, зацѣтѣ таи
заповѣдѣлѣ гдѣ, назн гадина да сѣгова пѣ сичката зима дѣ
сваршеніе вѣка. чи рѣчи анѣлѣ на вѣровѣ: ѿ ила да видимѣ, цѣ
ѣ писанѣ на тѣзи гадина на крилата и. и прѣближнѣса варѣвѣ и
видѣ писмо писанѣ на крилата. и като звѣзди свѣтѣши писмотѣ

и казваха сѣвѣатѣ: нѣти салѣ ѿ нѣнѣтѣ, нѣти салѣ ѿ зимѣтѣ, нѣти салѣ ѿ престола вѣжѣн. и пита варѣвъ. ка зѣватѣ на имѣ тѣзи гѣдина. анѣлѣ рѣчи мѣ: зѣват' гѣ финиѣн. и пакѣ рѣчи на варѣвъ анѣлѣ: чѣван варѣвъ слѣва гѣнѣ. и запѣвахъ песни гла- сѣве гѣлѣми ѿ нѣнѣса и рѣчи варѣвъ. гласѣ и гармѣлѣ имѣ ѿ нѣ- вѣтѣ. анѣлѣ рѣчи: сѣга раздѣлетѣ свѣтъ ѿ свѣтъ, занѣсетѣ ан- гѣлѣнѣ корѣнатѣ на сѣнѣцитѣ на престола вѣжѣн. и видѣ варѣвъ сѣнѣцитѣ нѣнѣ кѣтѣ чѣлѣкѣ пѣвахаѣлѣ и пѣсахаѣлѣ. и гѣдинѣтѣ пѣвахаѣлѣ ѿ ѿганѣю на сѣнѣцитѣ. и ѣмѣрѣни вѣхѣ и мѣлѣнѣва бѣѣ стровахѣ и казваха: стѣ тѣхѣнѣ стѣнѣ слава вѣзѣсѣмѣртѣнаго ѿца нѣвѣснаго стѣаго вѣлѣженаго тѣа хрѣстѣ ѿ стѣ стѣ твоѣ си прѣвѣ- дѣлѣ гѣнѣ вѣжѣ вѣсѣдѣржѣтелѣю, дѣтѣ си на нѣвѣтѣ и на зимѣтѣ. и тѣзи часѣ нѣнѣнѣа пѣтѣлѣнѣ зѣпавахѣ по сѣнѣкѣнѣ свѣтѣ. излѣзѣнѣ радѣѣѣ и пита варѣвъ: мѣлѣнѣ почѣва сѣнѣцитѣ. и си пѣлѣжѣ анѣлѣ рѣцѣте си на долѣ и рѣчи: кѣнѣ пѣтелѣ пѣе, тѣгѣнѣ нѣнѣ ѿ прѣ- стола вѣжѣн, и носѣтѣ сѣнѣцитѣ :мѣ: анѣлѣнѣ, и мѣ приносѣтѣ свѣтѣлѣсѣ свѣтъ ѿ свѣтъ, и мѣ ѣрѣждѣтѣ на глава мѣ вѣнѣцѣ, чѣ тѣгѣнѣ скѣтѣ пѣ сѣнѣкѣнѣ свѣтѣ ѣтѣ зарѣтѣ на сѣнѣцитѣ. и рѣчи анѣлѣ на варѣвъ: кѣнѣтѣ нѣнѣ сѣнѣцитѣ ѿ истѣкѣ дѣ зѣпатѣ, чѣ ѿ чѣлове- цѣтѣ скѣрѣнѣтѣ имѣ и ѿ вѣзѣконѣ нѣшѣнѣ лѣшѣнѣ чѣ си ѣтаждѣ вѣчѣрѣ на нѣгѣвѣтѣ мѣстѣ, дѣтѣ си пѣчѣва. и пакѣ приносѣ сѣнѣ- цѣтѣ на зѣпатѣ, и видѣ свѣтъ вѣчѣрѣ, и пѣлѣмѣ ѿца и сѣа и стѣаго дѣа алѣнѣнѣ. и :дѣ: анѣлѣнѣ вѣратѣ вѣнѣцѣнѣ ѿ главатѣ на сѣнѣцитѣ и приносѣватѣ на престола вѣжѣн и сѣ пѣклѣнаватѣ и казѣватѣ, ѣкѣ свѣтъ гѣдѣ вѣгѣ нѣшѣ и сѣ покѣлѣнаватѣнѣ потѣ нѣнѣнѣ егѣ, ѣкѣ стѣ гѣдѣ вѣгѣ нѣшѣ. ѣлѣнѣватѣ анѣлѣнѣ вѣнѣцѣ и го занѣсѣтѣ на прѣ- стола вѣжѣн, и гѣ вѣлѣгѣсѣлавава гѣдѣ вѣнѣцо, и занѣсѣтѣ вѣнѣцѣ пакѣ на сѣнѣцитѣ, дѣтѣ и мѣстѣтѣ, и пѣлѣжѣватѣ на сѣнѣцитѣ на глава мѣ. и сѣнѣцитѣ сѣсѣ радѣсѣ приносѣ стѣнѣ вѣнѣцѣ нѣговѣ и казѣва: тѣвѣ слава вѣсѣлѣмѣ гѣнѣ вѣжѣ мѣнѣ, жѣкѣ стѣ просѣтѣнѣлѣ еси по сѣнѣкѣнѣ свѣтѣ. пѣкѣ дѣрѣгѣ анѣлѣнѣ казѣватѣ алѣнѣнѣ. и пита варѣвъ: кѣа и кѣрѣгѣ лѣнѣнѣ и кѣа и свѣтѣло нѣгѣвѣ. анѣлѣ рѣчи на варѣвъ: мѣтѣ лѣкѣ кѣтѣ жѣнѣ, и сѣдѣ на кѣдѣнѣло, и кѣдѣнѣлѣтѣ гѣ носѣхѣ :мѣ: анѣлѣнѣ. и рѣчи варѣвъ: мѣтѣ нѣмѣ свѣтѣнѣло кѣтѣ

сѣлицѣхъ. пакѣ ангѣлъ мѡ рѣчи: ѿ века катѡ вѣши адѣмъ ѡ раѡ
 сасѣ ека и пристапахъ заповѣданіе вѣѣи, чѣи падиахъ ѿ животѣ
 рански, и гѡ изгони гдѣ на зимата и зе ѿ него ѡдежда ранскѣ
 и светаотѡ, детѡ светѣши катѡ слѣницѣхъ, и ѡблечи го ѡ гнафѣ
 гдѣамъ и мѡ рѣчи гдѣ: адѣме, проклетѣ дѣ вадѣшѣ на равѣ-
 тата твоѣ на зимата, и транѣ на глѣва твоѣ. и плака адѣмъ
 горѣниѡ, и видѣхъ ангѣлите, чѣи изгони гдѣ адѣма ѿ раѡ, и сѣ
 ѡплашихъ тварѣде и слѣницѣхъ и сичкѡхъ сѣзѣаніе вѣѣи, и плакахъ
 ѿ с(т)рѣхъ. ангѣлите триперѣхъ и зимата и горите пѡтриперѣха.
 пѣкъ мѣсницѣ ни плака и ни сѣ ѡплаши ѿ гнафѣ бѡжѣи, и гдѣ
 зе свѣтиластѡ ѿ мѣсницѣ и дѡ (д)нѣшнѣи дѣи ни свети свѣтѣ ни
 свѣтѣ катѡ слѣницѣхъ, и за тѡи ни є мѣѡ свѣдѣнѣ катѡ слѣнци-
 тѣ. и рѣчи гдѣ на мѣсницѣ: тѣонѣ свѣтло и тѣонѣ зѣри да сѣ и-
 свѣрѣшатѣ дѡ :ѣѡ: днѣе на нѣниѣ сахѣтѣ, и пакѣ да сѣ раждашѣ
 нѡфѣ дѡ свѣршеніе свѣтѣ. и видѣ варѡвѣ ѡзарѣ вѣда голѣмѣ
 и рѣчи: какѣфѣ и тѡзи ѡзарѣ. ангѣлѡ мѡ рѣчи: ѿ този ѡзарѣ
 пѣатѣ ѡблѣци вѣда и приливѣтѣ зимата, и расте сичката трѣва
 и плѡтѣ. и видѣ вѣрѡвѣ на :ѣ: ти нѣвесѣ врата, катѡ двѣри зѣ-
 тѡрѣни, и на двѣри писѣнѣ на двѣри ангѣлъ. и рѣчи варѡвѣ: кѡи
 флѣзи вѣтре. рѣчи варѡвѣ: хѣди дѣ сѣ варѣнимъ ѿ светѣ тѣзи
 двѣри. ангѣлъ рѣчи: гѡги прииди арѣхангѣлъ мѣханѣлъ, и тѣзи
 двѣри вѣватѣ ѡтѣворѣни, и този чѣсѣ излѣзи глѣсѣ гдѣамъ и
 страшенѣ, и приидѣ арѣхангѣлъ гѣвринѣлъ, коикѡдѣ на вѣсѣхъ
 пѡлѣкъ ангѣлски, и сѣдѣ на стѡлѣ ѣгѡ, и приидѣхъ ангѣли мѡгѡ
 ѿ страните на зимата и сѣ пѡблѣнѣвахъ и нѡсѣхъ дарѡвѣ ѿ ми-
 лѡстеніе на хорѣта, и приѣдаши сѣки ангѣлъ дарѡ сѣ на арѣхан-
 гѣлъ гѣвринѣлъ, и приѣдаши дарѣ и гѡ приѣдаши стѡмѡ дхѡ. и
 дрѡгѣе ангѣли приносѣхъ дѣи прѣвѣдѣи и приѣвахъ на арѣхангѣлъ
 мѣханѣлъ, и арѣхангѣлъ ги давѣши стѡмѡ дхѡ. та и сѣ тѣниѣте
 ѿзравѣни (sic) ѿ гдѣ нашего їсѣ хрѣстѣ ко веки вековѣ аминѣ. —

Епистолия о недѣлѣ.

Печатается по рукописи Н. С. Тихонравова XVIII вѣка.

И другіе знаменіе чѣднса.

Дѣ знаити влѣгословени хрстиени, как' е пад'нала тѣзи стѣа епистолѣ ѿ гдѣ вѣа и спаса нашѣго їса хрѣта и како слѣзи ѿ нѣбеса въ іерѣсалимъ града ѿ гдѣ вѣа и спаса нашѣго їса хрѣта въ свѣтаа черкѣа въ іерѣсалимъ. чи да знаити братіе, како слези ѿ нѣветѣ при патрикѣ вѣжигропѣцкиѣ за вѣши вѣзаконіе, дѣтѣ строкатъ хѣрѣта вѣзаконіе и грѣхѣве нѣ змѣта волни и ниволни. и послѣшанти снѣца, ѿци и братіе и понѣве и чѣрѣаѣне и снѣкиѣ съвѣрѣ хрстиени'ски: влѣгодѣтъ вѣлмѣ и мѣрѣ ѿ гдѣ вѣа и спаса нашѣго (об.) їса хрѣта. чѣдни и днѣни са тѣзи равѣти и дѣлѣи вѣжѣи, дѣтѣ жѣа са кажатъ вѣлмѣ снѣа. тѣзи стѣ епистолѣ слѣзи на гратъ іерѣсалимъ ѿ ниветѣ и стана над' стѣи прѣстѣлѣ и жѣнса на патриарх(р)хѣ вѣжигропѣц(к)киѣ ївѣакимъ на сѣнѣ и мѣ рѣчи анѣлѣ: стѣни чи нѣи ѣ черкова чи вишѣ, како слѣзи ѿ ниветѣ надѣ прѣстѣлѣ вѣжѣи. чи стѣна патриархѣ чи ѣтиди ѣ черкѣвата чи вѣде камакѣ, дѣтѣ висѣши нѣ прѣстѣлѣ вѣжѣи, чѣдѣнѣ и стрѣшенѣ тѣарѣ на ѣро и ни давашиа никѣмѣ да гѣ нѣфѣни, ѿти вѣши снѣнѣ и тежакѣ и полѣси смиреніе патриархѣ чи сѣврѣ митрополѣти и епископи и ерѣмѣни и калѣгерѣи и попѣве и дѣакѣни чи сторѣха мѣлава три дни и три ноци. чи третѣи дѣнѣ из'лѣзи глѣсѣ ѿ нивѣнса и ѿ

камакѸ, детѸ вѣши нѣтъ престолѸ на еро. и прне гѸ смиреннѸ патриар'хъ камакѸ Ѹ рѣцѣте си и сидѣши камакѸ смиренъ и Ѹварнаса сми(62)рѣнїю патриар(х)ъ и виде тѣзи стѣ епистолина и речн: дѸмѣмъ вѣмъ, слѸшѣнтіи братїе и да разблментіи синѸке человѣчески, пѸстихъ вѣмъ епистолина на їерѸсалимъ Ѹ черкѸ-вата на стѣго апѸстола пѣтра и павла и сига пѸстихъ фтѸра, доно са покаати; пѣкъ внѣ ни послѸшахти и ни рѣзбмахти, чи е тѣзи стѣ епистолина Ѹ нѣветѸ слѸзла. Ѹ рѣчнтіе гдѸви моа рака писала тѣзи стѣа епистолина зарѣтъ стѣа нидѣла и зѣ стї петѣкъ распѣтїе мѸдего и за стїи мѸди празници и за безакѸнїе вѣши, дѣто согрѣшавати внѣ динна и нѸцнна. ни знантіи ли, чи ѣзи пѸстихъ вѣмъ пророци и Ѹчитѣли зарѣтъ грѣхѸдвѣте вѣши, пакъ внѣ ни вѣрвати и ни са пѸканвати зарѣтъ ващѣ равѣти лошави, црѸтъ ги стрѸвати ни ти пѸчитати свнтѣа нидѣла мѸа вѣскѣрсѣнїе моѣ. ни знантіи ли, чи вѣ свнтѣ нидѣла пѸстихъ вѣмъ свѣти ар'хангѣла гавриѣла та благовести на свнтѣа вѣа за-чѣтїа и воплощѣнїе. пакъ внѣ ни пѸчитати безѸмнии человеци свнтѣа нидѣла, зарѣтъ тѸи пѸстихъ на вѣзи ѣзици погани на знимѣта дѣ ви пролѣятъ вѣмъ карвнтѸ. чи на Ѹнѣи вѣрѣли малко са вѣхти покаѣли, дѸде са наситих'ти и пакъ зѣх'ти да стро-вати лѸшави работи. ни чѣвати ли на свнтѣе евангѣлиѣ црѸ дѸма: ннѣветѸ и знимѣта цѣа са пѸклани амин моїте дѸми ни цѣатъ да вѣдѣтъ лѣжїи, амин цѣатъ да вѣдѣтъ до вѣка. пѸстихъ на вѣзи замїи лѸти и сѣчъ и нимилѸстнѣи гадѸке, зли трѸдъ и глатъ и жѣви и вѣсеннїи и црѸрци и знима лѸта и малѸг знимѣнїе чѸ-днѣса пѸстихъ на вѣсъ за ннѣвар'ство вашии кѣтѸ на египѣтъ мѸ-нѣси за синѸвѣте їсрѣанилѸви. пѣкъ сига пѸстихъ за стѣа (63) ни-дѣла вѣскѣрсѣнїе мѸе и за стїи мѸди празници пѣкъ вѣе ни почи-тати стѣа нидѣла и стїи мѸди празници ни чофти ли мѸди стїи книги, ни знантіи ли детѸ стрѸватъ неправдѣ. какъва фѣндѣ дѸ-внѣвати ѣзи са распѣхъ за вѣзи и погрнѣванъ внѣхъ и Ѹвѣсенъ внѣхъ зарѣтъ вѣзи и сѣсъ жѣлчъ и Ѹцѣтъ ма напоихѣ и ли-жахѸ и ма парѣкѸха Ѹвнїца и третїе дѣнъ вѣскраснахъ и подѣръ :мї: днѣе са вѣзнесѸхъ, ѸдетѸ вѣхъ слѸзлаъ и смилих'са ї

избавихъ васъ ѿ сичките равѣсти дѣволски и дѣдохъ вамъ житѣ и винѣ дѣ ситѣсѣ и испалихъ ваши дѣлу съсѣ сичкѣтѣ дѣбро. пѣкъ вѣе ни пѣчитати ни ти милостенїе давѣти ѿ рацѣте вѣши на сѣрмасите ни давѣти ницѣ, ами ѿпаднѣхти ѿ сичкѣтѣ дѣбро. азѣ вамъ дѣдѣхъ волѣе и кѣние и гѣведа и ѣ ѿфѣци и ѿбѣако и сѣсѣ сичкѣтѣ (об.) дѣбро ѣкрасихъ васъ катѣ иѣно цвѣти хѣбѣво, пѣкъ вѣе ни приходвати ѣ сѣаа черкѣва гѣѣва; азѣ сида на сѣи прѣстола, пѣкъ вѣе ни хѣдити да са молати, ами си ѣдѣварнахти лицитѣ вѣши ѿ мѣне и ѿ магоѣ дѣбро, коакѣтѣ дѣдѣхъ азѣ вамъ пѣкъ вѣе тѣакѣ си ѿварнахти лицитѣ ѿ мѣне и имѣтѣ мои вѣки ни пѣмниѣвати и свѣтѣе евангѣлїе ни варвати и мѣнте кнѣги цѣсѣ дѣматъ. азѣ помислихъ, да погѣварѣтъ чѣловечески, сичките цѣтѣ са по зѣматѣ да ги пѣгова катѣ на ноѣвѣ потѣпъ. и коитѣ флѣзи ѣ черкѣва, немѣ да са ѣдѣки, ами цѣа са испасѣ. и пакъ са ѣмилостивихъ заратъ мѣнте празници апѣстоли прѣроци и мѣченици и испасѣтели прѣсвѣтѣни матѣ мѣа вѣа и прѣдѣтеча ѣвана, дѣтѣ ми са мѣлатъ вѣнаги и настѣакатъ вѣнаги за ротъ рѣстѣнѣци (sic). и ѿдѣгнахъ много (64) зѣо ѿ вѣзи, пѣкъ вѣе ни разѣмѣхти, ами сѣица имѣтѣ мѣи ѿставѣхти и забравѣхти. дѣвѣци, жѣдни и гладѣни, и гѣли и вѣси, сѣрѣсти и сѣрмасѣ, и слѣпи и воли вѣкатъ и плачатъ за мѣнтъ ми, пѣкъ вѣе ни ги пѣглѣдвати ни ти са ѣвѣрати, да ги поглѣдѣни ти. ни чѣфти ли на сѣѣе евангѣлїе помѣаваѣти сѣрмаха, и гѣъ васъ да помѣава. и пакъ рѣчи: кѣи мѣлѣстифъ, тѣи жѣа ѣ помѣаваѣтъ ѿ бѣа. и пакъ рѣчи сѣи апѣстола пѣвѣа: не ма мѣлѣс(т)ѣни хѣра, коитѣ ни ѣ мѣлѣстифъ и ни почѣта мѣнте попѣве и мои сѣи празници и ни слоша ваѣра си и маѣка си и ни пѣчѣта мѣнте попѣве, ами имъ са прѣсѣмѣва и на крастѣ мои са сѣмѣи. ни зѣнѣти ли, чи са магоѣ трѣдѣти, пѣкъ мѣакѣ дѣвѣвати и ѿ сичкѣтѣ дѣбро ѿпадвати (об.) за ниѣверѣте ваши. азѣицѣте и поганиѣте немѣаха законъ, пѣкъ сѣга законъ дѣржатъ и мѣлѣстенїе стрѣватъ, пѣкъ вѣе законъ имѣти, пѣкъ ни дѣржити ами ѣзакѣниѣ зѣнѣти да стрѣвати. азѣ вамъ дѣдѣхъ вѣшки, дѣтѣ раждатъ имѣшъ, да ѣдѣти чи да бѣагѣслаѣвети мѣни. насѣтихъ

касъ, пѣкъ вѣ мене забравихти и ѡбѣихти са каквотѣ евреите ѡ пѣстѣ масть. прѣве тон си ѡзловиха и пакъ цѣ да дода за неверствѣе ваши, да иѡдша кладенците и изворите ваши, и ѡзвѣта вѣши жда ги изѡбра, съсъ рѣса гѣреца да ги ѡпала, и нивѣята ваши да изѡбра за непослѣшеніе ваши. безѡмни хора, ѡти си ни ѡварнати сѣрцетѣ, безѡмни человеци на евреите монси законъ дади и ни гѣ (65) пристапватъ. кѣк'вотѣ и дрѣгѣ азици законъ нематъ, пѣк' законъ дѣржатъ. асъ кѣмъ законъ дадѣх' краценіе моѣ, пѣкъ вѣ законъ ни дѣржити, нити идинъ законъ ни пазихти, ни почитати сѣа нидеаа. ни видити ли а христенини, как' е сѣаа нидеаа въскресеніа моѣ и пакъ ѡ сѣа нидеаа сотвори х' адама перевозданаго и аврама. въ сѣѡю недеаю ави х' са пѣ дарѣотѣ мавринскѣ и радѣсъ вѣа ѡф нидеае пѣсти х' ар'хангѣла гавриила въ назаретъ и в' нидеаа приех' краценіе в' ивр'дановѣ, ѡти ни почитати сѣа нидеаа, амин станахти за висници, свѣтъ ѡстави хти чн флѣзѣхти ѡ тилиниата. ни знанти ли безѡмни человеци, чи пакъ ѡф нидеаа жда дода да саде живен и мартен. ни знанти ли, заѡю ази си раз'ла х' крафта заратъ вази, пѣк' вѣе ни почитати велики петакъ. ази дадохъ :д: пѣсти на гѣдината, да ви са прѣстетъ грѣхѣете вѣши. проклет' да е тѣзи чинакъ, контѣ едѣ прие пѣсти блажнѣ ѡ срада или ѡ петакъ. да е апатима. законъ божїи контѣ пазн, тон цѣ да вади на царство нивѣсноѣ. ни видити ли, безѡмни человеци, чи ази вѣмъ дадохъ 5 динѣ, да равѣтити, пѣкъ сед'амню дѣнь сѣаа нидеаа, да ѡтаждати ѡ черкѣва, да са моланти и да замннти вѣагословеніе и проиеніе ѡ грѣхѣе. и контѣ пазн и кон хѣди ѡ черкова моѣ сасъ вѣагословеніѣ и сокрѣшено сѣце, и ази ца да испална негѣвата каца пшеница и ѡ винѣ и ѡ сичкѣто дѣврѣ и (66) здрави и цѣ да ѡфар'ли сичкотѣ зло ѡ негѣ и цѣ да гѣ вѣагослова. ни видити ли безѡмни человеци, заѡю равѣтити ѡ сѣа нидеае. ази ви дѣмамъ, да вѣрвати монте речъ, пѣкъ вѣе са фарлетн салн себе си ѡх' едо; амин коги да ни дамъ дашъ и рѣса ѡ нивѣтѣ, амин вѣе цѣ да сторити. казвѣмъ, ако ни пазити законъ мон и сѣи празници мон ни дѣржити, и

сичкѣтъ дѣро мои ца да ѣварна сичкѣтъ на зло. ами вие сюр-
месе, ка цѣти да са искринте ѿ мене. и пакѣ дѣмамъ вамъ:
проклетъ да е този чилакъ, които брата своего ни почита, или
негоѣ кѣмшиа, защо комѣшиата и като братъ и пѣ дхѣ сѣаго
ами рождѣнъ братъ пѣ паата. и проклетъ да е тѣзи чилакъ, и
коитѣ кѣма своѣго по законъ ни почита. защо кѣмъ става ке-
филъ за чилака на краиенитѣ, (об.) когитѣ краиѣва. и пакѣ про-
клетъ да е тѣзи чилакъ, коитѣ ни празнѣва сѣаа нидѣла ѣт
сѣвѣта ѣд' деветию часъ, дѣде истиче сѣицнтѣ ѣх' пондѣлникъ,
зацѣотѣ ѡгнѣ приносе въ домъ свои и гнак' вѣи. и пакѣ дѣ-
мамъ вамъ: ако ни са пѣкаети и да са ѣставити ѿ лошавите
работи. тѣко ми престолъ мои страшнаго и да ни поклоне ѡца
моего и мишцею моею прѣсѣаа вѣа мати моя и сасъ многѣтъ
оученици мои и херѣвниите и сѣсъ страшните серавими акѣ ни
ѣпазити, дѣтъ ви заповѣдвамъ вамъ, имамъ да ви пѣста нѣно
повелѣнѣ на зимата. ами посаѣшанти братѣе и вѣрванти, дѣтъ
дѣма сѣѣе еванѣгѣлѣе, зацѣотѣ имамъ на нивѣтъ дашъ горешъ и
камаци гѣлѣми, и громи имамъ да пѣсте на васъ и да ва пѣ-
гѣва сасъ люта (67) смартъ да ви плата и трѣдъ ваши да са
запааи сѣсъ ѡгнѣ и ца сторѣ трасакъ гѣлаамъ и страшенъ
на месницѣ фѣврѣарѣе на ѣи: да погнѣити сасъ люта смартъ. и
ца да пѣсте ѡгнѣ ѿ нивѣтъ сасъ крафъ на мѣцъ марта на ѣи:
динѣ да изгѣра лѣзѣната ваши и дарѣетата и планините да ги
исѣша. и цѣе да прѣвода зѣври лютю сѣсъ две глави и сѣсъ
ѣриаи ѡраѡе сасъ ѣпашки коицки и когитѣ ги видити, тѣгѣзи
ца са ѣпаашити тварѣе и ца са пѣкаети и ми плотъ ваши и
дица ваши цѣатъ да ги пѣѣдатъ прѣтъ ѡчитѣе ваши и на мѣцъ
ѣиѣе на паматъ сѣаго апостола петра и павла. и тегѣзи ца да
пѣсте ѡгнѣ на вѣзи, чи цѣе да ѣбгати, чи маѣстъ ниѣре да наме-
рити да са искринти, ѡти сичкѣтъ маѣстѣ и мои. чи тѣгѣзи и
космитѣ на главата (об.) ви са четени и цѣе да паднѣити ѿ мене,
ѡти сѣсъ гѣлаамъ гласъ цѣе да вѣкати: скорѣ насъ примѣти
мартѣи. чи ни можимъ вѣки да теганамъ и да тарпнамъ ѣ тѣзи
ѣааи люти и ѣт' този гнафъ ѡжѣи и цѣи да ѣварна сѣицнтѣ

на марчина и месецъ ѿ крафъ. чи сами себе си да са изгъбяти
идинъ съсъ дръгѣи и ѿе да са ѡварити да хрътѡвати идинъ
съсъ дръгѣи, ѡти ни ѡпазиѡти заповедъ вѣѣи, ами ѡпазиѡти
днѡволските равѣти. имамъ да ви пѣста внасакъ да ѡмрети,
запротъ законъ мои ни даржаѡти. ази проводихъ вамаъ книги,
да читети и да си пазити дѡшнѣ ваши, пѣкъ вие мене ни по-
саѡшаѡти, нѣти ги пѣчетѡѡти, ѿ черкова мое ни ходити, ами са
под'смиваѡти на тези, детъ ходатъ ѿ черковата. идинъ (68)
дръгѣи клеветаѡти и единъ съсъ дръгѣи са ѡваждаѡти по сан
равѣти и зехти да завидвати братъ на брата. ни видити аи, чи
сасъ ваѿе ѡзници лошави бога хълаѡти, на ан'тихриста саѡгъ-
вати. ѡ без'ѡмни хора и злодѡмници се на днѡвола саѡгъвати
и имати злотъ на фалѡа и станаѡти зависници и магнѡсници
сте на дѡбротъ, на злотъ барзи и присаѡшници, ѡставиѡти вѣа,
заливиѡти тѣмнишната. тѣшко на тѡмѡзи, контъ са свади съсъ
кѡм'шнатѡкъ си и мѡ дѡма дѡми хълани. тои сасъ имѣтъ мои
защо са кара. ни знанѣи аи, чи синъца ни зимета жда ни пѣ-
гални заратъ занѣе ваши равѣти, цѡтъ ги строкати динѡа и
нѡщѡа нан кѣкъво ѿе да ѡдричети, кѣкафъ цѡвапъ ѿе дадети
на страшиотъ садокици. тамъ са сичките равѣти секимѡ, сичките
равѣти ѡт'крити да са раздели, кон катъ и равѣтиаъ, да мѡ
плати. ни чѡфти аи, цѡ дѡма на стѡе евангѣлане ѡ мѡтеа. кажи
ѿе да доди синъ божѣи, да сади живи и мартен съсъ негѡвата
слава. тогѣзи сичките аѣгѣли цѡатъ да пѡтриператъ ѡт' негѡ,
детъ никоги ни мѡ са пригришнан. ами вие без'ѡмни человетци,
како ѿе да сторити, катъ вѣе винаги пригришавати съсъ ваѿе
грехѡе и винаги ни ходити ѿ черкѡва моа да са молиѣти чи на
садокицитѡ да са ѡмѡлѡстивѣи на вази гѡъ и да ви прѡсти гре-
хѡвете. нан ако ни са ѡставити ѡ лошавити равѣти ваши (sic) и
ѡченѣтъ днѡволско, ѿе да пѡсте на вази цѡрци и васеници и
дръгѣе зан гадѡе, да поедатъ тревата по зимата и шивѡата
ваши, и ѿе да стани (69) глатъ за безаконѣе ваши. и ако са
намерѣи након чѣлакъ богъхъланикъ, да рече: защо ни и тѡзи
епѣстолаа. да ѡ проклетъ ѡ бога и ѡ стѡа вѣа и ѡ сичките

скици нивесни и да са придаде ѓх' ѡгнѣ вѣчнаго и въ тмѣ кро-
мечнѣю и да са причите съсъ ѣдѣта нандно. на тезе (sic) дето
казватъ злани и распеветъ фторню пѣтъ христа бога на красъ,
чи да са распи негѣвѣ домъ, какѣотѣ и рикалъ, и нема да има
живо и жда мѣ распилаетъ чѣжди хора иланитѣ неговѣ трѣтъ
це да стани катѣ содомъ и гоморъ. пѣкъ тишко мѣ и гѣрко,
контѣ чита тази епистолие, чи да нѣ е пиши и да нѣ е причита
претъ хора и претъ соборъ ѣ празници вожѣи и да е прѣводи
пѣ сила и пѣ градица. ѡ горе на тези, детѣ са ни видатъ идниѣ
дрѣгѣи. ѡ горе (об.) вамъ пѣловерци, ѡ горе, контѣ завиде на
красника си или на сюрмаси. ѡ горе вамъ, христѣорѣгатеи сер'-
дечни, контѣ согришава ващи си или манки си и караса съсъ
тах'. и ни са працатъ, зацѣотѣ вацата и, детѣ сотвори богъ
на зимета. ѡ тиш'ко на тези, които попа ни почита, зацѣотѣ и
сѣдѣга вожѣи. вне чи ѣкоравати сѣдѣгите мон и ги хѣланти, ами
мене ѣкривавати. и тишко на тези попѣве, детѣ ни ѣчатъ хо-
рата пѣ законъ чи цѣатъ да са исфарлатъ ѡ чинъ поп'цѣию.
ѡ тишкѣ на тези попѣве, детѣ строватъ сѣсѣжата си съсъ гнафъ
сѣаа антѣргиа, зацѣо анѣели има да пѣатъ сасъ негѣ сѣа ан-
тѣргиа съсъ страхѣмъ вѣгомъ. ѡ горе тишко на тези кѣлогирѣ,
кѣи ѣ черкѣва сѣди и вѣдѣтъ са мѣлан: тѣи кѣто ѣдѣа и ѡстава
сѣоѣго спаситела. и кон (70) тѣи стро(ва) вѣлѣдникъ. ѡ тишко
на тези жени, коѣто пиатъ пики¹⁾, да нематъ рѣзва дица и
ги ѣмѣраватъ на сарцѣтѣ си. ѡ тишко на тези, детѣ исмажватъ
рашъ на вращнѣтѣ или прѣсо, чи си ниѣи цената за чисто. ѡ
горе на тези, детѣ исмажватъ прах' или пепелъ, чи го прѣда-
ватъ на место всакъ, чи ниѣатъ цената мѣдѣи и тишко, детѣ
зематъ лѣц'ко неѣро чи го строѣва негѣѣ. ѡ горе на тези, детѣ ни
варѣватъ сѣи апѣстоли и мѣченици и сѣи книги черкѣвни. ѡ горе
на този, контѣ чѣи кѣипалѣ чи да ни ѣтиди ѣ черкѣва. ѡ тишко
на този пѣпъ, дѣтѣ ни става рѣнѣ, да ѣтиди на черкѣва ѣ сѣа
индѣлаа, и сичкѣи кѣижѣвеници. ѡ тишко на този, които и ла-
комъ за мѣдѣи илани. ни видѣте ли, ѡ вѣзѣлани хора, чи це

1) Т. е. бѣаки.

да ѡмрети; цѣто сте сабрали, цѣ ѡстанатъ на свето на дрѣвѣ
 хѣра. аминѣ траба ли, да имати, колкѣтѣ да са гечиндисвати;
 аминѣ ишишъ да имашъ ѿ дрогѣите по моголѣ (sic) и ѿ врата
 си, и са карашъ за моголѣ и завидвашъ на комшината си. ѿ
 тешко на тези жени, дѣтѣ месатъ прѣсѣдри съсъ гнафъ и ни си
 приминѣватъ дрѣхите и ни са ѡчисватъ ѡ тахната мраснина.
 ѿ тишко на тези хора, дѣтѣ даватъ пари да даржатъ кадатѣ
 тахъ. и го сади кривѣ чи правѣтѣ строга криво и изважда ком-
 шината си на садъ иkonto строга грахъ съсъ лоцки жени или
 жените съсъ лѣцки мѣже или съсъ погани мѣзници чи си ѡмар-
 саватъ талѣтѣ и ѿпаждатъ ѿ стѣе краценіе. ѿ тишко на третю
 венчило или читеартѣ жѣнени, зацо и на ванъ ѿ зѣконъ и блѣдъ
 строга ѡ черкѣва води. ѿ тишко на тѣзи чилакъ, контѣ ни варва
 снѣ стѣе писаніе съсъ страхъ. ѿ тишко на тези попѣве, кѣатѣ
 ни даржатъ правило. ѿ тишко на тѣзи попъ (71), контѣ ни е
 припиши тази епистола. ѿ горе на тези грамѣтници, дѣтѣ ни
 ѡ пишатъ. ѿ тишко на тези хѣра. контѣ знанѣ книга чи ни фѣца
 да ѡ пиши за негѣвѣтѣ лакомство. казва: зацо да ѡ пиша така,
 нама да стана попъ или калѣгеринѣ. аминѣ, контѣ ѡ пиши и контѣ
 ѡ чите на дрѣжина, и цѣ да има благословеніе ѿ гѣа бѣа въсе-
 даржителю. ѿ тишко на този, дѣтѣ са ѡтиватъ чи са приеикуватъ.
 ѿ тишко на този, контѣ прислѣшва или кѣмшина и гѣ прислѣшка
 коги са исповеда чи да ѡважда на дрѣвѣ хѣра ѡ да мѣ са смѣн.
 ѿ тишко на тези, дѣтѣ издаватъ хората напризнѣ. ѿ тишко на
 тези, дѣтѣ ни приеикуватъ сюрмасите испадналите или дѣенците
 на каирата си. ѿ тишко на тези, дѣтѣ имъ дава гѣъ, пѣкъ тие
 ни даватъ мнѣлостѣнѣ за гѣа ѿ тахната рака (об.). ѿ тишко на
 тези, дѣтѣ са каратъ напризнѣ чи ни са прѣставатъ и дрѣгѣ зло
 строватъ чи ни са пѣкайкуватъ. ѿ тишко на тези, дѣтѣ са при-
 смиватъ и намигватъ и ходетъ полмижду жени. ѿ тишко на
 тези жени, дѣтѣ си приправетъ лицитѣ, дѣтѣ гѣ и правилъ гѣъ
 съсъ негѣва рѣка, и са каратъ и си продаватъ лицитѣ катѣ
 кѣрви и телѣтѣ си. аминѣ ни знанѣ ли, чи на фѣторѣ пришествѣа
 сасъ вѣдници цѣ да ги диратъ и въ вѣгнѣ вечни цѣ да ги фѣар-

летъ. ѿ тишко на тѣзи хора, дѣто строватъ ѿмрази на младенци. ѿ горе на тѣзи хора, дѣтъ ни приематъ сюрмаси. ѿ тишко на тѣзи таргѡфци, дѣтъ ни сиеватъ (?) тахната си таргофирина правѣ. ѿ тишко на тѣзи, дѣто мислатъ зло на сюрмаси. ѿ горе на тѣзи ващи и мѡнки, дѣтъ ни бчатъ дѣцата си на законъ вожји и ни ги бчатъ да иматъ страхъ ѿ вѣа. ѿ тишко на тѣзи, дѣтъ ни исмисетъ за смѡртнию чѣстъ, чи ги чѣка ѿгнѣ вѣчни. ѿ тишко на тѣзи, кѣатъ ни вареватъ стѡа тронца въ има ѿца и сѡа стѡаго дѣа и чеснаго крѣта. азѡи дадѡхъ вѡмъ черкѣва моѡа седелнири и покѡнири съсъ страхъ, да са молитъ за грѣхѡвете вѡши, пѣкъкѣ вѡе ни дѡфаж'дати да са прѡсѣтити въ черкѣва моѡа. азѡи дадѡхъ сичкѡтъ дѡбро на зимата, пѣкъкѣ вѡе мене ѡставишти. акѡ вѣх'ти варѡали мене їсѡ хрѣта и стѡи моѡи книги, ни ѡа ѡставѡи на вѡсъ гратъ ниѡи смѡртъ ниѡи глѡтъ ниѡи зимѡ тѣш'ка ниѡи зѡо али акѡ даржитѡи законъ моѡи, ѡе даржитѡи заповѣтъ моѡи, ѡе да вѡди зимата кѡтъ лѡтъ и малкѡ да са трѡдѡитѡи и малѡгѡ ѡе да казѡандисвати (об.) пѣкъкѣ вѡе законъ моѡи ни даржитѡи и зѡа даржава даржитѡи и малѡгѡ зѡо тегѡитѡи. дѡе и хѡлпѣ вѡши, дѡе и вѡнѡтъ вѡши, дѡе и вѡнѡто и метъ вѡши, дѡе и масѡтъ вѡши, дѡе и здравѡтъ вѡши и сичката радѡсъ вѡша гѡлаѡа, дѣтъ ѡа имѡх'ти. ниѡи сичкѡтъ дѡбро загѡвѡх'ти за непосѡшѡнѡе вѡши. акѡ даржитѡи заповѣтъ моѡи и да варевати, кѡк'ѡтъ зарачѡамъ вѡмъ, малѡго дѡбро ѡе да вѡди вѡмъ и ѡе да ѡемѡна ѿ вѡзи сичкѡтъ зѡо и ѡганъ моѡи и гѡнѡфъ моѡи ни ѡе да е на вѡзи дѡ въѡи. акѡ ни даржитѡи, ѡдѡтъ ниѡи ѡ стѡе вѡангѡелѡе, и ѡкѡ ни почѡитѡи стѡа ниѡдѡла въскрѡсѡенѡе моѡе и сичкѡите моѡи прѡзѡници съсъ млѡдѡстѡенѡе и съсъ чѡстѡ сърѣце, кѡк'ѡто травѡа и съ вѡцѡтъ мѡленѡе да са прослѡве имѡтъ моѡе съсъ моѡета дѡвѡриѡа, дѣтъ имѡамъ на вѡзи. и пѡкъкѣ дѡмѡамъ вѡмъ: кѡгѡи чѡитѡи ѡуъ черкѣва (73) клѡпѡамъ моѡи, сѡиѡа кѡтъ сѡсъ вѡриѡе да фракѡнитѡи съсъ сичкѡю доѡмъ вѡши съсъ свѡири и масѡтъ, да са нѡмолѡитѡи и да са нѡкаѡнитѡи за изѡбѡвленѡе вѡши грѣхѡи и да са прѡсѣтитѡи съсъ страхъ и съсъ триперѡни гѡлаѡис и сичкѡтъ сърѣце да са нѡкаѡнитѡи мѡе и на прѡчѡистѡа матѡи моѡа вѡа и на

на нибетѣ; защо, детѣ сиди иманитѣ ваши, тамъ ще да е и сарцетѣ ваши и стетѣ ваши, тамъ нема чѣрве на рѣжда, ни ходити да ги ѡкрини и на нибетѣ. контѣ си искрива иманитѣ, тои са нарича сюрмахъ съсъ дѣшата си. ни чѣвата ли на стѣе евангеліе: блажени ници дѣхѣмъ, ѣко тахное е царство нибесное. таи и ние братѣ, да ни искривами иманито ѣ зимета, ами на нибето по милостеніе да дадемъ на сюрмаси, зашотѣ тахъ ги нарича гѣтъ братѣ нѣгови. защо видимъ, цѣ пиши на стѣе евангелие, кои пригледа сюрмаси, милостеніе дава, той вѣго на заемъ дава. (75) и пакъ премѣдри словомъ речи: милостеніе ѡганъ пѣгасва и вѣда, и на чилака грѣховеѣ ѣгасва, и ние да дадемъ на заемъ вѣгѣ, да са ѣстѣимъ ѡ лошавите рабѣти, дано са ѣмилостивн гѣтъ на нази, даде намъ дѣверо и да сподѣви верекетъ ѣт' рѣса нибеснаѣ и ѡ влага зноина и да сподѣви насъ въ царство нибесно, ѣмѣже слава и дар(жа)ѣѣ и честъ и поклѣненіе въ вековѣѣ аминъ.

Ѣваршихъ сѣе слѣво и, които е чите, да риче: вѣтъ да прѣсти сичкию ротъ христеніцки и мене грѣшнаго. аминъ.

